

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת לך לך

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 197

פגנינים לפרשת לך לך

בקול רועד בקעה מפי האם זעקה: "לאזער מנ'ע, האם זה אתה? אהה! אל הילד הזה התפללתי". דמעה מלוחה האיצה דרכה על מדרון הלחי של האם הקשישה, ואז נפרץ מעיין הדמעות, וזה הפך לבכי קורע לב. וגם מרן פרץ בבכי קולני. הוא בכה, ואמו בכתה...

על הפגישה המרטיטה של מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל עם אמו הישישה

"וילך למסעיו" (בראשית י"ג, ג')

שליוותה אותם תמיד בתפילת הדרך, לא מצאה מרגוע לנפשה. לב של אמא לא חדל מלפעום בהמיית געגועים. כמו ציפור שגוזליה פרשו כנפיים ועזבו את הקן, נותרה בוויאבילניק לבדה. כשהיא נושאת על כתפיה השחות את כל משא השנים, התקשתה לשבת בניחותא על פסגת זקנותה. הגם ששמעו של בנה 'הגדול' - רבי אלעזר מנ'ע הגיע לאוזניה, לא הביאה השמועה הטובה הזו ארוכה לגעגועיה. בדמעות ליוותה את עזיבתו את הבית כשגלה כילד למקום תורה. היא התפללה ובכתה שיצמח להיות גדול בתורה, ועתה התמלאה משאלת לבה. אבל לב של אמא מי יבין? היא קיוותה לראות את פניו, והוא היה כל כך רחוק, רחוק מהעין, אבל קרוב מאוד ללב.

בתחנות הדרך המיוחדות שבחיי מרן זצ"ל שמורה נסיעה אחת סודית. נסיעה שמרן זצ"ל חרד לקראתה בתפילות והשתדלויות. לשמוה היה עליו להתאמץ ללא ליאות כדי להשיג את ה'ויזה' הנחוצה. עבדו הייתה זו ויזה למצוות 'כיבוד אם'. ויזה עם טווח קצר מאוד אך עם הזדמנות חד פעמית וחולפת לקיום המצווה, אליה כסף פרק זמן של כשלושים שנה. נסיעה קצרה אל ויאבילניק, אל אמא, לאחר שלושים שנות פרידה רוויות געגועים.

כל אותן שנים ארוכות מאז ימי הנערות, כאשר בהוראת אמו יצא מרן את בית הוריו שבוויאבילניק וגלה בגפו למקום תורה, לאורך כל עשרות השנים שעשה בסלוצק, בקלצק, בנובהרדוק ובלוניץ, לא זכה לראות את פני אמו, והאם מרת בת שבע נותרה בבית הקטן שבוויאבילניק.

מלחמת העולם הראשונה וגרורותיה קבעו תחומים וגבולות בתוככי אדמת ליטא ההיסטורית, אשר נחלקה לשלושה שלטונות - לטביה, ליטא ופולין. דרכי הגישה מן העיירות שבלטביה שבצפון, כדוגמת העיירה וויאבילניק, אל כל אותן ערים ועיירות שבשטחה של פולין בהן ישב מרן זצ"ל אותן שנים, היו כמעט מן הנמנע, אם לא בדרכי עקלתון. וגם זאת רק אחר השגת אשרות מעבר ממדינה למדינה.

לבכות בדמעות רטובות

הגעגועים של מרת בת שבע לילדיה לא נתנו לה מנוחה. היא,

הקב"ה נתן לכם אמא

אביו הלך לבית עולמו, ואמא - אולי זוהי הזדמנות אחרונה לקיים כלפיה כיבוד אם במילוי משאלותיה.

כיצד הצליח מרן זצ"ל להשיג ויזיה? שאלה זו נותרה עד היום ללא מענה. באחד המכתבים שנותר מאז מסופר רק שהדבר היה כרוך בקשיים. אולם בלבו של מרן זצ"ל כבר גמלה ההחלטה, הוא יצא לדרך הארוכה, כשגם אותו אפפה ציפייה דרוכה לרגע הפגישה עם אמו - הורתו.

הימים היו ימי חורף דשנת תרח"ץ. בבית הקטן שבעיירה וויאבוליניק המתונו בקוצר-רוח ובהתרגשות רבה לרגע המיוחל של הפגישה עם הבן - האח האהוב והמסור, המגיע לפגישה קצרה.

אל האמא בדרך התחתים

הדרכים היו בחזקת סכנה. גבולות המדינה היו חסומים. להט החרב כבר התהפכה ברחבי הארץ. המתוחות בין המדינות הייתה ניתנת למישוש. לעבור ממדינה למדינה זו הייתה שאלה של פיקוח נפש. המעבר היחיד בין פולין - שם שכנה ישיבת לונינץ, לוויאבוליניק - העיירה הליטאית הקטנה ששכנה עתה בשטחה המדיני של לטביה, הייתה אפשרית רק בדרך לא דרך. לצורך כך היה הכרח לעבור דרך ליטא, מה שהאריך את הדרך במספר שבועות.

הרבה מעכבים עומדים לאדם בדרכו לקיום מצווה, ודאי למצווה גורלית. תוקף ויזת המעבר היה לשלושה שבועות בלבד. הסוסים לא בדיוק יודעים להתחשב בכך, גם לא מזג האוויר הסוער של אמצע החורף. בעגלה מקרטעת שמאיימת לשקוע בבוץ הוא יצא לדרך. מפעם לפעם נאלץ לרדת ולסייע בחילוץ של העגלה. בדברו על אותה נסיעה סיפר מרן כיצד נאלץ לסייע בהחלפת האופן. הוא נטל עמו לדרך רק טלית ותפילין וגמרא. אפילו אוכל לא היה לו די לדרך הארוכה, אך ככל שהדרך הלכה וקרבה כן גברה התרגשותו. כמו כן נאלץ להחליף מספר רכבות. מבטם מטיל האימה של שומרי הגבול איימו לשים קץ לתכניתו. וכשעצרה הרכבת בתחנה של פוניבז' הסמוכה לוויאבוליניק החסיר הלב פעימה.

מסע אל נתיבי הזמן

הנסיעה שעוד נותרה לו מפוניבז' לוויאבוליניק הייתה לדידו של מרן סערת רגשות נוראה. בדרך הזו הוציאה אותו אמו לראשונה מהבית והוא ילד בן 11 שנים בדרכו לפוניבז'. זה היה הניתוק הראשון מבית הוריו. הדרך הזו, שלושים ק"מ של טלטולי גוף ורגש, הייתה מסע בנתיבי הזמן, חזרה אל המראות של ילדותו. העגלה קפצה על מהמורות הדרך, אך הרגשות טלטלו את מרן חזק יותר. כאן החל המסע שלו מינקות לגדלות - גדלות בתורה. כאן, על הדרך הזו, הוא נפרד מאמא למשך כמעט שלושים שנה, להוציא חזרה קצרה שהפרידה בין לימודיו בסלבודקה לתקופת הישיבה בסלוצק.

על אף שכל הדרך הגה בדברי תורה, לא יכול היה לבו העדין והרגיש שלא לחוש רטט שעה שהעגלה עשתה דרכה למחוזות ילדותו, כאילו סב גלגל הזמן על עקבותיו. ככל שהלכה העגלה והתקרבה לשער החיצוני של העיירה שבה התמונה ההיא של הפרידה לנגד

והיא 'ראתה מכתבים'. בנה רבי אלעזר מנ"ע עמד עמה בקשר מכתבים רצוף. תמיד נהגה לשבת בפיתה, כשספר התהילים מונח על הכסא הסמוך למיטתה. האור בבית היה עמום, כשהחורף החשיך את הרחובות של העיירה הקטנה. טיפות הגשם נקשו על הזוגית והעששית פיזרה אור סמיך. שם, באותה פינה, היא ישבה וקראה את המכתבים. קריאה אחר קריאה, פעם אחר פעם. הבית היה ריק. אך הלב מלא, מבקש לעלות על גדותיו. המכתבים הללו היו דרך לקיים את מצוות 'כיבוד אם'. הם הסבו לאם הקשישה עונג גדול ומרפא למכאובי הנפש.

העיניים הבלות מזוקן

"האם אזכה לראותו?", נהגה תמיד לשאול את ילדיה - ר' אשר, שנותר בבית הקטן, ואת בנה ר' ישראל מאיר ובתה פייגא, אף הם תושביה של וויאבוליניק.

"האם יוכלו עיני הבלות מזוקן לשזוף את מראהו של בני מחמדי אלעזר מנ"ע?"

מרן זצ"ל נהג להתכתב עם אחותו שבארץ ישראל ועם אחיו ר' אשר, שנותר בוויאבוליניק במחיצת אמו. אחר פטירת האב המשיך ר' אשר בעסקי האב ובהפעלת החנות שנותרה בירושה, אלא שהקונים החלו להדיר רגליהם ממפתנה. ככל שהחריף המצב וסכנת מלחמה איימה לפרוץ ולשטוף את היבשת בנחלי דם ואש, גם המצב הכלכלי הרעוע לא פסח על ביתם של בני משפחת שך. ר' אשר - אחיו של מרן, טיפל באם במסירות גדולה ודאג לכל מחסורה ולכל צרכיה. הוא גם חסך פרוטה לפרוטה כדי לשלוח לאחיותיו - כי כך הייתה בקשתה של האם. הוא השתדל בכל כוחותיו במצוות כיבוד אם, אך בדבר אחד לא יכול היה לסייע: הגעגועים הנוראים של האם לבנה - אלעזר מנ"ע, אותם היא התקשתה לשכך...

מאז גיל 15 - כשעזב את הבית, ועד לגיל 40 - עת עמד כבר בראשות ישיבת לונינץ, לא ראה מרן את אמו. הוא ידע שבהקרבה הגדולה הזו של אמא הוא זכה למדרגות גבוהות של תורה, ובלבו לא חדל מלהכיר לה טובה, בבחינת "שלי ושלכם שלה הוא". גם הגעגועים שלו לא נתנו לו מנוח, וככל שנקפו השנים הלך הגעגוע והתעצם. האמא, מרת בת שבע, בכתה. בנה, אלעזר מנ"ע, למד והרביץ תורה. בשפה של אותיות, במילים שנוגעות ללב, הם שמרו על קשר מכתבים של אהבת אם לבנה.

בציפייה לפגישה המיוחלת

ואז הגיע אותו מכתב, שאותיותיו שנרשמו בדיו נמחקו מעט בדמע. אפשר היה לזהות את מקום הדמעה שטשטשה את הכתב והדהתה אותו. דמעה של אם נספגה בנייר, ורבי אלעזר מנ"ע חש שאם לא עכשיו אימתי. השעון אינו חדל מלמנות את הזמן האוזל. הוא ידע שהאמא כבר באה בימים, וההכרה הזו הלמה בתודעתו. לכן הוא החליט לעשות מעשה. מאחוריו שנים של ניתוק, הוא אפילו לא היה בחתונת אחיו ואחיותיו. השלשלת המשפחתית נותקה מחוליותיה.

זכיתי להיות מקורב למרן ה'חזון איש'. פעם שאלו אותו, מניין לו להשיב כאשר הוא נשאל שאלות שאינן בתחומי התמצאותו, כגון איזו מכונית לקנות, הרי הוא לא נוהג ברכב ואינו מתמצא כלל במכוונאות - "האם רבינו עונה על ידי רוח הקודש?"

הגאון רבי יששכר מאיר זצוק"ל על תמימות ודעת תורה

"התהלך לפני ה' והיה תמים" (בראשית י"ז, א')

במחיצתו. כאשר החזו"א אמר 'דעת תורה' לשואליו, דבריו היו בבחינת 'אורים ותומים'. פעם שאלו אותו מקורביו, מניין לו להשיב כאשר הוא נשאל שאלות שונות שאינן בתחומי התמצאותו, כגון איזו מכונית לקנות, הרי הוא לא נוהג ברכב ואינו מתמצא כלל במכוונאות - "האם רבינו עונה על ידי רוח הקודש?".

השיב החזו"א, כי הוא נותן עצה בלי נגיעות ומשום כך הוא זוכה לכוון לאמת. על פי רוב, כל אדם בעל רישיון נהיגה חולם על רכב מסוים שבו הוא היה רוצה לנהוג. משום כך כאשר נועצים בו ושואלים אותו איזה רכב לקנות, הוא ממליץ מיד לקנות את הרכב עליו חלם תמיד מבלי להתחשב בצרכי השואל. מציאות הנובעת מכך, שבאותו רגע שנועצים בו מתעוררות כל נגיעותיו, וממילא הוא מייעץ לאחר את מה שהיה רוצה לעצמו בלי להקדיש מחשבה לכך שאין אדם דומה לחברו, ומה שמתאים לאחד אינו בהכרח מתאים לאחר. "לי אין נגיעות", אמר החזו"א, "אני לא נזקק לדבר מהעולם הזה, ומשום כך כאשר שואלים אותי אני יכול לחשוב בדיוק מה טוב לשואל ועל פי זאת לייעץ לו כיצד לנהוג!".

מעט לעת פנו אל מרן החזו"א אנשים שלא באו על מנת לשאול עצה, אלא כדי לקבל 'הסכמה' על ההנהגה עליה הם חשבו על פי עקמימות שכלם. כאשר החזו"א חיווה בפניהם את דעתו הם היו טוענים בפניו: "אבל רבי, אולי אפשר לנהוג באופן אחר?", ותשובתו היתה שאם זהו רצונם יכולים הם לנהוג כן. לאחר שנים, כשאותם חכמים בעיניהם היו באים אליו בתואנות על שלא הצליחו בדרכם למרות שנועצו בו, נהג החזו"א לענות להם בזה הלשון: "זו לא היתה

יש מידה של תמימות ויש מידה של יושר. אדם 'ישר' בודק בעצמו מהי הדרך הישרה על פי התורה ונוהג על פיה; אבל מעלתו של ה'תמים' היא, שהוא מבטל עצמו בפני הגדולים ממנו ואינו עושה דבר על דעת עצמו.

הכרתי אנשים שניהלו מוסדות שונים ועל כל דבר הם באו לשאול ולהתייעץ, עד שאפשר היה להשתאות מהתמימות שלהם.

בעיר ציריך שבשווייץ היו יהודים שנהגו לפנות אל הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל ולהיוועץ בו בכל דבר וענין. באחת ההזדמנויות פנה אליו יהודי, אב לעשרה ילדים, ושאל היכן כדאי לו לגור. אותו יהודי היה זכאי לקבל מטעם העירייה דירה גדולה ומרווחת במחיר מוזל באזור שלא מתגוררים בו יהודים, אך בלבו עלה חשש שהשפעתם הרעה של השכנים הגויים עלולה לקלקל את יראת השמים של ילדיו. האפשרות השנייה היתה לגור בשכונת יהודים אך בדירה קטנה ועלובה.

הרב סולובייצ'יק ישב עם אותו יהודי במשך זמן ממושך וערך גורל הגר"א. כידוע, כדי לערוך גורל הגר"א ראשית כל יש ללמוד כמה שעות, לאחר מכן יש לקרוא כמה וכמה פסוקים ורק אז ניתן לערוך את הגורל. הרב משה סולובייצ'יק הקדיש לעניין שעות ארוכות, ולבסוף לאחר שערך את הגורל הכריע כי על אותו יהודי לשכור את הדירה הגדולה.

כשהמעשה הגיע לאוזני התפלאתי מדוע רבי משה סולובייצ'יק, שהיה יהודי גאון בתורה וכל רגע לימוד יקר בעיניו מפז, ישב והקדיש זמן כמה רב כדי לייעץ ליהודי פשוט איזו דירה לשכור. אני הייתי מייעץ לו לשכור את הדירה הגדולה, מאחר שישנן בעיר משפחות רבות ברוכות ילדים, וניתן להניח כי לאחר שאותו יהודי יעבור להתגורר באזור שבו מצויות דירות מרובות חדרים, יבואו יהודים נוספים להתגורר במקום בעקבותיו וכך תימצא לילדיו חברה מתאימה.

ברם, רבי משה, שלא רצה לפסוק על דעת עצמו, ערך גורל הגר"א ויעץ לאותו יהודי עצה נכונה, ובכך הביא עלייה גדולה לו ולבני משפחתו. זוהי הנהגתם של 'הולכי תם', שאינם רוצים לפסוק דבר מדעתם ונועצים בתורה על כל צעד ושעל.

כיצד היה ה'חזון איש' מגיע לכלל הוראה?

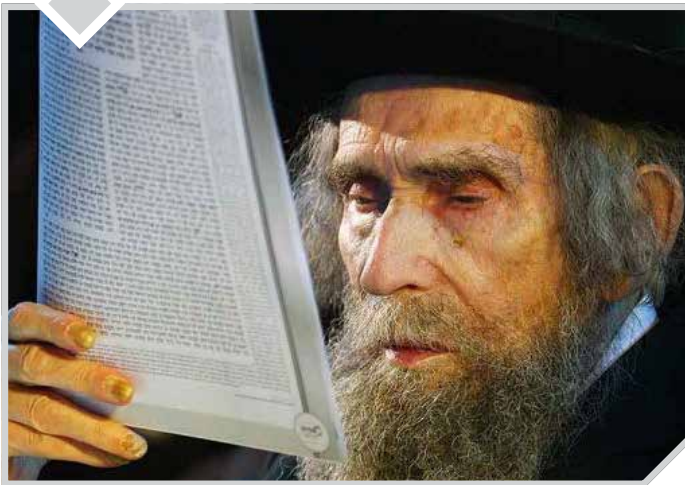
זכיתי להיות מקורב למרן ה'חזון איש' ולהיות עד למעשים שאירעו

באחד ממעברי הגבול שהיה צריך לעבור, נשא אליו הפקיד את עיניו ושאל: "אדוני, מה אתה עושה?". רבינו השיב: "אני יושב ולומד". המשיך הפקיד: "מה אתה לומד?", "לומד תורה", השיבו רבינו. "כל הזמן זה מה שאתה עושה? כמה שנים אתה כבר לומד?", המשיך הפקיד ושאל, "מקטנות", השיבו רבינו. זיק של רוגז חלף בעיני הפקיד והוא הרים את קולו: "אתה... אני לא אתן לך להיכנס לארץ! מה פתאום תיכנס לפה?"

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א על המבט המיוחד של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּחֶךְ וַנְּסֹוֹעַ" (בראשית י"ב, ט')

תזכורת מן השמים שחייבים לבדוק. אדם עלול לטעות ולחשוב שהוא אח"מ ומובטח לו מעבר חופשי. תמיד צריך לזכור שנכונה לו בדיקה רצינית, נוגעת בכל עניין ובכל פרט. בדיקה קשה, נוקבת, בלי ויתורים וללא פשרות. אין מדגם בעניין הזה, כל אחד יעבור את זה. אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה!"

"ראש הישיבה לא חדל מלהרהר בדברים", ממשיך הרב גוטסמן לספר. "זה היה על המטוס בדרך ארצה. זמן קצר לפני תפילת יום כיפור קטן. ניגשתי אליו, הוא היה אחוז בשרעפיו. כשהבחין בי העיר: 'בתפילה צריך הפעם לכוון כוונה נוספת: צריך כפרה על כל הכבוד המדומה שלא מגיע; ובכלל, האם כל זה היה כדאי? האם זה השפיע על ההמונים שבאו? האם הייתה התועלת המצופה? האם היה שווה לעזוב את כל הבעיות הבלתי פתורות שונתרו בווערות בארץ הקודש? האם התועלת הצדיקה את השעות למען התורה שמנעו לימוד תורה?"

"כמי שעמד מול התיאום עם ראשי המארגנים בכל אתר ואתר, סיפרתי לו על תגובותיהם הנלהבות. סיפרתי לו על מה שאנחנו ראינו כשהוא עצם עיניו. אבל דעתו של רבנו לא נחה. הרי הכל ייקבע על פי התוצאות, על פי ההשלכות שאי אפשר עדיין לדעת אותן. 'בעיקר צריך כפרה על כל הכבוד המדומה שלא מגיע', אמר

בעת מסע החיזוק של רבינו בארצות הברית נוצר עיכוב בלתי צפוי בשדה התעופה. הטיסה מטורונטו הגיעה לבירת מדינת ניו יורק בשעת ערב מוקדמת, לא היה עומס אווירי בשדה שמזיעד לטיסות פנים, ולכאורה אמור היה הכל להמשיך להתנהל באופן שגרת. אלא שבמפתיע עלתה הטיסה הזו על מדגם חריג של בדיקות בטחונות. מאז הרגישות של האחד עשר בספטמבר' הנורא ההוא, הבדיקות מהסוג המדגמי הינן קפדניות ביותר ואז אין אח"מ ואין הנחות בבדיקה. כל אחד חשוד עד שיוכיח את חפותו. זו שעתה הרעה של הבירוקרטיה.

כל תיקי היד נפתחו, השאלות צולבות, שתי וערב.

"מהו עיסוקך?", נשאל גם רבינו במסגרת אימות פרטים.

מתרגם השיחה היה הרב שלמה גוטסמן שליט"א - עורך הקובץ התורני 'שורון' ויו"ר 'ועד ארגון מסע החיזוק'.

"זהו אחד מגדולי הדור", הבהיר הרב גוטסמן לשוטר הגבולות שחור העור, שלעס מסטיק במלתעות של פלדה.

כחול המדים ענק המידות הפגין חוסר התעניינות מוחלט, ובקוצר סבלנות בולט התעקש: "אבל מה לרשום בסעיף המקצוע?"

הרב גוטסמן: "תרשום 'גדול הדור'."

"איך מאייתים זאת?", הוסיף להציק איש משטרת הגבולות. הרב גוטסמן איית - כמובן בשפה האנגלית, והשוטר האמריקני הקליד

ישירות לתוך המחשב, במשבצות המזוועדות לסעיף המקצוע. "בפעם הבאה כששואלים אותך על סעיף המקצוע ומה אתה עושה, תשיב 'גדול הדור', כי זה חייב להיות תואם למה שנרשם

במחשב המדינה", הוסיף השוטר והמשיך ללעוס את מסטיקו. ואלה מהנוכחים ששמעו והבינו את שפת המדינה, השתדלו שלא לחייך...

"בתום העיכוב הלא צפוי", סיפר הרב גוטסמן, "ניגשתי אל רבנו וביקשתי ממנו סליחה על אי הנעימות שבבדיקות הבטחונות הלא

מתוכננות, למרות שמדובר באח"מ."

ראש הישיבה התבונן בי כלא מביין. "מה רע בזה?", שאל, "זו פשוט

והמשיך בהרהוריו. עד שהגיעו תלמידיו ואמרו לו: רבינו הגיע זמן תפילת המנחה".

מה אעשה כשהמכשיר למעלה יצפצף?

בנסיעה אחרת לארצות הברית התעקשו הפקידים שרבינו זצוק"ל יעבור דרך גלאי המתכות.

הוא עבר והמכשיר צפצף. ביקשוהו שיוציא את מה שיש לו בכיסים והוציא. ולא הועיל במאומה. ביקשוהו שיווריד את הפראק, הוריד. ועדיין המכשיר צפצף.

כששאל את מקורביו מה הבעיה, אמרו לו שהמכשיר מגלה כל מתכת בגוף, ואינם מבינים מדוע הוא מצפצף על אף שכבר רוקנו אותו מכל וכל.

אמר רבינו: "הלוא עברתי שבר והכניסו לי פלטינה... אמרו למפקד והלה קד קידה וביקש שליחה בשם אמריקה הגדולה..."

בחדר האח"מים המתינו לרבינו מספר מכובד של גדולי ישראל שבאו לקבל את פניו, אך רבינו נעמד בצד והחל ממרר בבכי.

לשאלת בנו על מה ולמה בוכה כך, אמר לו: "שמעת את המכשיר שמגלה מתכת קטנה המסתתרת בתוכי הרגל איך הוא מצפצף.

חשבתי לעצמי כשאעלה למעלה בכניסה לבית דין של מעלה יעמוד מכשיר, יעבירו אותי דרכו והוא יצפצף, או יותר מזה - ישמיע

אזעקות עולות ויורדות... ויבקשו ממני: אהרן לייב, תוציא את העבירות על השולחן! והמכשיר ימשיך לצפצף, יבקשו את המצוות

לבדוק אם אין בהן פניות, ועדיין הצפצוף יימשך... הלוא הקב"ה בוחן כליות, בוחן לבבות, ויגלה כל דבר קטן כגדול. אוי נורא נוראות...!".

מה אענה בשיחה ב'ארבע עיניים'?

עם בורא העולם?!

בנסיעתו של רבינו לארצות הברית הוא התקבל בכבוד מלכים. כל בתי הספר ותלמודי התורה יצאו לקראתו. הילדים נשאו דגלים

ועמדו בשורות לפניו, וכל ציבור בני התורה בא לחזות בפני קדשו, לעמוד לכבודו, ולשיר לו בליווי תזמורת אדירה. היה שם מעמד

אדיר לכבודה של תורה.

באחד ממעברי הגבול שהיה צריך לעבור, נשא אליו הפקיד את עיניו

ושאל: "אדוני, מה אתה עושה?".

רבינו השיב: "אני יושב ולומד".

המשיך הפקיד: "מה אתה לומד?".

- "לומד תורה".

"ומה תעשה במה שאתה לומד?", סנט בו הפקיד, "הלוא אתה כבר

זקן!".

- "אני רק לומד. זה כל מה שאני עושה. רק לומד".

- "כל הזמן זה מה שאתה עושה? כמה שנים אתה כבר לומד?".

- "מקטנות".

זיק של רוגז חלף בעיני הפקיד והוא הרים את קולו: "אתה... אני לא

אתן לך להיכנס לארץ! מה פתאום תיכנס לפה? אדם שכל חייו לומד

ואפילו לא מלמד? מה יהיה אתך, אם כל היום אתה רק לומד?!".

רבינו יצא מלפניו כשדמעות בעיניו.

מקורביו הקיפו אותו בדאגה: "למה הרב מוטרד? בתוך רגע אחד

אנחנו מסדרים את העניין, מבהירים לפקיד עם מי הוא דיבר,

ודואגים לאישור כניסה מידי!".

נשא אליהם את עיניו והשיב: "אינכם מבינים. יש תזמורות, יש

דגלים, ילדים עומדים ושרים... ופתאום בא מישהו ושואל אותך

בארבע עיניים: עוזב את כל התזמורת ואת כל הדגלים. תגיד לי, מה

אתה עשית? מה בפועל עשית בעולם? רק זה מה שאתה עושה? זה

כל מה שהספקת?

"אני רואה כאן את כל הכבוד שנותנים לי - מטוס פרטי, מוליכים

אותי, יש לי כניסה באח"מים, מכוניות ממתנות בכל מקום שאני

מגיע, אבל הקב"ה יגיד לכולם: תישארו לרגע בצד, ויישב אתי

בארבע עיניים לשאול שאלה אחת: תגיד לי, מה אתה עושה?!".

כל אחד יצטרך לעמוד מול השאלה הזו, כשהוא בארבע עיניים עם

הקדוש ברוך הוא... יהודי צריך להכין לעצמו תשובה - אני עושה

משהו, נעשיתי יותר טוב במשהו אחד. שיפרתי את עצמי ותיקנתי

את מעשי".

(מתוך 'ומתוק האור' פניני הגרא"ל)

לא מחכים למסכת הראשונה
האזינו עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'
מתחילים כבר במסכת האחרונה
077-2222666 שלוחה 2

הרב אפרים סגל
שיעור דף היומי עברית/אידיש

הרב מאיר שפרכר
שיעור דף היומי בעברית

הרב אליהו אורנשטיין
שיעור דף היומי (מקוצר) בעברית

לפתע נשמעו קולות וברקים, מהומה וזעקות מתוככי החצר. הגיעו חמישה אברכים יראים 'לנפוש' בדירה אחת שבקומת החצר, ועתה הם מתעתדים לרחוץ במימי הבריכה. הם זועקים חמס על בעה"ב שימהר לשלח את האורחים הללו, שהרי כך קבעו - אין איש זר נופש כאן. האברכים עמדו לעומתם בושים ונכלמים, כי מניין להם לדעת שבעלי הצימר לא עמדו בהסכם עם ארבעת המשפחות...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על אמונה תמימה והשגחה פרטית

"וְהָאֱמֹן בַּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (בראשית ט"ו, ו')

רבות דרשו רבותינו שהאמונה בה' יש לה להיות אמונה פשוטה, מבלי התחכמויות וחשבונות, אלא להאמין בפשטות ובבירור שה' הוא הבורא, הוא המנהיג והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - לטובה ולברכה. כך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע ('אגרא דכלה' חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא ב'היכל הברכה' להרה"ק מקאמארנא) את הפסוק 'והאמן בה' - בלא יו"ד - והאמן, לרמז על עניין זה, כי האות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזוה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים עם ה' אלוקיו.

"ריבוננו של עולם, אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (ישבת כלואה בבית פרעה הרשע)..." אמר לה הקב"ה: "כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שרי', עי"ש. ולכאורה, טענותיה של שרה תמוהות הן, כי אדרבה, אכן אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה ולפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי "לא איש א-ל ויכזב" (במדבר כג, יט), מה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום כמובן.

ומבאר הדבר", ומכאן יש להוכיח שכח אמונה הוא גדול יותר מן ההבטחה... ואם הקב"ה מיטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו. וזו הייתה טענת שרה "אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה" - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - "אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה" (כיצד יתכן כדבר הזה)... השיב לה הקב"ה: "כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם כנ"ל." "והכל אומרים על דבר שרי" - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין.

והתבונן בדבר כי נורא הוא! הגע בעצמך, אילו היה לך הקרוא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו

והנה, רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם: מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפלה לאורה... כל חד וחד, זה ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, זה ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח, ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלמה ברפואת הגוף והנפש; האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה; וכהנה רבות - יכלה הדיו וגוילי הננייר והם לא יכלו... ומכיוון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים... אכן, יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנספדת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה! על כן יעזוב איש את בכיו ויאושו, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשת ד"ה וינגע) דכתיב (יב, יז) "וינגע ה' את פרעה על דבר שרי", ואיתא במדרש (בראשית רבה מא ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת:

ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושלך בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקוט רוחו וְתִישָׁלוּ נפשו של המאמין ובוטח בה'.

סיפר לי הרב שכטר, מנהל סניף ה'דואר' באלעד, כי באמצע חודש אלול תשע"ז נכנס אליו יהודי בבקשה שיעביר סכום מעות מחשבון הבנק שלו ב'בנק הדואר' כאן בארה"ק לחשבון בנק של חותנו במקסיקו כי הוא נצרך שם בדחיפות ל'מזומנים' רבים. באותו רגע נשברו המכונות, ה'מחשב' (קאמפיוטער) לא פעל ואי אפשר היה להעביר את המעות. הלה רגז על כך מאוד, כי העברת הכספים הייתה דחופה לו במיוחד מאוד. אבל מה יעשה המנהל כשהמכונה שבורה? הרגיע את רוחו והבטיח לו שלמחרת היום יעשה לו את אותה פעולה ללא צורך בהמתנה בתור.

ויהי ממחרת נכנס האיש בלב שמח בגיל ורנן, כי באותו יום פרצו סופות נוראיות במקומות רבים בארה"ב, וגם במקסיקו הסמוכה לגבול הצפוני לא פסחה ה'סופה' ושם רעדה הארץ נוראות, ובעיקר במחוז שבו נמצא הבנק שחותנו היה אמור לקבל שם מעותיו שהועברו בעדו באותן שעות, והוא ניצל רק ע"י ששמע שלא עברו המעות ואין לו מה לחפש בבנק... הרי לך, כי כל עכבה לטובה... מדוע הינך זועף וכועס על ה... ועל עצמך כשאירע לך איזה עיכוב והפרעה.

אלא שלא כל מוחא סביל דא, שאין ביד בני עולם להשיג ולהבין אפס קצהו מהנעשה בעולם, אם מקוצר שכלו של בשר ודם להבין בעומק הנהגת הבורא; ואם מ'קוצר ראייתם' - שאינם נמצאים בזה העולם אלא כ'אורחים' למאה ועשרים שנה מתוך ששת אלפי השנים ולא יותר, והיאך יבינו את כל הנעשה כשאין לפנייהם 'תמונה ברורה' מ'עבר הווה ועתיד' (וכי יודע האדם מה היה 'עברו' של כל איש וכל חפץ, ולשם מה נשלחו הנח. גם מי יודע מה יהיה בעתיד ואיזו טובה וברכה מכינים עבורו מן השמים, וכי"ב הרבה, מחשבונות שמים שאין לנו כל הבנה וידיעה בהם), אין לו אלא להלך בתום ובתמימות לקיים רצון הבורא ולהאמין בו בכל לב והשי"ת ישפיע עליו רוב טובה.

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו, והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי הגבאים בביהכ"נ דשם נוהגים במנהגים שונים ומשונים. לפתיחת הארון נתכבד יהודי מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית-מזרחית שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום, 'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכ"נ... והיה נראה בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה 'סדר' בר הבנה כלל וכלל - לא לפי 'אלפא ביתא', לא לפי סדר ישיבה בביהכ"נ, וגם לא לפי 'זקן זקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אזר יותר כוח ופרץ בפני הגבאי בטענה כי יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים

המבינים ב'עסקי גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכ"נ לפי שגעונותיו ובלבוליו... צחק הגבאי ואמר: "הנה, אורח אתה אשר בן לילה באת הנה ובן לילה פונה אתה לדרכך, וכי כך ברצונך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח קיבל לפני כשבוע עליה לרגל יא"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך לו נתכבד ב'שישי' לפני כג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפסיר בעוד כחודש ומחצה לרגל יא"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום.

"ומה ש'נער צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מכאן כל משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... סדר יש, שבמשך מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת - אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע..."

כיו"ב אמר ה'חפץ חיים', אנו באים לזה העולם כ'אורחים' עד 'מאה ועשרים שנה'. לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה יקרה מחר בזה העולם, והיאך נרצה להבין את הנעשה כשאין בידינו 'תמונה ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני (ב'גלגול')... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון 'בידיים טובות' - הקב"ה, הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, ואין לנו אלא לשמוח ולסמוך עליו ב'עיניים עצומות'.

עוד כיו"ב המשיל ה'חפץ חיים' למי שנכנס לביהכ"נ בעת שאמרו הקהל פסוקי דזמרה, והנה הוא שומע אותם לאמר "שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים", ותמה עד מאוד על מה זכו אותם רשעים לשמירה מעליא. מאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים "את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד" ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי "חלילה לך להמית צדיק עם רשע" (בראשית יח, כה). עד שבא פיקח אחד ואמר: **הקב"ה דיין אמת הוא וכל קושיותיכם ותמיהותיכם אינן אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישא ועד ספא** - "שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד", שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה' ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. אי אפשר לאדם 'לדון' בכבשונו של עולם רק אם ידע את כל המאורעות בעבר בהווה ובעתיד, ולא רק על הנראה לעיניים בשעה אחת בלבד, אז יכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה על מה עשה ה' ככה, כי "הצור תמים פעלו, אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא".

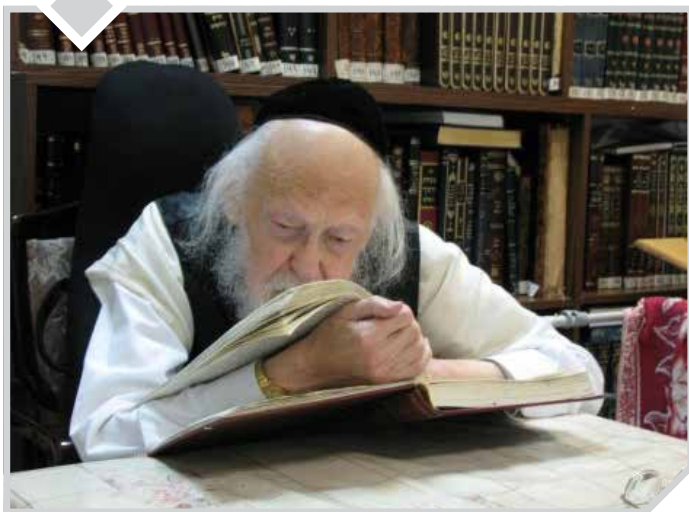

מעשה נורא שמעתי ממגיד מישרים פה מפיק מרגליות ששמע מבעלי המעשה: ארבעה אחים וגיסיים נועדו לצאת יחדיו לנופש בקיץ תשע"ח בעיירה הסמוכה לצפת, כל משפחה ב'צימר' נפרד באותה חצר (כידוע, מנהג רבים לערוך בימי הקיץ 'הכנה דרבה'

הרופא היהודי, שהבין מיד כי מדובר במרן פוסק הדור, התקשר בחופזה לביתו וביקש שיכינו בעבורו תיק קטן עם דרכון ומספר פרטי לבוש משום שעליו לנסוע ללא כל דיחוי לישראל. "עלי לנסוע תיכף ומיד מבלי להשתהות אף רגע אחד!", זירז הרופא את בני ביתו המבוהלים, שמרוב מהומה ובלבול ארזו בתיקו דרכון ישן שפג תוקפו

הכרת הטוב של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"וְהָיָה בְּרַכָּה" (בראשית י"ב, ב')

נכד רבינו, הרב יעקב ברלין, מספר: "כל אדם שהיטיב עם רבינו, אף אם נמנה עם צאצאיו, זכה להכרת טובה. כאשר לא חשתי בטוב הגיע סבי לביתי וקיים בי מצוות ביקור חולים. לאחר שתמהתי באוזניו על הדבר, השיב לי רבינו כי הוא חש הכרת טובה כלפיי, מפני שזמן־מה קודם לכן שהיתי עמו בבית החולים כאשר לקה בלבו".

באותה תקופה הובא רופא מומחה מארצות הברית, שבסייעתא דשמיא הצליח לנתח את רבינו ולהביא מזור ללבו. לאחר הניתוח ביקש הרופא לבקר את רבינו, שנענה לבקשה, ובטרם הביקור ביקש מאחד מנכדיו שילמדו כיצד אומרים 'תודה רבה' בשפה האנגלית.

בני הבית תמחו לפשר הדבר ושאלו את רבינו לשם מה הוא מטריח את עצמו, הרי ניתן לתרגם לרופא את דבריו. תשובתו של רבינו הפליאה את סובביו: "כידוע, בחזרת הש"ץ יוצאים ידי חובה בענייני אמון בלבד, אולם לגבי 'ברכת מודים' מובא ב'אבודרהם' שעל כל יחיד ויחיד לומר בפני עצמו ברכת 'מודים דרבנן', כיון שבברכה זו אין סומכים על אמירת הש"ץ מדין שומע כעונה. ומכאן אנו למדים שהוודיה כהלכתה אינה יכולה להיעשות על ידי שליח, ועל כן רוצה אני להודות לרופא במו פיי!".

זמן־מה לאחר הניתוח ערך הרב זלמן לייב זילבר, שעסק רבות בענייני רפואתו של רבינו, בר מצוה לבנו. למרות חולשתו הרבה ורפיון כוחותיו ביקש מרן להשתתף בשמחה. כאשר בני הבית ניסו להניאו מכוונתו, בטענה שעליו לשמור על כוחותיו הרפים, ענה רבינו כי חש הוא הכרת הטוב כלפי אותו איש חסד שסייע לו בעת חוליו.

לאחר הניתוח התבטא רבינו ואמר, כי מחויב הוא בהכרת הטוב לכלל ישראל, שבזכות תפילותיהם ועתירותיהם אירע לו נס וזכה להחלים ממחלתו ולשוב לחיים. כגמול על כך מקבל הוא על עצמו להוסיף עוד שעות בלימוד התורה הקדושה, ולהתחזק בשקידתו ביתר שאת וביתר עוז, שהלוא אין לך חסד גדול יותר עם הכלל מאשר התחזקות והוספה בלימוד התורה הקדושה!

בנוסף לכך קיבל רבינו על עצמו להוסיף בזמני קבלת הקהל כהשבת טובה להמוני בני ישראל שקרעו רגיעי שמים בתחינה להחלמתו.

ואכן, במשך תקופה מסוימת האריך את זמני קבלת הקהל, עד שנאלץ להימנע מכך בשל בריאותו הלקויה ורפיון כוחותיו.

אגר אסיא ישלם

הרופא הנכרי שניתח את לבו הטהור של מרן היה מלווה ברופא יהודי, שהגיע עמו מארצות הברית וסייע בידיו במהלך הניתוח הסבוך. מספר ימים קודם הניתוח התקשר הרופא הנכרי לעמיתו היהודי והודיע לו, כי לפני מספר שעות התבקש לנסוע לישראל בדחיפות כדי לנתח רב יהודי מפורסם ושיש, בן למעלה מתשעים שנה. הרופא הנכרי ביקש מרעהו היהודי לחבור אליו לנסיעה ולהשתתף במהלך הניתוח המורכב ועתיר הסיכונים. למותר לציין כי הרופא היהודי ביקש מיד לדעת מיהו הרב הנודע שנוקק לניתוח כה דחוף, אך עמיתו הגוי, שמעולם לא התעניין בעם היהודי ובמורי דרכו, לא ידע לנקוב בשמו של מרן. לאחר זמן־מה חזר הרופא הגוי אל ידידו היהודי ובישר לו, כי הרב הנודע שנוקק לניתוח נקרא בשם הרב יוסף שלום אלישיב.

הרופא היהודי, שהבין מיד כי מדובר בלא אחר מאשר מרן פוסק הדור, התקשר בחופזה לביתו וביקש שיכינו בעבורו ללא שהיות תיק קטן עם דרכון ומספר פרטי לבוש, משום שעליו לנסוע ללא כל דיחוי לישראל כדי להשתתף בניתוח העשוי להציל את חייו של רבן

שהחתימו בפעם השנייה את הדרכון חסר התוקף ונתנו לרופא להיכנס לארצות הברית בלי להעמיד בפניו מכשולים ועיכובים. הרופא פנה לעבר הרחוב האסור בחניה שם החנה את רכבו, ולמרהבה הפלא הופתע לגלות כי על אף שהרכב עמד במשך מספר ימים במקום הומה פקחים, הוא לא קיבל כל דו"ח חניה. אין ספק כי הייתה זו יד עליונה שהכהתה את עיני הפקחים הגויים, שלא חשו ברכב הניצב במשך מספר ימים בשטח האסור לחניה.

זמן-מה לאחר הניתוח הגיע לארץ יהודי אמיד בלוויית בנו וביקש להיכנס ולשוחח עם מרן. כפי המובן מאליו דחו בני הבית את בקשתו, כשהם מציינים בפניו כי גופו של מרן חלש ביותר לאחר הניתוח שעבר, וכוחותיו הדלים אינם מאפשרים לו לקבל אנשים. אולם האיש, שביקש בכל מאודו לנצל את ההזדמנות בה הוא שוהה בארץ כדי להחליף מספר מילים עם מרן פוסק הדור, לא אמר נואש ויידע את בני הבית כי הוא קרוב משפחתו של הרופא היהודי, שהשתתף בניתוח הלב שהביא לרפואתו של מרן.

כאשר הידיעה הגיעה לאוזניהם של בני הבית הם ציינו בפני האיש כי ישאלו את פי רבנו, וכל היוצא מפיו יעשו. ואכן, תיכף כאשר שמע מרן כי קרוב משפחתו של הרופא מבקש לבקר, הוא הורה מיד לבני הבית לקבל את האיש לביתו.

קרובו של הרופא הגיע לבית והתקבל על ידי רבינו, שקידם את פניו במאור פנים ובכבוד רב והקדיש לו שעה ארוכה מזמנו. עם תום הביקור ביקש האיש להנציח את האירוע במצלמתו, כדי שתישאר לו תמונה למזכרת מן הביקור המיוחד במעונו של גדול הדור. ואכן רבנו - יהודי ישיש בן למעלה מתשעים שנה, העומד לאחר ניתוח לב סבך - לא חס על גופו הדווי וכוחותיו הדלים, וללא שהיות נעתר לבקשה, כשהוא מתקין את בגדיו לצילום משותף עם האורח ובנו. כל זאת כהכרת הטוב כלפי הרופא היהודי, שנטל חלק בשליחות להצלת חייו.

(מתוך הספר 'עמודו של עולם')

של ישראל. "עלי לנסוע תיכף ומיד מבלי להשתהות אף רגע אחד!", זירז הרופא את בני ביתו המבוהלים, שמרוב מהומה ובלבול ארזו בתיקו דרכון ישן שפג תוקפו.

הרופא הגיע לביתו, חטף את התיק, שהכיל מספר פרטי לבוש ודרכון ישן, ויצא מיד לדרכו לעבר שדה התעופה. עקב כורח השעה הוא הותיר את רכבו חונה במקום אסור לחניה ומיהר להיכנס לאולם הנוסעים. למותר לציין, כי בשדות התעופה בארה"ב מותקנות מערכות מחשבים מתקדמות, המזהות כל תקלה או חוסר התאמה במסמכי הנוסעים. אולם למרבית הפלא חלף הרופא על פני הפקידים שהחתימו באדישות את דרכונו חסר התוקף, מבלי שיזהו בעיה כלשהי.

יום הניתוח הגיע. הרופא הנוכרי שהתעתד לנתח את רבינו היה רגוע ושלן. בעבורו מדובר בעוד ניתוח רגיל ושגרתי. אמנם ניתוח סבך ומסוכן שעתיד להתבצע בגופו של אדם הקרוב למאה, אולם בסך הכל עוד ניתוח מני רבים שערך ויערוך בעתיד. לעומת זאת, הרופא היהודי, שידע והבין כי חייו של מאור הדור הם העומדים על כף המאזניים, היה אחוז חרדה.

רבינו שהבחין בחושיו החדים כי הרופא היהודי דרוך וחסר מנוחה, החל להרגיעו ולשכך את חששותיו: "ראשית כל, ברצוני להודות לך כבר עתה על שהטרת את עצמך לבוא ולטפל בי, מכיוון שלאחר הניתוח אינני יודע אם יהיה מי שיודה לך. מלבד זאת, אינך צריך לחוש אכזבה באם לא תצליח במלאכתך ואין לך לחשוש שמא יאשימו אותך, משום שהכל בידי שמים, והדבר לא תלוי בך אלא בגזירת הבורא יתברך!".

מילות ההרגעה והעידוד של רבינו פעלו את פעולתן ונסכו ברופא שלוה וביטחון, וכך בעוצם חסדי שמים עבר הניתוח בשלום ובהצלחה. לאחר הניתוח התעוררה שוב השאלה כיצד ישוב הרופא לארצות הברית, כאשר הוא נושא באמתחתו דרכון ישן שפג תוקפו. אולם משמים סימאו בשנית את עיני הפקידים האמריקאים,

המבצע הגדול לתקופה מוגבלת

קבלו מיידית מתנות עד לשווי 869 ש"ח

פרטים בעמודים 16-17

מספר הספר 'עמודו של עולם' | info@dirshu.co.il | 02-560-9000 | קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל עם סכום פעוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי הוא מוכן ומזומן לרשום כל סכום שיידרש ממנו. התריע בו רבינו כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי...

זהירותו הגדולה בממון של מרן בעל ה'שבט הלוי' הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל

"ואם אָקח מִפֶּל אֲשֶׁר לְךָ" (בראשית י"ד, כ"ג)

ממון שאינו שלו

"כי רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלמות", כותב רבינו הרמח"ל בספרו 'מסילת ישרים'.

מן המעטים שבין ענפי חסידותם עלתה כפורחת גם מידה זו של שנאת בצע על כל המסתעף ממנה, היה רבינו, אשר הנהגותיו המופלאות וזהירותו המיוחדת בעניינים שבממון קבעו לעצמן פרק של תהילה, וכפי שבאו לידי ביטוי פעמים רבות בהתעסקותו עם כספי הישיבה.

אחת המידות הבולטות אצל רבינו הייתה הקפדתו לבל יאחרו חלילה את תשלום שכרם של הפועלים או עובדי הישיבה. רבינו עמד על כך בכל תוקף, והיה מעורר ומזרוז את שומעיו על חובת הזהירות בקיום מצוות "ביומו תיתן שכרו". רבינו היה מספר בנושא זה על זהירותו של האר"י הק' במצווה זו, ובאחרית ימיו ציין פעם לפני בני הישיבה כי כבר 63 שנים מעת הקמת הישיבה שלא יאחרו בה את המשכורות לעובדים.

רגיל היה לחזור על המובא בספר 'אגרא' בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע, כי מה שאנו רואים לפעמים ילדים "המתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה וכו' ומיישרים אורחותיהם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכו', הוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה..."

כן היה מרבה לצטט את שנאמר משמו של הגר"א, כי בית שבקורותיו נמצא מסמר אחד גזול כבר אי אפשר להצליח בו בלימוד התורה.

הקפדה מיוחדת הייתה לו לרבינו, שבבואו להתרים כספים עבור הישיבה אצל נדיבי העם, מעולם לא נקב בסכום כלשהו, גם כאשר היה נשאל כמה ראוי לתת. ככל הנראה חשש שמא לבו של הנותן אינו שלם עם הסכום מכל סיבה שהיא, ונמצא שגורם הוא לכספי

צדקה להיגבות שלא כדין.

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל בימים ההם, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל עם סכום פעוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום ואמר לרבינו כי הוא מוכן ומזומן לרשום כל סכום שיידרש ממנו. אמר רבינו כי אינו יכול לנקוב בסכום מאחר ואיננו יודע את מצבו הכספי. ענה התלמיד: "אף על פי כן". הוסיף רבינו והתריע בו כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי, והוסיף וסיפר כי מעשה מעין זה אירע אצל הרה"ק מסאטמאר שהבטיח פעם לתלמיד כי באם ייתן צדקה יתעשר. נהנה רבינו מתשובתו המחוכמת, אך עדיין סירב לנקוב בסכום. לבסוף רשם הלה סכום גדול מאוד והגישו לרבינו. כעבור תקופה שרתה לפתע הברכה בעסקיו ובאורח פלא הוא זכה לעשירות. עוד היה מקפיד רבינו שלא ליהנות בשום אופן מכספי הישיבה ומכל דבר השייך לישיבה. ואם אירע שהיו זקוקים בביתו לדבר מסוים שהיה שייך לישיבה, משלם היה על אתר את מלוא הסכום, כשבדרך כלל נוהג היה להוסיף על התשלום. אירע פעם שזרם החשמל בבית רבינו נותק, בשל תקלה שתקונה

מרחוק נשמעו קולות ירי של צרורות צפופים, והנה רכבו של אבי נוסע בדהרה בין הקליעים השורקים, ונעצר בחריקת בלמים על יד בית היולדת...

מקצת מקורות חייו ופרקי מסירות נפשו של המוהל הנודע הגה"ח רבי אברהם שוורץ זצ"ל,
שמל רבבות מילדי ישראל במסירות וללא כל תמורה, במשך למעלה משישים שנה.

"וימל אברהם..." (בראשית כ"א, ד')

ישועה על טבעית

ייתן הוא עצמו לרבי 13 לירות נוספות, וישלים את כסף הפדיון לסך של
ח"י לירות ארץ ישראליות".

היה זה סכום גדול מאוד באותם ימים, אך כאשר חייו של אברך צעיר
תלויים על הכף, מוכנים הוריו לתת כל אשר להם כדי להציל את נפשו.
בתחילה סירב הרבי לקבל את כסף הפדיון, אך הוריו עוררו קול בכיה
גדולה, ואף הרבי מלעלוב הצטרף אליהם והזכיר לפני הרבי מבעלזא כי
בן יחיד הוא ר' אברהם להוריו, ואם חלילה יארע עמו אסון, זייק הדבר
מאוד גם להם.

ברכתו של הרבי מבעלזא

כמו שצפה הרבי מלעלוב קודם לכן, נכמרו רחמיו של הרבי מבעלזא
על האברך הצעיר ופעל עבורו ישועה על טבעית, כשהוא מורה לאביו:
"השלם את כסף הפדיון לח"י לירות כבר עתה, כי בנך יריא וישוב
לאתנו".

לא נחה דעתו של הרבי מבעלזא עד שהוציא מפיו בלשון הבטחה: "ער
וועט זיך נאך שטופן ביי מייע טישן" - (עתיד הוא להידחק ב'טישים'
שאערונך).

ואכן, אך יצוא יצא הדבר מפיו של הצדיק מבעלזא זיע"א, החל
מצב בריאותו של ר' אברהם להשתפר, ולא ארכו הימים עד שנדחק
בשולחנותיו הטהורים של הרבי, ואף היה מכבד אותו לעתים קרובות
לשורר בטיש "מנוחה ושמחה" או "מה ידידות".

קרבתו לרבי מבעלזא היתה מן הידועות והמפורסמות, וגם בשבת
האחרונה לחייו של הרבי מבעלזא, הורה הרבי למשמשו שלא להעמיד
בקבוקי יין על השולחן, נדבתם של החסידים, כאשר היה מנהגו מדי
שבת בשבתו, ורק לרבי אברהם התיר להעמיד יין על השולחן.

לאחר שהבריא ר' אברהם ממחלתו, כאשר בא להתברך מפי הרבי

מחלת הטיפוס ידועה היתה לאורך השנים במחלה קשה ואכזרית
במיוחד. עשרות מיליוני בני אדם שילמו בחייהם לאחר שנדבקו
במחלה זו, בדרך כלל היה זה באזורים בהם ניטשה מלחמה עזה, אך גם
באזורים של עוני ומחסור, בהם התנהלו החיים עם בתנאים שאפשרו
למגפות להתפשט ולקטול רבבות בני אדם.

אין זה פלא אם כן, שכשהתגלו תסמיני המחלה בגופו של האברך הצעיר
ר' אברהם שוורץ, הרגישו בני משפחתו כי עננה כבדה מרחפת על ראשם,
וכי מוטלת על כתפיהם משימה כבדת משקל: לקרוע שערי שמים
ולעורר רחמים מרובים על האברך הצעיר שאך בקושי מלאו שנתיים
מאז נישואיו, וכעת הולך מצבו הרפואי ומתדרדר עד שערי מוות רח"ל.

אמו של ר' אברהם, כך שמעתי ברבות השנים מפיו של יבלחט"א בנו
בכורו הגה"ח ר' עמרם שוורץ שליט"א, נוהגת היתה להגיע מדי יום
אל כ"ק מרן האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצ"ל, כדי לבקש את ברכתו
להחלמתו המהירה של בנה ר' אברהם, ואכן היה הרבי מברך אותו בכל
לב, אך נמנע מלהתבטא בלשון הבטחה שבנה יחלים וישוב לאיתנו
הראשון.

בראותם כי מצבו של בנם הולך ומחריף, וכי הרופאים כבר נואשו מחייו,
החליטו לגייס למשימה את גיסם, כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת משה'
מלעלוב זיע"א, אשר היה מקורב מאוד לרבי מבעלזא, וכך, ההורים
והרבי מלעלוב הגיעו יחדיו אל הרבי מבעלזא כדי לשחר את פניו
ולחלץ מפיו ברכה שתהיה בלשון של הבטחה.

עוד לפני שדרכו על מפתן דלתו של הרבי מבעלזא, כבר אמר הרבי
מלעלוב להוריו של ר' אברהם, כי ייתנו לרבי מבעלזא קוויטל עם סכום
כסף כ'פדיון נפש', עבור בנם החולה. "אם יאות הרבי לקבל את הפדיון
נפש, אות היא כי אכן צפוי בנכם להחלים ולחזור לאיתנו", הנחה אותם
הרבי מלעלוב, "אבל אם חלילה לא יסכים לקחת את דמי הפדיון, דעו
כי קשה הגזירה עד מאוד..."

"אבל", הוסיף הרבי מלעלוב, "גם אם יסרב לקחת את הדמים, אל
תאמרו נואש, התחננו לפניו כדי שייכמרו רחמיו על בנכם, ואז בוודאי
יוכל לפעול ישועה גדולה, למעלה מדרך הטבע".

ואכן, בבואם אל הקודש פנימה, הגיש רבי חיים יצחק שוורץ, אביו של
ר' אברהם, חמש לירות א"י כפדיון נפש עבור בנו: "הרי כאן לפניכם
חמש לירות", אמר לרבי מבעלזא, "ואי"ה כשיבריא בני וישוב לאיתנו,

העיד הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, ששמע פעם מפיו של הרב דסלר: "כשנצרך אני לומר שיחה בפני בני הישיבה, זמן ההכנה לוקח לי כ-12 שעות. אולם כשנצרך אני לומר שיחה בפני בעלי בתים באנגליה או באמריקה מספיק לי הזמן מאז שאני נכנס לבית המדרש, מנשק את המזוזה, עולה לבימה ומנשק את הפרוכת כדי למסור את השיחה"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אברהם היה נאה דורש ונאה מקיים

המתבונן יתפלא, הכיצד הצליח אברהם אבינו לזכות הגדולה - להיות עמוד האמונה של העולם כולו, בעוד לכאורה קדמו לו רבים וטובים בדורות לפניו שהאמינו בה' בכל מאודם, כמו מתושלח, נח, שם ועבר ועוד, ולא זכו למה שזכה הוא שתהיה לו השפעה כה רחבה על אלפים ורבבות אנשים הנוהים אחריו?

יתירה מזאת יש להתבונן, הלוא חז"ל מתארים לנו (בראשית רבה מב, ח) שאברהם העברי היה יחידי ובודד הניצב בעבר אחד של העולם, מאמין בעוז ובגבורת נפש בצדקת דרכו ושיטתו, ודואג לפרסם שם אלוקיו בעולם. לעומתו ניצבו בעבר השני כל העולם כולו מאוחדים ומאוגדים באמונה טפלה באלילים ובמזלות, והוא בא לממלכות גדולות ולערים גדולות עם המצאה חדשה בלתי מוכרת עד עתה, וערער על המוסכמות הברורות והקבועות בבריאה, שיבר צלמים וערך מערכות וויכוחים ברבים, ולמרות זאת היתה לו השפעה כה גדולה. מה היה סוד הקסם שלו, שבאמצעותו זכה לכל זה?

ונראה לבאר על פי המשל הידוע שהשיב הגאון מווילנא לרעו הגדול המגיד מדובנא, כאשר נשאל על־ידו מהי הדרך הטובה ביותר להשפיע על הכלל ברוחניות?

השיב הגאון: משל למה הדבר דומה? לבקבוק יין שיש סביבותיו כוסות ריקות, וכאשר ממלאים את הבקבוק עד גדותיו נשפך מתוכו לצדדים ונמצאות הכוסות מלאות מאליו.

כך גם כאשר רוצה האדם להשפיע על סביבתו יראת שמים ומידות טובות - הרי שהדרך הטובה ביותר לכך היא, שידאג בראש ובראשונה למלא בהן את עצמו; וכך בהיותו מלא וגדוש עד גדותיו בתורה ובמעשים טובים, ממילא תימשך השפעתו ממנו אל סובביו. אך אם לא יעשה כן מובטח הוא שייפלו דבריו על אוזניים ערלות.

הראשון להנהגה זו היה אברהם אבינו עליו השלום. קודם שהרחיק לכת להשפיע על אחרים עבד על עצמו עבודה אישית מופלגת, בשיפור אישיותו, ריסון מידותיו ותיקון מעשיו. התמיד במחשבות על תכלית האדם בעולמו, ושוטט בדעתו ביום ובלילה מי ברא הכל ומי המשגיח עליהם. וכשהגיע לחקר האמת החדיר זאת למעמקי הלב ללא הרף, ורק אחרי שנים ארוכות של עבודה עצמית זו החל להשפיע על אחרים!

וזאת מניין?

הנה המעיין בדברי חז"ל והראשונים יראה כי ישנה סתירה לכאורה באיזה גיל הכיר אברהם את בוראו. הרמב"ם כתב: "בן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו". מנגד, בתחילת דבריו הוא כותב: "איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן". וכן ידועים דברי הזוהר הק' (א, קכט) שכבר בהיותו בן ג' שנים הכיר את בוראו.

כן מצאנו בהדיא בתהילים (ק, ג): "עמך נדבות ביום חילך בהדרי קודש מרחם משחר לך טל ילדותיך", ומפרש שם רש"י שפסוק זה מוסב על אברהם אבינו שכבר משחר ילדותו מרחם התעטף בהדרת קודש, בכך שהכיר את בוראו, ולכן זכה שיתנדבו לו אוהביו לעזור לו במלחמותיו עם חמשת המלכים.

ואמר בזה המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, כי בוודאי תחילת הכרת אברהם אבינו בבוראו החלה כבר בהיותו כבן ג' שנים, אולם זו היתה רק ההתחלה. התחלה שרחוקה היתה עדיין מרחק רב ממה שהיה עליו להגיע. מכאן ואילך החל תהליך ארוך של עבודה עצמית, שבה שקד בעמל רב על תיקון מידותיו, על טוהר אמונתו ועל זיכוך נפשו, שלב אחר שלב, עד שהגיע בהיותו כבן ארבעים לפסגת ההכרה בבוראו, הכרה כזו שאין למעלה הימנה.

וזה מה שכתב הרמב"ם, שמהיותו בן ארבעים שנה התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים, משום שקודם שהגיע לשלמות של 'כיון שהכיר וידע' לא ניסה כלל להשפיע על אחרים, ורק מכאן ואילך

התחיל להשיב תשובות.

מעשה, אין זה פלא כיצד הצליח להשפיע על רבבות אנשים עד שזכה להיות 'אב המון גויים', משום שאכן גם לפני אברהם היו גדולים וטובים שהכירו את בוראם בדרגה כזו או אחרת, אך לפי דרגתם לא הגיעו למלא את קנקנם כל כך באופן שישפיעו גם על סביבתם. אחד היה אברהם שכן הגיע למילוי עצמי בהכרה מוחלטת כזו שעלתה על גדותיו, עד שמאליה פעלה את פעולתה והצליחה לחדור אל לב ההמונים.

היסוד הוא, שככל שהאדם מלא יותר בתוכו, מעובד יותר בנפש, שוקד יותר על תיקון מידותיו, כך גם השפעתו על סביבתו הולכת וגדלה!

וכך גם נהגו כל חכמי המוסר, שעבדו על עצמם לא לדבר ברבים על עניינים שעדיין אינם שלמים בהם לפי דרגתם, בבחינת "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים", ורק לאחר הכנה רבה של חשבון הנפש ועיון היטב בפשפוש מעשיהם ונמצאו הגונים בדבר, החלו להטיף לאחרים.

שמעתי מאבי מורי שליט"א סיפור מופלא אודות המשגיח הגה"צ רבי אליעזר אליהו דסלר זצ"ל, בעל ה'מכתב מאליהו':

הנה, כידוע הרב דסלר היה נוהג באופן תמידי להקדים ולהשמיע את השיחות שהוא מתעתד למסור בישיבה באוזני רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, שהיתה אשה גדולה בפני עצמה, בנוסף להיותה בת גדולים - בתו של הגה"צ רבי נחום זאב מקלם זצ"ל, נכדת אבי תנועת המוסר רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ומיוצאי חלציו של הגאון מווילנא זצ"ל. מספרים, שבפקחותה העצומה ובידיעותיה הנרחבות בתחומים רבים, פעמים שהיתה מוסיפה נופך על דברי בעלה ומאירה אותם באור יקרות.

והנה, באחת השיחות שהשמיע באוזניה היא שאלה אותו לבסוף:

"האם הינך בטוח בעצמך שאתה כבר אוהז בדרגות אלו...".

הרב דסלר נחרד עמוקות לשמע השאלה, וחקר בדעתו האם אכן ראוי הוא כבר לדבר על אותן הנקודות שהוא רצה להשמיע ברבים, ומשחש בעצמו שאין הוא עדיין ראוי טרח והכין שיחה חדשה. מפליא!

ואכן, העיד תלמידו הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת השרון, ששמע פעם מפיו של הרב דסלר כדברים האלה: "כשנצרך אני לומר שיחה בפני בני הישיבה זמן ההכנה לוקח לי כ-12 שעות כדי להכין אותה. אולם כשנצרך אני לומר שיחה בפני בעלי בתים באנגליה או באמריקה מספיק לי הזמן מאז שאני נכנס לבית המדרש, מנשק את המזוזה, עולה לבמה ומנשק את הפרוכת כדי למסור את השיחה".

רבי יעקב שאלו לסיבת הדבר, והוא השיב: "בשביל לומר שיחה בישיבה אני צריך שעות הכנה כי מי אני שאומר שיחה בפני בחורי ישיבה העוסקים כל היום בתורה. הרי הם הרבה יותר חשובים ממני, הם לומדים כל היום ואני לא לומד כל היום. כדי שאוכל לדבר בפניהם מוכרח אני לעלות דרגה, ולעמול לחיות את הדברים שאני אומר להם כדי שאהיה שייך לזה".

בזאת הסביר המשגיח, הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, את הסיבה

שבגינה כינו בהיכלי הישיבות את הוועדים המוסריים בכינוי 'שמועס' ('שיחה'), ולא 'שיעורי דעת' וכדומה. משום שבענוונותם לא הרגישו המשגיחים את עצמם כמי שגבוהים הם במעלה יותר מן השומעים, ומכיון שכך אין להם את הזכות והיכולת להטיף מוסר לאחרים. על כן הם ביקשו להדגיש כי הוועדים אינם אלא בבחינת "אז נדברו יראי השם". בשפת האידיש הוא כינה זאת: "מיר שמועס'ן דורך צו זאמען" (הננו משוחחים בינינו יחדיו), ומשום כך השתמשו בשם 'שמועס' המבטא יותר תחושה זו!

הסיגרות של הפרופסור

כשהגישה היא כזאת, כשגם במדבר מקוננת תחושה זו של חשק ורצון להגיע לדרגות שהוא מעורר עליהם, יכול הוא לדבר אף על דברים גבוהים שאין הוא אוהז בהם עדיין, כי מבחינתו הוא רק משתף בתחושותיו ובשאיפותיו את השומעים עד להיכן ניתן להגיע ולעלות, ולמרות שאינו שלם בכך הגישה משפיעה כי היא נובעת ממעמקי הלב.

סיפר הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד 'העדה החרדית', שכאשר נסע פעם בספינה מארץ ישראל לאיטליה נסע עמו בצוותא האדמו"ר הקדוש רבי דוד משה מקרעטשניף זי"ע. במהלך הנסיעה הודיע לו הרבי כי ידוע לו שלקראת הלילה עומדת להתקיים בלובי הספינה הרצאה מיוחדת בחומרת העישון מפי אחד הפרופסורים הגדולים וידועי השם בעולם שנסוע עמו, ומצד חובת "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" כדאי להיכנס לשמוע את דבריו בעניין.

בהרצאתו עמד הפרופסור על נזקי העישון והשלכותיו על חיי האדם ובריאותו, והתריע על כך שהעישון מקצר את ימיו של האדם באופן ודאי!

"לאחר שעות ספורות", מספר רבי משה, "לתדהמתי ולהשתוממותי המוחלטת לפתע אני רואה את הפרופסור בכבודו ובעצמו מעשן סיגריות להנאתו!".

העז רבי משה פנים ושאלו כיצד יתכן הדבר שכבודו מרצה בשפה כה ברורה וחדה במגרעות העישון, עד כמה הוא מהווה הרס ונזק לבריאות האדם, ובצביעות מאין כמותה אתה בעצמך מעשן?

השיב לו הפרופסור בפליאה: "אינני מבין את טענותיך, וכי מה כל זה קשור אלי? וכי אני אמרתי לא לעשן, הרי רק העמדת את הציבור על חומרת הדבר שהעישון מקצר ימים, וכי בגלל זה מחויב אני להפסיק לעשן? ... אני מעדיף להפסיד עשר שנים מחיי ובלבד שאוכל לעשן, בלי זה אין לי חיים...".

וכדי בזיון וקצף!

נקודה זו כאמור נגזרת מאורחותיו של אברהם אבינו, ונוגעת לכל יחיד ויחיד. כדי שאכן יזכה האדם להיות 'מקרין' באישיותו, ומשפיע השפעה חיובית של מידות טובות והנהגות ישרות, לא יועילו לו דיבורים הרבה ולא שיחות מוסריות ארוכות. העצה היא, שיעבוד האדם על עצמו, ומתוך השתלמות מידותיו ודרכיו יזכה גם להקרין על סביבותיו, על בניו וקרוביו, תלמידיו ושומעי לקחו.

(קטעים מלוקטים, מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

יום בהיר אחד נפגע אצלי 'העצב השביעי'. כאשר העצב נפגע הוא נעשה רפוי והפה מתעקם. סוג של שיתוק מקומי. כך קרה שבאותו בוקר אני קם, מנסה לסגור את הפה ולא מצליח. חשכו עיניי. הפה לא מאוזן, נוטה לצד אחד. וכשהפה עקום, קשה עד בלתי אפשרי לדבר

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, על ניסיונות

"התהלך לפני והיה תמים" (בראשית י"ז, א')

על הסבל הפיזי מהשהייה בבור הכלא ללא תנאי מחיה מינימליים, מיררה אותה חבורת רשע את חייו. סבלו היה איום ונורא.

בסתר לבו שאל, אמנם, נסתרות דרכי ה' ואין לנו השגה בהן, אבל בכל זאת חפץ אני להבין: הלוא כל ימי עמלתי על פדיון שבויים, האם זה חלקי מכל עמלי? "דבר שאותו צדיק מצטער בו, יכשל בו?" (בבא קמא נ.). 'אני, שמסרתי נפשי להוציא יהודים מבור הכלא, אושלק אליו בעצמי?!'. מחשבות אלו טרדו את מנוחתו יותר מהסבל הפיזי ולא נתנו לו מנוח.

לאחר שתדלנות מרובה הצליח רבה של העיר, **רבי זאב**, בעל האור המאיר, להשיג רישיון ביקור אצל הרבי. כשנכנס שטח לפניו הרבי את תמיהתו. אמר לו הרב: "מבין אני את המתרחש בלבך. אבל אנסה להסביר לך עד כמה שידי מגעת את הנהגתו של הקב"ה - מדוע זימן לך את הסיטואציה הלא סימפטית הזו, וזה בלשון המעטה".

יודע אני, אמר הרב, כי לאסוף כסף, להתרים אנשים לצרכי מצוה, זו המלאכה הקשה ביותר שישנה. פעמים רבות היא מבזה ומבוזה, לא נעימה בעליל. רוויית אכזבות וכשלונות.

"אספר מקרה שקרה לי: לא מכבר נכנסתי ליהודי שרגיל לתרום למוסדות 'קרן אורה' בכרמיאל מדי שנה. כשנכנסתי והתכבדתי לשבת, שטחתי לפני היהודי את צרכי המוסדות, הגידול במספר התלמידים, ההוצאות המרובות וכו'.

כשסיימתי את דרשתי הנרגשת והנמלצת אמר היהודי: "סליחה הרב מרגלית, אבל בדיוק לפני זמן קצר נכנס אדם ושכנע אותי לתרום עבור מטרה חשובה. את כל הכסף שאני רגיל לתרום כבר

המילה 'צ'רנוביל' מוכרת לציבור הרחב בהקשר לאסון הנורא שאירע, כאשר הכור האטומי שבאותה עיר התבקע וגרם להרס רב, למותם של אלפי אנשים ולמחלות נוראות. אבל בציבור החרדים לדבר ה', כאשר מזכירים את המילה 'צ'רנוביל', או בהיגוי היהודי, 'טשערנוביל', הדבר מעלה אסוציאציות אחרות לחלוטין. בעיר זו חי ופעל צדיק קדוש וטהור, **רבי נחום ז"ע**, בעל ה'מאור עיניים'. כל ימיו עסק בעבודת ה', בתורה, ביראה ובגמילות חסדים. אך בעיקר מסר נפשו על מצוות פדיון שבועיים.

באותם ימים הייתה מצוה זו, למרבה הצער, שכחה מאוד. הפריצים השליטים המקומיים, ראשי הערים והכפרים, היו עושים ככל העולה על רוחם. אין דין ואין דין. בפרט סבלו מנחת זרועם אחינו בית ישראל. המוכסן היהודי היה חייב לפריץ סכום כסף עבור השכירות השנתית. אבל היבול היה דל, ההכנסות מועטות, ולא השיגה יד היהודי לשלם.

הפריץ לא חשב הרבה. נטל את היהודי המסכן ואת בני משפחתו והשליכם אל בור הכלא. ולא היה זה כלא 'חרמון' או 'צלמון', סוג מלון בו אתה מקבל כל צרכיך חנם אין כסף על חשבון המדינה. היה זה בור טחוב, ללא אור וללא אוויר. כל יום או יומיים היו זורקים למשפחה האומללה כיכר לחם וחמת מים, וזהו.

כך גם על כל עלילה קטנה, בדרך כלל כתוצאה מהלשנה נקמנית ושקרית, היה השלטון המקומי אוסר את היהודי הנאשם ללא חקירה ודרישה, ומטיל אותו לאיזשהו מרתף מצחין למשך תקופה ארוכה. רבי נחום היה מכתת רגליו בגשם ובשלג מעיר לעיר, מעיירה לעיירה ומכפר לכפר, אוסף כסף מיהודים טובים, רחמנים בני רחמנים, ופודה את השבויים הנמקים בבור כלאם. לפעמים היה כסף זה דמי 'לא יחרץ' לשלטונות, לעתים 'כופר נפש', לפעמים פירעון חובות, ולפעמים סתם מתת שוחד לפקיד פלוני או אלמוני כדי להסדיר את העניינים.

כך נהג במשך שנים ארוכות. יום אחד, כאשר הגיע במסע התרמוותיו למען פדיון שבויים לעיר ז'טומיר, עיר ואם בישראל, טפלו עליו עלילה שפלה והוא הושלך אחר כבוד לבית הכלא. לא היתה זו חוויה נעימה במיוחד. הוא נאלץ לשבת באותו בור טחוב בצוותא חדא עם אינשי דלא מעלי, רוצחים, שודדים, נרקומנים ושיכורים. בנוסף

נתתי לו. היכנס בבקשה עוד חצי שנה ונראה מה אפשר לעשות...". כמה מביך, אילו בזיונות... זו עבודה מפרכת, גם פיזית, אבל בעיקר נפשית.

המשיך ואמר רבה של ז'יטומיר לרבי נחום: "אתה עוסק כבר שנים רבות במסירות רבה במצוות פדיון שבויים. אין זו מלאכה קלה כלל ועיקר. ומלבד הקושי בהתרמת ישראל עם קדושים, צריך אתה אחר כך להתמודד מול אותם גויים רשעים, קהי רגש וחסרי חמלה.

"התחלת במלאכת הקודש כאשר היית צעיר לימים. מלא מרץ ורצון. היום הכוחות כבר לא כבעבר. ודאי כבר התעייפת והותשת. אולי עלו בך באיזושהו זמן אי-אלו מחשבות: 'זה כבר לא בשבילי. אניח את העיסוק הזה לצעירים ונמרצים ממני'.

"רצה הקב"ה שתראה עד כמה חשובה, חיונית והכרחית המצווה בה אתה עוסק. אמנם, תמיד דמיינת את הסבל שעוברים אותם יהודים היושבים בבורות הכלא. אבל אין דומה דמיון לתחושה במציאות. עד שלא חווים את החוויה הנוראה בפועל, לא ניתן להבין עד כמה היא קשה ואיזומה. היות ועלו בך מחשבות כאלו, בא הקב"ה לטובתך ולטובת נשמתך והטעימך את טעם הישיבה בבית הסוהר. כך תחוש על בשרך עד כמה הדבר נורא, ותבין ביתר שאת עד כמה חשוב לפעול לפדיון היהודים המצויים בצרה זו".

האדם יכול לדבר רק כאשר הקב"ה פותח שפתי

אספר סיפור אישי: פעם נעזרתי במעשה זה בעקבות מקרה שאירע לי. אודה ואתוודה, איני זוכה להתפלל את כל התפילה בכוונה ראויה. זו עבודה קשה עד מאוד. מה שכן, לקחתי על עצמי לכוון לפחות בפסוק שלפני תפילת שמונה עשרה, "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך" (תהילים נא, יז). למדתי היטב את כוונות הפסוק הזה וביאריו. ישנו פירוש של רש"י ופירוש של רבנו יונה.

ומדוע בחרתי דווקא בפסוק זה, משום שהוא הפתיחה. וכידוע, הכל הולך אחר ההתחלה. "טוב אחרית דבר מראשיתו". הדבר יכול להיות מושלם רק כאשר הראשית טובה.

כאשר פוקחים את העיניים בבוקר יש להתחיל מיד בדברי קדושה. לא לרוץ חלילה לשמוע מה קרה בעולם בשעות הבודדות בהן נעדרתי, אלא לפתוח באמירת "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת בי בחמלה, רבה אמונתך". נטילת ידיים, הכנות לתפילה. כך מתחילים את היום בקדושה ובטהרה, וזו פתיחה נפלאה ליום נפלא. גם אם בסופו של דבר לא עמדת בנסיון, לא יכולת להתאפק והצצת בעיתון כדי להפיג את המתח שעבר עליך כל הלילה בגלל השאלה שניקרה במוחך ולא נתנה לך מנוח - מה אמר מזכיר המדינה לנשיא ונצואלה... אבל, לפחות פתחת את היום בדברים של קדושה.

ובכן, לקחתי על עצמי לכוון באמירת הפסוק "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך". והאמת, אפילו לכוון בפסוק אחד באופן קבוע אין זה מהדברים הקלים. על כל פנים, במשך שנים רבות השתדלתי. עשיתי כל מאמץ לשמור על הקבלה, לכוון בפסוק שלפני תפילת העמידה.

והנה, יום בהיר אחד, לפני כשבע-שמונה שנים נפגע אצלי העצב השביעי. עצב זה מתחזק את הפה בצורתו הראויה. כאשר העצב נפגע הוא נעשה רפוי והפה מתעקם. סוג של שיתוק מקומי רחמנא ליצלן. כך קרה שבאותו בוקר אני קם, מנסה לסגור את הפה ולא מצליח. הבטתי בראי וחשכו עיניי. הפה לא מאוזן, נוטה לצד אחד, ה' ישמרנו. וכשהפה עקום, קשה עד בלתי אפשרי לדבר. ולא עוד, אלא שבאותו יום נועדה לי הרצאה במלון 'כינר'...

הלכתי לרופא, הוא הביט בפניי ואמר: "כן כן, העצב השביעי הכושל הלזה מעורר עצב רב...". בשבת באתי לבית הכנסת וממש לא הצלחתי לדבר. נאלצתי ליישר את השפה באופן ידני כדי שאוכל להוציא כמה מילים מפי.

שאלתי את עצמי, מה זאת עשה אלוקים לי, מה באים לרמוז לי משמים? ואז נזכרתי בסיפור אודות רבי נחום: לקחת על עצמך דבר מבורך וראוי, לכוון ב"ה' שפתי תפתח...". ה' רוצה לחזק אותך בקבלה זו.

כידוע לעתים, מרוב כוונות עליזות לא מתכוונים לפשוטו של מקרא כפי שכותב ה'משנה ברורה' (סימן צח סק"א) "ואל יכוון האדם בשמות וייחודים, רק יתפלל כפשוטו להבין הדברים בכוונת הלב, אם לא מי שהוא בא בסוד ה' ויודע לכוון ביה בלבא ורעותא ודחילו, דאי לאו הכי חס ושלום מקלקל בזה הרבה וכו'".

אמרתי לעצמי, ה' נותן לך 'דוגמית' כדי שתכוון היטב. "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך" - אנו מבקשים מהקב"ה, אנא פתח את שפתיי כדי שאוכל להגיד תהילתך. והנה, תמיד הייתה לך תחושה שזה 'פשיטא'. אין לך דבר פשוט מכך. השפתיים נפתחות ונסגרות אוטומטית ואפשר לומר מה שרוצים. ה' לוקח לך את פעולת העצב השביעי, ואז אתה מגלה שבאמת ה' הוא זה שפותח את שפתיך כדי שתוכל לומר משהו. עכשיו תוכל לומר את הפסוק בכוונה עצומה. כך זיכני ה' לקבל הבנה עמוקה ופנימית יותר.

ההסתכלות צריכה להיות תמיד חיובית. הרי אין מי שרוצה את טובתך יותר מה'. "כל מאי דעביד רחמנא - לטב עביד". הקב"ה רוצה לשדרג את עבודת ה' של ישראל, ולכן לעתים גורם להם סבל כדי שיחוש את העניין על עצמם וכך ישדרגו את מעשיהם הטובים ויעשו אותם ביתר רצון וביתר הבנה.

כך גם לגבי הצדקה. מאז שהתחלתי לאסוף בעצמי כספים לצורך המוסדות השתנה יחסי ל'שנוררים' המתדפקים על דלתי. המחשבה העולה בי היא, הרי זה שעומד בפתח יכול להיות אני עצמי. ולא רק יכול להיות... הרי אני אכן עומד בדיוק באותה סיטואציה מזמן ליזמן. אם הייתי עומד בדלת, ובעל הבית היה מחמיץ לי פנים, מסנן מבין שיניו "אין לי זמן בשבילך עכשיו", איזו תחושה נוראה הייתה זו. כאשר אתה עומד בעצמך באותו מצב, מבין אתה היטב לרוחו ונפשו של האחר העושה את אותה פעולה.

העולה מהדברים הוא, כי מה שעובר על האדם לא בא במקרה. הכל מכוון מלמעלה. אם קורים לאדם דברים לא נעימים, צריך 'לעשות חושבים' מדוע ולמה אירעו הדברים, ולנתב הכל לעבודתו יתברך.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

10 ימים אחרונים

להגרלה הגדולה והמבצע הגדול

בעוד 10 ימים המבצע הגדול מסתיים!!!

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים
במבצע ענק לתקופה מוגבלת

תרום לארגון 'אחינו' מ-18 ש"ח לחודש
וקבל מיידית מתנות עד לשווי של 869 ש"ח
וכנס להגרלה הגדולה פרסים בשווי של

ש"ח **42.000**

באחת ההזדמנויות שסיימנו מסכת הזמנתי את הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, שהייתי איתו בידידות גדולה, שימסור דברי חיזוק והתעוררות. לאחר השיעור ניגשו אלי חלק ממשנתפי השיעור וביקשו לנשק את ידי. מיד משכתי את ידי ואמרתי להם: על מה ולמה תנשקו את ידי?! כשראה זאת רבי שלום שבדרון זצ"ל, הדבר לא מצא חן בעיניו. "מדוע אתה עושה כן?", שאל אותי

מאוצרותיו של הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

"וְאֶבְרַכְּהָ מְבָרְכֶיהָ וּמְקַלְלֶיהָ אָאָר" (בראשית י"ב, ג)

תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאום."

אברהם אבינו - מייסד האומה היהודית, מסר נפשו להנחיל ולנטוע את אמונת ה' בעולם על אף שבדורו כולם עבדו עבודת אלילים וכפרו בה'. הוא זכה להכניס אלפים ורבבות תחת כנפי השכינה.

על הפסוק (בראשית כא, לג) "ויקרא שם בשם ה' אֵל עולם" דרשו רבותינו (סוטה י.'): "אמר ריש לקיש: אל תקרי 'ויקרא' אלא 'ויקרא', מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב. כיצד? לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו (את אברהם), אמר להם: וכי משלי אכלתם? משל אלוקי עולם אכלתם, הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם".

אברהם אבינו החזיר את האמונה הצרופה באל אחד לרבבות מאמינים. לכן דרשו רבותינו על הפסוק "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" (בראשית ב, ד), אל תקרי "בהבראם" אלא "באברהם" (זהר לך לך דף פו:). הקב"ה ברא את העולם בשביל אברהם אבינו. כל הבריאה כולה נעמדה והתקיימה בזכותו.

הסבלנות מועילה

מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה רגיל להביא את דברי המדרש, שפעם אחת הגיע לביתו של אברהם אבינו אדם זקן, הכניסו אברהם

ה'אור החיים' הק' (ד"ה ויש לשאול) הקשה קושיה עצומה: למה שינה הכתוב לשונו - בעניין הברכה אמר "ואברכה מברכך" הקדים ברכתו לברכתם, ואילו בקללה הקדים קללתו ואמר "ומקללך אאור"? אם בתחילה נאמר "ואברכה מברכך", כלומר הקב"ה יקדים לברך את המברכים את אברהם, אף לעניין הקללה היה צריך לומר "ואאור מקללך", ומדוע כתוב "ומקללך אאור", דהיינו שאקלל אותם רק אחרי שהם יקללו?

אלא, מבאר ה'אור החיים' הק', הקדים הקב"ה לברך את המברכים את אברהם כדי שיהיה תוקף לברכתם ותפעל את פעולתה. לכן נאמר "ואברכה מברכך" - כבר קודם שאחרים בירכו את אברהם, שם הקב"ה את הברכה בפיהם כדי שתפעל ותתקיים.

לפני למעלה מארבעים שנה הייתי מוסר שיעור לפני ציבור באחת השכונות בירושלים. הייתי אז אברך צעיר, ובשיעורים השתתפו אנשים מבוגרים שהייתי יכול להיות הנכד שלהם...

באחת ההזדמנויות שסיימנו מסכת הזמנתי את הדרשן הירושלמי, הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, שהייתי אתו בידידות גדולה, שימסור דברי י והתעוררות. בית הכנסת היה מלא מפה לפה באותו מעמד, וכשהרב הגיע שמח שמחה גדולה לראות כל כך הרבה אנשים שמגיעים לסיום מסכת, ונשא מדברותיו.

לאחר השיעור ניגשו אלי חלק ממשנתפי השיעור וביקשו לנשק את ידי. מיד משכתי את ידי ואמרתי להם: על מה ולמה תנשקו את ידי?! כשראה זאת רבי שלום שבדרון זצ"ל, הדבר לא מצא חן בעיניו. "מדוע אתה עושה כן?", שאל אותי, הלא נאמר 'אל תמנע טוב מבעליו' (משלי ג, כז). מדוע, אם כן, הנך מונע מעצמך ברכות? כלום אינך יודע מה שה'אור החיים' הק' אומר בפרשת לך לך על המילים 'ואברכה מברכך', שהקב"ה מברך את אותו אדם שבאים לבקש ממנו ברכה קדם שיברך, כדי שברכתו תחול ותפעל. ובענין הגאווה? מה יש להתגאות בזה, עמך ישראל רוצים לקבל ברכה, אל תמנע זאת מהם!".

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרֶן" (בראשית י"ב, ה')

רש"י מביא את דברי חז"ל על פסוק זה: "אשר עשו בחרן - שהכניסן

(שהיתה בסמוך לשיבת פוניבז' לצעירים) מתקוטטת עם קבוצת בחורים משיבתו. לפתע שמע הרב לתדהמתו את אחד מתלמידי מנבל פיו, באומרו דבר גנאי נגד ראש הישיבה האחרת. הזדעזע הרב עד עמקי נשמתו. מיד ניגש לבחור והורה לו לארוז את חפציו ולהסתלק מהישיבה. "אם הגעת לדרגה כל כך חמורה, לדבר סרה על רבנים אחרים - אין מקומך בישיבתנו", אמר בצער, והוסיף כמה ממאמרי חז"ל בענין: "והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף" (אבות ב, י). "לא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה תלמידי חכמים, וכל המבזה תלמיד חכם גדול עווננו מנשוא, ואין רפואה למכתו" (שבת קיט:), ה' ירחם.

כל בחורי הישיבה הכירו את רבם, שהיה מאוד זהיר בדיבורו ולא דיבר הרבה, אך כשהיה מוציא דבר מפיו היה עומד מאחוריו בכל תוקף. יצא התלמיד בבושת פנים מלפני הרב וניגש לחדרו לארוז את חפציו.

לאחר כמה דקות ביקש הרב לקרוא לאותו תלמיד שיבוא אליו למשרדו. הבחור ניגש לרב בכניעה ובבושת פנים, והרב אמר לו:

"איני יכול לשלוח אותך לביתך לפני שתבקש סליחה מראש ישיבת העולים החדשים על שביזית אותי לפני כולם. אך יודע אני שאינך מסוגל לעשות זאת בעצמך, לכן אני מוכן ללכת אתך יד ביד עד לביתו של ראש הישיבה כדי תבקש ממנו את סליחתך.

"אמנם זה לא יעזור לך להישאר בישיבה", המשיך הרב, "אך אני מוכן לעשות עמך חסד וללכת אתך לראש הישיבה כדי שתבקש סליחה על העוון החמור שעשית".

אותו בחור ניסה להתחמק אך לא היתה לו ברירה, הרב תפס בידו והם הלכו יד ביד לביתו של ראש הישיבה. כשהגיעו לשם ביקש התלמיד את סליחתו ואמר שהוא מתחרט חרטה גמורה על אשר דיבר.

בדרך חזרתם לישיבה אמר רבי מיכל יהודה זצ"ל לבחור, שהואיל ועשה מעשה כה נועז והסכים לבקש סליחה מראש הישיבה, יש לו את הזכות להמשיך להישאר בישיבה בתנאי שדבר זה לא יחזור על עצמו לעולם.

הבחור חזר לישיבה, גדל בתורה וביראת שמים והפך להיות אברך מסולא בפז. כיום הוא משמש כראש כולל, ובניו תלמידי חכמים השוקדים באהלה של תורה, שתולים בבית ה' בחצרות אלו קיננו יפריחו. כך היתה דרכו של רבי מיכל יהודה לפקוביץ' זצ"ל לחנך ולהדריך בחכמה ובסבלנות.

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

כבוד גדול, האכילו והשקו וניסה לדבר על לבו דברי אמונה בבורא העולם שהוא הבורא, הוא היוצר והוא המקים את העולם בכל רגע ורגע. אך אותו אדם זקן לא שת לבו גם לזאת. לא הקשיב לדברי אברהם, הוציא את פסלו הקטן מכיסו והתחיל לנשקו ולחבקו.

אברהם אבינו לא התייאש מאותו אדם וניסה שוב להסביר שאותם פסלים הם הבלים ושטויות, אך הלה אטם אוזניו משמוע. אמר אברהם בלבו: 'נחכה למחר. אתן לו מקום ללון, ומחר אנסה שוב להשפיע עליו'.

למחרת האכילו אברהם והשקו, ושוב ניסה לדבר על לבו מקצת מענייני האמונה בבורא עולם, אך שוב הוציא אותו זקן את פסלו מכיסו ונישקו.

אברהם אבינו לא היה מסוגל יותר לראות את אותו זקן שמתנהג כך וסילקו מבייתו. מיד נגלה ה' יתברך אל אברהם אבינו ואמר לו: "אברהם, אברהם, שמונים שנה אני מחיה ומכלכל, זן ומפרנס אדם זה וממתין שיכיר ויברך אותי, ואתה התייאשת כבר לאחר שלוש פעמים שהאכלת אותי?".

מיד יצא אברהם לחפש את אותו אדם במדבר. כשמצאו ביקש ממנו שיחזור אליו בחזרה והבטיח שייטן לו אכילה ושתייה ומקום ללון, ולא ידבר אתו מאומה בענין האמונה. כאשר אמר כן עשה, הכניסו אברהם לביתו, האכילו והשקו, ולא דיבר עמו מאומה.

לאחר כמה ימים חשב אותו אדם זקן ואמר בלבו: 'אברהם אבינו, האדם הגדול בענקים, משרת אותי ודואג לי, ודאי שאמונתו זוהי האמונה האמיתית!'. שבר את פסלו הקטן והתחיל להאמין בה' יתברך.

כמה סבלנות ושלוות הנפש צריכים אנו בקירוב אחינו בית ישראל לדרך התורה והמצוות. להאיר במאור פנים, לתמוך ולעזור, ולבסוף הסבלנות והמידות הטובות הללו יניבו פירות, יראו הבריות ויאמרו "ראו פלוני זה, כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו" (יומא פו:). גם אנחנו רוצים להיות כמוהו, זוהי דת האמת, זוהי האמונה והדרך האמתית!

חינוך לזהירות מביזוי תלמיד חכם

מסופר על הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ' זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים, שביום מן הימים כשישב בחדרו ועסק בתורה שמע מריבות וצעקות ליד אולם הישיבה. חשב הרב שהילדים רבים בנייהם, לבש את המגבעת והחליפה וירד למטה.

בהגיעו לשם ראה הרב קבוצת בחורים משיבת העולים החדשים

חדש! שיעור 'דף היומי' בעברית
מאת הרב אפרים סגל שליט"א

לא מחכים למסכת הראשונה
מתחילים כבר במסכת האחרונה

האינו עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'
 077-2222666 שלוחה 2-3

וראה זה פלא: כאשר ניגשו המתפללים אל הגביר הקמצן והודיעוהו את דבר הכרעתו של הצדיק - מיד התנער ורוחו שבה אליו כרגע, כאשר צמאוננו הנורא חולף כלא היה... הן אמנם, לפני רגע הרגיש כי נשמתו עומדת לפרוח מגופו מרוב צמא, אולם המחשבה על כך שיהיה עליו להיפרד מממונו לטובת עניי העיר הייתה קשה עליו שבעתיים

מאוצרותיו של הגאון רבי מרדכי פרוינדליך זצ"ל

"ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם" (בראשית י"ד, י"ב)

לכאורה היה מתאים יותר לכתוב "ויקחו את לוט בן אחי אברם", ורק לאחר מכן לציין כי גם רכשו נלקח עמו, שהרי ייחוסו של לוט כאחינו של אברהם מהותי יותר מאשר רכשו שהוא חיצוני לו! מדוע בכל זאת שינה הפסוק את הסדר והקדים את הרכוש לייחוס?

את התשובה נבין בעקבות מעשה שהיה, וכך היה: בעיירה צאנו, בתקופתו של הצדיק רבי חיים מצאנו, התגורר יהודי עשיר כקורח ושמו 'לייער'. ארמונו המפואר התנשא מעל כל בתי העיר, והכל ידעו כי נחשב הוא לעשיר לא רק במושגיהם הדלים של בני העיירה אלא גם ביחס לגדולי העשירים שברחבי המדינה כולה. דא עקא, שככל שרב היה עושרו של ר' לייער הגביר האדיר, כך, ואף יותר מכך, היתה רבה קמצנותו... המעטים שניסו אייפעם לדבר על לבו ולגרום לו לפתוח את ידו הקפוצה לטובת עניי העיירה, חזרו כשפניהם שחורות כשולי קדירה, והתיאורים שבפיהם גרמו לכל שאר בני העיירה להימנע אפילו מלנסות את מזלם.

והנה, הגיע יום הכיפורים ור' לייער כמו כל שאר בני העיירה הגיע אל בית מדרשו של הצדיק רבי חיים מצאנו, כדי להסתופף בצלו ולהשתתף בתפילות המרוממות. ככל שלא נגעו הדברים לעניינים שבממונו נהג ר' לייער כאחד היראים והשלמים: תפילותיו היו בכוונה רבה, וכובד משקלם של הימים הנוראים ניכר היטב על הבעת פניו. אולם באותה שנה נפל דבר. במשך כל תפילות היום הקדוש שפך לבו והתחטא לפני אביו שבשמים כבן המתחטא לפני אביו, בבכיות ובזעקות שבקעו מקירות לבו, תוך שהוא אינו שת לבו ללשונו אשר דבקה לחכו זה מכבר. אולם כאשר הגיעה שעת תפילת נעילה ניכר לפתע חיוורון מוות על פניו, והוא נפל ארצה מעולף...

יהודים טובים מבני העיירה, אשר נחרדו למראה הגביר הנופל ארצה, מיהרו אל דייני העיר אשר הורו להשקות את הגביר מעט מים בכפית, לשיעורין. אולם עד מהרה התברר כי אין בכך די: כל כפית של מים כאילו הגבירה את צמאוננו של הגביר שבעתיים, ונראה היה כי מדובר בפיקוח נפש של ממש... לבסוף החליט רבי בעריש הדיין, שהיה אב בין הדין של העיירה, להביא

את השאלה בפני הצדיק רבי חיים בכבודו ובעצמו. הוא העז פניו להפריעו בעיצומה של עבודת הקודש, סיפר על הגביר שהתמוטט תוך כדי תפילתו, ציין כי השתייה לשיעורים לא היטיבה את מצבו, ושאל: "האם יש לאפשר לו לשתות כרצונו מדין פיקוח נפש?".

מאה רייניש עבור כוס מים

לתשובה שקיבל ר' בעריש הוא לא ציפה... שכן רבי חיים נעץ בו את עיניו הטובות, הלחות מדמעות, והשיב: "אמרו לו לר' לייער, שהוא יכול לשתות מים כרצונו, ובלבד שכנגד כל כוס מים שהוא שותה היום ייתן מחר סכום של מאה רייניש (סכום עצום באותם הימים) לצדקה... אם יקבל על עצמו את התנאי יכול הוא לשתות כאוות נפשו!"

וראה זה פלא: כאשר ניגשו המתפללים אל הגביר הקמצן והודיעוהו את דבר הכרעתו של הצדיק - מיד התנער ורוחו שבה אליו כרגע, כאשר צמאוננו הנורא חולף כלא היה... הן אמנם לפני רגע הרגיש כי נשמתו עומדת לפרוח מגופו מרוב צמא, אולם המחשבה על כך שיהיה עליו להיפרד מממונו לטובת עניי העיר הייתה קשה עליו שבעתיים יותר מאשר הצמאון הנורא, ממש כאילו נדרש להיפרד

מחלק מגופו!

ובכן, כעת נמצאה תשובה לשאלתנו:

בטרם יממש את איומו ניסה המושל לפעול במקביל בדרך נוספת. הוא גייס לעזרתו את אחד התקיפים שבין יהודי העיר, שהיה מקורב לרשות, והלה כינס אסיפה חשאית של ראשי הקהילה - אליה הוזמן גם רבי יוסף חיים עצמו, כאשר באסיפה זו הוחלט כי יש להסגיר את ההורג. אולם רבי יוסף חיים בשלו: הוא אינו מוכן להסגיר את היהודי - ויהי מה!

נוכח תגובתו של רבי יוסף חיים בערה בו חמתו של אותו יהודי, והוא פרץ בצרור איומים קשים שהופנו לעברו של הצדיק. אולם רבי יוסף חיים פנה אליו ואמר לו: "שקול בדעתך לרגע, כיצד היית מגיב אילו היה מדובר בבנך יחידך... האם היית מפקיר אותו ביד ההמון המשולחב שיעשה בו שפטים? ודאי שלא! ובכן, דע לך, כי בדמנו, כיהודים - טבועה תכונה זו: אנו מוכנים למסור את נפשנו למען כל יהודי - כאילו היה בננו יחידנו!", הטעים רבי יוסף חיים. ואכן, התגובה האמיצה והכנה פעלה את פעולתה, וחמתו של היהודי שככה...

התכונות של אברהם אבינו ע"ה

והנה, נשאל: הן אמנם בנפשנו טבועה התכונה הזו הגורמת לנו למסור את נפשנו להצלתו של מי מאחינו, אולם מהיכן קיבלנו את התכונה הזו של 'מסירות נפש'? הווה אומר: **מאברהם אבינו**, עליו כבר מלמדת התורה כי היה מוכן לעמוד מן העבר האחד, במסירות נפש, גם כאשר מולו עמד כל העולם כולו מן העבר השני! ובכן, מכאן נבוא ליישב את הקושיה בה פתחנו, אולם לפני כן נקדים קושיה נוספת:

הנה רש"י במקום כבר הביא את דברי חז"ל הקדושים המלמדים, כי ה'פליט' אשר בישר לאברהם על שבייתו של לוט היה לא אחר מאשר 'עוג' אשר נפלט מהמבול, ועתה ביקש להביא לכך שיצא אברהם למלחמה כדי להציל את אחיינו, מתוך תקווה שימצא את מותו במלחמה זו - מה שיאפשר לו, לעוג, לשאת את שרה אשתו...

ולכאורה אנו תוהים: מניין ידע עוג שאברהם אכן ימסור נפשו ויצא למלחמה נגד ארבעת המלכים החזקים כדי להציל את לוט? הלא מדובר היה על סיכון ממשי, ואברהם בהחלט יכול היה להחליט כי מדובר במשימה בלתי אפשרית!

התשובה היא, מבאר האדמו"ר מסאטמאר, כי עוג היה מודע לאותה תכונה שאפיינה את אברהם אבינו, התכונה של 'אברהם העברי' - העומד מן העבר האחד במסירות נפש מול כל העולם כולו! משום כך הוא היה משוכנע לחלוטין כי ברגע בו תגיע לאוזניו השמועה על אודות שבייתו של לוט - הוא יירתם להצלתו, גם אם הדבר יהיה כרוך בסיכון חיוני...

ובכך מתורצת קושייתנו הפלא ופלא. שכן אמנם דווקא כאן מדגישה התורה את תכונתו של אברהם אבינו: "אברהם העברי" - משום שתכונה זו היוותה את הרקע לכל השתלשלות המאורעות המתוארת מכאן ואילך.

(מתוך הספר 'ללמדך')

שכן אמנם אף לוט, כמו ר' בעריש הגביר, היה ממונו חביב עליו כחלק מגופו ממש... משום כך, כאשר נפל לוט בשבי מצינת התורה כי לקחו המלכים "את לוט ואת רכושו", שכן הרכוש היה בעיניו כחלק מגופו ממש, ורק לאחר מכן היא פונה לתאר את ייחוסו של לוט - "בן אחי אברם" - שכן פרט זה נחשב בעיניו לשולי ביחס לעצם נפילתו של הרכוש בשבי.

"וַיָּבֵא הַפְּלִיט וַיַּגֵּד לְאַבְרָם הָעֵבֶרִי וְהוּא שֵׁכֵן בְּאַלְנֵי מִמְרָא הָאֱמֹרִי אַחִי אֲשֶׁל וְאָחִי עֹגֵר וְהֵם בְּעַלֵי בְרִית אַבְרָם" (בראשית י"ד, י"ג)

ובמדרש (בראשית רבה מב, ח): "ויגד לאברם העברי וכו', רבי יהודה אומר: כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד."

לכאורה יש להבין, מדוע דווקא כאן, כאשר התורה מציינת כי הפליט - שאינו אלא 'עוג' אשר פלט מן המבול - סיפר לאברהם כי לוט אחיינו נפל בשבי, היא מוצאת לנכון להדגיש מעלתו של אברהם אשר יכול היה לעמוד מעבר אחד בו בזמן שכל העולם עומד מולו מן העבר האחר?

את התשובה נבין בעקבות המעשה הבא:

היה זה ביום מן הימים, כאשר אל ביתו של הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל נמלט יהודי, אשר הרג את אחד מערביי ירושלים בשגגה. התסיסה בקרב הרחוב הערבי הייתה עזה, ורבי יוסף חיים היה מודע היטב לסיכון שהוא נוטל על עצמו כאשר הוא מסייע ליהודי זה להימלט מידו של ההמון צמא הדם. ובכל זאת, רבי יוסף חיים לא היסס, ולא נחה דעתו עד שהסתיר את היהודי במקום סתר בו ידע כי לא תשיגנו יד ההמון.

לבני ביתו ששאלוהו מדוע הכניס עצמו בסכנה זו, השיב רבי יוסף חיים ואמר: "אילו ידעתי כי יהודי זה יזכה למשפט הוגן וישא בעונשו, אכן לא היה מקום שאתערב ואסכן עצמי למענו. אולם ברור לי, כי ההמון תאב הנקמה לא יאפשר לו אפילו להגיע אל בית המשפט, אלא יקרע אותו כדג ברגע בו יפול לידו! במצב שכזה, ברור כי עלי לחמול על יהודי זה ולהצילו ממיתה שהוא אינו מחויב בה!"

ואכן, לחששם של בני הבית היה מקום. ההמון, אשר הבחין בכיוון מנוסתו של הבורח, הבין היטב כי רבי יוסף חיים הוא שסייע לו להימלט. משום כך, עד מהרה הגיעו שלוחיו של מושל העיר אל ביתו והובילו אותו אל המושל שדרש כי יסגיר את היהודי הרוצח.

אולם רבי יוסף חיים סירב. "לממשלה יש שוטרים, ותפקידם הינו למצוא את הפושעים ולהביאם לדין! ובכן, יתכבדו השוטרים, יחפשו את היהודי ויתפסוהו! אין זה מתפקידי לסייע להם", השיב באומץ רב. גם כאשר איים עליו המושל כי ישליכהו אל בית הסוהר לא שינה רבי יוסף חיים את דעתו, ואף הבהיר כי הכין עצמו לאפשרות הזאת מראש, ועל כן הביא את הטלית והתפילין שלו עמו...

שלושים וחמש אלף ומאה ושמונה עשרה יום חלפו מראש השנה תרפ"ד, יום שבו החלו רבבות לומדי הדף היומי את מסכת ברכות במחזור הראשון, ועד ליום הזכרון של מחולל הרעיון ז' חשון תש"פ... הרי שזכה רבנו ליותר ממיליארד דפי גמרא!!

לרגל יום הזכרון של הרב הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, מחולל רעיון 'הדף היומי'

הרב אברהם פוקס

רחבת תלמוד התורה היתה מלאה מפה לפה, הורי הילדים על משפחותיהם ישבו נרגשים. המבחן המרכזי לא היה עוד מבחן שהילדים נבחנו, זה היה מרכז הכובד והנחת של ההורים והמשפחה. העיירה כולה התגייסה למעמד. נשות העיירה טחנו, אפו ובישלו לכבוד האירוע הגדול, בימים שקדמו לו-האירוע היה הנושא המדובר ביותר, גם אם צבא פולין יחליט למכור את כל הסוסים ולעבור למכונות ממונעות, שעל פי עדויות מהימנות של אנשי הכפר, ראו אנשים מתחת למכסה המנוע שמסובבים את הגלגלים... זה לא יעניין איש, הכל שחו אודות המבחן הפומבי הקרב ובא.

אנשים מהעיר הגדולה הביאו בדים ענקיים שכיסו בהם את קירות החצר, יודעי דבר סיפרו בלחש שהבדים מגיעים היישר ממפעל הבדים של ממשלת פולין, וזאת בזכות הקשר המשפחתי של אחד מאנשי העיירה למנהל המפעל. לימים התברר, שהמנהל הנמרץ היה מגיע למפעל בשעות לא שעות, וניסה את מזלו, בדרך כלל בהצלחה.

נשות הקהילה היו רוקמות על הבדים פסוקים ומנגד להם את שמות הילדים. במה ענקית נבנתה עבור הרבנים החשובים שהיו מטריחים עצמם מהקהילות והערים המרוחקות יותר. בקצה הבימה עמדה התזמורת, שהנעימה את האירוע. בהגיע היום הגדול העיירה כולה היתה כמרקחה. למרות היות העיירה לכאורה קטנה וזניחה, היא הצליחה לעשות רעש גדול והביאה אליה גדולי עולם שפיארו את המעמד בנוכחותם. כרכרות הרתומות לסוסים ובהן האורחים הרמים נכנסו זו אחר זו בסערה, משאירות אחריהן ענני אבק. הילדים הנרגשים, חתני האירוע, סבבו סביב האורחים עד שנאלצו לחזור לביתם למנוחה לקראת האירוע שהתקיים בערבו של יום.

האירוע הגדול החל, זה אחר זה הילדים נקראים לעלות לבמה כשמשפחותיהם מלוות אותם במבטי כבוד והערצה. לאחר שהתיישבו על מקומותיהם וההנהלה הודתה לכל האורחים הרמים שהטריחו את עצמם ובאו לעיירה הקטנה, החל המבחן עצמו. הרבנים בכבודם ובעצמם כובדו לשאול את הילדים את השאלו. והנה הגיע תורו של אפרים בייטיק, אפרים היה ילד כשרוני וחד תפיסה, ובליבו פיעם רצון עז להוסיף דעת, אך אביו של אפרים היה סנדלר העיירה, ומחמת מעמדו המשפחתי לא ניתנה עליו הדעת והיה נחשב לילד פשוט.

בשאלה שנשאל על ידי הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, השיב בין הדברים את דברי המשנה בבבא מציעא: שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו. וכן שני כלים, אחד יפה מנה ואחד יפה אלף וזו, זה אומר יפה שלי וזה יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהם וכו'. ר' מאיר שפירא במבטו החד ועל פי לבושו של אפרים ומשפחתו הבין היטב מי ומה הנער הניצב מולו, ניצל את השעה לשעת כושר לגילוי כישוריו הברוכים של אפרים, עצר אותו ואמר:

"אפרים'ל היקר, מדוע הרישא מדברת בזה הפקיד מנה וזה מאתיים, ואילו בסיפא בכלים במנה ואלף?". השיב אפרים מיניה וביה: "קיימא לן אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חברו, ולכן במעות שבהם לא שייך הכלל אדם רוצה בקב שלו די במאתיים כדי שיחמוד ממון חברו, אבל בכלים, אילו היה הכלי היפה שווה מאתים בלבד לא היה הרמאי טוען שהוא שלו, והיה מעדיף את של עצמו, אך כיון שהכלי שווה אלף, שערכו רב יותר משיעור של אחד לתשעה, לכן חמד אותו!".

ר' מאיר שפירא היה נרעש ומופתע כולו מהתשובה החריפה שנאמרה ע"י ילד פעוט, וכך גם כל הקהל כולו, לשמחת משפחתו שהתמוגגה מנחת. והוא המשיך ושאל את אפרים'ל בנוכחות הקהל: "אפרים'ל, שמא תתרץ לי קושיא נוספת שמפליאה אותי מאד: מדוע הינך לומד בכתה כה נמוכה?" אפרים'ל השיב לאלתר: "מפני שהוועד הנוכחי הסיח דעתו מאזהרת חכמינו ז"ל הזהירו בבני עניים..."

בנים' - בואו, התקרבו וכך תשמעו, ואמר 'לכו' כי רק כשהולכים ומתרחקים אפשר לראות האם באמת שמעו. במלחמת העולם השנייה שרפו הגרמנים ימ"ש את הישיבה, הלהבות השתוללו בה כיממה בזמן שיהודי לובלין עמדו מסביב ובכו. הגרמנים ימ"ש הביאו תזמורת צבאית, והצלילים העליזים של המוזיקה החיילית החרישו את יללתם. לאחר המלחמה כששבו היהודים ללובלין, נודעזעו לראות בה בית ספר לאחיות ללימודי רפואה. שנים רבות לאחר מכן, לפני כחמש עשרה שנה, הוחזר בנין הישיבה לקהילה היהודית שעשתה בו שיפוץ נרחב, וכמובן החזירה את הפסוק לחזית הבנין שניצב כך עד היום.

שלושים וחמש אלף ומאה ושמונה עשרה יום חלפו מראש השנה תרפ"ד, יום שבו החלו רבבות לומדי הדף היומי את מסכת ברכות במחזור הראשון, ועד ליום הזיכרון של מחולל הרעיון ז' חשון תש"פ. הרה"ג ר' מאיר שפירא זצ"ל, יצא עם הרעיון הנפלא בכנסיה הגדולה בוינה בעידודו של החפץ חיים: אם כל בית ישראל בכל אתר ואתר, ילמדו באותו יום את אותו דף גמרא, היש לך ביטוי מוחשי יותר לאיחוד העליון בין קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל?!... נוסע לו יהודי ותחת בית שחיו מסכת ברכות, נוסע הוא שבועיים מישראל לארצות הברית...לבסוף, כשהוא עומד על אדמת ארצות הברית נכנס הוא לבית המדרש ומוצא יהודים עוסקים באותו דף שבו עמד היום ומצטרף ללומדים בחדווה, ומתפלפל עם הלומדים והם משיבים לו ונמצא שמו הגדול מתאדר מתגדל ומתקדש... בגיל 36 בלבד. אם נאמר שבממוצע ישנם בכל מחזורי הש"ס שנלמדו מאז ועד היום לפחות שלושים אלף לומדים, (הרה"ח ר' שלום זאב (ר' וועלוול) אייזנבך זצ"ל, שנפטר ביום השני של ראש השנה תשע"ב בן 102 שנים, זכה ללמוד את הדף היומי מיומו הראשון בראש השנה תרפ"ד ולסיים כמעט 13 מחזורים) הרי שזכה רבנו ליותר ממיליארד דפי גמרא. בעוד כחודשיים ימים - ח' טבת, יחלו המוני בית ישראל במחזור נוסף, המחזור הארבע עשרה, בואו נהיה כולנו מיליארדרים, ונשתתף במצ'ינג של המיליארד השני...

ואכן מאז נטל ר' מאיר שפירא את אפרים תחת חסותו, קידם אותו בהתאם לכישוריו, ואפרימ'ל עלה והתעלה והגשים את התקוות הרבות שנתלו בו. בני העיירה ליווהו במבטי הערצה, הנה התלמיד חכם הצעיר ששמו יגיע למרחוק ויהיה לאחר מגדולי הדור.

אך סופו של אפרימ'ל היה כאוב במיוחד, וכפי שסיפר ר' מאיר שפירא בעצמו באחד מנאומיו בוועידת רבנים ומחנכים: אותו ילד גאוני התפתח עוד יותר במשך שנים ספורות, ויצאו לו מוניטין של עילוי נפלא אשר שמו בלבד משך את תשומת ליבם של כל ההורים היהודים. אבא ואמא העתירו ברכות על ראש ילדיהם ישימך אלקים כאפרים... ודבר אחד הכאיב לכל יודעיו ומכיריו של העלם. היה זה כאשר הבחינו כמה חלוש גופו וכולו רוחניות בלבד, נשמה ללא גוף, ואכן לאחר כמה שנים חלה אפרימ'ל במחלה שגופו החלוש לא יכל לשאתה, ונפטר למגינת לב. הכל ראו עצמם מיותמים לא רק מן העלם המופלא, אלא חשו שעולם התורה הפסיד הפסד גדול. והוסיף ר' מאיר שפירא ואמר: "הרגשות לא לקחו בחשבון רק את אפרימ'ל הקטן, אלא את הגאון הגדול שרבי אפרים עתיד היה לצמוח ממנו בעתיד!"

"ביטאתי את המחשבות הללו", אמר ר' מאיר שפירא, "בדברי הספד שנשאתי, קראתי את הפסוק 'הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד'. היית לנו בן יקר אפרימ'ל שלנו, ואם כי ילד שעשועים' לפי מספר שנותיך, לא היית אלא ילד שעשועים, בכל זאת גדול היית, כי 'מדי דברי בו', כשאני מדבר עליך כיום, 'זכור אזכרנו עוד', הריני נזכר בעוד שיכול היה לצמוח ממך בתקופת העתיד של חיך, שהיתה מביאה אותך לכלל שלימות עילאית, ויחד עמדי סיים כל אחד ואחד את הפסוק 'על כן המו מעי לו'. היהרו", סיים הרב בהתרגשות, "בבני עניים, שמהם תצא תורה". (ישיבת חכמי לובלין ח"א)

ר' מאיר שפירא, היה מופלא ביותר בגישתו לתלמידיו שאהבוהו אהבת אמת, והיה להם כאב ממש. כשנסתיימה מלאכת בנין ישיבת חכמי לובלין, לאחר שש שנים של דם ויזע שבהן נסע בכל העולם לגייס כספים עבורה, ביקש שיכתבו על חזית הבניין את הפסוק: "לכו בנים שמעו לי יראת ד' אלמדכם". והוא הסביר שבהר בפסוק הזה בעקבות מאמר חז"ל ידוע, שלכאורה היה צריך לומר 'בואו

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

אחד מבני משפחתי חשש שאולי זה יהיה מדי הרבה לקחת כזה 'עול', להיבחן על אלפי דפי גמרא בפעם אחת, והוא שידל אותי להתייעץ ולשקול הדבר בכובד ראש. נכנסתי לקודש פנימה והנחתי את שאלתי. "זו לא שאלה", הגיב האדמו"ר

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

השנה החדשה התחילה, כעת כבר התחיל גם זמן החורף, ובקרוב היכלי הכוללים, בתי הכנסיות ובתי המדרשות כבר מרגישים את הציפייה ההולכת וגוברת. עוד כחודשיים ישמחו ויגילו רבבות אלפי החרדים לדבר ה' בשמחת התורה הכללית והפרטית של רבבות אלפי יהודים שזכו ללמוד ולסיים את כל הש"ס במשך יותר משבע שנים בעקביות מרשימה ובלתי מתפשרת.

שמחה כפולה ומכופלת יצינו אלפי נבחי המבחרים החודשיים אשר זכו לעמוד ולהתייעץ בהבנת וזיכרון הלימוד מדי חודש בחודש; כשעל צבאם יעלו כולם על נס את מאות חברי מסגרת 'קניין ש"ס', הזוכים באמת לדעת את כל התלמוד בבלי מראשיתה עד סופה על מכונה כראוי.

השבוע פנינו לשיחה עם הרה"ג ר' אברהם יעקב ד. - מחשובי האברכים בכולל באיאן בעיר ביתר עילית. "זה דחוף לעכשיו?", הייתה תגובתו, אחר שהסביר: "יש לי עוד מעט חברותא". כמובן שסיכמנו לדבר בשעות הערב המאוחרות, חס ושלוש לא על חשבון הלימוד. בשעות הלילה המאוחרות, לאחר יום עמוס וגדוש בלימוד ושינון, שוחחנו בניחותא עם ר' אברהם יעקב. בהקדמתו לדבריו ציין בפנינו כי "כמו כל נבחן 'דרשו' אני חייב להם הכרת הטוב, אך בפרט בעניין זה שמדברך ומביא עוד ועוד אברכים לזכות לדעת את הש"ס, אני שמח לקחת חלק".

איך הכל התחיל?

"היה זה לפני כשבע-עשרה שנים, סיימנו ללמוד בכולל את הלכות בשר וחלב ואז נפתחה מערכת המבחרים מלווה במערך פרסום רחב היקף ע"י 'דרשו' להצטרף למבחרים על 'הדף היומי'; כשזו, כנראה מחמת חוסר הסתגלות הציבור לרעיון, פורסם שכל מי שמעוניין יכול לבוא להיבחן 'מבחן' ומיד לקבל מלגה.

"ואז, באחד המבחרים האחרונים במסכת חולין קלטתי שבעצם חלק גדול מפרק 'כל הבשר' ועוד אני מכיר מלימוד הלכות בשר וחלב, כך שהחלטתי לחזור טוב על שאר הדפים ולהיבחן עליהם. אחר ההרגשה והסיפוק של ההצלחה במבחן על שלושים דף, המשכתי כל חודש להשקיע ולהוסיף זמן ללימוד ולחזרות ולהיבחן על הלימוד".

מתי הצטרפת ל'קניין ש"ס'?

"האמת היא, ניסיתי אז במחזור הקודם להצטרף למסגרת 'קניין ש"ס', אך לצערי לא הצלחתי. אז המשכתי במשך כל המחזור

הקודם ללמוד ולהיבחן כל חודש על הלימוד החודשי". וכאן הוא מבקש להדגיש: "אינו דומה בכלל לימוד בלי מבחן ללימוד שיש אחריו מבחן. כבר תקופה לפני מבחני 'דרשו' הייתי לומד מפעם לפעם על פי סדר 'הדף היומי', בעיקר בתקופות שלמדו את המסכתות הקלות, או מסכתות שהייתה לי בהן קצת ידיעה כמו מסכת שבת וכדומה. אך בהחלט 'שמים וארץ' ההבדל ביניהם. בנוסף לעניין ההשקעה בזיכרון הלימוד מורגש בחוש הבדל ברור בעניין הבנת הלימוד - כשלומדים 'חד פעמי' אז אפשר די בקלות 'למרוח' וללמוד קצת מלמעלה בלי להתאמץ להבין אל-ינכון; אך כשיודעים שאי"ה יהיה מבחן על החומר, וכשיודעים שייבחנו עליו עוד פעמים רבות בכל חצי שנה הרי ממילא מתאמצים עד שמבינים היטב את הסוגיא על בוריה".

ובמחזור הנוכחי ניסית שוב? ממשיכים אנו בשיחה.

"כן, אבל לא בתור ניסיון", הוא מתחייך. "זה כבר היה אחר שהשתתפתי מחזור שלם במבחרים החודשיים וכבר ראיתי הרבה חברים שמצליחים, אז הצטרפתי". וכאן הוא משתף בהורמנא דמלכא מיוחדת שקיבל ממורו ורבו כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א.

"היה זה בתחילת המחזור, עת רציתי להצטרף ללמוד ולהיבחן במסגרת 'קניין ש"ס', אחד מבני משפחתי ברוב מסירותו חשש שאולי זה יהיה מדי הרבה לקחת כזה 'עול' להיבחן על אלפי דפי

הרה"ג אהרן אייזנבלאט ז"ל מחשובי חברי קניין ש"ס

עצומה לידידנו היקר הרה"ג ר' אהרן אייזנבלאט ז"ל, מחשובי חברי תכנית 'קניין ש"ס', שנלקח בחטף בחודש ניסן האחרון לבית עולמו. "ר' אהרן זצ"ל, בנוסף להתמדתו הגדולה בתורה עם הגמילות חסדים שלו במושגים שעד עכשיו קשה לקלוט ולהאמין איך בן-אדם אחד שהתייגע כל כך בתורה הספיק לעשות ולדאוג, כך שהדוגמה האישית חייבה את כולנו - הרי הוא בחביבות ובטוב לבו לא שקט על השמרים ורצה שגם אנו נזכה בכך. הוא היה מדרבן אותנו תמיד. למה לא? זה כל כך כדאי. זה כל כך שווה. עד שאכן בסוף בזכותו עשיתי את הצעד והצטרפתי ל'קניין ש"ס'.

"זכיתי", מוסיף הוא בחן, "שהייתי החברותא שלו אחה"צ. הוא היה קם כל בוקר בשעות המוקדמות לכמה שעות לימוד לפני התפילה, כשפעמים רבות זכיתי והוא שכנע אותי להגיע ללמוד אתו יחד, כשאז בנעימות היה מגיע אלי אחרי תפילת שחרית ומברך אותי 'א גוט מיטאג' כשהוא מחמיא לי וממריץ אותי להמשיך. הוא זכה", מציין ר' אברהם יעקב ברגש, להיבחן כבר במחזור הקודם על כל הש"ס גמרא רש"י, כשכעת במחזור הזה זכה ונבחן כמעט על כל הש"ס עם פירוש תוס'..."

מהן תכניותיך למחזור הבא?

"עד היום, אף שבמבחנים החודשיים נבחנו עם פירוש תוס', במבחני 'קניין ש"ס' נבחנתי 'רק' גמרא רש"י; אני מקווה מאוד שאזכה להתקדם בלימוד וידיעת התורה, ללמוד ולהיבחן על כל הש"ס יחד עם פירוש תוס'..."

לסיום השיחה המרתקת, אציע כעצה טובה: ישנם דברים שעם כל הרצון אי אפשר להעלותם על גבי הכתב. אפשר להביא את סדר הלימוד וכדומה, אך את רגשי הלב העולה על גדותיו עם ההתקרבות ליוזם הגדול, את זה חייבים לשמוע פה אל פה, פנים מול פנים. ברוך ה', בכל קהילה יש לפחות אחד ויותר מלגיונו של מלך במסגרת 'קניין ש"ס'. כדאי ומומלץ מאוד לתפוס אותם לשיחה ולשמוע מהם ישירות את רגשי לבם, ובעיקר איך עושים את זה...

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו לו: a0533185209@gmail.com

גמרא בפעם אחת, והוא שידל אותי להתייעץ ולשקול הדבר בכובד ראש. נכנסתי לקודש פנימה והנחתי את שאלתי. 'זו לא שאלה', הגיב האדמו"ר בבירות, כאומר: בלימוד התורה, כמה שיותר כדאי ועדיף. מאז ברוך ה' אני בפנים, כשאני מקווה לזכות ללמוד ולהתקדם עוד ועוד"

איך עושים את זה? מגיעים אנו לשאלה העיקרית.

"הכל מתחיל ותלוי בלימוד הראשון", פורש ר' אברהם יעקב את משנתו הסדורה. "עיקר העיקרים שבוה לדעתי תלויה ההצלחה הוא הלימוד הראשון, שהלימוד יהיה מובן וברור בלי לסמוך על החזרות וכדומה. אני אישית למדתי בפעם הראשונה בערך כשעתיים את הדף, כשהעיקר השקעתי בגמרא רש"י, אף שמטבע הדברים עיינתי גם בתוס' ועוד, אך בעיקר השקעתי שהדף היומי יהיה מובן.

"אגב, את היסוד הזה שמעתי מובן משפחתי הרה"ג יחזקאל ד. מבני ברק, שכבר זכה להיבחן ב'קניין ש"ס' במחזור הקודם, שאמר לי שההשקעה העיקרית זה בלימוד הראשון, כשהוא אף טוען שאפילו שזה על חשבון החזרות עדיף להשקיע טוב-טוב ביסוד ואחר כך להשקיע בחזרות.

"לאחר מכן", הוא ממשיך, "הגיע תורה של החזרה היומית, בה חזרתי על הדף של אתמול, כשהרעיון הוא שהחזרה תהיה קרובה ללימוד הראשון, היינו שלא יעבור מדי הרבה זמן. גם אז לא חזרתי מהרמה, רק גם הלימוד ארך כחצי שעה, תלוי לפי הדף.

"כך שאחר שהלימוד היה ברור ומובן המשכתי בסדר החזרות: החזרה השבועית בה חזרתי בכל יום שיש את שבעה הדפים האחרונים, ואחר כך ביומיים-שלושה לפני המבחן החודשי התיישבתי שוב לחזור ולשנן עוד פעם את כל החומר החודשי".

איך חוזרים על חומר של אלפי דפי גמרא לפני המבחנים החצי-שנתיים?

"עד לפני כשנה המבחנים היו באזור ה-1,500-1,000 דפי גמרא, כך שברוך ה' הצלחתי לחזור ולשנן את החומר לפני כל מבחן. אכן, מאז שהמבחנים כבר הגיעו לסביבות ה-2,000 דף לא הצלחתי לחזור על כל החומר. אך בל נשכח", הוא מטעים, "בכל שנה מתקיימים שני מבחנים גדולים ומסכמים, כך שבכל פעם חזרתי את המסכתות שהרגשתי בהן יותר צורך, כך שלפחות כל שנה עברתי על כל החומר.

מאיפה לוקחים את הכוחות להצליח במשימה שכזו? מעבירים אנו שאלה שהרבה ביקשו לשמוע עליה תשובה.

"כל פעם שמשיהו שואל או מברר על איזו גמרא או אמרת חז"ל היכן ומה מובא שם, זה כמו 'סוכריה' באמצע הדרך", מפטיר הוא בחן. "זה נותן הרגשה וסיפוק וממלא במוטיבציה להמשיך להשקיע עוד ועוד. אך בפשטות העיקר הוא, הקנאת סופרים תרבה חכמה. הודו לה' בקהילתנו הק' בביתר ישנה קבוצה של אברכים הנבחנים ב'קניין ש"ס' וזה כוח מדרבן לכולנו להמשיך להצליח. כשיש סביבך חברים ומכרים שגם הם נבחנים ומצליחים ברוך ה', זה גורם לך לרצות מאוד חזק גם להצליח.

"אני אישית", מציין הוא בצער, "וכל חבריי חייבים הכרת הטוב

הלילה בו הגיע לביתו היה חורפי ואפל מאוד, סופת גשמים קידמה את פניו, ולאחר שנכנס לביתו הוא שומע לפתע נקישות על דלת הבית. בפתח עמדו אנשים שהתחננו לפניו ברוסית כי יתן להם להיכנס לביתו ולהינצל מהגשם הסוער וממזג האוויר הזועף

מדוע פקד ה'חפץ חיים' על תלמידו שלא ישאר במחיצתו ביום כיפור?

הרב ישראל ליוש

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְנוּלֵךְתָּךְ" (בראשית י"ב, א')

שואל הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל, מדוע אמירה זו נחשבת ניסיון עבור אברהם אבינו, הרי הקב"ה הבטיח לו טובות רבות עבור הליכה זו - "ואעשך לגוי גדול, ואברכך, ואגדלה שמך...". אדרבה, לו רצה הקב"ה להגדיל את הניסיון לא היה מספר לו כלל על הטובות הגדולות שהוא עתיד להעניק לו, ואז עזיבת המולדת וההליכה אל הבלתי ידוע היו נחשבות בצדק לניסיון גדול עבור אברהם אבינו.

אלא - מיישב הרב דיסקין - הניסיון של אברהם היה בזה שאפילו שהקב"ה הבטיח לו טובות עצומות, מכל מקום היה עליו ללכת בגלל ציוויו של הקב"ה ולא בעבור הטובות שהוא עתיד לקבל.

אם כן - מוסיף הרב דיסקין - אדרבה, גילוי השכר מגדיל את הניסיון, שאע"פ שהובטחו לו טובות עבור הליכתו, מכל מקום הוא עושה זאת כי ה' ציווה ולא עבור טובת עצמו.

כשם שאברהם אבינו זכה לטובות וחסדים בעבור שהאמין בה' והלך ע"פ ציוויו אל הבלתי נודע, כך תלמידו של מרן ה'חפץ חיים' ז"ע זכה לטובה גדולה בעבור ה'אמונת חכמים' שלו וההליכה ע"פ ציוויו רבו...

אורחים רבים היו באים ל'ראדין' בחודש אלול כדי לחסות בצל הכהן הגדול בימים הנוראים. ביניהם היה בא מדי שנה סוחר עצים ידוע והיה מתעכב שם עד אחרי יום כיפור.

פעם בין כסה לעשור שוחח אתו ה'חפץ חיים' אודות מסחרו, והלה שח בפניו את דאגותיו: "חכרתי יער לעשרים שנה מאחד הפריצים והשקעתי את כל רכושי בהקמת מנסרה גדולה לחיתוך העצים, וברוך ה' אני מתפרנס בכבוד.

"אלא שהפריץ מכר את אחוזתו לפריץ אחר, והפריץ הקונה רוצה לבטל את הסכם החכירה ביני ובין הפריץ המוכר... הוא מגייס למען המזימה את מיטב המשפטנים שעושים ככל שלא ידם כדי לבטל את חוזה החכירה. כעת אני ממתין בקוצר רוח למשפט שאמור להתקיים בחול המועד סוכות בעיר 'פינסק'".

"עליך לשוב מהר לביתך...", פקד עליו ה'חפץ חיים', "ולהתכונן למשפט סמוך למקום המשפט!".

היהודי סוחר העצים לא אבה כלל להתרחק מצלו של החפץ חיים.

הוא כלל לא יכול היה להעלות בדעתו שביום כיפור הוא לא יתפלל בבית מדרשו, ועל כן ניסה להסביר ל'חפץ חיים' כי ההצלחה במשפט כלל לא תלויה בשהייתו קרוב למקום המשפט. אך שום טענה לא הועילה, ה'חפץ חיים' בשלו, "עליך לשוב לביתך...!". גם כשהבהיר ל'חפץ חיים' כי אין מנין סמוך לביתו, ואם יעזוב את ראדין הוא יתפלל ביום כיפור בלי מנין, עדיין נשאר ה'חפץ חיים' איתן בדעתו כי עליו לשוב לביתו...

באמונה תמימה עשה הסוחר כמצוות רבו ויצא מראדין. הלילה בו הגיע לביתו היה חורפי ואפל מאוד, סופת גשמים קידמה את פניו, ולאחר שנכנס לביתו, הוא שומע לפתע נקישות על דלת הבית. בפתח עמדו אנשים שהתחננו לפניו ברוסית כי יתן להם להיכנס לביתו ולהינצל מהגשם הסוער וממזג האוויר הזועף. "יצאנו לטייל ביער, והגשם הפתיע אותנו...", סיפרו האנשים.

היהודי קיבלם בסבר פנים יפות, הגיש להם אוכל ומשקה חם ורוחם שבה אליהם. הם שוחחו על הא ועל דא והסוחר סיפר להם על צרותיו בעסקים ועל משפטו הקרב עם הפריץ...

בשיחתם התברר כי אחד מאנשי החבורה הוא שופט עליון שאמור לדון במשפטו של הסוחר. מעתה כבר לא היו צריכים הרבה השתדלויות כדי שהסוחר ייצא זכאי בדין...

או אז הבין הסוחר כי רוח קדשו של ה'חפץ חיים' ואמונתו התמימה בו הצילו את עסקיו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

הסורים אוהבים חומוס, הרוסים אוהבים לשתות וודקה, האנגלים שותים תה, הסינים אורז וסושי, האמריקאים צ'יפס עם קטשופ, הפולנים גלע וקישקע, והישראלים קיבוץ גלויות...

ומה למדנו מהסיפור על הדגים מהמטבח היפני

הרב בנימין בירנצווייג

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (בראשית י"ב, א')
"לך לך, להנחת ולטובתך!" (פ"ז)

ועולה תמיהה רבתי?! והרי לך לך הוא אחד מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו, ומה שייך נסיון בדבר שאומרים לאדם שהוא לטובתו והנאתו? וכי אם יאמרו לאדם שיעבור לדירה באמריקה ושם יגור ליד יהודי גביר גדול שיתן לו כל שנה מיליון דולר במשך 20 שנה, וכי הוא היה חושב פעמיים האם היה בזה נסיון?

אלא שמבואר כאן יסוד נפלא מאוד החשוב לכל אחד: לכל אחד ישנם קשיים ונסיונות בדרך לתכלית והמטרה. אנו יודעים שאם נקיים רצון ה' אזי מובטח לנו עולם ומלואו שכר שעין לא ראתה אלוקים זולתך, ולא רק בעולם הבא אלא גם כאן בעולם הזה. ובכל זאת אנחנו צולעים הרבה פעמים בעמל התורה, בקיום המצוות ורצונו יתברך. למה? כי הדרך להגיע למטרה מלאה נסיונות ועיכובים המייאשים את האדם, ומציירים לו תמונה עגומה של תסכול וייאוש ומאבד בזה את הרצון והשאיפה להגיע לדבר והתכלית הטובה שבסוף.

זה למדנו מאברהם אבינו: הנסיון לא היה הישיבה בארץ כנען שהיא "להנאתך וטובתך", הנסיון היה ההליכה לשם, הדרך לשם עם כל הקשיים והנסיונות שהוא עבר, כ"כ הרבה קשיים שאדם מתחיל לפקפק בתכלית הטובה... אבל אברהם אבינו היה איתן באמונתו בצור העולמים, ואם בורא העולם אמר לו ללכת כי יהיה לו שם טוב אז הוא ראה את הטוב כבר עכשיו. כל ההליכה היתה אצלו להנאתך וטובתך, ומשכך לא הרגיש בקשיים וצלח את הדרך הקשה.

זה מה שאמר הכתוב "וילך אברהם כאשר אמר לו האלוקים", שעצם ההליכה היתה בשמחה בלי ייאוש ופקפוק בגלל קשיי ונסיונות הדרך, אלא אם הקב"ה אמר לי שזה לטובתי אז זה לטובתי, וכל ההליכה היתה ממש כפי שהמטרה והתכלית אמורות להיות!

מעתה נלמד מכך בעזהש"ת כי כל הנסיונות והקשיים שיש לנו, אם נתסכל עליהם בצורה הנכונה הרי נראה בהם אוהב ולא אויב; אם נשנה קצת מההסתכלות שלנו על החיים ונסיונותיו הרי חיינו ישתנו להפליא. במקום הייאוש התמידי מכל הקשיים, יופיעו לנו חיוך, רוגע ושלוה שתרום אותנו הלאה והלאה במטלות החיים.

כדי להמחיש זאת נביא סיפור נפלא וטעון מוסר השכל לחיים:

כל אומה ומדינה יש לה את האוכל החביב עליה: הסורים אוהבים לנגב חומוס, הרוסים אוהבים לשתות וודקה, האנגלים שותים תה, הסינים

אורז וסושי, האמריקאים צ'יפס עם קטשופ, הפולנים גלע וקישקע, והישראלים קיבוץ גלויות - כל רחוב מסעדה של ארץ אחרת, מסעדה סינית, מסעדה תאילנדית ומסעדה מרוקאית...

ויש את העם היפני. ידוע שהיפנים אוהבים לאכול דגי ים טריים. הבעיה שמאהבתם לכך הם היו דגים כמוות אדירה של דגי ים כל יום, ובמהלך השנים הצטמצמה מאוד אוכלוסיית הדגים בקרבת החופים של יפן, מה שהצריך את הדייגים לבנות ספינות דיג גדולות ולהפליג למעמקי הים, שם נמצאו מצבורים גדולים של דגי הים האהובים עליהם.

אלא שכאן היתה הבעיה: בגלל המרחק הרב מלב הים עד לחוף, הדגים שניצודו היו שוהים זמן רב שלא במי הים, והיפנים אניני הטעם זיהו את חוסר הטריות של הדגים, וחדלו מלרכוש את תוצרתם של הדייגים הללו. חיפשו הדייגים פתרון לבעיה החדשה, והם החליטו להתקין מקפיאים גדולים בספינות, הדגים הוקפאו מיד בשלותם מהים, והופשרו מיד בהגיעם לחוף שם נמכרו כדגים 'טריים'... אך גם הפעם הצרכן היפני לא היה מרוצה, טעם הדגים היו כדגים קפואים ולא טעמו לחכו.

ישבו המומחים היפנים לנסות למצוא פתרון לבעיה, שוק הדגים הולך ומתדלדל... והוחלט על רעיון נפלא: בספינות הדיג הגדולות נבנו במקום המקפיאים הגדולים מיכלי מי ים ענקיים, והדגים שנשלו מהים הוכנסו מיד למיכלי הים, וכך הגיעו לחוף כשהם טריים.

אבל מה רבה האכזבה, השוק היפני לא התעורר, הם אכלו את הדגים והרגישו טעם שונה. היה טעם עצוב בדגים... ישבו המומחים לענייני נפש הדג ואז הם גילו את הבעיה: הדגים בהיותם בים נמצאים כל הזמן במרוצה, גלי הים השוצפים עם המרוץ האינוסופי לתור אחרי אוכל גורמים לדגים להיות כמעט ללא מנוחה כלל, זה מה שנותן להם את

זרמו על פני ימים ושנים, כמו מנסים לשטוף את הגעגוע, לנקות את מועקת הפרידה הארוכה. ומן הצד עמד הבן - האח ר' אשר, וגם הוא הצטרף לבכייה הגדולה הזו.

במשך שבוע שלם ישב שם מרן זצ"ל בבית הישן והחמים, המלא בחום הלב של אמו. מנצל כל רגע לקיום מצוות 'כיבוד אם'. הוא ישב לצדה, נכון לכל בקשה ודרישה. האם שאלה והוא סיפר. אמו בקשה שיספר לו על כל הקורות אותו ובלעה בצמא את דבריו, והוא ביקש לשמוע על בני המשפחה. הוא ישב למרגלותיה של אמו, שכזכור עמלה בתפילתה וכיוונה בעצתה את דרכו כילד. היא זו שהעירה אותו בבית הזה לבל יאחר את קריאת שמע, ובין הכתלים האלה דאגה לבל תיפול ה'אירמולקע' מעל ראשו. עתה היא שתתה בצמא את דבריו, את פניני החכמה שערבו לאוזניה.

שמה לא תראני עוד!

וכשחלף השבוע שוב הגיע הרגע הקשה: הבכי של האם היה קשה מנשוא. "לראות פניך לא פיללתי", היא אמרה, "ועתה אני נפרדת ממך אולי לעולם. אולי זו הפעם האחרונה שאני זוכה לראות את פניך, בני. שמא גם אתה לא תראני עוד". חששה ולא ידעה כי ניבאה נכון.

מרן זצ"ל מחה את הדמעה מזווית העין. בידו החזיק צרור קטן שאמא ארזה לו כצידה לדרך, כמו לפני שלושים שנה. בידו האחרת הגמרא, הטלית והתפילין. ניסה לנחמה ואת עצמו לא הצליח לנחם. "בעזרת ה' נתראה בקרוב", אמר ועלה על העגלה. גשם ירד, דמעות ירדו, הלילה ירד. עגלה משקשקת על דרך לא דרך. רק הרגשות עלו ולא נתנו מנוחה. הם ליוו את מרן בדרך הארוכה והקשה. שבועות ארוכים לא חדלה האמא מלהתייסר מהפרידה האחרונה מבנה.

(מתוך הספר 'מוויאבילניק (ליטא) עד בני ברק')

עיניו. נדמה לו שעוד מעט הוא רואה את אביו ואמו כשלצדם אחיו ואחיותיו מנופפים בידיהם לשלום. הנה שם, בשער, בדיוק כמו אז, כשעזב את הבית, כילד לפני בר מצוה. אך השער היה ריק. אף אחד לא ממתין לו שם. אבא כבר מנוחתו כבוד, והילדים התפזרו לקצוות תבל.

הוא ירד מהעגלה ונעץ מבט בבית. כל העיירה וויאבילניק לא כללה אלא שני רחובות ואת המקום לא היה קשה לזהות, פעימות הלב הלכו וגברו מהתרגשות. הבית לא השתנה... חזית הצריף נותרה כמו אז.

אל הילד הזה התפללתי

מרן זצ"ל פסע בצעדים מהוססים אל הדלת. ים הרגשות סער. הרגע הזה יהיה גשר מעל נהר של דמעות, דמעות פרידה של ילד ודמעות פגישה מחודשת של התרגשות. הוא פתח את הדלת ודמותה של אשה קשישה נגלתה לעיניו. שקט מתוח עמד בחלל האוויר. הדמות שמרן ראה מול עיניו לא הזכירה את האמא היקרה שנחרטה בזיכרונו מאז. השנים טבעו בה את חותמן. פניה נחרשו בקמטים. היא הייתה כפופה. מרן חידד את מבטו. שמא טעה? ואז נמלטה מפיו זעקה: "מאמינקה! אינני מאמין שזו את!".

האם הגביה את ראשה. בקול רועד בקעה מפיה זעקה: "לאזער מנ'ע, האם זה אתה? בני, האמנם זה אתה? אהה! אל הילד הזה התפללתי", אמרה באבחת גיל.

דמעה מלוחה האיצה דרכה על מדרון הלחי של האם הקשישה. שום מילה נוספת לא נאמרה. דמעה נוספת ירדה, ואז נפרץ מעיין הדמעות, וזה הפך לבכי קורע לב. וגם מרן פרץ בבכי קולני. הוא בכה ואמו בכתה. דבר לא נאמר בתוך השתיקה. רק בכייה גדולה שזעקה תפילה. בכי ממעמקי הלב, מלב של אמא ומלב של בנה. והדמעות

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי יששכר מאיר זצוק"ל

הכל וכל מטרת ביאתו היא כדי לקבל הסכמה לדבריו, הרי שהוא לא יכול לקבל עצה ודעת תורה. על מנת לשאול עצה יש לאדם לבטל את עצמו ולומר: "אין בי לא חכמה לא תורה ולא גבורה", אבל אם הוא בא בגאווה, כפי שנעמן שר צבא ארם בא לפני אלישע הנביא ואמר: "הנה אמרתי אלי יצא יצוא ועמד וקרא בשם ה' אלקיו והניף ידו אל המקום ואסף המצורע" (מלכים ב - ה, יא), הדבר לא יועיל לו מאומה. נעמן רצה שאלישע יכרע לפניו ברך, יעשה מה שיעשה ויביא לו רפואה, ולפיכך לא היתה לו כל אפשרות לקבל עצה וממילא לא יכול היה להירפא ממכת הצרעת. רק לאחר שנעמן הבין את דרגתו של אלישע הנביא ואת גודל חשיבות דבריו הבאים מכוח התורה, זכה לקבל את העצה ולהירפא מצרעתו.

(קטעים מלוקטים מהספר 'לקחת מוסר')

עצתי, אני יעצתי לכם לעשות בדיוק להיפך".
באחת הפעמים נכנסו שני אנשים אל החזו"א להיוועץ עמו בנושא מסוים. כאשר יצאו השניים מחדרו, טען כל אחד מהם כי החזו"א הורה לנהוג בדיוק כפי שהוא חשב שראוי לנהוג מלכתחילה. לאחר מכן, כששאלו את החזו"א מה הורה הוא ענה: "אני אמרתי לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא דבר אחר לגמרי!". כל זה מתרחש כאשר השואל אינו מבטל עצמו ודעתו בפני רבו, ולכן הוא שומע רק את אשר הוא רצה לשמוע מראש.

הגר"א מבאר כי 'תושיה' זו חכמה ועצה הבאה מן התורה על ידי שהאדם מבטל עצמו כלפיה ואז הוא זוכה שיקוים בו מאמר הכתוב: "יצפון לישרים תושיה" ועצת התורה נשארת צפונה בקרבו לעד.

כאשר אדם מתיש מידותיו ובא לפני רבו בהכנעה, אזי הוא יכול לקבל עצה. אך כאשר אדם בא לפני רבו, כשהוא סבור כי הוא מבין

'צום גדליה' בשנת תשע"ט החל לתור ולחפש אחר מקום מתאים לבניית 'סוכה' (כי אין באותם המגדלים מרפסות ראויות לכך). בעודו מחפש שאל את אחד משכניו על כך, אמר לו השכן: "לא ולא, כאן זה לא 'בני ברק', ולא תוכל לבנות סוכה בכל מקום אשר תאווה נפשך בחצר הבית, בחניה וכיו"ב. עצה אחת היא לך: לבנות סוכתך בגג הבנין, שם לא יראה הדבר חוצה ואיש לא ימנע בעדך, זולתי אחד השכנים הדר כאן עמנו והוא ידוע כ'שונא דת' מומר להכעיס ובוודאי לא ייתן לך לבנות הסוכה".

וימהר האיש הגגה לבדוק את הנעשה שם... לא ארכו הרגעים ואותו שכן רשע בעקבותיו, ונפתח ביניהם 'דין ודברים' קשה. וזה הרשע שואל: "אה, מה מעשיך כאן...", וזה עונה, לבנות סוכה עלה ברצוני כציווי בוראנו". נענה הרשע: "כאן בבנין לא תיבנה סוכה", וזה משיבו "כן תהיה, וכו' וכו'", עד שאמר אותו רשע: "כאן לא תהיה, רק אם האלוקים ישלח לך סוכה מן השמים אזי תיבנה כאן סוכה..."

מיודענו לא חשב לוותר! וכי עבור יצור נחות זה יפסיד את המצווה חביבה, והחליט לבנות על אפו ועל חמתו, שהרי זה הרשע 'שומר חוק' הוא ולא ישבור בכעסו את הסוכה שאבנה, רק יקרא לאנשי המשטרה והם יבקשו 'צו בית המשפט' להרוס, ובוודאי אדהכי והכי יעבור חג הסוכות או עכ"פ חלקו, וכל יום שתהיה לי סוכה 'כולו רווח'...

מה עשה? ירד לרחובה של עיר, שם הולך ונבנה עוד 'מגדל' (כמו שהוא דר בו), מצא שם עצים ב'מכולה' המיועדת לפינוי אשפה, פגש ב'ערבי' העובד בבניית אותו הבנין, נתן לו מספר הטלפון שלו, וקבע עמו שבשעה חמש - עת גמרו את העבודה, יקרא לו ויחדיו יעלו את העצים לגג ביתו. ה'קבלן' שראה יהודי מדבר עם ה'ערבי' שלו חשש שמא הזיקו הערבי ומיד ניגש לברר מה הדין ודברים שביניהם. סיפר לו ה'בעל תשובה' את כל אשר היה ביניהם. אמר לו ה'קבלן' - שבלבו פועם רגש לדבר שבקדושה: "מה, וכי לקיום מצוות סוכה תיקח עצים מאשפתות, מהזבל... לא ולא, שמע נא, זה עתה גמרתי ליצוק רצפת בטון (צעמענט) באחת הקומות שבבנין הנבנה. את הבטון שפכתי על עצים גדולים חדשים ונאים, עתה עלה לגג ביתך, וכשתראה לי סימן בידך אצווה על הפועל היושב במנוף הגדול המיועד לבניית בניינים גבוהים וגדולים שיוליך לגג את העצים הללו ומהם תבנה סוכה נאה.

עשה האיש כמצוותו, אלא שבדרכו לגג נקש על דלתי בית הרשע הנ"ל ואמר לו: "ברצונך לראות דבר מעניין ביותר? ברי לי שמימך לא ראית כזאת, בוא עמנו". ויבוא עמנו, ולתדהמתו הוא רואה שהבעל תשובה מראה איזה סימן בידו וה'מנוף' הגדול מסתובב לעומת בניינים, מוליך ומביא על גביו קורות ועצים נאים ומשובחים, ואז "מלאך... בע"כ יענה אמנו" - אמר לו: "אכן שמע אלוקים לקולך, והשליך לך מן השמים סוכה לתפארת, אכן, השנה תהיה סוכה בבניין זה".

ללמדך כוחה של השתקקות, ומה אדיר 'רצון טוב' אשר מן השמים יענוהו בכל אשר יחפוץ וירצה.

(מתוך 'באר הפרשה' לך תשע"ט)

לקראת ימי אלול ותשרי הקדושים והם 'מקבלים על עצמם' עול 'גלות' כמנהג קמאי לערוך גלות לתיוקן נפשם - ומנהג צדיקים שלא היו לנים שני לילות באותה עיר... גם מרבים הם לטבול ב'מים' ובנהרות, במים שאובין ושאובין כטהרה לקראת ימים קדושים (אלו...). וקבעו עם בעלי המקום שבכל ימי שהותם שם לא ישכירו את שאר החדרים לאנשים שאינם ממשפחתם - אף אם מחמת זה ישארו ריקנים.

ויהי ביום הראשון באו ארבע המשפחות, הניחו חפציהן בדירותיהן שבקומה העליונה, ולאחמ"כ ירדו הגברים לרחוץ עצמם בבריכת המים שבחצר התחתונה (באותה חצר הייתה בריכה גדולה עמוקה ורחבה ועוד בריכה קטנה לתינוקות, ומחיצת עץ קלה מפסקת ביניהן). לקראת ערב עלו הכל לחדריהם, כשה'פלאן' (תכנית) הוא לצאת לתפילת ערבית ולאחמ"כ לטייל בהרי צפת.

לפתע נשמעו קולות וברקים, מהומה וזעקות מתוככי החצר. ירד האברך (המספר הנ"ל) לחצר וראה שהגיעו חמישה אברכים יראים ושלמים 'לנפוש' בדירה אחת ויחידה שבקומת החצר, ועתה הם מתעתדים לרחוץ במימי הבריכה ובני משפחתו זועקים חמס על בעה"ב שימהר לשלח את האורחים הללו לביתם שב'בני ברק' שהרי כך קבענו - אין איש זר נופש כאן. האברכים עמדו לעומתם בושים ונכלמים - כי נקלעו לעין הסערה שלא באשמתם, כי מניין להם לדעת שבעלי הצימר לא עמדו בהסכם עם ארבעת המשפחות...

מה עשה האברך? ניגש ובירר אצל האורחים עד מתי הם נשארים ב'נופש' הלז, וענו עד למחר בשעה 10 בבוקר. מיד השקיט האברך את בני המשפחה, "כי בשל מה הסער הגדול הזה, הרי אנחנו כבר שהינו באותה בריכה ומעתה נצא לטייל בהרים, ואברכים הללו הרי עוזבים את המקום מחר בבוקר, ומה יקרא אם נעביר על מידותינו ונשתוק להם ולבעלי הבית...".

וכאן באנו לעיקר המעשה, בחזרתם מתפילת ערבית ראו מרחוק כי שוב יש 'טוהט זיך' (בלגן) בחצר גינת הבית... ומה עתה?... בבואם לחצר הבינו הכל כי אחד האברכים מהאורחים דלמטה, בבואו להיכנס לרחוץ בבריכה שמע רעש (רשרושים) ממקום הבריכה, הקטנה; ותמה האיש, הרי כל בני המשפחה למעלה בחדריהם, ומאין הרעש בא, אלו 'נשמות' רוחצות בנהר... נכנס ומצא תינוק כבן שנתיים שוכב שרוע בקרקעית הבריכה כשהמים מכסים אותו. האברך שמשמש כ'איש הצלה' קפץ במהירות למים, הוציא את התינוק וביצע בו 'החייאה' וממש הצילו ממות לחיים.

וכה נענה אל מי שאך לפני כשעה גער בבעה"ב ותבע שישלחו את האורחים לביתם שבבני ברק: "רציתם שנחזור לבני ברק? אם אנו היינו חוזרים לבני ברק גם אתם הייתם חוזרים... עתה, שהשארתם אותנו כאן גם אתם תוכלו להישאר כאן". ראה נא, כמה טובה וברכה, חיים וחסד מביא ה'גומל טובה' על עצמו יותר מעל מי שהיטיב עמו. עוד סיפר לי מגיד המישרים בענין אחר, ששמע ממכירי בעל המעשה: איש יהודי צדיק ותמים (המכונה 'בעל תשובה') קנה בשנה האחרונה דירה באחד המגדלים החדשים שבעיר תל אביב, ובהגיע

במסמכים שנשתמרו מהימים ההם מרטיט לקרוא את מילותיו של רבינו, בהצהירו כי הוא מוותר ומוחל על סכומים נכבדים שיועודו למשכורתו לאור מצבה הפיננסי העגום של הישיבה.

כך כותב הוא בפתקה מצהיבה הנושאת את התאריך כ"ט אלול תשט"ז:

"הריני מאשר בזה היות שהגרעון בישיבתנו יח"ל הוא גדול מאוד הריני מוותר על סכום אלף שמונה מאות ארבעים וחמשה לא"י המגיע לי עוד ממשכורת שלי משנת תשט"ז..."

בפתקה אחרת, מתאריך כ"ד מרחשוון תשי"ח, נכתב:

"הריני מאשר בזה שהיות ישיבתנו במצב לא טוב בעניינים כספיים הריני מוותר לעת עתה על אלפיים ומאתיים לא"י מהגיע לי עוד משנת תשי"ח..."

בכלים נדירים אלו בויתור והפקרה עצמית למען הישיבה, יחד עם כובד ראש וזהירות עד הקצה האחרון, ניווט רבינו את ספינת הישיבה מיום הקמתה ועד יומו האחרון, מבלי שידבק בו ובממונו רב קל שבקלים ואפילו בשגגה.

כה אופייני הוא לרבינו המעשה הבא: באחד החגים, בעת שעלה רבינו לתורה ערך הגבאי 'מי שברך' לכל הקהל והאורחים, והוסיף גם "ולכל העוסקים בצרכי ציבור". נענה רבינו ואמר בקול: "באמונה", כשהוא שונה ומשלים קריאתו זו, ברמזו, כי למרות שבכל המצוות וענייני עבודת ה' ייתכן לערב 'שלא לשמה' כאשר מתוך כך 'בא לשמה', אך בענייני צרכי ציבור על הכל להיעשות באמונה ולשם שמים מתחילתם ועד סופם.

(מתוך הספר 'אבי ההוראה')

אך מספר ימים. בחורי הישיבה כשנודע להם על התקלה, משכו כבל חשמלי מבניין הישיבה וחיברוהו לביתו על מנת לספק עבורו חשמל חילופי.

משהבחין בכך רבינו הורה על אתר להסיר את הכבל, ומיאן בתוקף להשתמש בממונו השייך לישיבה.

כיוצא בזה, היה נזהר ושומר מכל משמר לבל ישכנו בביתו כספים של הישיבה, עד שכאשר היו מתקבלים אצלו לפעמים תרומות עבור הישיבה מאנשים שפקדו את מעונו, היה ממהר לשלוח את הכסף להנהלת הישיבה. משנשאל פעם על הנהגה זו, מדוע הוא כה חרד על כך וכי מה יקרה אם ימתין לשעה נוחה יותר, השיב רבינו: "אני מבקש לקיים את מצוות 'ביערת הקודש מן הבית' כמה שיותר מהר", בהביעו את חרדתו הרבה מהמכשול העלול לצמוח כאשר כספי הקדש מתגלגלים בבית.

גם בשעה שעלה רבינו לתורה בימות החול והתחייב נדרים ונדבות, ראו הכל כיצד על אתר הוא שולף מכיסו את הסכום הנקוב ומזדרז להעבירו לגבאי, לבל ישכן באהלו ולו חוב קטן של ממונו גבוה.

"ולפעמים אנשים שמוחזקים לשומרי מצוות ויראי אלוקים בכל התורה, עושים כאילו כל התורה דבר בפני עצמו, ועוונות שבממונו דבר בפני עצמו, לא ידעו ויבינו כי התשובה על עוול ממונו וגזל מעכבת על כל העוונות" - כך דיבר פעם רבינו בקודש באחת מדרשותיו שבין כסה לעשור.

לעומת זאת, לא פעם כאשר עמדה הישיבה במצב של גירעון תקציבי ויתר רבינו על משכורתו שלו, אך בה בעת דאג שמשכורתיהם של יתר אנשי הצוות ישולמו במלואן, בעתן ובזמנן.

לטרופ אותנו עומד כל הזמן להציקנו מבלי לתת לנפשנו רוגע ורווחה, הוא זה שבאמת נותן לחיים שלנו טעם טרי ורענן, הוא זה שמחיה אותנו. המאבק עם היצר בונה את האדם, מחשל אותו ומעמיד אותו על מקומו, הוא מייצר שריון עמיד כרישים, עד שהכריש מבין שזה לא הזירה והולך לו.

זו הדרך שהקב"ה העמיד בפנינו כדי שנתגבר, כדי שנתעלה, כדי שנשרוד את מאורעות החיים. רק הבעיה שלנו שאנחנו מסתכלים על התמונה ההפוכה, אנחנו רואים בזה קרב שבא להאבידנו, והאמת שהקב"ה זימן לנו אויב שהוא האוהב שלנו - הוא מרוממנו ומעמידנו על הדרך הטובה. כל נסיון שבא עלינו הוא חישול וחסיון, ואחר שאנו עומדים בו משלם הקב"ה שכר טוב של אושר וכבוד.

אברהם אבינו ראה את קשיי הדרך כסולם עלייה להגיע לתכלית ולא כתהום פעורה שצריכים לעובר, ובזה עמד בנסיון! ללמדנו כי הנסיונות הם סולם להגיע לטוב ולא תהום ליפול בה לייאוש וחיילון.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

הטעם האהוב והטרי; ברגע שהכניסו אותם למיכלי מי הים הם כמעט בלי תנועה, מה שגורם לדגים להיות חסרי תנועה ועצובים, והטעם בהתאם.

פתרון לבעיה הזו הם לא הצליחו למצוא, כמעט וא"א לייצר במיכלי הים באניות גלים שוצפים כמו אלו שבים. עד שהגיע אחד מזקני יפן ובפיו עלה רעיון מבריק ואכזרי: הוא הציע להניח בתוך כל מיכל כריש, שישביע את רעבונו בכמות דגים נכבדה, אבל מצד שני יגרום שהדגים כל הזמן יהיו במנוסה כזו שזכורה להם טוב מעמקי מי הים, מה שנקרא זרימה ללא הפסקה! ואכן כך עשו... והתוצאה היתה בהתאם: הדגים הגיעו לחוף רעננים וטריים ושוק הדגים היפני התעורר חזרה.

כל אחד מאתנו חווה קשיים עצומים שמציב לפניו היצר הרע, נסיונות, מלחמות, והרבה פעמים אנו על סף ייאוש, אין כבר כוח; וזו דרכו שהוא מביא את האדם להרגיש שזהו, אני עוזב, אני מרפה, אין לי כוח יותר, אין תקווה, ועוד שלל משפטים המצויים תדיר על לשונו של המת'יאש המצוי. אך ממעשה זה של הדגים היפניים אפשר ללמוד יסוד מוסד לחיים, שהתמונה שנראית לנו במציאות היא בדיוק הפוכה ממה שבאמת: הכריש הטורף הוא היצר הרע שנראה לנו שהוא עומד

בנשק, ובכל מקום בו היה כפר ערבי היתה סכנה גדולה לחלוף על ידו. הם היו יורים לעבר כל כלי רכב ישראלי שרק נראה על יד הכפרים שלהם. "אבי מורי זצ"ל הוזמן אז למול תינוק באחד מיישובי השומרון, יישוב קטן ומבודד המוקף כולו בכפרים של בני ישמעאל, ואפילו תושבי היישוב חששו אז לצאת מפתחו, פן יבולע להם חלילה. אבא הודיע שהוא אכן יבוא וייתצב במועד שנקבע לקיום הברית, אך אבי הבן ויתר תושבי היישוב פקפקו בכך שיוכל למלא את הבטחתו וסברו שבוודאי כשישמע את צרור היריות הראשון שיירה לעברו בעודו עושה את דרכו אל היישוב, ימהר לסוב על עקבותיו ולהימלט מהמקום.

"והנה התקרבה השעה היעודה, אבי הבן יוצא בדאגה רבה וצופה אל פני הכביש המוביל אל היישוב, כשהוא מלא אכזבה ובטוח שאכן חל שינוי בדעתו של אבי, והוא נמנע מלהגיע.

"כמה גדולה היתה ההפתעה שלו ושל יתר התושבים, כשמרחוק נשמעו קולות ירי של צרורות צפופים, והנה רכבו של אבי נוסע בדהרה בין הקליעים השורקים, ונעצר בחריקת בלמים על יד בית היולדת... "כך היתה דרכו של אבי: כשנלגד עיניו עמדה המטרה להגיע ולמול תינוק יהודי נוסף, שום דבר לא עצר בעדו, לא המרחק, לא מזג האוויר וגם לא צרורות ירי היוצאים מקני רוביהם של מחבלים צמאי דם, ואכן זכה לליווי של אליהו מלאך הברית, ולשמירה עליונה בכל הדרכים המסוכנות שעשה כדי למול את ילדי ישראל".

בהזדמנות אחרת, נזכר ר' מיילך, היה זה בסעודת מלווה דמלכה שנערכה בקביעות מדי מוצ"ש בבית מדרשו של מורו ורבו ש"ב כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל. רבי אברהם נוהג היה להשתתף בקביעות בסעודות המלווה דמלכה, ולמרות גילו המתקדם היה עומד לצד הרבי בהכנעה גדולה, ואף היה מחלק את ה'שירים' לקהל החסידים.

משתתפי הסעודה הקבועים ידעו שמעת לעת נעדר ממנה רבי אברהם, וזאת משום שעליו לבקר בזמן זה בביתה של יולדת כדי לראות את התינוק לילה לפני הברית, כדרכו בקודש.

באחת הפעמים, הבחין הרבי זצ"ל בהיעדרו של רבי אברהם, ושאל לשלמו. השיבו לו שרבי אברהם נסע לבית יולדת, ועל כן נפקד מקומו בשוחה"ט. כעבור זמן קצר שב הרבי ושאל לשלמו פעם נוספת. הנוכחים התפלאו והשיבו שוב שרבי אברהם נסע בגלל ברית שצפויה להיות למחר, אך דעתו של הרבי לא נחה וביקש שייצרו עמו קשר טלפוני ויבדקו אם אכן הכל כשורה עמו.

הדבר היה לפלא גדול, שכן כמו כולם גם הרבי ידע היטב שרבי אברהם נעדר לעיתים מה'טיש' בגלל עבודתו כמוהל, ומעולם לא עשה הרבי כזאת, לשאול עליו שוב ושוב ולבקש שייצרו עמו קשר טלפוני.

ואכן התברר כי באותה שעה נקלע רבי אברהם לסכנה, כשפורעים ערביים ארבו לכלי רכב של יהודי שיחלוף על פניהם, וכשעבר שם רבי אברהם עם רכבו, הם ידו לעברו אבנים כבדות משקל עד שניזוקה המכונית קשות, ואך בנסי נסים יצא רבי אברהם ללא כל פגע בגופו.

מעניין לציין, כי כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל, נמנע היה מלכנותו 'רבי אברהם שוורץ' כדרך שכינו אותו כולם, ובמקום זאת היה מכנה אותו 'רבי אברהם דער מוהל' (רבי אברהם המוהל).

מבעלזא ולהודות לו על ברכתו שהצילתו ממוות לחיים, הורה לו הרבי שיפנה ללמוד את אומנות המילה, ויעסוק בהכנסתם של ילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום.

ואכן, מיניו אז ועד סוף ימיו היה רבי אברהם שוורץ מוסר נפשו ואת כל אשר לו, כדי למול ילדי ישראל בכל פינה ובכל יישוב, מקצה העולם ועד קצהו, כשאת כל הבריתות הוא עורך במאור פנים, ואינו מוכן בשום אופן לקבל תמורה כספית או כל תמורה אחרת עבור מאמציו, ואפילו כשהציעו לו לשלם על הוצאות הדלק שעלתה לו הנסיעה, משך את ידיו מהמעטפות שניסו לשלשל לידו, ולא אבה לקבל כל תמורה, קטנה או גדולה.

וימל אברהם...

יחיד ומיוחד היה המוהל הגה"ח רבי אברהם שוורץ זצ"ל, אשר זכה למול רבבות מילדי ישראל בארה"ק וברחבי העולם כולו.

אצל כל תינוק אשר נימול על ידו, היה רבי אברהם עורך לפחות שלושה ביקורים מיוחדים. הראשון היה יום לפני הברית, אז היה מגיע המוהל כדי לבדוק את התינוק ולוודא כי הוא אכן בריא וחזק וכשיר מבחינה גופנית לבוא בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום. ביום הברית עצמו היה רבי אברהם מגיע כמוזן פעם נוספת כדי למול את התינוק, ולאחר מכן היה יושב על ידו ומטפל בו במסירתו במשך זמן עד שראה כי כוחו שב אליו וכי ניתן לעזוב אותו להמשיך לברית הבאה.

בפעם השלישית היה רבי אברהם בא לבית היולדת יום לאחר הברית, אז היה רוחץ את התינוק ומחליף את התחבושת, כדי לוודא שאכן לא אירע לו שום נזק חלילה.

למרות שהיה מתאמץ הרבה מעבר למקובל על ידי מוהלים מן השורה, סירב רבי אברהם בתוקף לקבל לידיו כל תמורה כספית, וגם כאשר היו מציעים לו סכומים גדולים במיוחד, או לחלופין סכום סמלי רק לכיסוי הוצאות הדלק, סירב בתוקף לקבל את הכסף לידיו.

במקום זאת הסתפק ר' אברהם רק בכך שהורי הרך הנימול רכשו בעצמם את התחבושות, החיתולים, והציוד הנצרך לביצוע הברית ולטיפול המשך בימים שלאחריה.

מעניין לציין כי רבי אברהם התייחד גם בכך שלמרות היותו מוהל ותיק ובא בשנים, אשר ידיו מלאו בבריתות של תינוקות רבים מספור, לא היה מוותר על אף ברית שהזדמנה לידיו.

גם כשהוזמן למול תינוק בשבת או בחג, לא חס על כבודו ולא על גופו, והיה שובת מחוץ לביתו בשמחה רבה, בין אם היה זה בעיר אחרת ובין אם היה זה ביישוב נידח בשומרון או בגליל.

לא פעם אף עשה את ראש השנה ויום הכיפורים במניינים של יהודים מבני עדות המזרח או בקהילות של הציבור הדתי לאומי, למרות היותו יהודי חסידי, שלא וויתר בימים כתיקונם על תפילה קרלינאית נלהבת בבית המדרש פינסק קרלין בו רגיל היה להתפלל משחר נעוריו.

בתוך המארב

וכה סיפר לכותב השורות בנו, הרה"ח רבי אלימלך שליט"א: "היה זה בתחילת ימי האינתיפאדה השנייה, כאשר בני דודנו כבר היו חמושים

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר להנות בפסח מריח הנודף ממאפיית חמץ?
- ◆ חמץ של ראובן שנמצא ברשות שמעון - על מי מוטלת חובת ביעורו?
- ◆ האם מותר להשתמש בפסח במשחת שיניים שיש בה מרכיבי חמץ?

איסור חמץ, והיה באפשרותו למוכרו, לא עשה כן, ובהגיע זמן איסור חמץ נאסר החמץ בהנאה לעולם - לדעת רוב האחרונים הוא פטור מלשלם עבורו.

• 'דבר המעמיד', דהיינו דבר איסור שמעורב בדבר היתר, ומחמתו נתקנת ומתקיימת צורתו של דבר היתר - אינו בטל אף אם יש בכמות ההיתר פי שישים ויותר מהאיסור. ודבר היתר שהעמידוהו בשני מעמידים, שהאחד מהם דבר איסור, והשני דבר היתר - אם אין בכוח המעמיד האסור להעמיד לבדו את דבר היתר, כי אם בסיוע המעמיד המותר - הריהו בטל בתערובת.

מהלכות חמץ שאינו ראוי למאכל כלב

- חמץ שהתקלקל (לפני הפסח) במידה כזו שאינו ראוי למאכל כלב, והתערב מאליו במאכל שאינו חמץ - מותר לאוכלו בפסח.
- חמץ שעירבו בו תבלין כה חריף עד שאינו ראוי אף למאכל כלב, אך החמץ עמו לא נפגם - אף אם לא ניתן להפריד את החמץ מהתבלין, החמץ נותר באיסורו.
- המכניס לפיו בפסח בהיסח הדעת חמץ שאינו ראוי למאכל כלב, וטעם ממנו מעט ובלע - לא עבר בכך כל איסור. ובדומה לכך, מותר לכתחילה להשתמש בפסח במשחת שיניים, ובמי פה, גם אם יש בהם מרכיבי חמץ (שאינם ראויים למאכל), למרות שהשתמש עלול לבלוע מהם מעט, שהרי אין כוונתו לבלוע כלל. ויש שהחמיר בדבר.
- חמץ הראוי למאכל, אשר ייחדוהו שלא לצורך אכילה, וגם עשו בו מעשה לשם כך - אין חובה לבערו לפני הפסח, ומותר אף להנות ממנו בפסח, אבל אסור לאוכלו.

מהלכות איסור אכילת חמץ והנאה ממנו

- מדאורייתא, אסור לאכול חמץ ולהחזיקו ברשותו החל מחצות היום של ערב פסח. וחכמינו ז"ל הוסיפו ואסרוהו באכילה מתחילת 'שעה חמישית' ('זמנית'), וכן אסרוהו בהנאה מתחילת 'שעה שישית'. ובשעה זו לא ניתן למוכרו לגוי, ולא 'לבטלו'. וחובה לבערו בשעה זו; ונחלקו הפוסקים אם חובת הביעור היא מתחילת השעה השישית, או שניתן להמתין עד קרוב לחצות היום.
- מאפייה של גויים, או של יהודים שאינם שומרי מצוות ח"ו, שנודף ממנה בפסח ריח מאפי החמץ - אסור להנות מריח זה.

מהלכות ביעור חמץ

- לדעת ראשונים רבים, פירור חמץ שאין בו 'כזית', אם הוא ראוי מעט לאכילה, צריך לבערו; ויש חולקים, (לכל הפחות במקרה שהחמץ דבוק בכלי). ומנהג ישראל לנקות את הבית אף מפירורים שאין בהם כזית.
- כלים המשמשים להכנת בצק, אשר עשויים חלקים חלקים - יש למוכרם לגוי לפני הפסח, ולהצניעם במקום שלא משתמשים בו בפסח.
- חמץ של ראובן שנמצא ברשות שמעון - חובת ביעורו מוטלת הן על ראובן והן על שמעון. ושמעון מחויב למוכר את החמץ לגוי לפני זמן איסור חמץ, מדין 'השבת אבידה', כדי שלא יצטרך לבערו בהגיע זמן איסור חמץ, שאז אסור למוכרו לגוי. ולא ימכרנו לפני תחילת 'השעה החמישית' ('זמנית') בערב פסח, כיון שיתכן שראובן ישוב ויטול את החמץ מרשותו. ובמקרה ששמעון נושא באחריות לשמירת החמץ, ולמרות שהיה ידוע לו כי עליו למוכרו לפני זמן

גליון 386
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

וספור את הכוכבים וגו'

פעם ליגלג אחד הכופרים על גדולתו של הקדוש ברוך הוא בפני רבן גמליאל באמרו, מהי גדולת אלקים שאתם מהללים ומקלסים אותו, ואומרים עליו מונה מספר לכוכבים? אף אני יכול למנות אותם. הניח רבן גמליאל לפניו נפה ובה מספר חבושים (מין פרי), סובב את הנפה וביקש מן הכופר שיספרם. נענה הכופר ואמר הואיל נא להניח את הנפה ואל תסובב אותה, אז אוכל לומר לך את מספר החבושים. אמר לו רבן גמליאל, אם כך תבקש, כיצד אתה מתיהר ומתגאה לספור את הכוכבים שבשמים, שהרי השמים וכל צבאם מסתובבים בגלגל. לפי גירסה אחרת, אמר הכופר לרבן גמליאל, יודע אני את מספר הכוכבים בשמים, שאלו רבן גמליאל כמה שיניים יש בפיו? הכניס הכופר ידו לפיו והחל למנות, אמר לו רבן גמליאל את הנמצא בפיו לא ידעת, הנעשה בשמים ידעת?

(סנהדרין ל"ט עמוד א')

פרשת השבוע

ויחשבה לו צדקה (ט"ו - ו')

הרבי מאפטא ואמר לחבריו שעמדו לידו, אין זו אלא מידתו של אברהם אבינו, ה' אמר לו "שכרך הרבה מאד" ועליו נאמר "ויחשוב לו צדקה" כלומר אברהם חשב שה' נתן לו חלק לעוה"ב בתורת צדקה.

ידו בכל ויד כל בו (ט"ז - י"ז)

פעם אחת בעת שהיה הגר"ח מבריסק זיע"א ילד, נכנסו כמה אנשים אל אביו בעל "בית הלוי" זיע"א, ואמרו לו כי בנו חיים רב עם הילדים בחוץ. קרא הבית הלוי לבנו הביתה, ובמעמד כמה אנשים שאלו: "החצי הראשון של הפסוק או החצי השני?" נענה הגר"ח, "החצי השני" ויצא. לאחר שיצא שאלו את ה"בית הלוי" לביאור ופשר השיחה הזו, ענה להם, אצל ישמעאל כתיב "ידו בכל ויד כל בו" ושאלתי החצי הראשון היינו "ידו בכל" ובו האשמה, או החצי השני "יד כל בו" ואין הוא אשם. ומשענה החצי השני פטרתינו. ואח"כ כששאלו לילד מה היתה כוונתו, השיב כנ"ל.

מסופר: ידוע שהרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א היה שפל רוח ושפל ברוך עד מאד. יום אחד ערך חשבון נפשו שכל כך הרבה לחטוא ולפשוע, עד שכל שבעת מדורי גיהנום ושאלו לא יספיקו בשבילו, והיה דואג ומתמרמר. עוד הוא מחשב חשבונו, נכנסו ובאו לחדרו חמשה מתלמידיו הקדושים והם: ה"חווה" הקדוש מלובלין, הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא, הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימינוב, המגיד הקדוש מקוונץ, והרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א. שמח בהם רבי אלימלך, נחה דעתו ואמר, תהילה להשי"ת בזכות תלמידיי אלה מקוה אנכי להינצל מדינה של גיהנם, שכבר אמרו, לא יהא הרב בגיהנום ותלמידיו בגן עדן, ועדיין לא נרגע כליל, אבל מנין אקח חלק לעולם הבא טען רבי אלימלך עם עצמו. כעבור רגע נצנץ במוחו רעיון ואמר: הלא הקב"ה הוא הבעל צדקה הגדול ביותר, וכשמדובר בעוני של עוה"ב הרי אני העני הגדול ביותר מכל העולם, ברי איפוא שה' יתן לי מאוצרו הטוב אוצר מתנת חנם. ענה

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 5:22 ת"א: 5:23 ר"ת: 5:57

פרשת לך לך

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:09 ת"א: 4:23

מעשה שהיה

החזון איש הקשיב לכל השאלה בתשומת לב מרובה, ולא הסתפק בשמיעה בלבד, אלא תוך כדי ההליכה המשיך לדרוש ולחקור את העלם הצעיר בכל הפרטים ופרטי הפרטים, "למה היא רוצה דווקא שהוא ישהה לצידה? האם לא טוב לה כשאחרים שוהים לצידה?", כאשר הוא מקבל תשובות מפורטות על הכל, עד שהתמונה במלואה היתה ברורה לו לכל צדדיה.

ואז החזון איש ממשיך ללכת במשך כמה דקות בשתיקה, כשהוא חושב ושוקל כדת מה לעשות, ומה לייעץ על השאלה הזו. לאחר כמה דקות פתח החזון איש את פיו ואמר: "תלך לבקרה ותשהה לצידה כמה שהיא רוצה, ותדע לך שאתה לא מקיים כאן רק מצוות חסד וביקור חולים, אלא גם מצוות תלמוד תורה!!!".

הגר"צ שומע את התשובה ומתפלא מאוד. איזה מצוות תלמוד תורה הוא מקיים בזה, הרי כשילך לשם לא יוכל ללמוד כמו שהוא לומד עתה בישיבה, ומיד הוא שואל את החזון איש בתמיחה: "איך אני מקיים בזה מצוות תלמוד תורה?".

החזון איש שכבר היה מוכן לשאלה הזו, השיב ואמר: "אני יודע שאתה מתמיד ועמל בתורה, ולמה אתה כל כך עמל בתורה? כדי לזכות לקנות את התורה, שהתורה תהיה אצלך 'תורה דלידה', ולזכות להגיע לבחינה כזו של 'תורתך בתוך מעי'. אבל באמת איך יתכן שיהיה לאדם חיבור עם התורה, הרי התורה היא מציאות רוחנית, ואילו האדם הוא יצור גשמי, ואלו שני דברים שאינם מתחברים זה בזה?".

התשובה לזה היא, שיש כלל: "אין התורה נדבקת אלא לנפש עדינה". כדי לזכות שהתורה תדבק בך צריך לקנות "עדינות הנפש", והוא בית הקיבול שיכול לקבל את התורה, ודרכו זוכים להתחבר לתורה. ואיך קונים עדינות? על ידי חסד, ויתור, וכל המידות הטובות. כאשר אדם מוותר על הרצונות שלו למען הזולת, הוא זוכה לקנות בנפשו עדינות, ומכוחה הוא זוכה שהתורה תדבק בו".

ועתה המשיך החזון איש בדבריו החוצבים ואמר, "אתה לא צריך לסגור את הגמרא כדי לחפש היכן לעשות חסד, אבל כאשר מודמן לך לעשות חסד ולוותר על הרצונות שלך, אז זה הזמן שאתה יוצר לך בנפש קנין של עדינות, שהוא כלי הקיבול של התורה.

ועכשיו כשמודמן לך לעשות חסד בבחינה כזו שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, כי הסבתא נהנית דווקא כשאתה נמצא בקרבתה, אז תדע לך שכל רגע שאתה שוהה במחיצתה, וכל תרופה שאתה נותן לה, וכל השגחה שאתה משיגה עליה לרפואתה, אתה עושה פעולה של תורה. משום שאתה יוצר עדינות בנפשך, והעדינות הזאת גורמת לחיבור יותר טוב של קדושת התורה שתוכל להדבק בנפשך. ולכן זה לא נחשב שאתה רק מקיים מצוות גמילות חסדים, אלא גם מצוות תלמוד תורה, שאתה עוסק בפעולה של תורה".

חברת דרשו (ע"פ שלמים מציון)

לפנינו סיפור ולימוד נפלא שסיפר הגרב"צ פלמן זצ"ל, על שאלה ששאל את הגה"ק החזון איש זיע"א (יומא דהילולא ט"ו מרחשון) וקיבל מתשובתו לימוד ומוסר השכל לכל חייו, כפי שסיפר מהמגיד מישרים הג"ר מנחם שטיין שליט"א ששמע זאת מהגר"צ זצ"ל.

החזון איש זצ"ל היה יוצא בכל יום לטייל זמן קצוב כפי מה שנצרך לו לבריאותו. בדרך כלל היה יוצא לטייל כאשר מתלווה אליו אחד מהבחורים שהיו קרובים אליו, או אחד מבני המשפחה. הרבה פעמים זכה הגרב"צ להתלוות אליו בטיולו זה, לאחר שכמעט מדי יום ביומו היה הגרב"צ יורד מהישיבה לבית החזון"א כדי לשאול אותו את ספקותיו ושאלותיו בסוגיה, ומתוך כך יצא הרבה פעמים שזכה להתלוות עמו בטיול, כאשר בדרך היה משוחח עם החזון"א בלימוד ונהנה ממנו בעצה ותושיה בספקות שעמדו לו על הפרק.

פעם אחת כשטייל החזון"א באזור של פרדס ברמן (היום זהו המשך של רחוב חזון איש), מצא הגרב"צ את שעת הכושר להתייעץ עמו בנושא הבא.

בבית הוריו של הגרב"צ, הג"ר שמואל פלמן זצ"ל רב שכונת "היכל מאיר" בתל אביב, התגוררה לעת זקנתה הסבתא, אמו של אביו ר' שמואל. מטבע הדברים הקשר בין הסבתא לנכדים שהתגוררו עימה יחד היה מאוד חזק, והסבתא נהנתה רבות מחברת נכדה ונכדותיה. בתקופה מסוימת הסבתא לא חשה בטוב, והוצרכה להתאשפז בבית החולים לרפואתה, המשפחה דאגה כל הזמן לשהות לצידה ולעזור לה לעבור בקלות ובמהירות את ימי ההחלמה.

הגר"צ שכבר היה בעת ההיא בישיבה, היה מגיע מפעם לפעם לביקור קצר כדי לשמחה ולדרוש בשלומה, ומיד היה שב לישיבה לתורתו ולעבודתו. הסבתא שמאוד נהנתה כאשר נכדה הגרב"צ בא אליה, ביקשה ממנו שוב ושוב שיואיל לבוא לעיתים יותר קרובות, ולזמן יותר ממושך.

הגר"צ לא ידע מה לעשות, מצד אחד עתה הינו בחור ישיבה, ותפקידו ללמוד בכל עת, ואם ילך לבקר הרבה את הסבתא לא יוכל לשבת וללמוד כל היום, הוא יצטרך הרבה זמן לבטל בשביל לשהות לצידה כמו שהיא רוצה. ומצד שני, אולי עתה זהו תפקידו לשמח את הסבתא במחלתה, וזהו כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, וחייב ללכת לבקרה אפילו שזה יבוא על חשבון הלימוד. ומצד שלישי, הוא לא היה היחידי מבין בני המשפחה ששהו לצידה. בני המשפחה היו כל הזמן לידה, וממילא מי אומר שזה נחשב כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, הרי יש אחרים שעושים כבר את המצווה הזו. אלא שבכל זאת הסבתא מבקשת שדווקא הוא יבוא, ואולי על זה אינו מחויב לבטל מתלמודו.

את כל הספק הזה עם כל צדדיו שטח הגרב"צ לפני החזון איש, בעת הזו שהתלווה עימו בטיולו הקבוע, ועתה המתין לשמוע את דבריו – דברי אלוקים חיים – מה עליו לעשות בעת הזו ובמצב הזה.

משל ונמשל

כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו (אבות ג' – כ"ב)

דוד המלך נעים ומירות ישראל מדמה את הצדיק לתמר כנאמר (תהלים צ"ב י"ג) צדיק כתמר יפרח שהוא עץ שורשי גבוה ואילו את הרשע הוא מדמה לעשב שנאמר שם (צ"ב ח') בפרוח רשעים כמו עשב מה ביניהם?

משל לשני אנשים שעמדו למרגלות עץ תמר אמר האחד לחבירו לפי השערתי גבוה העץ עשרים אמה, אמר לו השני לא כן גבוה יותר מעשרים וחמש אמות, מיהר הראשון וטיפס על העץ, מדדו בחבל מדה ומצאו עשרים אמות בדיוק. וחבירו עדיין בשל, טועה אתה ואיתי הצדק, אם תרצה מוכן אני להתערב עמך, הסכים החבר בשמחה הרי זה רווח ודאי, השלישו עשרה דינרים דמי התערבות. ואז נטל השני את כלי החפירה, והעמיק את הקרקע חמש אמות, והאילן עדיין עומד איתן, הוא זכה בהתערבות ונטל את הכסף, למד חברו המפסיד את הלקח, יום אחד יצא לטייל עם חבר אחר בשדה וראו עשבים גבוהים, שאל הראשון את חברו אמור לי: כמה גובהם של העשבים? עונה לו השני להערכתי חמשה טפחים לכל היותר, אמר החבר לא כן ארכן יותר משבעה. נטל חברו סרט מדה וראה שגבהו באמת חמשה טפחים כאשר אמר, החבר בעל הניסיון מתעקש: שבעה יש כאן, ואם תרצה אני מוכן להתערב, ובליבו השב הנה אמלא את חסרוני בתוספת מרובה, ואשלים את הפסדי מהתערבות הקודמת. החליטו השנים להתערב בעשרים דינרים ואז ניגש החבר וחפר סביב העשב כשם שעשה חברו ביחס לעץ, אך להפתעתו הרבה לאחר מספר אצבעות שחפר, כרע העשב ונפל, ושוב נחל הוא אכזבה, והפסיד שנית את ההתערבות והפעם עשרים דינרים.

הרשע נמשל לעשב ואינו אלא מה שנראה כלפי חוץ, על פני השטח אין לו שרשים, אין לו אחיזה בקרקע, כולו חיצוני, הרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, לעומתו הצדיק נדמה לתמר, מלבד תכונתו הנגלית עוד עמקו שורשיו, בנוסף לענפיו המהנים למי שיושב בצילם על ידי מעשיו הטובים המרובים מחכמתו, אפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות אין מזיזין אותו ממקומו.

(עוד יוסף חי)

השגחה פרטית

לפני למעלה ממאתיים וחמישים שנה, חי בספרד יהודי שעלה והגיע לדרגת שר. שונאי ישראל לא יכלו לסבול עובדה זו והלשינו עליו שהוא מחזיק ביהדותו בסתר, ואסרוהו הכמרים ושפטו אותו. כמו בכל המקרים הדומים יצא פסק דינו: מוות בשריפה. שר זה היה אהוב על המלך ועל אף שמשפטים מסוג זה היו שייכים לכמרים ולא למלוכה, ביקש המלך שידחו את שריפתו לעוד שנה, עד שהשר ימסור את כל עניני המלוכה שהיו תחת ידו למחליפיו. נשאו פניו של המלך ודחו את הוצאת פסק הדין לשנה. כעבור שנה ביקש המלך לדחות את ביצוע פסק הדין לחדש נוסף, משעבר החדש ביקש המלך לדחות בשבוע נוסף, וכעבור שבוע בקש לדחות ליום נוסף.

בבוא היום המוגבל הודיעו בכל העיר שהיום ישרפו את השר פלוני בן פלוני, וכל בני העיר הוזמנו לראות את שריפתו, מקום היה מוכן לכל הבאים לצפות במחזה מעבר מזה, ומקום השריפה והעוסקים בה מהעבר השני. פתאום רעדה האדמה במקום השריפה, מי שיכל ברח מן המקום, אך רבים נהרגו. בתוך כל ההמולה ברח השר ועל ידי השתדלות המלך בסתר, נמלט השר אל מחוץ לתחום מדינת ספרד. שר זה היה חוקר ופילוסוף והתחיל בחקירות אם הנס שקרה לו ברעידת האדמה היה במקרה, כלומר שבמקום היתה צריכה להיות בלאו הכי רעידת אדמה, ורק במקרה היה זה בדיוק באותה השעה שהוא עמד לעלות על המוקד, או שרעידת אדמה זו נעשתה במיוחד מהשמים בשבילו כדי להצילו. החליט השר שאם לאחר חקירותיו ודרישותיו יגיע למסקנה שזוהי מקרה בלבד, לא ינהג כיהודי בגלוי אלא יהיה יהודי בסתר כפי שהיה עד היום, אולם אם יגיע למסקנה שענין זה נברא לכתחילה בשבילו, אזי יגלה את יהדותו ובפרט שנמצא כבר מחוץ לספרד. בחקירה זו היה נושא ונותן עם כל חכמי אשכנז, אולם לא סיפר להם שהוא בעצמו השר ואיתו קרה המעשה, אלא סיפר שכך קרה לאדם אלמוני, כל אחד מהחכמים אמר לו את דעתו, אך עדיין לא נחה דעתו מדבריהם.

והנה שמע על הרה"ק רבי ישראל בעש"ט זיע"א והחליט לנסוע אליו. הוא בא אל הבעש"ט ונכנס לחצרו, בחצר עמד יהודי בין הסוסים וליטפם, היה זה הרה"ק רבי זאב קיצעס זיע"א (יומא דהילולא י"ג מרחשון) אחד מתלמידי הבעש"ט, ושאל אותו השר היכן הבעש"ט? הראהו רבי זאב את ביתו, כשהשר נכנס אל הבעש"ט אמר לו הצדיק שלום עליך השר פלוני מספרד, נבהל השר מאד כי אף אחד לא זיהה אותו עד כה, והבין תכף כי איש קדוש הוא. עודו מהרהר בדבר, המשיך הבעש"ט ואמר לו: ועל שאלתך יענה לך תלמידי אשר ראית בחצר על יד הסוסים. כשניגש אליו השר, אמר לו רבי זאב: נניח שמששת ימי בראשית היתה במחשבה הקדומה שביום מסוים זה, בשעה זו, ברגע זה, במקום פלוני תהיה רעידת אדמה, אולם עצם העובדה שנודמנה לך, שזמן ביצוע הגזרה יהיה בעת ובעונה זו, ובמקום זה דווקא, לא קודם ולא אחר כך, הרי זה השגחה פרטית. חידוש זה שחידש לו תלמיד הבעש"ט נתקבל אצלו ונחה דעתו, ומאו והלאה התנהג כיהודי לכל דבר בגלוי ובפרהסיא, והיה מקושר לבעש"ט הקדוש.

צ'ין אדם לחברו

אני מעניק אהבה כה גדולה לשונאי עד שנהפכים לאוהבי מסופר: בעיר מגוריו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב בעל "אהבת שלום" זיע"א (יומא דהילולא י"ז מרחשוון), דר יהודי אלים אשר היה מפיל חיתתו על כולם, הלה העזו להציק גם לרבי והיה רודפו ומיצר לו מאד, ברם יהודי נשאר יהודי, ובצר לו פנה הוא עצמו אל הרבי לשאול ממנו עצה ותושיה.

מקורבי הרבי בראותם את העריץ מגיע לבית הרבי, היו בטוחים כי הרבי יצוה להשליכו החוצה, להפתעת כולם קיבלו הרבי בחביבות, פנה אליו באהבה ושאלו: ידידי היקר מה מעיק על לבך? הלה החל שופך בפני הרבי את מר לבו, שכל עסקיו מתמוטטים בזה אחר זה, וכי מצבו בכי רע. משמשו של הרבי שהיה נוכח בחדר, היה בטוח שהרבי יטיף מוסר לאותו איש אלים על התנהגותו המושחתת, אולם הרבי לא נהג כן, הוא החל לעודדו כי אסור ליהודי להתיימש, הקב"ה שעוזר לכולם יעזור גם לך, הוא דיבר על לבו דברי עידוד וברכו, אולם הלה לא הסתפק באיחולי הרבי, הוא פנה ישירות ואמר: בתי בגרה ואין לי פרוטה לנדוניה עבורה ואינני יכול להשיאה. המשמש רצה להתפרץ ולצעוק לעברו אינך מתבייש? לא די שכה

רדפת את הרבי, הינך עוד מעזי לפנות אליו בסיפורים כאלה, ואולי תרצה שהרבי יעניק לך את כל כסף הנדוניה? אולם מיראת הרבי, שתק ולא הגיב. להפתעתו הגדולה פנה הצדיק אליו ושאלו כמה מעות דרושות לך? הלה הופתע משאלת הרבי ונקב סכום הגון של זהובים, בלא אומר ודברים פתח הרבי את המגירה ונתן את כל הסכום הנכבד למי שהיה שונאו ורודפו שנים רבות.

הדבר היה נשאר בסוד, אלמלא אותו עריץ שיצא מכליו נרגש ונסער, עד שהחל מספר לאנשי קאסוב על גודל מידותיו של רבי מנחם מענדל שהעניק לרודפו סכום כה גדול. הדבר חרה לרבי יצחק אחיו של רבי מנחם מענדל, אשר בא ורטן לפניו האם עד כדי כך צריך להיות וותרן? בבית הרבי כמעט אין מאומה, החנונים מסרבים לתת מצרכים בהקפה לרבנית בטענם כי החובות עברו את הגבול, ואילו לאדם שהציק כל כך לרבי ולכל אנשי קאסוב צריך לתת סכום כה גדול? הפטיר הרבי ואמר: כבר קדמך אחר בטענותיך ואף הוא לא העלה דבר, הלא הוא היצר הרע בכבודו ובעצמו, אשר נימק לי ביתר כשרון, וברוך ה' שלא שמעתי. וכה היה אומר, "אני מעניק אהבה כה גדולה לשונאי עד שנהפכים לאוהבי"

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"א מרחשון
משותלח בן חנוך רחל אמנו
בנימין בן יעקב משבטי י-ה
הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל ב"ר צבי (תקנ"ח)
(הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו מסלונים (יסוד העבודה - תרמ"ד)
יום שני י"ג מרחשון
הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט - תקמ"ט)
הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד האמונה ועמוד העבודה - תקמ"ג)
יום שלישי י"ד מרחשון
הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג)
יום רביעי ט"ו מרחשון
מתתיהו בן יוחנן כהן גדול
הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תקי"ד)
הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז)
הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חוון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)
הרה"ק רבי שמואל מדאראג (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב)
יום חמישי ט"ז מרחשון
רבי עמרם חסידיא ב"ר משה נחום - (תקצ"ז)
הגה"צ רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב)
יום שישי י"ז מרחשון
הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים על המצוות.

האוכל בשוק (ג)

א) יש אומרים שרק אדם שדרכו לאכול בקביעות בשוק - נפסל לעדות, אבל אדם שאין דרכו בכך - ורק בדרך מקרה אכל בשוק, אינו נפסל לעדות. אך תלמיד חכם ידקק שלא יאכל גם פעם אחת, שלא ילמדו ממנו [שרה יצחק קידושין שם]. (שלמי חיים, להג"ר חיים מלין שליט"א)

ב) יש אומרים שאינו נפסל לעדות אלא באוכל בשוק ופניו כלפי השוק - היינו העוברים ושבים, אבל אם פונה לווית אחרת מן השוק, אם כן מוכח מתוך מעשיו שבוש הוא מבני אדם, ואינו נפסל לעדות [באר יצחק ירושלמי מעשרות ג' ב]. אך תלמיד חכם יחמיר על עצמו גם בזה. (שם)

ג) לדעת רבינו תם בתוס', ענין פסול האוכל בשוק אינו אלא בסעודה דפת, דהוי גנאי יותר (ויש אומרים שהגנאי לפי שמברך ברכת המזון בשוק [ריטב"א ותורא"ש קידושין שם]). (שם)

נדבת הר"ר דוד שנייבוים הי"ו
לזכות בתו שרה תחי' הנולדה לו במו"ט
יזכו לרוות מכל יוצ"ח רות תענוג ונחת
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. אמן

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ - נְסִיחוֹתֶיךָ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ

"וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלָךְ שְׁלָם הוֹצִיא לְחַם וַיֵּין וְהוּא כֹהֵן לְאֵל-עֵלְיוֹן.

וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר" (בראשית יד, יח-ט)

ככתוב: "וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַבְּזָהָב" (בראשית יג, ב). למרות זאת הלך "אֵל מְקוֹם הַמַּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁיטָה" (בראשית יג, ד). כלומר נשאר בצדקותו כמו מקודם.

לחם, כידוע, מורה על עוני, כפי שנאמר: "לְחֵם צָר וּמַיִם לְחֵץ" (ישעיהו ל, כ). ועוד אמרו חז"ל (אבות ו, ד): "פֶת בַּמֶּלַח תֹּאכֵל". ואילו היין מרמז על עשירות ומותרות שהאדם יכול להרשות לעצמו.

אברהם אבינו ע"ה אשר זכה לעמוד בשני הניסיונות הללו, קיבל ממלכי צדק, שהיה כהן-ברכה.

ומפני מה הגיעה לו ברכה זו? בזכות הלחם והיין, שתי המערכות שבהן עמד בגבורה וניצח!

וזה מה שכתוב בפסוק: "וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלָךְ שְׁלָם הוֹצִיא לְחַם וַיֵּין" (בראשית יד, יח). כלומר, שסיפר לכולם שאברהם אבינו עמד בניסיון העוני ואחר כך עמד בגבורה גם בניסיון העושר וממילא גם מגיעה לו ברכה, וזה המשך הפסוקים: "וְהוּא כֹהֵן לְאֵל-עֵלְיוֹן. וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר" (בראשית יד, יח-ט).

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לבה

שבת	כניסת לבה	צאת לבה	יציאת חמה
י"ג	16:10	17:21	17:55
י"ד	16:26	17:18	17:51
ט"ו	16:26	17:18	17:51
ט"ז	16:29	17:21	17:55

סדר המילים בפסוק אינו מובן. לכאורה היה צריך לומר: "ומלכי צדק מלך שלם כהן לא-ל עליון הוציא לחם ויין"?

מעבר לזאת, עלינו להבין- מדוע הוציא מלכי צדק דווקא את שני סוגי המאכלים האלו כשבא לקדם את פני אברהם אבינו כאשר שב מן המלחמה?

בספר 'תולדות חיים' מובא, שקיימים בעולם שני מיני ניסיונות הפוכים זה מזה:

האחד הוא ניסיון העוני, העלול חלילה להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו כמבואר בגמרא (עירובין מא.).

והשני הוא ניסיון העושר החמור עוד יותר ממנו, שכן האדם עלול להתגאות ולהתנשא בעושרו ועלול לשכוח כי הכול מאיתו יתברך לעד ולעולמי עולמים.

ועל כך התפלל שלמה המלך: "רֹאשׁ וְעֵשֶׂר אֶל תִּתֶּן לִי הַטְּרִיפֵנִי לְחֵם חֶקִי. פֶּן אֶשְׁבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאִמַּרְתִּי מִי ה' וְפֶן אֲרַשׁ וְגִנַּבְתִּי וְתַפְשֵׁתִי שֵׁם אֱלֹהֵי" (משלי ל, ט).

והנה אברהם אבינו ע"ה, שכל חייו היו שרשרת ארוכה של ניסיונות, התנסה בשני הניסיונות הללו ועמד בהם.

בתקופת ילדותו עזב את ארץ מולדתו, ולאחר מכן, כאשר הגיע לארץ ישראל, נאלץ לרדת מצרימה בעירום ובחוסר כל, עד שלא היה בידו לשלם אפילו בעד אכסניה ששכר ללון.

בהמשך השפיע הקב"ה עליו עושר ונכסים,

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ רחל ברכה בת פדילה דליה נעם יצחק בן רחל ברכה יוסף ליאור בן דליה אפרת- שלמה ודנה דוד וב"ב י.מ.י.ש כדורי ימ.י.ש חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט נתנאל בן ג'ינה אסף בן סופיה מיטל בת מלכה טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית אנאל חביבה בת שולמית שושנה שירה בת סילביה סיון רבקה בת אלן אסתר אברהם גורג' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אילנה בת רוחמה סיון בת אסתר נועה בת מזל טוב דניאל בן שרה נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה ימנה ניזרי בת סטה- מרדכי ניזרי בן פרח- מאיה בת עדי סימי בת סוליקה אורן בן אסתר נעם יצחק בן רחל ברכה שירה שילת בת אורלי לביא ישראל בן תמר חיה מוריה בת רחל ברכה יהודה אריה בן רחל ברכה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רונית בת סבריה יצחק בן חנון אליהו בן רחל בנימין בן ברכה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת ורפואת כל עם ישראל

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק י'

מה הדין של המתארח אצל חברו וחושש שהמאכלים המוגשים לו אינם מעושרים?
להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

שאלה: **?**

תשובה: **!**

אדם שעתיד להתארח אצל חברו בשבת והמארח קונה פירות מן השוק, וחושש האורח, שמא הפירות אינם מעושרים, יכול להתנות מערב שבת. אולם אם הפירות טבל ודאי, שקטף אותם בעל הבית מגינתו ואינו מעשר את הפירות והירקות, לא מועיל, אם האורח יעשה תנאי מערב שבת. **הערה:** כאשר האדם אינו הבעלים של הפירות ואינם ברשותו לא מועיל תנאי, אלא כאשר הם ספק מעושרין.

בן המתארח אצל אביו, יכול לעשות תנאי על פירות שיוגשו לפניו אף שהם טבל ודאי, כיוון שיש לו זכות לאכול מהפירות, דינו כמו שנמצאים ברשותו, ויכול להתנות על המעשר מערב שבת. **מקורות:** דרך אמונה (פ"ט מה' מעשר ציון ההלכה אות קכ) בשם החזו"א. אולם אינו יכול להפריש על כלל הפירות. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא ס"מ, מא). בספר מצוות הארץ- כהנא (פט"ז, ג).

מי שהזמין חדר בבית מלון או בבית הארחה, ואינו יודע אם הפירות מעושרים, יכול להתנות מערב שבת על המעשר ויעשר בשבת, כיוון שמשלם על האירוח - דינו כמי שהפירות ברשותו. **מקורות:** קדושת הארץ (עמוד רלג).

מפעל בית הברד לשמן זית בבעלות גוי, ועובדים בו פועלים יהודים בסחיתת שמן מהזיתים, השמן פטור מתרומות ומעשרות, כיוון שהמפעל הוא של גוי נחשב כמירוח של גוי. **מקורות:** חזון עובדיה- תרומות ומעשרות (עמוד פז).

הקונה זיתים מהגוי, אף שהיהודי כבש אותם - פטורים מתרומות ומעשרות. כיון שנגמרה המלאכה אצל הגוי. **מקורות:** שו"ת יביע אומר ח"ה (חיו"ד סימן כט). כדן הקונה מגוי ירקות שלא ראויים לאכילה אלא בבישול, אף שהיהודי בישלם, נחשב גמר המלאכה אצל הגוי ופטורים מתרומות ומעשרות. וע"ע בשו"ת מאמר מרדכי להראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל ח"ג (סימן יט עמוד קנד) שדין זיתים כדן ענבים, וזיתים שאינם ראויים לאכילה, והוא מכשירו לאכילה, הוי גמר מלאכה ע"י ישראל. אבל, אם יתברר, שסתמן לאכילה, או רובם לאכילה, יהיה פטור ממעשר, כי דינם ככל הפירות. ולכן, זיתים שחורים הראויים לאכילה ע"י הדחק וכושפין אותם למתקן, הרי נראה, שסתמן לאכילה, וא"כ נגמרה המלאכה ע"י הגוי ופטור מלעשר. אבל זיתים ירוקים, שסתמן לשמן, אם כושפין הוא גומר מלאכתם וחיוב לעשר. וע"ע בשו"ת דברי בניהו חכ"ד (סימן עב).

הסתפקות במועט

בספר **'פניני אברהם'** מובא סיפור מופלא על רבותינו, עד כמה הם הסתפקו במועט. ומעשה שהיה - כך היה: אחד העובדים בישיבת 'פורת יוסף' פנה פעם אל ראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל וביקש, שיפעל למענו שיקבל העלאה במשכורתו. "אני אומנם עובד זוטור", אמר האיש, "אולם בכל זאת, אולי יהיה אפשר".

הרב שמע את הבקשה והבטיח לבדוק את הנושא. העובד לא הסתפק בכך, שדיבר עם הרב, אלא החל בכוחות עצמו לבדוק מקרוב את העניינים.

באחד הימים הזדמן לו להיכנס למשרד המזכירות כשאר שם איש, לקח את הצ'קים, שהיו מונחים על השולחן והחל לעיין בהם כדי לראות, מהו גובה המשכורת של כל אחד מהעובדים בישיבה. לתדהמתו הרבה גילה, כי משכורתו של ראש הישיבה - קטנה משלו!

כאשר פגש לאחר מכן את הרב צדקה אמר לו: "את חטאיי אני מזכיר היום. נכנסתי למשרד הישיבה וגיליתי, שמשכורתו של הרב נמוכה משלי, שאני עובד פשוט בישיבה! הרב ידע, שאני לא אעבור על זה בשתיקה!". כששמע הרב את הדברים, לקח אותו אל אחד מחדרי הישיבה, סגר את הדלת ובמשך שעותיים דיבר איתו, שלא יעשה מאומה בעניין זה, ולא עזב אותו עד שהבטיח, שלא יוציא מילה מפיו ולא יעשה דבר בנידון.

מחשבה על השני

בימיו האחרונים של הגאון רבי יעקב ילנסקי זצ"ל גבר עליו חוליו. אשתו הצדקת טיפלה בו במסירות ולא משה ממיטת חוליו. באחד הימים פנה אליה ואמר: "האם את יכולה להביא לי מעט אורז?". מיד כיתתה הרבנית את רגליה להביא לרב את מבוקשו. באותם הימים היה דוחק גדול והמשימה לא הייתה פשוטה. במאמצים רבים השיגה הרבנית מעט אורז, בישלה אותו והגישה לבעלה. אמר לה הרב: "האורז לא בשבילי צדיקה, הוא בשבילך, את חייבת לאכול...".

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

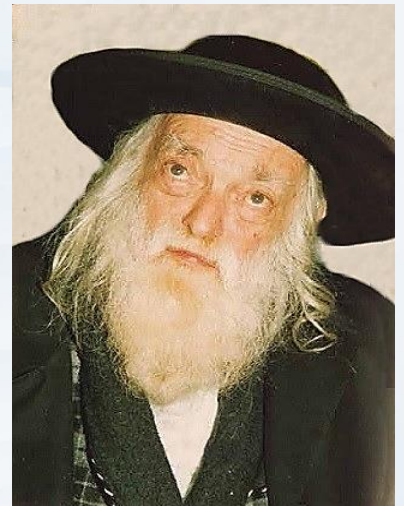
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב הצדיק בנימין זאב חשין זצ"ל

הרב הצדיק בנימין זאב חשין זצ"ל: נולד ב-כ"א אב בירושלים. כבר מילדותו הצטיין בחריפותו ושקידתו המופלגת וכן בגיל קטן היה מזהר מאוד לא להשמיע קול בכי כדי לא לצער את הוריו. למד בישיבת 'עץ חיים' וזכה לסיים את הש"ס כולו לפני החתונה. אישתו סיפרה כי רבינו היה קם בכל לילה לאמירת 'תיקון חצות' בבכיות קורעות לב, עד שהייתה מבקשת ממנו שיפסיק, כי בכיותיו קורעות לה את הלב!

מגדולי חסידי ברסלב. מקובל. ראש ישיבת המקובלים 'שער השמיים'. ניחן במתק שפתיים. טרח רבות בקירוב רחוקים באמצעות שיעוריו. רבים השיב מעוון. המקובל ר' ציון ברכה התבטא כלפיו: **"צדיק יסוד עולם"**. והמקובל הצדיק הרב מרדכי שרעבי העריכו מאוד והיה רגיל לומר: "רבי בנימין זאב חשין קדוש קדוש", ובכל פעם שראה אותו נכנס, היה מהדר וקם מכיסאו. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן.

שקידתו בתורה הייתה מופלאה. היה בקי עצום בחוכמת היד והפרצוף. התנהג בפשטות. לעיתים היה נוסע לאשדוד אל האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא, עימו היה עוסק בצוואת בתורת הסוד. עורר תדיר על מעלתו העצומה של התיקון הכללי וכן לסיים בכל שבוע לפחות פעמיים את ספר התהילים, פעם אחת בימות החול ופעם שניה בשבת קודש והוא תיקון גדול לכל הפגמים. נפטר ב-י"ז חשוון ה'תשמ"ט (1989). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' נחמיה. **אימו:** מרת פינה רילה. **אשתו:** מרת חנה ליבא. **ילדיו:** ר' צבי (משיב בישיבת מיר וחסיד ברסלב גאון בנגלה ובנסתר), ר' אהרון, ר' יוסף צבי ור' דוד. **מרבתי:** הצדיק הנסתר ר' ישראל יצחק משי זה"ב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' ראובן אלבז, ר' יעקב ישראל לוגאסי, ר' רפאל זר, ר' בנימין בצרי, ר' אורי זוהר ועוד רבים. **חברותא:** הגאונים- מרן ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל, המקובל ר' ציון ברכה זצ"ל.

ערב שבת אחת, אירעה תקלה חריפה ברכבו של נהגו המסור ר' אליעזר ב"ח הי"ו, ועקב כך המשאבה של הרכב התרוקנה מן השמן כליל. בעל מוסך שבדק את הרכב אמר: **"הבעיה מורכבת, ורק לאחר השבת אפשר לתקנה"**, וביקש, שיבוא אליו לאחר השבת. באותו יום התכונן רבינו כדרכו לנסוע לכותל, אולם התפלא מדוע ר' אליעזר רוצה להזמין מונית, כשהוברה לו, כי אי אפשר לנסוע ברכב הפרטי, נענה הצדיק ואמר: **"ר' אליעזר, כי בשמחה תצאו. ניסע ברכבך כדרכנו לכותל"**.

הלה ניסה להסביר, כי הדבר לא מציאותי, אך רבינו חזר על דבריו שוב, ואכן למרבה הפלא, נסע הרכב לכותל כאשר המשאבה הרוסה וללא שמן. ביציאתם מן הכותל שוב אמר לו רבינו: **"כי בשמחה תצאו"** - ומיד החלו בנסיעה והגיעו לבית הרב במהירות יותר מן הרגיל. שבוע שלאחר מכן לקח ר' אליעזר את רכבו למוסך.

כשנבדק הרכב ע"י בעל המוסך, תמה הלה על ר' אליעזר: **"באת לצחוק ממני? הרי תיקנת כבר את הבעיה... המשאבה מצוינת, והשמן במשאבה מלא"**. הלה סיפר לו בקצרה את אשר אירע ביום שיש, ועל גדולתו וקדושתו של הצדיק הרב חשין זצ"ל, בעל המוסך התרגש ואמר: **"אתה חייב לקחת אותי להתברך מהרב הזה"**.

לפני יותר מעשרים ושש שנים, הרב בנימין זאב חשין היה נותן שיעור שבועי בבית הכנסת כל יום שלישי. ליד אותו בית-כנסת גר אדם שבלשון המעטה לא אהב זאת, והיה מרעיש בכוונה, כדי להפריע לשיעור. הרב יצא אליו וביקש ממנו בעדינות, שלא יפריע. **אותו אדם תפס בזקנו של הרב, והתחיל למשוך אותו בכוח, תוך כדי שהוא קורא בקול לאשתו: "תביאי מהר מספריים"**. מיד ניגשו מספר אנשים מבית-הכנסת והדפו את האדם המתפרע. **למחרת היום, אותו אדם התיישב בתחנת אוטובוס, ברחוב ז'בוטינסקי בר"ג, ולא קם יותר.**

נכדו הרה"ג ר' יצחק חשין שליט"א סיפר, כי היה פעם יהודי המתגורר בצרפת, אשר חלם פעם אחר פעם על איזה 'זקן' המעוררו שוב ושוב לחזור לדרך ה', הלה נשבר וסיפר את חלומותיו לדודו המתגורר בארץ הקודש, דודו יעץ לו כי יבוא ארצה ויחד יסעו לשריד בית מקדשנו הכותל המערבי להתפלל לה'. והנה, כשהגיעו לכותל הוא רואה לפתע איזה 'זקן' היושב ואומר תהילים, **הלה רק ראה את פניו נפל והתעלף במקום**. כשחזר להכרתו שאלו אותו: **"מה קרה?" הלה סיפר כי זה הזקן אשר הופיע לו בחלום כמה פעמים בצרפת, והזהיר אותו, שיחזור למוטב. זקן זה היה לא אחר מאשר רבינו בנימין זאב חשין זצ"ל.**

ויפר הרב מנשה גליקזאהן על ענוותנותו המופלאה של רבינו: באחד משיעוריו הקבועים בספר ליקוטי מוהר"ן, כשהקהל גומע בצמא את אימרותיו נכנס אדם שדעתו השתבשה עליו רח"ל, **וסטר על לחיו של רבינו**. הציבור שהיה בהלם מהמחזה המביש, רצו לטפל באותו אדם ולהוכיח אותו על שביזה ת"ח, אך רבינו עצר בעדם והמשיך בשיעור, כאילו לא אירע דבר. וכאילו לא די בכך ניגש רבינו באצילות רוח לאותו יהודי אומלל והגיש לו כוס מיץ קר. אשר תלמידיו מזגו לו לפני כן. כשהגיע לביתו, לאחר אותו מקרה הפטיר בשפלותו שכנראה מחמת החום הכבד ששרר במקום, עשה אותו יהודי, מה שעשה.

פעם אחת הזמינו את רבינו לשאת את דבריו. רבינו כמובן ניאות להזמנה. משוש חייו היו השיעורים, בהם היה מלהיב את נשמות ישראל לאביהם שבשמיים. כשהתקרב היום המיועד, נתלו מודעות ענק על לוחות המודעות בירושלים ובהם נכתב, כי **הרב הגאון ר' בנימין זאב חשין ימסור דרשה וכו'**. רבינו שסלד כל ימיו מתארים ומקילוסין, כאב על אותם תארים שנכתבו במודעות. מה עשה? **הלך ממודעה למודעה וקרע את המילים 'הרב הגאון'**. וכך נראה רבינו הולך ברחובות ומשמיט תארים, שסלד מהם בתכלית.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

עֲנֵה מִפְּלֵאָה

כך נהג גם הגאון רבי מאיר איזנשטטר אש צ"ל, מגדולי וראשוני תלמידיו של החת"ם סופר, שניהן כרב ואב"ד העיר אונגוואר, אשר העריץ את רבו מאוד, וגם זכה ממנו ליחס של חיבה והערכה.

ויהי היום וסערה התרגשה בפתח חדרו של גדול הדור. על מפתן חדרו של החת"ם סופר ניצב הגאון רבי מאיר איזנשטטר אש, כשהוא נרעש ונרגש וממראה פניו היה ניתן לראות, כי דבר מה מסעיר בוער בקרבו.

אותה שעה, שעת צהריים, החת"ם סופר הניח קמעא את ראשו כדי לאגור כוחות לקראת המשך יומו העמוס בתורה ובעבודה. בנו של החת"ם סופר, הגאון ר' שמעון, שחש בסערת הנפש שהגאון רבי מאיר אש היה נתון בה, ניגש אליו וביקש לברר על מה ולמה.

אנחה עמוקה נפלטה מקרבו של רבי מאיר, עת פרק את סגור ליבו ואמר: "ולמה לא? עד כה תיאר אותי רבינו בתשובותיו 'תלמיד', וזה כמה ימים חסר בתשובות רבינו אלי תואר זה. בוודאי חטאתי, חס ושלום, שלא זכיתי להימנות בין תלמידיו, עקב כך באתי לשאול ולדרוש סיבת הדבר הזה".

הגאון רבי מאיר איזנשטטר אש צ"ל, גאון בזכות עצמו, אב בית דין בעיר גדולה ומכובדת, אינו מוצא מרגוע לנפשו בשל כך, שרבו, החת"ם סופר, אינו מכנהו 'תלמיד'.

כאשר ראה רבי שמעון סופר את צערו של רבי מאיר, הוא נכנס אל חדרו של אביו וסיפר לו על תלמידו הגדול רבי מאיר אש, ושהוא חש צער עז, על כך שאביו הפסיק לכנותו במכתביו בתואר הנכסף 'תלמיד'.

חיוך רחב עלה על פני החת"ם סופר והוא ביקש מבנו להרגיע את תלמידו באומרו: "מדוע אתכבד בכבוד חברי, הוא גדל אל נכון מעל לראשי. אילו היה לי זמן פנוי כמו לרב מאונגוואר, הייתי גם אני בקי כזה בקודשים ובטהרות!".

והוסיף ואמר: "ומאחר שכיום תלמיד רבי מאיר בקי מעט יותר ממני בסדרים אלו, כיצד זה אוכל לכנותו 'תלמיד'?!".

הרי לנו מחזה מדהים. מצד אחד ניצב תלמיד חכם מובהק, שניהל את עדתו ברמה, המבקש בדמעות להימנות על תלמידיו של החת"ם סופר. זהו הכבוד הגדול ביותר, לו הוא יכול לצפות.

ומצד שני, גדול הדור, מרן החת"ם סופר, אינו מוכן לכנות את רבי מאיר כתלמיד, משום שבסדר קודשים ובסדר טהרות רבי מאיר בקי מעט יותר ממנו. ואם כן הוא יתכבד בכבוד תלמידו, כבוד שלדעתו אינו ראוי לו.

כיצד רבותינו דאגו לכבוד השני, זאת לא ניתן לתאר ולשער. הענווה המופלאה היא מנת חלקם. בפרשה אנו רואים, שכאשר שרה אימנו רואה שאינה זוכה לילדים היא פונה אל אברהם והיא נותנת את הגר שפחתה לו לאישה.

והנה אנו קוראים כי שרה פונה לאברהם אבינו וטוענת כלפיו כי הוא אינו מגיב ולא אומר דבר להגר, על אף שהיא מזלזלת בשרה ואומרת נגדה דברים איומים.

אברהם עונה ואומר לשרה: "הֲנֵה שְׁפַחְתְּךָ בְיָדְךָ, עָשִׂי לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ" (בראשית טז, י). ואז שרה מענה את הגר היא בורחת מהבית, והמלאך פוגש בה על עין המים במדבר, הוא שואל אותה, מאין היא באה, ולאן היא הולכת.

והגר עונה כי מפני שרי גבירתה היא בורחת. והמלאך אומר לה לשוב ולהתענות תחת ידה. והרי היא אמרה, שהיא ברחת מאת שרה. ואם כן, מהי תשובת המלאך?

אפשר לפרש כך: למעשה אנו צריכים לדעת ששרה כשהיא נותנת את הגר שפחתה, היא לא רוצה, שאדם חשוב כמו אברהם אבינו יקח פילגש, ולכן היא נותנת לו את הגר לו לאישה. כלומר היא שומרת על כבודו.

ועל כן שרה אינה אומרת דבר להגר, שהרי היא כעת אשתו של אברהם אבינו והיא שווה אליה. אברהם אבינו לעומת זאת, אינו רוצה שיפגע כבודה של שרה, ומעולם לא לקח את הגר לאישה ולכן הוא אומר "הינה שפחתך בידך".

וכן שרה מעולם לא עינתה את הגר אלא נתנה לה את אותן עבודות, שהיא הייתה רגילה לעשות. אלא שהגר החלה להתגאות על שרה, ועל כן הרגישה זאת כעינוי.

ולכן המלאך אומר להגר שהיא צריכה לזכור את אותן שתי שאלות – דע מאין באת - ולאן אתה הולך. ובזה רמז לה על מידת הגאווה. והגר לא הבינה את השאלה. ועל כן המלאך החזיר אותה לשרה, כדי שתתקן את מידותיה.

לעומת זאת אי אפשר שלא להתפעל ולהתפעם מהענווה של רבותינו. על אף העובדה, כי הם לומדים תורה ימים וילות וידיעותיהם עצומות - אינם מתגאים.

רבי משה סופר צ"ל, מרן הגאון החת"ם סופר, זכה להעמיד תלמידים, שגדלו ועלו בתורה, עד שהיו לתלמידי חכמים מובהקים שניהנו כרבנים חשובים ברחבי הונגריה וגם מחוצה לה.

תלמידיו של החת"ם סופר העריצו וכיבדו אותו מאוד, ובכל בעיה או שאלה, שעלתה בפניהם והסתפקו בה, היו מתייעצים עם מורם הדגול. מלבד זאת היו התלמידים מתכתבים עם רבם, והם העלו שאלות הלכתיות רבות, שהתעוררו להם במהלך הלימוד תוך בקשת חוות דעתו.

לע"נ	תמצב"ה
הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה צ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרז"ל צ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו צ"ל	הרב יעקב בן מרגלית צ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין צ"ל	משה בן רוזה ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
יוסף בר סעדה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה
הרב שבתי בן אסתיא אטון צ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי צ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי צ"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	אביבה בת איירון ע"ה
עמרים בן דבורה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל
נעמי בת כותון ע"ה	יצחק בן חביבה ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל	חי יזי בן קלרה ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל	ספירינס תקווה בת נעימה ע"ה
מרים בת שרה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
אביבה לושי ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל
כל נשמות עם ישראל	עפאת בת השמת ע"ה

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

לך לך

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת לך לך

- א ..... בה' בטחתי לא אמעד - ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו.
- ב ..... בירה דולקת - מתחת הדליקה טמונה הטובה.
- ג ..... לא תאמר אני העשרתי - אין הפרנסה מ'משלח היד' אלא משמים.
- ד ..... הבט נא השמימה - יתחיל בעבודה זה' יגמור בערו.
- ה ..... הטוב והמיטיב - חסד מתוך אהבת חסד.
- ו ..... אל נא תהי מריבה - שלא תפרה ותרבה אש המחלוקת.
- ז ..... יבקש את הנרדף - הזהירות שלא לפגוע בזולתו.
- ח ..... בידך הבל - העמידה בנסיון מטה לטובה אותו ואת כל העולם.
- ט ..... על העין בדרך - השיבות ונחיצות שמירת עיניים.

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת לך לך

ושבעים, וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת יצא מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו. ואכן, בכח האמונה והבטחון בבורא כל העולמים דכל מאי דעביד לטב עביד יש בכוחו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסיונות הקשים ביותר^א.

ומבאן נלמד, כל חד וחד ב'עשרה נסיונות' העוברות עליו, או בכל צרה וצוקה המתרחשת ובאה לעולם, ובכל 'פרשת דרכים' כשאנו יודע כיצד יוכל להחזיק מעמד וללכת ב'חרן' - חרונו של עולם, כי כשיראה את ה' בכל דבר וענין אז יצליח, כי האמונה והבטחון הם המשענת שעל ידם יצליח את כל 'משבר'ך

בה' בטחתי לא אמעד - ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו

בפרשתן (יב ד), 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן, ומפרש הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ד"ה ואברהם) שבוודאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ללכת לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה ילך, ומאין היה לו כוח כביר כל כך - לעזוב הכל, למקום הלא נודע... אלא שהאמין ובטח בהקב"ה שבוודאי יעשה עמו 'אך טוב וחסד', השליך עצמו ואת יהבו על ה', ובזאת היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר שקשה לו, וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש

א. והעיקר, להאמין באמונה פשוטה מבלי כל התחכמויות או חשבונות, אלא להאמין בפשטות ובבירור כי הוא הבורא הוא המנהיג והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - לטובה ולברכה. וכך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא בהיכל הברכה להרה"ק מקאמארא) את הפסוק האמור בפרשתן (טו ו) 'והאמן בה', שנכתב 'והאמן' חסר בלא יו"ד, כי אות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזוה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה, כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים יהיה עם ה' אלוקיו.

שמעתי מאחד מצדיקי הדור לבאר לפי זה במה שנאמר שם בענין (פסוק ד-ו) 'לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך... והאמן בה' ויחשבה לו צדקה, כי הנה מתחילה הכיר אברהם אבינו את בוראו, וכלומר שהתבונן וחקר עד שהסיק בדעתו כי יש מנהיג לבירה, אמנם לבסוף עזב את כל החקירות והחליט להאמין בפשיטות כדכתיב 'והאמן בה'. כי החוקר מסוכן הוא שבניו יפלו מתוך אמונתם, שהרי גם הם ילכו בדרכיו ויחקרו אחרי מנהיג הבירה, והיה, אם גם הם יהיו בעלי כשרון כאביהם ויחקרו באמת את הדבר אזי יבואו הבנים גם למסקנא כי יש מנהיג לבירה, אבל אם אינם בעלי חכמה כ"כ אזי יבואו לידי כפירה ח"ו, אחר שלא יוכלו להבין לעומק העניין, אבל המהלך באמונה פשוטה אף בניו יהלכו בפשיטות כמוהו... על כן, משנתבשר אברהם אבינו בבשורת הבנים עזב חקירותיו והחל להאמין באמונה פשוטה, וכדכתיב 'והאמן' חסר. ועל פי זה ביאר עוד בהא דכתיב (תהלים לו יח) 'יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה', כי 'תמימים' אלו המאמינים באמונה פשוטה, כמו שפירש"י בפסוק (דברים יח יג) 'תמים תהיה - ולא תחקור...', יזכו ש'נחלתם' ומורשת אמונתם 'לעולם תהיה', לדורותם אחריהם.

ולא עוד, אלא שאמונה פשוטה היא חשובה ומעולה יותר מהשגות גבוהות ומדרגות נשגבות שהם כ'ראיה' ממש. ביסוד זה ביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע את הפסוקים המפורשים בפרשה. כי הנה אברהם אבינו ע"ה ראה דברים עליונים וגבוהים, כדכתיב בפרשתן (טו א-ה) 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר... ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים' וגו', היינו שהקב"ה הראה לאברהם אבינו דברים עליונים נשגבים. מכל מקום מה כתיב מיד אחריו 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה' שאמר אברהם - אבי שבשמים, אין רצוני אלא להאמין בך באמונה תמימה, באמונת הלב, מבלי לראות במחזה דברים גדולים ונשגבים. כי גדולה מעלת האמונה על פני הראיה עשרת מונים.

ב. כתיב בפרשתן (יז ה) 'ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם', ובגמרא (ברכות יג.) 'תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה', וביארו בספרים (יצב אברהם לך, ועוד) כי 'אברם' נוטריקון ר'בות מ'חשבות ב'לב א'יש (אגרא דכלה ריש הפרשה), והנה איתא בשל"ה הק' (שער האותיות אות א' מו) וז"ל. בכלל דביקות האמונה, שיאמר על

באר הפרשה - פרשת לך לך

הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך, לפי שהיה אברהם אבינו אומר (לאחר המבול ודור ההפלה) תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, ע"כ. ולכאורה קשה הן על המשל והן על הנמשל, כי אם כנים הדברים שיש מנהיג לבירה, מדוע אינו מכבה את הדליקה, כיצד יתכן שבעליו של הבירה ישארו לעמוד בטח ושאנו (ויבשו בעוברים ושבים) בעת שכל הבירה נתונה למאכולת אש.

וגליך שעלי עברו, ואם יבטח בהש"ת יוכל לעמוד בנקל מבלי שברון רוח ונפש.

בירה זולקת - מתחת הדליקה טמונה הטובה

איתא במדרש בפרשתן (בר"ר לט א), 'רבי יצחק פתח (פרשה זו), משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזאת בלא מנהיג (פירוש, שאין לבירה בעה"ב שישמור להצילה מלהבה),

כל פעולה שרוצה לעשות, אפילו לזמן קרוב, יאמר אעשה זה אם ירצה השם, הן שיהיה דבר גדול או דבר קטן, וסימנך 'עצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), 'היא' ראשי תיבות א'ם י'רצה ה'שם, ואז 'תקום', עכ"ל. ובזה יבואר 'שינוי השם' של אברם, שמעתה לא יהלך האדם רק עם 'אברם' - ר"ת רבות מחשבות בלב איש, אלא יוסיף בהם אות ה'א - ר"ת אם ירצה השם, כשמו של 'אברהם', ויזכור את ה' בתוך מחשבותיו (כי 'היא' רומז לאות ה'א' במילוא י"א, כלומר שניתן לומר ה"י וכן ה"א), ומי שאינו מאמין בזה עובר ב'עשה', כי תכלית האדם לידע ש'עצת ה' היא תקום' (עיין גם באמרי אמת סוכות יום א' תרע"ג).

ג. הנה כתיב בפרשתן (ג א) 'וילך למסעיו', ופירש רש"י 'בחזרתו פרע הקפותיו', וסיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, שבילדותו שאל את אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע, כיצד לווה אברהם אבינו בהליכתו למצרים מבלי שידע היאך יהיה בידו לפרוע את חובותיו, ולא חשש שיהיה בכלל 'לוה רשע ולא ישלם'... והשיב לו, שהרי הקב"ה כבר הבטיח לו אברהם אבינו שיגדלנו בעשירות מופלגת, ומכיון שאמונתו הייתה עזה ואיתנה, והיה ברור לו שהקב"ה 'שומר הבטחתו', אזי היה בטוח בכל לבו בלא שום פקפוק וספק שאכן יזכה לעשירות, ויוכל לעמוד בהתחייבותו ולשלם את ההלוואות. שאלו את ה'פני מנחם', שאכן אברהם אבינו לווה על סמך בטחונו בהקב"ה, אך כיצד האמינו לו אחרים והסכימו להלוות ל'הולך דרך' שאין ברשותו כלום... ותירץ, שאמונתו של אברהם אבינו היתה כה עזה וברורה עד שממילא השפיע גם על אחרים שאף הם יאמינו...

ולדין ייאמר, שעל האדם לחזק את אמונתו בהקב"ה עד שיהא כ'טופח על מנת להטפוח' וישפיע מאמונתו גם על כל בני ביתו ועל כל הנלווים אליו, שאף הם יוכלו לעמוד בגבורה בכל צרה שלא תבוא.

ד. הנה רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם לאמר, מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפילה לאורה, כל חד וחד בדיליה, זה ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, זה ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלימה ברפואת הגוף והנפש, האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה... וכהנה רבות - יכלה הדיו וגוילי הנייר והם לא יכלו... ומכיוון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים, אכן יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנכספת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה, על כן יעזוב איש את בכיו ויאשו, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשת ד"ה וינגע) מהא דכתיב (יב יז) 'וינגע ה' את פרעה על דבר שרי', ואיתא במדרש (בר"ר מא ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבנו של עולם אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (יושבת כלואה בבית פרעה הרשע), אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שרי', עי"ש. ולכאורה טענותיה של שרה תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי 'לא איש א-ל ויזב' (במדבר כג יט) ומה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום.

ומבאר הדבר"י, ומכאן יש להוכיח, שכח אמונה הוא גדול יותר מן הבטחה... ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה 'אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה' - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - 'אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה' (כיצד יתכן כדבר הזה), השיב לה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל

באר הפרשה - פרשת לך לך

ג

מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל, והכל אומרים על דבר שרי - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין. והתבונן בדבר, כי נורא הוא, הגע בעצמך אילו היה לך הקורא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו - ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושלוו בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקט רוחו ותשלוו נפשו של המאמין ובוטח בה'.

ה. ומדברי המדרש למדנו יסוד גדול, כיצד זכה אברהם אבינו להתגלות האלוקית להראות לו כי יש מנהיג לבירה - על ידי שהתבונן בהנהגת העולם ובבירה הדולקת... כי העיקר הראשון הוא להתבונן **בנעשה בעולם**... וכמאמר הנביא (ישעי' מ כו) 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה'. שלא כאותם הרואים לנגד עיניהם ניסים ונפלאות, או שהקב"ה משפיע עליהם מטובו וחסדו, והם ממשיכים בשיגרת החיים כאילו לא היה כלום.

וכך היה אומר הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שהנה מצינו במדרש בפרשתן (בר"ר מג ה) שלאחר שניצח אברהם אבינו את ארבעת המלכים, הכירו כל עמי הארץ במעלתו של אברהם ובניסים שנעשו עמו, שזרק עפר ונעשה לחיצים [וז"ל המדרש על הפסוק (יד יז) 'אל עמק שוה - ששם השוו כל עובדי כוכבים וקצצו ארזים ועשו בימה גדולה והושיבו אותו בתוכו למעלה, והיו מקלסין לפניו ואומרים לו שמענו אדוני נשיא אלוקים אתה בתוכנו (כג ו), אמרו לו מלך את עלינו נשיא את עלינו וכו'], ומעתה יש להתבונן אחר שראו במו עיניהם כל האותות והמופתים שנעשו לו לאברהם כיצד לא היטיבו דרכיהם וחזרו למוטב אלא נשאר ברשעותם עד שהוצרך הקב"ה להפוך את סדום ועמורה. אלא שאף שראו בעיניהם אך לא התבוננו ולא השרישו זאת בלב, וראיה בעלמא אינה מועילה ולא מידי.

ויבאר ביותר על פי מה שסיפר הגאון רי"י בורדיאנסקי שליט"א מה ששמע מנהג מונית (טעקס"י דריווער) כמסיה לפי תומו, שפעם נזדמן לו באחד מטיוליו במרחבי הארץ שישן שנת הלילה יחד עם חבריו בשדה 'תחת כיפת השמים'. לפנות הבוקר הגיח נחש גדול ומסוכן לאותה השדה וליפף את אחד החברים סביבות גופו מכף רגל ועד ראש, החבר התעורר משנתו בבהלה עצומה ופתח פיו בשאגות אדירות לגודל הפחד, עד שכל בני הקבוצה התעוררו משנתם, ראש הקבוצה שהיה מצויד בכלי זיין (אקדה) החליט שבלית ברירה וכדי להציל את כל בני הקבוצה מסכנת נפשות אמיתית אין ברירה אלא לירות ירייה אחת בראשו של נחש ולהרגו נפש, על אף שהדבר מסכן את החבר הנ"ל, שהרי אם יחטיא את המטרה בסנטימטר אחד יהרוג ח"ו את החבר הנ"ל...

אחד מתוך כל אותה חבורה היה 'שומר תורה ומצוות' והוא מיהר ברגע האחרון לעצור את ראש החבורה, וביקש ממנו שימתין עוד כמה רגעים, ובעצמו התקרב בסמוך לחבר ששכב מסובב בנחש המפחיד, ואמר לו אמור אחרי מילה במילה 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', וראה זה פלא, אך סיים החבר לומר 'אחד' מיד סיבב הנחש עצמו מטה מטה, ירד מגופו של האיש, נס ונמלט משם, וליהודים הייתה אורה. שאל הגרי"י את נהג המונית, ומה עשה חברך לאחר נס גלוי כזה, אמר לו הנהג, הוא חזר בתשובה, כהיום הינו מחשובי התלמידים בישיבה גבוהה לבעלי תשובה - ישיבת 'אור החיים'. שאלו הגרי"י, ומה אתך, כיצד לא שינית את אורחות חייך אחרי שגם אתה יחד עם כל הקבוצה ראיתם את יד ה' בעליל, אמר לו הנהג, כבוד הרב, הרי הנחש לא היה עלי... משסיפר הגרי"י את דבר המעשה לדודו הג"ר שלום שבדרון זצ"ל, 'קנה' ר"ש את המעשה, והרבה היה מעורר את שומעיו עם 'סיפור' זה, כי אף אם יראה האדם גילויים נפלאים, שהם נעשים כדי לעורר את הנפש הישנה בהבלי הטבע, למען יכירו וידעו כל באי עולם כי יש מנהיג לבירה, וישנו אורחות חייהם לשוב אל ה' ולהתקרב אליו, מ"מ הלב טיפש ונשחץ מוצא לעצמו תירוצים שונים - הרי הנחש לא היה עלי, ומה אני קשור לכל זה... בטרם נלעג לאותו נהג מונית, נתבונן אם איננו דומים אליו בעניינים הנוגעים לנו.

אמנם אין די ב'התבוננות' גרידא אם לא יסכים 'לזוז' מעצמו ולהתרומם... וכמו שסיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בדרך צחות במתק לשונו, 'מעשה' באיש שלמד ב'משנה תורה' להרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ב) 'כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו', ואחזתו התרגשות עצומה, והתבונן בעצמו, אה, אה, אף אני אתעלה להיות כמשה רבינו, החל מתחרט ומתוודה על חטאיו, שב בתשובה שלימה, ובדמיונו החל מרגיש קדושה נפלאה... והרי הוא כבר כמשה, נו, מה עשה משה רבינו, עלה למרום למשך ארבעים יום וארבעים לילה שם למד את כל התורה מפי הגבורה, אף אני כמוהו, ובעוד עיניו עצומות וכולו שקוע בדמיון ראה את עצמו יוצא מ'כדור העולם'... והריהו כבר עובר בסמוך לגלגל חמה... ומרגיש את חום השמש הלוהטת כאש... ועולה ומתעלה עד שהגיע סוף סוף לשמים ממעל... לפתע נזכר שבאותם ארבעים יום קיים משה רבינו בעצמו 'לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי' (דברים ט ט), ונפל מורך בלבבו, בחשבו, כיצד אוכל עמוד ללא אכילה במשך ארבעים יום רצופים... אפילו חתיכת לחם לא יכנס

באר הפרשה - פרשת לך לך

אך האמת, דקושיא מעיקרא ליתא, כי כוונת בעה"ב הבירה' וכל הנעשה כאן על ידי נעשה', ב'חשבון' מדוקדק הייתה לומר, טעות בדרך, אין הבירה הזאת 'בלא מנהיג', ואין כאן 'דליקה' המוקת, אלא אני הוא 'בעל

לפי... ומיד, משהתאוה ללחם הרגיש שנופל הוא מכל מדרגותיו העצומים, ויחרד אל ליבו, כי נזכר במאמר חז"ל (אוצר המדרשים, מדרש כונן) שהקב"ה ברא את עולמו 'שליש ים שלישי מדבר ושליש מקום ישוב', ושמא יפול לים, החל מעתיר בתפילה ובתחנונים, הושיעני אלוקים לבל אפול ל'מים רבים אדירים' ולא ישאר ממני שריד ופליט, כמו כן ביקש, אנא ה' הציליני שלא אפול במדבר כי אמות בצמא וברעב... הוסיף עוד לבקש 'אנא ה' הצליחה נא' שאפול בבני ברק סמוך לביתי ולא בעכו... עד שהרגיש שהוא יושב על הכסא... וכל נפילתו משמי שמים עד לארץ מתחת אירעה לו כי לא היה בידו לזוטר על הלחם, כיו"ב, פעמים שאנו מתעלים במעלות טובות, כל חד וחד לפום דרגא דליה מחמת 'התעוררות' שהעיר הקב"ה בקרבו בראותו מעשי ה' ונפלאותיו או בכל ענין אחר (בפרט בימים הנוראים וימי המועד שעברו עלינו), ועלינו להיזהר מאד שלא נישאר עמוד באותו מקום כדאשתקד עבור פיסת לחם או מעט מים שקשה לנו לזוטר עליהם (ואין הכוונה ל'לחם' דייקא אלא כל אחד וה'לחם' שלו...).

וכך למדנו מדברי חז"ל (בר"ר לח יג, הובא ברש"י יא כח) שלאחר שאברהם אבינו שבר את כל פסילי תרח אביו, 'הלשין' עליו תרח בפני נמרוד והורה להשליכו לאש ב'אור כשדים', וחשב הרן בן תרח בליבו שאם אברהם מנצח 'אני משלו', כלומר שאף אני מאמין בהקב"ה כמותו, ואם נמרוד מנצח 'אני משלו', וכשנעשה נס לאברהם וניצול מן האש שאלו את הרן 'משל מי אתה', והשיב 'משל אברהם', השליכוהו לכבשן האש ונשרף. ולכאורה, מה בין אברהם להרן, והרי אף הוא הסכים להיכנס לתוך הכבשן על קדושת שמו הגדול, אלא שאברהם אבינו הסכים להישרף על קידוש ה', אולם הרן נכנס רק לאחר שראה שנעשה נס לאברהם, ולא מסר נפשו למיתה, אלא השליך עצמו לאש רק לאחר שהיה בטוח שישאר בחיים... ולמדנו כי לא זו הדרך הנרצית לפניו ית', לרצות להתעלות ולהיותו 'בחיים' כמו שהיה מקודם... ולדין, אין הדברים אמורים בנוגע למסור עצמו למיתה ממש, אבל נלמד מכאן לעזוב חשבונות רבים - לקפוץ לתוכי האש... לעשות רצון אבינו שבשמים, מבלי חשבונות ובירורים יתירים - שמא ואולי יש חשש וספק שיזיק לו הדבר, שיפריע לו הדבר, רק יקפוץ ויקיים המצוה או המעשה הטוב, ולבסוף יצילנו הבורא מכל רע.

ו. דבר נורא אמר הרה"ק מ'תולדות אהרן' זי"ע לבאר במה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ד) 'המהלך בדרך יחידי וכו' הרי זה מתחייב בנפשו', כי לעולם אין שום אדם בעולם ההולך 'יחידי' שהלוא מלוא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, ובכל מקום שהולך שם נמצא השם יתברך, וזה האיש המהלך בדרך וחושב שהוא 'יחידי' מתוך חסרון באמונה רח"ל הרי זה מתחייב בנפשו ל"ע (דברי אמונה לקוטים עמ' ל).

ז. וכך איתא ב'יכין' על מסכת תמיד (א ב) דכתיב שם גבי גורל הפיס זכה מי שזכה, ולכאורה יש להקשות שתיבות 'מי שזכה' נראות כמיותרות ומחוסרי הבנה, וכי יש מקום לומר שזכה מי שלא זכה, הרי בוודאי הזוכה שזכה הוא שזכה... אלא מבאר ה'יכין' וז"ל. אע"ג שהפילו גורל, לא היה דרך מקרה (מי שיזכה בגורל), רק מה' כל משפטו, ורק מי שראוי וזכאי לכך משמים, הוא שזכה בגורל בכל עבודה ועבודה, עכ"ל. כלומר זכה בעולם הזה מי שזכה בשמים ממעל. הרי לך שאין דבר נעשה מעצמו בעולם הזה, אלא הכל בהכרזה והנהגה ממעל ייעשה.

ח. בזה יתבאר מה שפירשו חז"ל (ברכות י). בלשון הכתוב (שמואל א' ב ב) 'אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלוקינו', ש'אין צייר כאלוקינו', וכבר הקשו רבים מהו השבח בזה שהקב"ה הוא ה'צייר' הגדול ביותר... אלא כי הנה הבדל גדול יש בין ציור לתמונה, שהבא לצלם (פאטערגעריפרן) איש פלוני הרי 'עיניו ולבו' - שעין העדשה תקלוט כראוי את תמונת ה'אדם' הלז, ואינו שם כל כך על לב לראות מה נעשה סביב האיש (ה'רקע' שמסביבו), אבל הבא לצייר במו ידיו תמונת האדם וצלם תבניתו, בוודאי ידקדק שלא להפסיד אפילו פרט אחד מכל הסובב את האדם מימין ושמאל, מלפנים ואחור. זה הכלל, אין דבר שתמצא בציור 'סתם' ובדרך אגב, רק כל הרקע המתלווה לדמות האדם הוא בחשבון מדוקדק. וכנגד זה המשילו את הקב"ה ש'אין צייר כאלוקינו', כי אין דבר נמצא בזה העולם 'בסתמא' ומבלי חשבון, אלא כל פרט בכל ה'מסגרת' מסביב הכל נעשה בהשגחה פרטית, וכל עגמת נפש שיש לו לאדם הרי זה בתכלית ובדקדוק עצום, כי העולם הוא כדוגמת ה'ציור' ולא כמו 'תמונה'...

ט. ויתבאר על פי מעשה שהיה ביהודי שהיה מהלך ברחובה של עיר בבני ברק יצ"ו, והנה רואה הוא עשן העולה ומיתמר מבית כלשהו, הרואה לא התמהמה, אלא תיכף ומיד החיש את הממונים על כיבוי האש בעיר, הללו

באר הפרשה - פרשת לך לך

ה

היא לטובה'. ולא הפקרתי את ביתי, אלא הנני עומד הכלל העולה למדנו מכאן, כי אף כשנראה לאדם ומשגיח על כל הנעשה בהאי ביתא שיהיה אך ורק שצרה קרובה, והרי הוא מתפחד מלהבות האש, ידע ש'בעל הבירה' עומד ומשגיח על הנעשה בהאי לטובה ולברכה.

פרצו לבית וראו שאין כאן אש כלל, כי אם עשן היוצא ממכשיר החימום אשר בבית הנקרא 'יונקערס' (הנעשה לחם את המים שבבית), ועזבו את הבית, לאחר כמה ימים דרשו מבעל הבית שישלם להם שכר טרחתם בסך תשע מאות שקלים טבין ותקילין. מכיוון שכן, הזמין בעל הבית את היהודי שקרא למכבי האש ל'דין תורה' אצל בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, בטענתו אף שראית 'עשן' עולה מהבית היה עליך לדעת שעדיין אין זה הוכחה שה'אש' בוערת, כי מאחר ואינך בקי בכלי הטעכנאלאגיע, היה עליך לברר תחילה האם צריך להזעיק את מכבי האש... ובזה יתבאר דברי המדרש, שאברהם ראה בירה דולקת, אמר לו הקב"ה אין כאן דליקה כלל... אלא רק נדמה לך שהיא דולקת מאחר שאינך מבין בהנהגת העולם...

י. אדרבה, מתוך החשיכה תבוא האורה, וכלשונו של 'רבינו יונה' (שערי תשובה, ב ה), 'ויש על הבוטח בה' להוחיל במעוף צוקתו, כי יהיה החושך סיבת האורה, כמו שכתוב (מיכה ז ח) 'אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי', ואמרו רז"ל (מדרש תהלים מזמור כב) 'כי נפלתי קמתי - אלמלא נפלתי לא קמתי. אלמלא ישבתי בחושך לא היה אור לי', עכ"ל. נמצאת אומר שכל מה שעובר על האדם אינו אלא טובה גמורה עבורו, וה'חושך' אינו אלא הקדמה ו'מבוא' לאור הגדול העומד להפציע במהרה ולהאיר לו באור יקרות. ויבוארו דבריו עפ"י הידוע שבסוף הלילה ה'חושך' מתגבר ומתעבה יותר ויותר, ודייקא מתוך חשיכה מרובה זו 'אז יבקע כשחר אורך' (ישעי נח ח, ועיי"ש) וכל אדם בנוגע למצבו בראותו שחשיכה באה עליו, לא יבהל, אלא יאמין שעוד מתי מעט תבוא האורה ותאיר את שמי חיו.

וכך מצינו בפרשתן אצל אברהם אבינו, שלאחר שעלה ממצרים כתיב (יג א) 'וילך למסעיו', ופירש רש"י 'בחזרתו פרע הקפותיו', ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בד"ה וילך למסעיו) שבעת הילוכו עמדו עליו 'ליצני הדור' - מחוסרי אמונה, להרבות בקושיותיהם, שהלא הקב"ה הבטיח לך 'ואברכך' בממון (רש"י יב ב) בבואך לארץ כנען, והנה מיד פגע בך הרעב עד שהוצרכת לצאת לחוצה לארץ, ואיה הבטחת הבורא ב"ה. ובאמת, דייקא שם נתקיים בו 'ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובהב' (יג ב), מעתה, בא ברינה אל כל ה'חכמים' המקשים עליו ופרע את כל הקפותיו - החזיר להם תשובה באמרו, עתה ראיתם כי לשם כך שלחני הבורא לשם - להטעין אותי בעושר גדול בכסף ובהב ובגדים וצאן ובקר לרוב, והרעב היה הגורם והמסובב לקיום הבטחת הקב"ה.

הוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לבאר 'בחזרתו פרע הקפותיו' שהוא מלשון 'גילוי' (מל' ופרע את ראש האשה, במדבר ה יח) כי אז נתגלה אור האמונה, וראו כל עמי הארץ כי כל מעשי ה' לטובה - לעשות את אברהם כבד מאד במקנה בכסף ובהב.

על דרך זה שמעתי מ'צדיק בן צדיק' שליט"א לבאר במעשה הנודע המובא בגמרא (תענית כ). על נחום איש גמזו, שנשלח לבית המלך לבטל את הגזירה שנגזרה על בני ישראל, ובידו תיבה מליאה כסף וזהב כדורון למלך, בדרכו נכנס לאכסניא אחת ללון שם, ויהי בחצי הלילה נכנסו לחדרו בעלי המלון שהיו אינשי דלא מעלי, נטלו את התיבה, הוציאו ממנה את כל הכסף וזהב ומלאו תחתם עפר וחול, והשיבו את התיבה אל החדר, והוא לא ידע מה 'באו אל קרבנה'. בבואו לפני המלך נתן לפניו את התיבה אשר 'בני ישראל' שלחו אליו כמתנה מכובדת, כראוי למלך, אבל, משנפתחה התיבה ומצאוה מלאה עפר, קצף המלך מאוד וחמתו בערה בו על ה'שחוק' ששחקו ממנו היהודים, מה עשה נחום באותה שעה, נענה ואמר 'גם זו לטובה'. מיד נגלה אליהם אליהו הנביא ואמר שמא עפר זה הוא מאותו עפר של אברהם אבינו, שהיה זורק אותו על אויביו ונהפך לחץ וקשת, ואכן, חיילי המלך השליכו את העפר על מדינה אחת שלא הצליחו לכבשה עד עתה ולפליאתם נהפך העפר לחיצים וקשתות וכבשו את המדינה, שמח המלך ונתן לו שכרו. ומה היה שכרו, הכניסוהו לבית גנזי המלך ומילאו את התיבה באבנים טובות ומרגליות ושלחוהו בכבוד גדול לארצו. בדרכו חזר לאותו מלון, ושמעו מפיו כל אותו מעשה וכו'. ולכאורה יש להתבונן מדוע חזר נחום לאותו מקום, והרי אנשים אלו שפלים היו, שמלבד שגנבו ממנו את כל כספו וזהבו אף כמעט שגרמו לו מיתה, ואם כן מה לו להיכנס לשם שנית. אלא שנחום איש גמזו ידע היטב שאין אדם יכול להזיק לחברו אם לא נגזר כן מלמעלה, והכל נקצב מראש השנה, ולא בעלי המלון גנבוהו אלא מה' יצא הדבר, ובאמת שהיה זה לטובה

באר הפרשה - פרשת לך לך

עלמא. ומה שאיננו מכבה את האש - כי באמת אין זה אלא דמיונות שוא, כי לא 'דליקה' יש כאן אלא רוב טובה וברכה".

לא תאמר אני העשרתי - אין הפרנסה מ'משלח היד' אלא משמים

בפרשתן (יד כב-כג), 'ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' קל עליון... ולא תאמר

אני העשרתי את אברם' (פשמות הכתוב, שאמר אברהם אבינו, אם אקח ממך, סוף דבר שתאמר שאתה העשרתני), אך המלבי"ם ביאר (בפירושו התורה והמצוה) ש'לא תאמר' - יד זו (אשר הרימותי) שהיא העשירה אותי על ידי שנלחמה כראוי, וכן ייאמר לדידן, שלא נאמר על ידינו 'אני העשרתי את אדוני על ידי עבודת הפרנסה הנעשה בידיים', כי לא היד ולא המקצוע מפרנסים את האדם כי אם הקב"ה 'הזן את העולם כולו בטובו'.

כמו שנתברר לאחר מכן, על כן חזר לאותו מקום בו היה לו נסיון באמונה ועמד בו 'כדי לפרוע הקפותיו', ולהראות להם 'אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה', ודייקא על ידי 'הגניבה' אשר סיכנה את חייו זכה לכל הכבוד הגדול ולאוצרות מלכים.

יא. יש שהוסיפו לדייק בלשון המדרש מדוע כתב 'הציץ עליו בעל הבירה', ולא 'הביט' וכדו', כי הכוונה כלשון הקרא (שה"ש ב ט) 'משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', וההפרש ביניהם כי המשגיח מחלון הבית רואה את כל אשר לפניו, שהרי מרחב גדול פרוש לנגד עיניו לראות את הכל, אך המציץ מן החרכים וסדקי החלון אין מרחב לפניו, ולכן אינו רואה כי אם נקודה אחת, וזה כוונת הקרא, כי בעת 'האורה' כשהכל מתנהל אצלו על מי מנוחות הרי כביכול רואה אותו הקב"ה מ'חלונות' הפתוחים, וכביכול הקב"ה מביט עליו כעל פרט מתוך הכלל, אך בעת צרה כשמרגיש שהוא יחידי בעולמו, ב'לחץ זו הדחק', אז מביט עליו הבורא כ'מציץ מן החרכים' - להביט רק עליו מתוך אהבה יתירה. וזה אשר רמזו שכשנראה לאדם ש'בירה דולקת' ואין לו עזרת מצר, ידע שדייקא אז 'מציץ עליו בעל הבירה' כמציץ מחור וסדק, ומשגיח עליו בייחוד מן השמים.

משל לאב שנתברך בכמה בנים ובנות, שאהבתו לכל אחד מהם כבן יחיד, אמנם בכל עת זוכר הוא את כולם שווה בשווה, זולתי כשאחד מהם שוכב ב'חדר הניתוחים' תחת סכינו של הרופא, כי אז כל מעייניו נתונים אך ורק לאותו הבן, לספק לו כל הצטרכויותיו אשר יחסרו לו ולרפואתו, כך הוא ממש כביכול לדידן, כל בני ישראל 'בניו' יחידיו של 'אבינו' שבשמים הם, אך בעת שאחד מהם נמצא בעת צר ומצוק, אזי כביכול כל מעייניו של הבורא נתונים אך ורק לבן זה.

ובאמת, אין לתאר ואין לשער עד כמה גדלה מעלת שבורי לב, ועד כמה אהובים וקרובים הם לפני המקום ב"ה. וכך יש ללמוד ממה שמצינו בעת שעלה נבוכדנאצר מלך בבל על ירושלים, והגלה את כל ירושלים ואת כל השרים ואת כל גבורי החיל עשרת אלפים גולה וכל החרש והמסגר, לא נשאר זולת דלת עם הארץ' (מלכים ב' כד יד). וכתב ע"ז ה'שבט מוסר' בספרו 'מעיל צדקה' (אות תתקנז) וז"ל, בא וראה מעלת הדלים, כי הנה שרי ישראל וגדוליהם יכול האויב לשלוט עליהם וכו', אך הדלים השפלים כיון דשכינה עמיהם לא ניתן רשות לאויב לשלוט בהם והשאיר אותם בארץ, כי לא רצה הקב"ה לעזבם מאצלו וכו', ומה' יצא הדבר לשים בלבו להניחם כדי שלא יצאו מאצלו כי מרכבה שלו הם. עכ"ל. והדברים נוראים, ששבורי לב הם מרכבה לשכינה יותר מ'ארזי הלבנון אדירי התורה' אותם 'חרש ומסגר' שאמרו עליהם חז"ל (גיטין פח). 'חרש' - שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין, מסגר - כיון שסוגרין שוב אינן פותחין (ופירש רש"י, הלכה שהם סגורים בה שאינם יודעים להשיב לשואליהם שוב אין לה פותחין אחרים), וכביכול הקב"ה צריך שהם יהיו עמו בקרבתו.

הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל ה'משגיח' דישיבת קול תורה, היה 'דורש סמוכים' במה שנאמר (תהילים קמז ג-ד) 'הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא', ולכאורה מה עניין זה לזה ומה שייכות בין אותם ב' מקראות, אלא, שבא הכתוב לדמות ולהשוות בין שבורי לב לכוכבים, שכשם שכל 'כוכב' גדול הוא עד מאוד למעלה מהשגתנו ובדין שיקראו לו שם בפני עצמו, כי יש לו 'תפקיד' בעולם, כך כל 'שבור לב' יקר הוא לאין ערוך, ולכל אחד יש 'תפקיד' רם ונישא.

יב. וכזאת מצינו גם לגבי נח, שרצה לדעת 'האם קלו המים מעל פני האדמה', והאם יבשה הארץ, וישלח את העורב, וכן הוסיף לשלוח את היונה ג' פעמים, ואף הוא עצמו הסיר את מכסה התיבה וראה שחרבו פני האדמה

באר הפרשה - פרשת לך לך

ולא זו בלבד שלא 'ידיו' ולא 'רגליו' מביאים לו פרנסתו, אלא כל מה שנקצב לו בראשית השנה יקבל בעל כרחו, וכדברי 'רבינו ידעיה הפניני' (מבחר הפנינים שער האמונה), אם יברח האדם מטרפו כבורח מן המוות - טרפו ירדוף אחריו יותר ממנו למהר להשיגו, מעתה יאמר האדם לעצמו, מה לי כי ארדוף אחר הפרנסה 'להשתדל' יתר על המידה - אין זה אלא שטות ויגיעה לריק, הרי בין כך ובין כך הכל קצוב וחתום, וכל

השתדלות שבעולם לא תרבה לאדם את משכורתו אפילו 'שווה פרוטה' יותר מהנקצב לו".

ובשיכיר בזה יבין שכל עסק ההשתדלות אינו אלא מצווה ככל מצוות הבורא, ואין הפרנסה תלויה בזה כלל, או לא יחסיר תפילה בציבור או קביעת עיתים מפני ההשתדלות, שהרי העוסק במצווה פטור מן המצווה - וכלומר, שבוודאי אין רצון הבורא שיעסק

(ח ו-ג), אך כל אלו הפעולות עדיין לא הועילו לו לצאת מן התיבה עד אשר אמר לו אלוקים 'צא מן התיבה'... ללמדנו שכל ההשתדלויות וריבוי הפעולות ה'טבעיות' לא יועילו אפילו משהו, ורק עצת ה' היא תקום (כמובן שאין הדברים אמורים לגבי נח, אלא רק ללמוד לדידן את המעשה אשר נעשה).

יג. הרה"ק ממאכניווקא זי"ע עלה לארה"ק מגולת רוסי" ביום ט"ו בשבט שנת תשכ"ד כשהוא מחוסר כל (בגשמיות), מבלי דעת היכן וכיצד יהא בית מדורו, ובתקופה הראשונה התאכסן בבית המלון 'אשל' בעיר תל אביב. לאחר כשבוע השתתף בשמחת נישואי קרובו הרה"צ רבי יהושע טווערסקי בנו של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע, בהיותו שם ניגש אליו אחד מקרובי משפחתו (שכבר עזב את דרכי החסידות...) והחל מתאונן לפניו וכה אמר לו, אוי, חבל עליכם רבי קדוש, מדוע באתם הנה לארץ הקודש בה מצב הפרנסה קשה מנשוא, פי כמה וכמה עדיף היה אילו הייתם מועידים פניכם לארה"ב 'ארץ השפע' - שם לא הייתם חסרים מאומה...

הביט בו הרבי חריפות, ומנהמת לבו ענהו בקול רם, גשמיות נעמט מען זיך אליין??? (וכי יש לך אדם הנוטל לעצמו גשמיות...) גשמיות נותן הקב"ה בכבודו ובעצמו... רק ענייני רוחניות יש לאדם להתייגע בעצמו לקנותם, אבל גשמיות הכל תלוי בידי שמים...

והעידו רבים ששמעו הדברים יוצאים מפה קדשו שבכל אימת שגונבה אצלם מחשבה בענייני פרנסה 'אילו הייתי עושה כך וכך הייתי מרוויח יותר'... מיד שומעים הם שוב את הכרזתו התקיפה של הרבי גשמיות נעמט מען זיך אליין??? (מתוך הספר לעבדך באמת).

יד. ואם ישאל האדם, אם כן מדוע עלי לעשות 'השתדלות' הרי ממילא בא יבוא כל הנקצב לי, אף אנו נענה ונאמר לו, א. היא מצווה בתורה ככל המצוות. ב. שאכן כל עניין ההשתדלות אינו אלא כמבחן לאדם על חוזק ותוקף אמונתו כשבא השפע לידו לאחר 'השתדלותו' - האם הוא מאמין ששפע זה בא לו מידי הבורא יתברך הזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים שלא בזכות השתדלותו כלל וכלל, או שאין אמונתו חזקה כל כך ומדמה בנפשו (אפילו במקצת) שהשתדלותו הריקה עליו השפע. וכן כאשר נרפא החולה תחת ידו של רופא מומחה - הריהו נתון ב'ניסיון' מן השמים לראות האם יחשוב הנה הרופא זה ריפא אותי בטיפולו הראוי ובסממני הרפואה, או שמא יכיר שאין הרופא מרפא ואין הסממנים מועילים, אלא אביו שבשמים מלך רופא נאמן ורחמן שלח רופא פלוני להוציאו ממיטת חליו ע"י אלו הסממנים. כיו"ב מי שהיה סבוך בחובות כבדים למעלה ראש ונושים רודפים אותו יומם ולילה, והנה עסק מסויים בא לידי והוא משתכר הון ופורע הקפותיו. השתא מנסים אותו ממרום לראות אם יאמר השתדלותי בעסק אשר עשיתי היא שעמדה לי או שמא יכיר שלא היה זה אלא מאת ה'.

ובזה ביאר הגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל מדוע ירד אברהם למצרים, כי עיקר אמונת האדם תחשב לו ע"ש עמידתו בנסיון שלא לחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה את החיל ויתגבר לדעת שהכל מה'. ולכן, אדרבה, לגודל אמונתו ובטחונו של אברהם אבינו ידע כי אף ש'ויהי רעב בארץ' הרי שאין הדברים נוגעים אליו, שהרי בוודאי יזמין לו הקב"ה מזונו וכל צרכיו ברווח אף בעת הזאת, אלא שחשב בלבו - אם כן לא יהיה לי כל נסיון ו'עבודת' אמונה, שהרי עין בעין אראה את מציאותו של הבורא והנהגתו בעולם. על כן ארד מצרימה אשר שם יש שפע מזון וצידה, שם אוכל להשריש בליבי את האמונה - שאף בעת שנראה כי סיבה פלונית מביאה לו פרנסתו, אין השפע בא מאליו, אלא בדבר ה' והכל מגיע רק מאתו יתב"ש.

וכן איתא ב'שפת אמת' להרה"ק מבערז'אן זי"ע (ריש פרשת נח) בשם הרה"ק השרף מסטרעליסק, שהמאמין שהמים מכבים את האש הוא מחמת כי כך ברא השי"ת בטבע העולם עדיין אין אמונתו 'אמונה שלימה', רק יאמין שבכל

באר הפרשה - פרשת לך לך

בזה עתה, וממילא הינו פטור מלעסוק ב'מצוות' דעת יודע שאי אפשר לאדם לספור ולידע מנין הכוכבים, ומכל מקום כאשר אך שמע אברהם את ציווי הבורא - 'ספור הכוכבים', מיד החל לספורם בלא לחשוב חשבונות הרי ממילא לא אוכל לספורם ומה לי להתחיל

בזה כלל, ועל זה נאמר לו 'כה יהיה זרעך' - רצוני שכך ינהגו בניך אחריו, שלא יתפעלו ממהשבות ייאוש, יקפצו אל תוך העבודה ויתחילו עשות את המוטל עליהם^{טו}, ואנוכי כבר יהא בעזרם, ומפורש אמרו הז"ל

הבט נא השמימה - יתחיל בעבודה וה' יגמור בעדו
בפרשתן (טו ה), 'ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך', ביאור נפלא ביאר הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל (בספרו אמרי דעת) שהרי כל בר

פעם שהמים נפגשים עם אש חוזר הבורא יתב"ש ומצווה שהמים הללו יכבו אש זו... ובלא לא זה לא היו מכבין את האש אף שהם מים.

וכע"ז מציינו להגה"ק החזו"א זי"ע (אגרות חזו"א, לה) שה'טבע' היינו רצון תמידי של הקב"ה... וכוונת הדברים, שלא יקשה לך מהו ענין 'הנס', מה נשתנה נס מטבע, והרי שניהם נעשים במאמר ה' נעשים, אמנם, אכן, את שניהם ציוה השי"ת שיארעו, אלא, ש'נס' יקרא לדבר שעלה ברצון הבורא יתב"ש ש'פעם אחת' יקרה כך וכך, לעומתו, פעולת הטבע עניינה כלפי אותם הדברים התמידיים והמתמשכים - שבכל רגע רוצה הבורא שכך וכך יארע.

טו. פסק דין נפלא שמענו בשם הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, מעשה היה בשישה אנשים אשר 'נדחפו' לתוך מעלית (עלעוויטער) המיועדת למשא של ארבעה בני אדם ולא יותר, ואכן, המעלית שהייתה נאמנת לחוקי הבטחון נתקעה באמצע נסיעתם כלפי מעלה מרוב כובד המשקל, מיד הזעיקו את אנשי ההצלה והחילוץ, ואחר יגיעה הוציאו את כולם, אחר מעשה התעורר 'וויכוח' מיהו המזיק שעליו מוטל לשלם תשלומי הנזק ואת ההוצאות המרובות שעולה לתקן את המעלית, יש שאמרו שהשניים שנכנסו אחרונים - יתר על המותר, הם ה'מזיקים' כי לא היה להם להיכנס אחר שכבר היו בפנים ארבעה אחרים, לעומתם יש שטענו שעל כולם מוטל להשתתף בהוצאות שוה בשוה, כי גם אלו שנכנסו בתחילה הם אשמים בדבר, מאחר שהיו צריכים לצאת בראותם שיש כאן יותר מכפי השיעור 'המותר' (והדבר תלוי בסוגיית הגמ' (ב"ק י):) בדין חמישה שישבו על ספסל), והלכו לדין תורה אצל הגאון רבי ניסים זצ"ל, וזה היה פסק דינו - האיש שלחץ על הכפתור ע"מ שתעלה המעלית לקומה הרצויה הוא החייב, והשאר פטורים, וטעמו ונימוקו עמו, שבזמן שהיו במעלית בטרם החלה בפעולתה הרי לא נגרם לה שום היזק, ורק זה שהפעיל אותה על ידי לחיצתו על הכפתור הוא העלה אותה ובוזה גרם לה שתינזק, על כן בדין הוא שישלם. ומדבריו בדיני 'חושן משפט' נלמד גם לענין 'אורח חיים'... כי הנה כולנו מלאים ב'משאות' ועמוסים בשפע הקדושה לאחר כל ירח האיתנים והימים הנוראים והקדושים, אך אם לא נלחץ על הכפתור ונתחיל 'לזוז' לא עשינו ולא כלום... ורק אם נלחץ על הכפתור, כל חד בדידה, או אז נתחיל לעלות ולהתעלות.

יש לרמז זאת במה שנאמר (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', שמדרכו של 'נשר' לישא את גוזליו על כנפיו (וכמו שפירש רש"י שם), וכשהוא מגביה עוף למעלה למעלה אזי גוזליו המרחפים על כנפיו מביטים על העולם מלמעלה למטה, ברם, התדע כיצד מגיעים הגוזלים על גבי כנפי הנשר, בפעולה זאת אין הנשר מסייע להם, רק עליהם להתרומם ולקפוץ, לעלות על גבי כנפי אביהם. נמצא שאת 'הפסיעה הראשונה' עליהם לעשות בכוחות עצמם, ומאחר שעשו כן מגביה אותם לגבהי מרומים בלא שום פעולה או קושי מצידם... וכנגד זה אמר הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים, כשאתם תעשו את הפסיעה הראשונה להתרומם מעט, אז אגביה אתכם מעל כל 'העולם' למעלה למעלה. וכך אמרו ב'קאצק', שהציווי הראשון שאמר הקב"ה לאברהם אבינו הוא 'לך לך', כי הדבר הראשון שצריך לומר כל אחד לעצמו הוא לך לך ממקומך, אל תישאר באותו מקום...

ידועה התמיהה מדוע הנסיון של 'לך לך' נכתב בתורה ונסיון של 'אור כשדים' לא נכתב (ואף לאלו מהראשונים הסבורים שאור כשדים בכלל 'עשרה נסיונות' היה אולם לא נכתב בפירוש בתורה), ואמרו בדרך רמז, כי הרבה הם האנשים שבלילה בעלותם על יצועם יקבלו עליהם עול מלכות שמים באהבה עד כדי מסירות נפש, וכמו שכתב הרה"ק הר"א מלז'ינעסק זי"ע ב'צעטיל קטן' (אות א), וז"ל, בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במצות עשה זו של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב), וידמה בנפשו

לכוא אל האדם באמרו (שבת קה:): 'היום עשה כך' ותו לא מידי, 'ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך ועבוד עבודה זרה', ובוה הדרך ממש ילחם האדם עם יצרו, יקבל על עצמו - היום אתחזק בתורה ומצוות כך, ולמחר עוד קמעא, עד שיגיע לידי ניצחון גמור.

גם עלינו לדעת שאין לנו אפילו השגה קטנה עד כמה ערך יש לכל פעולה טובה שעושה, ואפילו אם נדמה שהוא דבר 'קטן'... וזאת למדנו גם ממצוות 'הבאת ביכורים', דאיתא במשנה (בכורים ג ג) הגיעו (מביא

'לא עליך המלאכה לגמור' (אבות ב טז), אלא הקב"ה ישלים המלאכה כדכתיב (תהלים נג ג) 'לקל גומר עלי'.

באמת אמרו, בשעה שיתחיל האדם לעשות 'פעולה קטנה' לטוב, משם יקל עליו להמשיך בדרך טוב - לעלות עוד ועוד, עד שיגיע לתכליתו הנרצית".

וכך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ השלם ד"ה או יאמר) את הפסוק (דברים כא י) 'כי תצא למלחמה... ושבת שבי', שישבה את היצר באותה הדרך שהוא בא לשבות אותו, והיינו שילמד ממעללי היצר שדרכו

ויצייר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השי"ת שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השי"ת. אבל, כל זה בלילה, ובהגיע הבוקר, כשהשעון מורה לו לקום, נו, לך לך - צא ממיטתך... והילד איננו, איננו שומע כלל בקול ה'שעון המעורר'... ולכן דייקא נסיון זה נכתב בתורה לגודל חשיבותו. ואין הדברים אמורים רק לעניין השכמת הבוקר, אלא הוא ציור ומשל על דרכו של עולם, אשר רבים מפליגים ב'מחשבותיהם' עד כדי מסירות נפש ממש, אך כשמגיע 'למעשה' הרי הוא 'ישן'... וכנגד זה דיבר הכתוב לך לך, תתחיל ללכת...

טז. וכמו שפירש רש"י בפרשתו לפרש הכתוב (יד ט) 'ארבעה מלכים את החמשה - אעפ"כ נצחו המועטים, להודיעך שגבורים היו, ואעפ"כ לא נמנע אברהם מלרדוף אחריהם', בידעו כי על היהודי לעשות רק כפי יכלתו וממילא היא הקב"ה בעזרו.

יז. סיפר הגה"ח רבי עזריאל טויבער זצ"ל (שעסק רבות בקירוב רחוקים) שפעם התאונן בפניו נער אחד כי אינו מסוגל לעצור בעצמו מלעשן סיגרי' חלילה ביום השב"ק. לקחו ר' עזריאל לאחד מגדולי הדור שליט"א, ששקל בכובד ראש בשאלה קשה זו, אחר נענה ואמר בקשה אחת לי אליך, אף אם תעשן ח"ו בשבת, אנא ממך, בגמר העישון אל תכבה את האש, ובכך תמנע עצמך לכה"פ מ'חילול שבת' נוסף של 'כיבוי' דאורייתא. הנער קיבל כן על עצמו וראה זה פלא, כעבור זמן מועט בלבד נתהפך מכח קבלה קטנה זו להיות בעל תשובה גמור בכל פרטיה ודקדוקיה.

יח. איתא במדרש (בר"י לט ט) 'אמר רבי לוי, שתי פעמים כתיב 'לך לך' (לך לך מארצך' ולך לך אל ארץ המוריה' בנסיון העקידה) ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השניה או הראשונה... (ומסיק שם שהשניה חביבה יותר), וידועה התמיהה כיצד יעלה על הדעת לומר שלך לך מארצך חשוב יותר מנסיון העקידה... כיצד אפשר לדמות 'גלות' לשחיטת בנו יחידו שנולד לעת זקוניו, ומה עוד ששם כתיב 'ואגדלה שמך והיה ברכה וכו'', ובעקידה לא הובטח לו מאומה. וביארו, דעיקר הקושי הוא היציאה הראשונה והבריחה מעמקי הבלאטע (הבוץ) לעזוב את בית אביו לשכוח מכל עברו לעזוב את הדרכים שהורגל בהם ולקפוץ לתוך ים התורה והעבודה קשה לו לאדם כהנה וכהנה... (כי לאחמ"כ - להמשיך להשאר בקדושה, בא לו יותר בנקל) ושפיר יש מקום לומר שנסיון זה חביב מנסיון העקידה כשכבר היה ב'מצב' טוב וראוי... (אין לנו כל השגה באברהם אבינו, אך הלימוד הנוגע לדין אמרנו).

יט. כתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בהנהגותיו (ב:), וז"ל. שישמח מאד ויהיה יקר מאד בעיניו כל דבר שיעשה בעבודת הבורא, ויחלוט אצלו שלא אמכור זה בכל הון דעלמא הן דיבור אחד ומחשבה ועשיה, אפילו שלא שהה בזה רק רגע בוודאי לא יאבד, ונעשה פעולה גדולה, לו, ואפשר לכל ישראל. ומה יש שמחה גדולה מזה שנעשה התכלית - כוונת בריאתו, ויעשה כל כמה שיכול, וישגיח ויתאוה תמיד לעשות כל מה שיוכל, הן קטן וכ"ש גדול, וכמאמר העולם כל מה שתחטוף על היריד הוא טוב, עכ"ל.

ידוע דבר 'המעשה' על הגולם מפראג, אשר פעם אחת לא הצליחו הדייגים להעלות אפילו דג אחד בחכותיהם וברשתותיהם, ולא היה ניתן להשיג דגים לכבוד שב"ק, ביום השישי בבוקר שלחו את 'הגולם' להביא דגים מן הים, ונתנו בידו שק גדול שבו יצוד ויתפוס את הדגים. הלך הגולם אל הים ונכנס לעומקו והחל במלאכתו, לאחר שעברו כמה שעות הבחינו שה'גולם' איננו, ונזכרו שנשאר הוא בים ומהרו לקרוא לו, ראוהו נאבק עם הגלים ומנסה לתפוס דג אחר דג, קראו לעברו שישוב, אך הלה הראה להם שהצליח למלאות רק כדי מחצית השק, ועדיין הוא 'עוסק

באר הפרשה - פרשת לך לך

הטוב והמיטיב - חסד מתוך אהבת חסד

בפרשתן (יג יד), 'וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה וימה', כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע וז"ל, כאן נעשה לו גם עצום שיוכל לראות מצפון לדרום וממזרח למערב מבלי שיוצרך לסובב עצמו.

יש שביארו מדוע שידד הקב"ה מערכות תבל ועשה גם גדול כזה, והכל אך ורק בכדי למנוע מרחק קטנה כזאת מאברהם אבינו, אלא כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו ב'מידה כנגד מידה', ומאחר שאברהם אבינו התחסד לפתוח ארבעה פתחים בארבע צדדי אוהלו בכדי להקל על 'עוברי אורח' שלא יצטרכו לסובב את האוהל אלא מיד ימצאו שולחן ערוך ומיטה מוצעת^{כא}, לכך היקל הקב"ה עליו שלא יצטרך לסובב עצמו ובעמרו על מקומו יוכל לראות את ד' רוחות השמים, ולדידן אמרו חז"ל (תנר"ב"א כב ב) חייב אדם לומר מתי

הביכורים) קרוב לירושלים, שלחו לפניהם ועטרו את ביכוריהם, הפחות הסגנים והגוברים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים, וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום. וביאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (תבוא א) מדוע חולקים כבוד כה גדול למביאי הביכורים, וז"ל. כי במצווה הזאת יוכל כל איש ואיש לראות מה יקר חסדך אלוקים - שאפילו מצוה קלה שמקיים אדם העובד בשדה, ואפילו רק חשב ב'מחשבתו' שחשב על התאנה שביכרה שתהיה קודש לה' היה יקר כ"כ לפני הקב"ה ואומר וקורא עליה, ולפיכך הפחות והסגנים והגוברים יוצאים לקראתם, להראות שאפילו מצוה קלה מאיש פשוט בתכלית הפשיטות רק מחשבה טובה באמת נתקבל לפני הקב"ה ברחמים ורצון, וכל מלאכי רחמים מעטרין אותה בכמה עיטורין... מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו יהיה איך שיהיה אם יזכה לעשות אפילו מצוה אחת ומחשבה טובה אחת כל ימי חייו די...^כ

במצוה'... אמרו לו שכבר אין צורך לצוד עוד (כי כבר תפס דגים הרבה), הלה לא הבין 'חכמות', ותיכף ששמע שאין צורך בדגים הגביה את השק והפכו ושיחרר את כל הדגים למצולות ים... ובאמת הרי זה משל על כל אלו אשר אומרים לעצמם 'אדער גאר אדער גארנישט' - או הכל או כלום, כי אין זה אלא מעשי 'גולם'... אבל האדם הנבון יבין שכל מעט שתפס בחכתו וצד ברשתו - איזה קנין בתורה או עבודה, מצוות ומעש"ט, נחשב לרווח עצום מאין כמוהו. כ. כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה טעם) לבאר היאך זכה לוט להיות עם אברהם אבינו וממנו דוד המלך ומשיח - בזכות הרן אביו שמסר עצמו לשריפה באור כשדים למען שמו, והגם שלא היה זה לגמרי לשם שמים, מכל מקום אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ועל כל דבר קטן כגדול משלם הקב"ה שכר משלם.

כתיב בפרשתן, שלאחר שארבעה המלכים לקחו את לוט בן אחי אברהם בשבי 'ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי' (יד יג), ופירש רש"י שה'פליט' זה עוג (ונקרא פליט, על שנפלט מהמלחמה או מדור המבול), 'ומתכוין שיהרג אברם וישא את שרה'. והנה מצינו בתורה, שכשהגיעו בני ישראל אל גבול ארץ הבשן יצא עוג מלך הבשן להילחם בהם, ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו' (במדבר כא לד), ופירש רש"י 'שהיה ירא משה להלחם שמא תעמוד לו זכותו של אברהם', והרבה יש לתמוה, וכי שייך שתעמוד זכותו של אברהם לאותו רשע מרושע אשר זמם שיצא למלחמה בכדי שיהרג אברהם ויוכל לקחת את שרה, וכעין זה יש לתמוה בדברי המדרש בפרשתן (בר"ר מב ח) 'אמר לו הקב"ה, חייך שכר פסיעותיך אתה נוטל, שאתה מאריך ימים' (ואכן נהרג רק לאחר כארבע מאות וחמישים שנה), ומדוע מגיע לו שכר פסיעות על אותה 'ריצת רגלים להרע', נוראות הוכיחו מכאן בעלי המוסר עד כמה חשובה כל פעולה ודבר קטן לפני הקב"ה, כי הגם שלא הייתה כוונתו לטובה, מכל מקום, מכיוון שיצא מכך דבר טוב אין הקב"ה מקפח שכרו. ומעתה יש ללמוד ק"ו בן בנו של ק"ו, שאם גוי מרושע זה שהיתה כוונתו להזיק, ומה היו מעשיו - שהלך לספר לאברהם, זכה לשכר הרבה עד שנתיירא ממנו משה רבינו, על אחת כמה וכמה חביב לפני המקום ב"ה מעשה טוב שיהודי עושה ובפרט אם כוונתו לטובה.

כא. בדרך צחות אמרו לפרש את דברי חז"ל (עירובין יח): אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין ביד בשר ודם - לגבי הנהנים מ'טובותיהם' של רעיהם, כי יש אשר יגמלו חסד איש לרעהו, אבל כל חסדם אינו דומה אלא לדבורה ה'עוקצת' (כי מעניקים הרגשה שאינה נעימה ונוחה, וד"ל), ועל זה אומרים לה לצרעה 'לא מדובשך ולא מעוקצך'. והכוונה שלא יתחסדו איש עם רעהו כמו דבש דבורים

באר הפרשה - פרשת לך לך

יא

אנחנו²², מה נמלצו דברי השל"ה הק' ז"ע (בפרשתן אות ל) וז"ל. ושמעתי צחות בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עכ"ל²³.

יניעו מעשי למעשי אבותי, לעשות כמעשי אבות, להיות 'בעל חסד' כאברהם אבינו, לחשוב מחשבות על אחיו מישראל במה אוכל להיטיב ולהקל עולו מאתו²⁴.

אל נא תהי מריבה - שלא תפרה ותרבה אש המחלוקת בפרשתן (יג ה), 'ויאמר אברהם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וכו' כי אנשים אחים

שמחד גיסא הרי הוא דבש - מתוק כשמו כן הוא, ולאידך גיסא הרי הוא בא מדבורים שעקיצתן שורפת בבשר האדם, כך יש לגמול חסד מתוך חסד... במחשבה לטובה כיצד מי שאנו מטיבין עמו ירגיש שאינו מכביד ומקשה עלינו, ואין ההטבה באופן שברצוננו להיפטר ממנו.

וכך פירש השל"ה הק' (וירא ל) במה שאמר אברהם אבינו 'שלושה אנשים' שבאו להתארח אצלו 'אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך', וז"ל, ראוי למי שייטיב לאנשים שיראה להם שהוא מקבל טובה מהם במה שיקבלו ממנו, לא שיתפאר על הטוב שייטיב להם, ולזה תמצא שאברהם הראה לאלו האנשים שהם נותנים לו מתנה בבואם אל ביתו לקבל הטבתו.

כב. איתא בזוהר (ח"א רה:): שהתורה מתחלת באות ב' - ב'ראשית, ולא בא' שהיא ראשונה לאותיות, כי האות ב' מרמזת על ב'רוך והאות א' מרמזת על א'רור וחפץ הבורא להתחיל את התורה בברוך. יש שרמזו, שהאות ב' מרמזת לאדם אינך יחיד בעולמך - זכור תמיד שיש עוד יהודי, ויש לו הצטרפויות משלו - ראה נא לעזרו ולתמכו, ולא יסובבו כל ימך סביבות א - אחד, כלומר סביב עצמך והצטרפויותיך, אלא זכור את רעך להטיב לו מראשית ועד אחרית.

יש שרמזו שלכן אין מתחילים בבקשת הגשמים - ותן טל ומטר לברכה עד ז' חשוון 'כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת' (שבזמן הבית הוצרכו עולי הרגלים לחזור לביתם אחר החג, והרי קושי הדרך מתגבר מאד בעת הגשמים ע"כ היו ממתינים בבקשת הגשמים עד שיגיע האחרון שבישראל לביתו שבנהר פרת), וקצת צ"ב וכי עדיין שייכת סיבה זאת לגבי דידן, והרי לדאבון לב חרב הבית ובטלה העליה לרגל... אלא, כי אכן, זאת רצו חז"ל שלדורות עולם יזכרו שמעולם הנהיגו להמתין עבור האחרון שבישראל ולאחר הבקשה על הגשמים, והיו מעייניהם נתונים לחשב חשבוננו של פלוני - למען ייטב לו בדרכו...

וכך דרש הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בדברי הכתוב בפרשתן (יג טז) 'ושמתי את זרעך כעפר הארץ', כי הנה ה'עפר' אין בו שום תועלת כשהוא בפני עצמו, וכל סיבת יצירתו הוא בעבור 'אחרים' ולקיום העולם, שבכל הנבראים יש בהם מיסוד העפר, וגם אי אפשר למאכלים ולבניין בתים בלא עפר. וכנגד זה אמר הקב"ה ושמתי את זרעך כעפר הארץ - שגם זרע אברהם יהיו כל כולם למען אחרים ולטובתם, וכדוגמת העפר.

אגב גררא, נביא מה שכתב השל"ה הק' בפרשתן (אות ל) 'מצוה לאדם שיקרב קרוביו בכל יכלתו, ונלמד מאברהם עם לוט שמסר גופו עליו'.

כג. שמעתי לפרש על פי המשל שהביאו הקדמונים, כי 'שאל' הזהב את הברזל מדוע הנך מרעיש בקולי קולות בשעה שמקישים עליך והקול נשמע למרחוק, ואילו כשמרדדים אותי אזי לא נשמע קולי כלל, 'השיב' לו הברזל, מה אדמה לך ומה אשווה לך, הנה מי שדופק ומקיש עלי הוא 'אחי' - פטיש העשוי מברזל, לעומת זאת אותך אין מרדדים ב'אחיק' הזהב אלא במין אחר, וכשאח מכה באחיו הרי גדול הכאב עשרת מונים מהכאה על ידי נכרי וזר, על כן הנני גונח ונאנח בקול מר על שאחי עצמי ובשרי מכה אותי אחת אפיים... וזהו שאמר הכתוב 'אל נא תהי מריבה, כי אנשים אחים אנחנו', וכמה הלב כואב ודואב לראות 'אחים' המכים זה את זה... אדרבה, 'איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק'.

כד. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא.) 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב',

באר הפרשה - פרשת לך לך

לה בן שיהא פרא אדם, לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי. פשיטא ואין צריך לומר כי אין לנו כל שמץ השגה באבות ואמהות הקדושות - אברהם ושרה, אך עלינו ללמוד שכל עול שעבודם של זרע ישמעאל שאנו סובלים עד היום הזה בא לנו מ'עינוי' זה¹...

כי הקב"ה אוהב את הנרדף, יהיה מי שיהיה, וכמו שביאר הרה"ק האמרי אמת' זי"ע (וכן הוא בשפתי צדיק לך, אות לו) את המשך הקרא (שם פסוק ז) זימצאה מלאך ה'. ולכאורה צריך ביאור מהו זימצאה, וכי חיפש אותה מקודם לכן, היה לו לומר 'זיראה מלאך ה'. אלא, מאחר שהגר הייתה 'נרדפת' משרה אמנו, והרי 'אלוקים יבקש את נרדף' (קהלת ג טו) והוסיפו חז"ל (ויק"ר כו ה) אפילו צדיק רודף רשע, לכן 'חיפש' המלאך אחר 'נעלבין', עד שמצאה... ללמדך מעלת הנרדף, אף אם הנרדפת היא הגר הבורחת משרה אמנו (הובא בליקוטי יהודה)².

איתא ברמב"ם (הלכות מלכים ומלחמותיהם פ"ז הלכה ז) וז"ל. כשצריך על עיר לתפשה, אין מקיפין אותה

וכבר ביאר כן ב'תורת משה' להאלישיך הקדוש, דצ"ב, מהו שאמר אברהם 'אל נא תהי מריבה', והרי כבר התעורר דברי ריבות בשעריהם וכמפורש בכתוב (פסוק ז) 'ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', אלא שעד עתה היה רק 'ריב', וביקש אברהם שה'ריב' לא יהפך ל'מריבה' הפרה ורבה והולכת ומתפשטת.

וכך הם פני הדברים, כי פעמים רבות מתגדלת המחלוקת באופן שאילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר³.

יבקש את הנרדף - הזהירות שלא לפגוע בזולתו

בפרשתן (טו ז), 'ותענה שרה ותברח מפניה', כתב הרמב"ן, וז"ל. 'חטאה אמנו בעינוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן

הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיהפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט.) 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר היה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

כה. נוראות כתב הרה"ק ה'חווזה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

איתא במדרש (בר"ר פרשה ח ה) בשעה שבא הקב"ה לברא את העולם... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא זכוליה קטטה, מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח יב) 'ותשלך אמת ארצה', הקשה הרה"ק מקאצק זי"ע (אהל תורה פר' בראשית) מה הרווח בזה, הרי עדיין ה'שלום' עומד על מקומו והוא טוען 'אל יברא', אלא ביאורו, כי כשבטלה האמת גם השלום מסכים שייברא עולם, שהרי כל המחלוקות באים כשכל אחד טוען האמת אתי, דרך האמת כך וכך היא, ממילא כשניטל האמת בטלה מחלוקת.

יש שביארו עוד, כי אכן דייקא אמת כזאת (הבאה על חשבון אחרים) הטוענת 'אל יברא' ראוי להשליכו לארץ. כי המבחן לראות אם אמת בפי האומרה, כשבנין עולם יוצא ממנו ולא 'חורבן עולם'.

כו. כתיב בפרשתן (ג ז) 'ויהי ריב בין רועי אברם ובין רועי מקנה לוט והכנעני והפריזי אז יושב בארץ', וכבר עמדו חז"ל לבאר השייכות בין מריבת הרועים לסיפא דקרא שהכנעני והפריזי היו אז בארץ (והובאו דבריהם ברש"י). ואמרו צדיקי הדורות, כי מצינו ש'כנעני' רומז לעניות, וכדאיתא בגמ' (פסחים ג.) לפרש בלשון הכתוב (זכריה יד כא) 'ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבא-ות', מאי ולא יהיה כנעני, אמר רבי ירמיה אין כאן עני, ועפ"ז יתבאר בלשון הפסוק, שמאחר שהיה 'ריב' ומחלוקת על כן ה'כנעני' אז יושב בארץ, שהמחלוקת מביאה לידי עניות רח"ל, וכלשון השל"ה הק' (יומא דרך חיים אות מד) שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות. ובוודאי 'מידה טובה מרובה' שריבוי השלום יביא לנו ריבוי פרנסה בשפע רב.

כז. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (הובא בנר אלחנן עמ' יב) אמר על דברי חז"ל (חולין פט.) 'אין העולם מתקיים אלא במי שבולם פיו בשעת מריבה', דהוא כמו 'קטר' הרכבת שמושך עמו את כל הקרונות של הרכבת ע"י שאוצר בתוכו את כל החום הנוצר מן הפחם, כך גם הבולם פיו ואוצר בתוך עצמו את דיבוריו מקיים בזה את כל העולם כולו.

באר הפרשה - פרשת לך לך

יג

להימלט על נפשם הרי הם נהפכים ל'נרדפים' גמורים - והלא כך הטביע הקב"ה בהנהגת העולם, שהוא מבקש את הנרדף, אף כאן הא' יבקש את הגויים ולא יהא ביד בני' לנצח אותם.

בידך הכל - העמידה בנסיון מטה לטובה אותו ואת כל העולם בפרשתן (יב א-ב), 'לך לך' מארצך ממולדתך מבית אביך... ואעשך לגוי גדול וגו'. מקשה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה במדרש ויתאו) 'וכי צריך הקב"ה להנפו בזה ההבטחה, הרי וודאי שבלא זה ג"כ יעשה רצון המקום ב"ה. אלא ביאורו, שכאן הודיע לו הבורא - 'ואעשך לגוי גדול' והכל תלוי בו, ושדע שבהתחזקותו בעבודת ה' יטה את כל בני' אחריו לטובה. וכמו כן צריך כל אחד לידע שהכל תלוי בו. והיינו שבעמוד האדם^{כט} בפני נסיון קשה ל - יתבונן

מארבע רוחותיה אלא משלש רוחותיה, ומניחין מקום לבורח ולכל מי שירצה להמלט על נפשו, שנאמר (במדבר לא ז) 'ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה', מפי השמועה למדו שבכך צוהו [וביאר הרמב"ן (בהשגות) על ספר המצוות להרמב"ם 'שכחת העשין אות ה'), עפ"י דרכו של עולם, שכשהאדם מרגיש שהוא אבוד, ואבד מנוס ממנו, הרי הוא נלחם בכל כוחותיו העל טבעיים (למעלה מכוחות הטבע) ובוודאי ינצחו את היהודים. וכך הוא לשון ה'משך חכמה' (במדבר לא ז), למוד בחוקות המלחמה, שאם יקיפו אותם מכל צד, ומהתיאשם בחייהם כי יפלו ביד צר, יעמדו על נפשם בכל שארית כוחם ויוכלו לעשות חיל, כאשר ידוע בקורות העתים, שכמה פעמים בא מגדל היאוש הניצוח הגדול].

הוסף הגר"ש פינקוס זצ"ל לבאר בטוב טעם (תפארת שמשון פרשת תזריע), כי אם לא ניתן להם מקום

כח. דברים נפלאים כתב כ"ק אדמו"ר מראחמיטריוקא שליט"א (ארה"ב) בספרו 'אמרות טהורות' (דף ע) בשם הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע (בפרשתו בדיבור השלישי), וז"ל, דהנה, אילו היה אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח) ומאיזה מקום שפל הוא בא, היה קשה לו מאד לחשוב שיש לו מציאות ויכולת כלל לעבוד את השי"ת, כי בכל עת שיעלה על זכרונו מאיזה מקום שפל הוא בא, אז יחשוב בנפשו לומר - מי אני ומה אני חשוב שאהיה ראוי לעבוד את השי"ת. וכן בכל אדם, כאשר יזדמן לפעמים שהוא נופל קצת, אזי הוא עלול לחשוב כן על נפשו, מה אני חשוב שאוכל לעבוד את ה'. ועל זה אמר הקב"ה לאברהם לך לך - לאז זיך אפ פון די אלע זאכן (עזוב עצמך מכל המחשבות הללו) ורק לך לעבוד את השי"ת, מען דארף זיך מחזק זיין (צריך להתחזק).

הנה כתיב בסוף פרשת נח על כל משפחת תרח 'ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן... וימת תרח בחרן' (יא לא-לב), ובפרשתו כתיב גבי אברהם (יב ה) 'ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען, ורמזו יש בדבר, כי הכל יוצאים ללכת אל ארץ כנען, ורק אברהם הגיע, ולא נתפעל מה'חרן' - נפילות אשר אירעו על אם הדרך, אבל ה'תרח' רק רואה את החרון ומיד מת על אתר... מבלי להתרומם מעפרו לשוב על מעמדו הטוב.

וכך מרומז ב'טעמי המקרא' שבפרשתו בפסוק (יג יח) 'ויאהל אברם ויבוא וישב באלוני ממרא', שה'טעם' בתיבות 'ויבוא' הוא 'תביר' (שהוא מלשון 'שבר'), וכן גם תיבת 'וישב' טעמה הוא תביר, והרי זה מרמז ל'שבר על שבר הושברנו', ואף על פי כן לא נסוג ליבו אחור אלא המשיך בשלו 'ויבוא וישב'...

כט. בספר ה'עיקרים' (מאמר ג פט"ז) מבאר הטעם שהתיר הקב"ה לנח אחר המבול לאכול בשר בהמה וחיה שהיו אסורים מקודם לכן (ט ב-ג), כי טעו הבריות וסברו שטעם איסור האכילה הוא מפני שבני אדם ובהמות שווים במעלתם, וממילא אין ראוי שיאכל אדם את הבהמה שהלא אין לו יתרון ממנה, ועל כן השחיתו דרכם ונהגו כמנהג בהמות, 'וכאשר נמחו כולם ונשאר אך נח ואשר אתו בתיבה רצה השי"ת לשרש זה הדעת ולעקור אותו מן העולם', ועל כן התיר להם אכילת כל בהמות וחיות, למען ידעו כי יש לאדם יתרון ומעלה מן הבהמה, כי בצלם אלוקים עשה את האדם, ויש בו שכל ודעת להכיר את בוראו ולעבדו. והדברים נוראים למתבונן בהם, כי זה האיש אשר אינו מבין מעלת ה'אדם' שבו יכול להגיע עד לשפלותם של 'דור המבול'... ועד כמה צריכים אנו לזכור בכל עת שאנו 'בני אדם' ולא 'בהמות'...

יש שפירשו לאידך גיסא, שאדם הראשון לא התאפק מלאכול את עץ הדעת, ולא ניכר בו מותר האדם מן הבהמה, על כן נאסר באכילת בעלי חיים, אמנם נח היה 'צדיק תמים', ושלט על עצמו שלא להיות כאנשי דור המבול שמלאו תאוותיהם, על כן התעלה בדין הוא שיאכל בעלי חיים...

באר הפרשה - פרשת לך לך

היטב כי כל מהותו והווייתו, ומהות והוויית כל העולם ולאידך גיסא, המתגבר בעת הקושי - להאמין בה' תלויים בעמידתו בנסיון זה^א, הן לטב, הן למוטב... ובזה תקל עליו המלאכה^ב.

בין כך ובין כך, מעתה יתבאר הא דאיתא בגמ' (פסחים מט:): 'עם הארץ אסור לאכול בשר בהמה', כי כל 'ההיתר' היה מפני ששימו ליבם לדעת שהם כבני אדם ולא בהמות, או כי יש לבני אדם שליטה על עצמם והם עדיפים מבהמות, ואם הוא 'עם הארץ' ונוהג כבהמה אם כן 'נפל כל ההיתר', ומהיכי תיתי להתירו בבהמה אחר שאינו עדיף ממנה...

ל. על כן יאמרו המושלים משל, לעלה תאנה שהתקנא בציפור דרור המעופפת להנאתה ומשוחררת לגמרי ואילו הוא משועבד, קשור ומחובר לאילן, ולעולם איננו מתנתק... ביקש רחמים שאף הוא יזכה להשתחרר מכבליו, ואכן שמע ה' קול תפילתו וניתקו מהעץ. בתחילה הרגיש העלה 'חרות' כבני מלכים, כי מעתה יעוף להיכן שתשאנו הרוח... אבל, אויה, לאחר כמה שעות נהפך למרמס תחת רגלי עוברים ושבים ולא נשאר אפילו 'זכר לחירות' כי אם עור ועצמות...

אף אנו, כל חד וחד בדידיה, אם זה בשמירה על גדרי קדושה, אם תחת עול ה'ראש כולל' או ה'בוס' וכו', אל תחשוב כי מעלה גדולה היא להוריד את העול מעל ראשך, כי אדרבה, שחרור זה פעמים הרבה אינו אלא לרועץ לאדם, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. וכשתבונן בדבר תחזנה עינך שכל אותם 'משוחררים' רע ומר להם בקרבם... וממילא 'אל תקנא בעושי עולה'...

והוא כ'קמח' המנופה, הרואה שבנפה נשארו תולעים ופסולת והם משוחררים ורק הוא כלוא בתוך השק של קמח, ואינו מבין שאת התולעים והפסולת יזרקו בקרוב לאשפה, ורק הקמח המנופה ישאר וישמש את בעל הבית. לא. הנה כתיב (תהילים יא ה) ה' צדיק יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו, ולכאורה אינו דומה משקל רישא דקרא לסופו, שאין זה דבר והיפוכו, אלא היה לו לומר, צדיק יבחן ורשע לא יבחן, או לאמר ה' צדיק אוהב ורשע שנאה נפשו. ומבארים בעלי המוסר דאכן, היינו הך, מאהבתו שאוהב את הצדיק הוא בוחנו ומנסהו בכל מיני נסיונות - ועל ידן הוא מתעלה במדרגה על מדרגתו, ואילו את הרשע מחמת ששנאה נפשו אינו מנסהו ואינו מעלהו במדרגה ומניחו שילך לדרכו, וירעה עד ש...

לב. זאת חובת האדם, לעמול ולהתייגע בכל כוחו ללא לאות בעבודת בוראו להתגבר על יצרו, וכה אמר הרה"ק השרף מקאצק זי"ע (ש"ק עניינים שונים, עבודת ה' מג) שבשעה שיורדת הנשמה להאי עלמא מורידיה הקב"ה בסולם גבוה מרום שמים עד תחתיות ארץ, בהגיעה לארץ מסלק הקב"ה את הסולם ואומר לאדם - מכאן ואילך, עליך להעפיל בעצמך בדרך העולה בית קל על ידי ההתחזקות בעבודת ה' - יש שאינו מנסה לקפוץ, ויש הקופצים ונופלים, ואז מתייאשים, ויש מי שקופץ למעלה שוב ושוב עד שירחם עליהם הבורא ומעלה אותם...

וכמשל לאיש שבעצת רופאו ערך בכל יום 'הליכה' המשך כשעה תמימה (הליכה שאין בה מטרה אלא ההליכה עצמה...), פעם אחת עבר בסמוך אליו רכב אשר 'מנהיגו' היה 'בעל חסד' גדול, וקרא לאותו 'הולך' שיעלה לרכבו ויקחנו למחוז חפצו, סירב ההולך לעלות, אבל בעל החסד המשיך להפציר בו - את כל הילוכך במשך שעה אקצר למשך שתי דקות... ולא הועיל מאומה, כי אין לו כל מטרה בהגעה לאיזה מקום רק בעצם ההליכה חפצו ומטרתו, כך יבין, כי עצם היגיעה בתורה ובעבודה היא היא המטרה והתכלית (ולכן כתיב 'אם בחוקתי 'תלכו' - וברש"י, שתהיו עמלים בתורה, כי בתורה יש תכלית מיוחדת ב'הליכה' וביגיעה), וגם זה נכלל במאמר הכתוב בריש פרשתן לך לך, תתחיל לעשות 'הליכה'... כי רצונו של המקום ב"ה שאדם ילך ויטייגע בעבודתו ית"ש.

ואילו הרב מפוניב' ז"ל המשיל זאת, לעשיר שעמד בצד 'שדה אימונים' - מקום שבו מרגילים את החיילים ואנשי המלחמה, והנה הוא רואה שהחיילים קופצים ומדלגים מעל בור מים גדול ועמוק, אף נדרש מהם להתכופף מטה מטה מתחת לגדר תיל' (barbed wires) וכל זה כדי להרגילם לעמוד איתן בכל סוגי ומצבי מלחמה, אלא שהעשיר ה'גולם' הלז לא הבין כי יש תכלית ומטרה בכל אלו המכשולות מהמורות ונסיונות, מניעות ונפילות, נכמרו רחמיו עליהם מדוע יצטרכו 'מסכנים' הללו לדלג על ההרים ולקפץ על הגבעות... ברוב רחמנותו ניגש אל ה'מפקד' הממונה עליהם, ואמר לו, הנה עשיר כקרח אנכי, אין זהב וכסף נחשבים בעיני מאומה, אבקשך שתיקח 'בעלי מלאכה' על חשבון כספי וזהבי והם יישרו את כל השדה אשר אנו עומדים עליה - להוריד את ההרים, למלא את הבורות

בוחותיו לעבודתו יתב"ש יכול עתה לזכות למעלות הרבה. והנה לפי חשבון השנים היה 'דור הפלגה' - שכפרו ומרדו בהש"ת בשנת מ"ח לחיי אברהם, והוא התאמץ לעבוד את הבורא בכל כוחותיו, לכן דייקא אז זכה להכיר את בוראו.

זבזה מבאר, דבפרשת נביא השקר כתיב (דברים יג ד-ו) 'לא תשמע אל דברי הנביא... כי מנסה ה' אלוקיכם אתכם... אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו...'

השמים. וכך איתא מהרה"ק המהר"י מבעלזא זי"ע (פר' ראה ד"ה והנביא) בשם אביו המהר"ש זי"ע כי מצינו במדרש (ב"ר סד ד) 'בן מ"ח הכיר אברהם את בוראו', ובמס' נדרים (לב.) 'י"א שבן ג' הכיר את בוראולי, ובשלמא שיטה זו דבן ג' שנים הכיר, אפשר להבין כי אז הוא הזמן שהאדם בא לכלל דעת, אבל טעמו של מאן דאמר בן מ"ח לא נודע, ואמר א"א ז"ל, כי יש עת שנקל יותר להתקרב להש"ת ולעבודתו, ויש עת שקשה מאד, אך אעפ"כ בשאיש ישראל מתאמץ בכל

והבארות בעפר.. וכך לא יצטרכו 'חיילך' להתייגע חינום, שחק המפקד על רוב סכלותו, ואמר לו, אם אכן נדבה לך לחוננו ממתת ידך, אנא, רחם נא וסייע בעדנו לגמור את ה'חובות' שנצטברו מבניית והעמדת כל אלו המכשולות ומהמורות, המשכיל ילמד מכאן לכל מיני נסיונות וקשיים שיש לו ברוחניות ובגשמיות כי הם עצמם לטובה. וכבר אמרו שכל יפיו של 'כתר המלכות' בא לו מהחללים הריקים - מקום שלא ניצוק בו לא זהב ואף לא כסף אלא אוויר ריק מכל... ומשם נתפשט היופי לכל הכתר כולו, וכלומר ממקום הקושי והייסורים שם הוא יופי ותכלית האמונה (והעבודה).

וכך ביאר הרה"ק האור לשמים זי"ע (פר' לך ד"ה ויאמר ה' השני) את דברי הגמרא (מנחות כט:): 'עתידי רבי עקיבא לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות'. והיינו שעל כל קוץ וקוץ שהכאיב לו זכה לדרוש תילי תילים של הלכות, כי הקוצים המכאיבים - הנסיונות מהם מתעלה האדם.

רמז לדבר אפשר לראות בהאי עובדא, הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע נשאל פעם אודות 'ספר תורה' שנפל ספק האם בר ישראל כתבו או ערל, נענה החת"ס שיבחנו את התיבות האחרונות שבסוף ספר התורה, אם הם מטושטשות וכתובות שלא מיושר כל כך אזי סימן הוא שהספר נכתב על ידי יהודי כשר, כי מנהג ישראל לערוך 'סיום כתיבת ספר תורה' ברוב עם, לכבד צדיקים וגאונים בכתיבת אותיות, ומשום כך אין כל האותיות שבסוף הספר שוות במראיהן, אך אם יראו שהאותיות כתובות מיושר בשווה ממש סימן הוא שנכרי כתבו. ואפשר להוסיף ולומר, כי הטשטוש וה'שלא כסדרן' הם המרוממים את האדם וגורמים להתעלותו ושלמותו.

מעשה בבחור שנפל ל"ע עד לשאול תחתית ממש רח"ל, ומתחזק בכל כוחו לבל ישוב לכסלה עוד, ולעלות שוב 'על דרך המלך', לאחר חג השבועות שפך מר ליבו בפני 'מורה דרכו', הנה חבריי היקרים התעלו בחג השבועות למעלה ראש, התרוממו ב'אהבה רבה', עלזו ושמחו בקבלת התורה, ואילו אני התגברתי בכל כוחותיי שלא לשקוע באותם חטאים, אבל לעלות ולהתעלות ב'עשה טוב' מאן דכר שמיה... ואני אנה אני בא. נענה לו רבו בדבר חיזוק נפלא להשיב את נפשו, הנה בהיות בית המקדש על מכונו ותפארתו עמדו הלוויים על דוכנם וכינורות ושאר כלי שיר בידם, וניגנו בשיר וזמר מנגינות ערבות המביאות את האדם עד לכלות הנפש אל האלוקים ולתשוקה עצומה לקירבת אלוקים לי טוב, גם היו 'כהנים בעבודתם', שוחטים בהמות וטובלים אצבעם בדם ומזים על המזבח, ועתה נחזי אנו, איזו עבודה חשובה יותר לפני המקום ב"ה, האם עבודת הלוויים ברוממות הנפש וב'עולם האצילות'... או שמא עבודת הכהנים המתעסקים בבהמות ומתלכלכים בדם, פשיטא שעבודת הכהנים, ש'אין כפרה אלא בדם', ורק בקרבנות כתיב 'ריח ניחוח', ולא בעבודת השירה של אותם בני עלייה. כי עיקר הנחת רוח שיש לו להקב"ה הוא בעת שיהודי מתבוסס בדמו בשעת נסיון ו'מקריב מעצמו', ואם לעיני בשר נראה שהוא 'מלוכלך' הרי באמת באותה שעה עולה ממנו 'ריח ניחוח' לפני המקום ב"ה.

לג. אמרו חז"ל (ע"ז ט). תנא דבי אליהו, ששת אלפים שנה הוי העולם, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח. ועל פי החשבון עולה שמנין ב' אלפים תורה החלו משהיה אברהם בן נ"ב, הקשה הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמר זי"ע הרי אברהם הכיר את בוראו כבר מקודם לכן (או מבן שלוש או מבן מ"ח), ומדוע לא יחשיבו מאז והלאה את השנים של תורה. ותירץ, כי 'האלפיים של תורה' נחשב רק מאז שהיה בעולם 'מסירות נפש' לה' ולתורתו, וזה היה כשהיה בן נ"ב - כשעבר את הנסיון של 'אור כשדים' ולא קודם לכן (הובא בטללי אורות).

באר הפרשה - פרשת לך לך

עליהם שפע רב משמי שמים^ל, ויזכו לכל המדרגות - אף להוראות עם מלאכים.

וללמדך, שלא יאמר האדם מי אני כי אבוא אל הקדושה, הרי לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אין לי כל ייחוס במעלות קדושים וטהורים - כי אין לך איש מישראל הגרוע בייחוסו יותר מהגר בת פרעה מלך מצרים^ל ואעפ"כ זכתה לכל אלו ע"י שמירת עיניה, ק"ו לדין. ע"כ, ישמור כל איש את עיניו בכל כוחו, ועי"ז יזכה לבוא לקדושה רבה מאד.

ובך ביאר ה'תפארת עזריאל^ל (ד"ה וישבו) בפסוק (יד ז) 'אל עין משפט היא קדש', כי על ידי 'עין משפט', ששופט את עיניו, מתי להסתכל ומתי לא, ושומר את פתחי עיניו כדת וכמשפט הרי 'הוא קדש' מתקדש בקדושה של מעלה כי אי אפשר לבוא למדרגת קדושה רק ע"י שמירת עיניים.

'הא-ל' המושיע^ל יושענו בכל מיני ישועות^ל, ברוח ובגשם^ל, ויגלה אלינו בקרוב בעל הבירה, ונזכה לקיים 'והאמין בה', עדי נגאל בקרוב בגאולה שלימה בב"א.

והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת'. ויש לדקדק מדוע הכנים באמצע דינו של נביא שקר את הפסוק 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו', והיה לו לומר 'והנביא ההוא יומת' ורק לאחמ"כ 'אחרי ה' אלוקיכם'. אלא, כי באה התורה לומר אל תתפתה לשמוע לקול דברי 'נביא השקר' - אף שהזמן עת קשה מאד, מכל מקום התגבר נא, או אז תזכה לאחר ה' אלוקיכם תלכו וכו'.

על העין בדרך - חשיבות ונחיצות שמירת עיניים

בפרשתן (טו ז), 'וימצאה מלאך ה' על עין המים במדבר על העין בדרך שור', ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע שהנה הגר מוצאה היה ממצרים ערוות הארץ, ואין לך מקום טומאה יותר משם, אלא שזכות אחת הייתה לה שנוהרה ב'שמירת עיניים', לבלתי הביט על האסור, על בן זכתה להתדבק בגוף קדוש באברהם אבינו, ולא זו בלבד אלא שזכתה לראות מלאך אלוקים בחקיץ. וזה דבר הכתוב וימצאה מלאך ה' בזכות על העין בדרך שור, 'שור' מלשון הבטה וראיה, והיינו ששמרה על העין שלא להביט במראות אסורים. ומכאן תצא הקריאה לכל המייחלים להפקד בדבר ישועה ורחמים בכל ענין שהוא, על ידי שמירת עיניים וישפע

לד. וכבר פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע (קדושת ציון, ח"ב ליקוטי ענינים, ד"ה על הא) לפרש את המאמר 'ישועת ה' כהרף עין', כי ישועת השם באה לו לאדם 'כהרף עין' - כפי מה שהוא משקיע להיות עוצם עיניו מראות ברע ושלא לראות מראות שאינם הגונים כפי זה יושענו ה' בכל מיני ישועות ('הרף' הוא מלשון עצימת העפעף). לה. ובכלל רמזו על טענה זו בכתוב בריש הפרשה שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך' שלא ידמה האדם בנפשו כי קדושה של מעלה באה לו לאדם על ידי מולדתו וייחוס בית אבותיו, אלא הכל בא לו לאדם על פי תורת היגיעה בעבודת קל חי (חינוך בית יהודה לך יו"ל תרצ"ז, כע"ז במנורת זהב להרה"ק הר"ז זי"ע). לו. וכמו שאיתא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמ"פ לך כ) עד פרשת לך שקורין ענין אברהם אבינו ע"ה העולם נבון, ומפרשה זו מתעורר חסד אברהם (שהוא ממידת החסד) ונעשים ישועות בעולם.

לז. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' כו אות ה) וז"ל, החודש הזה (חשון) שבטו נפתלי כמו שכתב הרב 'עמודי שמים' (דף קמ"ד); וראוי לרוץ בו לדבר מצוה, כמידתו 'אילה שלוחה'. וביום 'י לחודש שנולד ג'ד' כמו שכתוב שם, יהיה היום הזה למזל טוב לכל העושה דבר, וביום טובה יהיה טוב כי זכות גד חופף עליו כל היום ההוא.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת לך לך תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

כתב רש"י, ואגדלה שמך – שלא יקראו עוד אברם כי אם אברהם. ואח"כ הביא רש"י עוד, ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב. כתב הגה"ק מהר"ש מאוסטרופלי לפרש, ששאלו המפרשים למה לא אומרים אלוקי ישראל? אלא שכתבו המקובלים שיש לכון בברכה הראשונה בשמו"ע ש"אברהם יצחק יעקב" מניין האותיות זה י"ג, דהיינו שיש י"ג אותיות כמניין 'אחד', שהאבות הק' יחדו שמו של הקב"ה בעולם.

ואם היה כתוב 'אלוקי ישראל' היה מניינם י"ד, לכן כתיב יעקב, אמנם אם שמו של אברהם היה נשאר 'אברם' היה אפשר לומר 'אלוקי ישראל' כיון שירד אות ה'. וזה הפירוש: ואגדלה שמך – זהו שיקרא שמך אברהם" וממילא "ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוקי יעקב" שלכן לא אומרים אלוקי ישראל אלא אלוקי יעקב.

(הרב החיד"א בחומת אנך בשם רבני אשכנז, בנין דוד)

ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יא)

בגמרא (בבא בתרא טז, א) "אברהם אפילו בדידה (באשתו) לא איסתכל, דכתיב הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא היה ידע לה".

הקשה המהרש"א שם "ויש לדקדק היאך לא היה מסתכל אברהם בשרה מעולם כדקאמר הכא מדכתיב הנה נא עתה ידעתי וגו' והרי אמרו בפ"ב דקדושין אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה כו', ואברהם אבינו קיים מילי דרבנן ואפי' ע"ת כדאמרינן ביומא, וי"ל דודאי ראה אותה בנעוריה קודם שנשאה מדרב יהודה שמא תתגנה כו', אלא דאחר שהיתה נשואה לו לא ראה אותה מתוך צניעותה והוא חשב כי לא עמדה ביפיה בזקנתה, כי היתה בעת הזאת לפי הכתובים יותר מס' שנה, ולפי שעי' מעשה הסתכל בה עתה כדאיתא בתנחומא וראה שעמדה ביפיה מהפלא שנעשה בה בת כ' כבת ז' ליופי כו' וע"כ אמר עתה לפני זמן זקנותך ידעתי כי יפת מראה את".

והעולם מתרצים, שכל החשש של שמא תתגנה שייך במי שעתידי להסתכל עליה, אבל אברהם שהרי לא הסתכל עליה לא היה חשש זה של שמא תתגנה.

בהקשר לזה מספר הרב אליהו דיסקין בדרך הלצה, היתה פעם עיירה שהראש הקהל החזיק עצמו שיותר חשוב הוא מהרב דמתא, כשהגיע שמחת תורה, התעקש הראש הקהל שלא יתנו "חתן תורה" לרב, אלא שימכרו, והוא עצמו קנה את העליה בשבילו. לאחמ"כ ערך "קידוש" גדול לכבוד שקיבל "חתן תורה".

הרב, שהחליט שצריך לשים את ראש הקהל במקום, נשא דברים בקידוש ואמר כך: לכאורה הרי הגמרא אומרת שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, ואם כן נשאלת השאלה איך יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה" הרי אף פעם לא ראה את התורה? איהו מותיב לה ואיהו מפרק לה: במקום שאינו עתידי להסתכל עליה אין את החשש, (כאמור בה"ל) ולכן שפיר יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה".

והיה כאשר הקריב לבוא מצרימה. (יב, י)

הקשני א' התם פירש"י [שמות י"ד י'] ופרעה הקריב התאמץ עצמו להקריב, הכא אמאי כתיב הקריב ולא קרב. ואמרת ליישב לפמ"ש הרמב"ן ז"ל שאברהם חטא במה שיצא מארץ הקדושה ושלכן נענשו בגלות מצרים ע"י הרעב וכ' עוד שגם בזה חטא באומרו אמרי נא אחותי את ולא בטח בה' שיעשה לו נס, והנה לא זכר שום עונש על חטא הזה האחרון, ואומר אני שלא חטא בזה אחר שכבר ידע שחטא לא סמך עצמו על זכותו שיעשה לו נס על זה הדרך שהוא נגד רצונו ית"ש. וזה שאמר הפסוק ויהי כאשר הקריב והתאמץ ללכת מצרים שלא כדת ע"כ אמר הנה נא יש לדאוג וכו' כפירש"י וק"ל:

(חתם סופר)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג)

הנה לכאורה הוא כפל לשון "למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך". ונראה הכוונה דהנה אח"כ אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב וילך למסעיו. ופירש רש"י שהלך לפרוע הקפותיו הנה ע"ד הלצה יש לומר, לכן אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב, דהנה מדרך הטבע אף אם יהיה לאדם אלפי אלפים

דינרי זהב לא יהיה לו למשא, והיינו מצד שהדבר חביב עליו כ"כ עד שהכל לא יהיה עליו למשא. אמנם זהו דוקא כשהממון הוא שלו, אבל אם המעות שיש לו אצלו הוא משל אחרים בפקדון, שוב נהפך זה למשא עליו כיון שאינו שלו. א"כ, ה"נ אצל אברהם אם היה הממון נשאר בידו משלו לא היה הממון למשא עליו כלל, אך כיון שידע שלא יהיה לו הממון רק יצטרך לפרוע מזה הקפותיו, א"כ הוי ממון של אחרים, לכך היה עליו למשא. וזה"ש וברם כבד מאוד מאוד בכסף ובזהב ולכך היה עליו למשא משום דוילך למסעיו שהלך לפרוע הקפותיו ולכך היה כבד בכסף ובזהב. זה י"ל דרך הלצה.

אבל אליבא דאמת, זה אינו, דודאי היה חביב על אברהם מה שהלך לפרוע הקפותיו דפריעת בעל חוב מצוה, אך י"ל בכל דבר מצוה השטן עומד כנגדו לבטלו ולעכב הענין, אבל בדבר שאין בו מצוה כלל בזה אין השטן מתנגד עליו לבטלו וכמו שמצינו במדרש גבי העקידה שעשה השטן א"ע כנהר ונחל וכמה מניעות כדי לבטלו ממצותו, כן ה"נ עשה השטן את הכסף למשא על אברהם כדי לבטלו מן המצוה של פריעת חוב.

(אמרי שפר להגה"ק ר"ש קלוגר)

כתב ב"דרישה" על חו"מ סימן רמט:

שונא מתנות יחיה. וכן מצינו באברהם שאמר (בראשית יד כב כג) הרימותי

ידי וגו' אם מחוט ועד שרוך וגו' והוא דלא מיייתי הגמרא והפוסקים ראה מזה משום דאפשר למימר איהו דאחמיר לנפשיה ממדת חסידות יתירה דהוה ביה. גם יש לומר משום דהוה מלך סדום רשע לא רצה לזכות אותו בקבלתו מתנה ממנו על דרך וחסד לאומים חטאת (משלי יד לד) וזהו שאמר (שם) ולא (יאמר) [אמר] אני העשרתי. והוא שקיבל מפרעה ואבימלך היה נימוקו עמו דלשם מצוה קעבדי דכתיב בכל אחד תשובתו בצדו אצל פרעה כתיב (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שקשה איך מסר שרה לזנות בשביל הנאתו ועוד שהקדים הטפל דהיינו למען ייטב לי בעבורך ואיחר העיקר דהיינו וחיתה נפשי בגללך. אלא הענין היה שאמר אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה ואני לא אתנך לשום אחד מהם ולא יהיה שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחרים וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שייסברו שהיא באמת אחותו ושיתננה להם ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי והשתא אתי שפיר דקאמר דעל ידי שיטיבו לי כל אחד בעבורך וחיתה נפשי בגללך וגם באבימלך הוצרך לקבל כדי שלא יאמרו לאחר שהתעולל בה כרצונו דחה אותה לחוץ כדרך שעושים לזו' וכדפירש רש"י (ד"ה לכל) על מה שאמר הנה הוא לך כסות עינים (בראשית כ טז).

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו (יב, כ)

בגמרא (סוטה מו, ב) "ואמר ר' יהושע בן לוי בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

למה זכה לארבע מאות שנה עבור ארבע פסיעות? מבאר באופן נפלא בספר אור תורה להגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עפ"י הגמרא בסנהדרין (ק, א) "תניא רבי מאיר אומר במדה שאדם מודד מודד לו", ופירש רש"י "אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו", דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה, ואם כן, מגיע לפרעה שכר כארבע פסיעות של הקב"ה כביכול. ובגמ' עירובין (מב) כתוב שפסיעה של אדם היא אמה, א"כ מגיע לו שכר ארבע אמות של הקב"ה כביכול.

והנה כתיב בישעי' "שמים בזרת תיקן", ויש מפרשים שהכוונה על עובי הרקיע שהוא כ'זרת'. ובירושלמי ברכות (פ"א ה"א) איתא שמהלך הרקיע הוא חמישים שנה. יוצא שזרת – דהיינו חצי אמה – של הקב"ה הוא מהלך חמישים שנה, א"כ אמה הוא מאה שנה, לכן קיבל ארבע מאות שנה כנגד ארבע פסיעות.

(אור תורה)

וילך למסעיו וכו' עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. (יג, ג)

פירש"י שלא שינה מאכסניה שלו. נ"ל דקרא רצה לאשמעינן שבחא דאברהם, דדרך האדם כשישיג עושר משנה דירתו ודר בעליות מרווחות, וגם בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה ממנו, אבל אברהם לא ביקש גדולות

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינן שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

הלך ולן במדבר, והיו עמו תרנגול חמור ונר. באה רוח וככתה את הנר, בא חתול וטרף התרנגול, בא אריה וטרף החמור, ואמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

באותו הלילה באו גייסות ולקחו את בני הישוב בשבי. אמר: כלום לא אמרתי שכל מה שעושה ה' לטובה. שאלו היה הנר דולק, החמור נוער או התרנגול קורא, היו באים ושובים גם אותו!

אדם חייב לדעת, שאינו יודע. הוא אינו יודע, ואחרים אינם יודעים, רק ה' יודע. מעשה באדם שאמר: הרווחתי תשעים דולרים, בדקה. כיצד? נסע ברכבת ומולו ישב גוי.

התפתחה שיחה: "מה מעשיך?" עשיר הוא, בעל אחוזות ונחלאות. "ואתה מה מעשיך?" "אני", אמר היהודי, "מתפרנס משאלת שאלות".

הגוי לא הבין, והיהודי הסביר: "הרי אתם מלומדים, ואנו נבערים. אז אני מציע עסקה: אשאל שאלה, ואם לא יודעים תשובה נותנים לי מאה דולרים. ואחר כך ישאלו אותי שאלה, ואם לא אדע אתן עשרה".

הגוי הסכים. משכיל הוא, לבטח ידע. שאל היהודי: "לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים, שלושה ראשים, ונוצות כתומות?"

"איני יודע", השיב הגוי. מעודו לא שמע. שילם את הסכום. "עכשיו תורך לשאול", אמר היהודי.

"הבה אשמע, לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים ושלושה ראשים ונוצות כתומות?"

"גם אני איני יודע", אמר היהודי, והחזיר עשרה. כסבורים אנו שהאחרים יודעים? איש אינו יודע, מלבד הבורא יתברך, מחולל המאורעות!

יש סיפור ידוע - הכומר מפראג הסית את המלך נגד היהודים. השיג הסכמתו שיערך ויכוח פומבי על הגשר הנטוי על הנהר. אם הכומר ינצח, יזרקו את היהודי למים השוצפים, ואם היהודי ינצח, יזרקו את הכומר. הודיעו לרב, וגזר תענית. בא עגלון ואמר: "אני מוכן להתייצב לויכוח".

תמה הרב, והעגלון הסביר: "יודע אני שהכומר מלומד, ואני מביא בחשבון שיתכן וינצח. אושלק לנהר, אך לא יהיה זה הפסד גדול. עגלונים יש למכביר, ואת חיי הרב אסור לסכן".

ביום המיועד התכנסו כולם, ולתמהונם התייצב לויכוח עגלון נבער! בזלזול בוטה אמר הכומר: "שאל אתה ראשון!"

אמר: "אמר נא הכומר, מה פרוש הביטוי: לא ידעתי פרושו?" תרגם הכומר לשפה המדוברת: "איני יודע מה הפרוש".

אך שמע הזקיף את ההודאה המפורשת מפי הכומר, נשאו והטילו למימי הנהר השוצפים, כן יאבדו כל אויבינו!

היהודים נשאו את העגלון המנצח על כפיים, והרב התעניין: איך עלה בדעתו לשאול שאלה מחוכמת זו?

ענה העגלון: "פשוט מאד! יהודי פשוט אני, ולומד חומש עם עברי-טייטש, תרגום לאידיש. הגעתי לדברי רש"י, "לא ידעתי פרושו" (ויקרא יג, ד), ולא הבנתי. עיינתי בתרגום, וראיתי שהמתרגם מודה: איני יודע מה הפרוש. חשבתי לעצמי: אם המתרגם החכם לא ידע, הכומר הגוי ידע!..."

צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא מסובב המאורעות והוא נותן התורה. כמו שמבינים אנו שהתורה עמוקה, וכשאיננו מבינים תולים אנו בקוצר השגתנו, ואך יומרה תהיה מצידנו לנסות להבין הכל, כך גם במאורעות החיים - היה בבני ברק יהודי מבולבל, תלמיד חכם מסכן ששכלו משובש. יום אחד עיין בתוספות ולא הבינו. החליט לקרוע את התוספות מדף הגמרא!

הזדעזעו: מה אתה עושה! אמר: "התוספות טועים, יש להוציאם!" מבינים אתם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כתב בשברון לב: "לא זכיתי להבין, וה' יאיר עיני". והוא, המסכן המשובש, קורע את התוספות!

טענו: "אבל יש עוד תוספות מהצד השני!" אמר המסכן: "אוי לרשע ואוי לשכנו..." צוחקים! כולם מבינים שזה שבוש שכל כשזה נוגע לתורה הקדושה, לתוספות הקדושים. וכשזה נוגע למאורעות, למעשה אלוקינו?!

(והגדת)

דן אנכי

בגורת ברית בין הבתרים נאמר לאברהם אבינו עליו השלום: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג-יד). וחקרו רבותינו (הרמב"ם, הלכות תשובה פ"ו ה"ה והראב"ד שם, רמב"ן ורבנו בחיי כאן, ועוד) מאחר שנגזר שבני ישראל ישתעבדו ועונו, מדוע נענשו המצרים על שקיימו בישראל גזרתו של מקום.

ותרץ רבנו בחיי זצ"ל, וזו לשונו: "תדע, כי אם נגזר על ראובן שיהרג, ונכתב ונחתם עליו בראש השנה כן, לא ינקה ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברם בשם ה', אשמעינן שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

(כתב סופר)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח)

כאשר התודעו פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו.

וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "והוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

(מרגניתא דר' מאיר)

ואם אקח מכל אשר לך. (יד, כג)

פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפני משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה בליל פסח וה"ל שכר שבת וכה"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר)

ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם (יז, ה)

בספר בנין דוד הביא בשם מוה"ר ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהדריה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו, שמהמילה 'את' דרשינו "טפל", וא"כ מדויק היטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברם" דהיינו שאפי' כטפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

(בנין דוד)

מאוצרות המגידים

"לא הרהר אחר מדותיו"

"בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד ככולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום" (אבות פ"ה מ"ג). וה'תוספות יום טוב' הביא פרוש רש"י: "ועמד ככולם", שלא הרהר אחר מדותיו. כלומר, אין זו רבותא ששמע בקול ה' והלך מארצו, או לעקדה. שהרי ידע שהכל מה, ברצונו נותן וברצונו לוקח. ובכלל, איך יכול נברא להפר צווי בוראו. אבל הרהור הלב, הוא הרבותא. שהרי באיוב [ו'גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם" (בבא בתרא טו ע"ב)] נאמר: "בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו" (איוב ב, י), בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא (בבא בתרא טז ע"א), ואברהם אבינו לא הרהר כלל אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא (רש"י שמות ו, ט). "עמד ככולם" כצור חלמיש!

ומה הם עשרת הנסיונות -

הרמב"ם (אבות פ"ה מ"ג) מונה צווי זה, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), כנסיון הראשון שנתנסה אברהם. ויש להבין, מדוע לא מנו את השלכתו לכבשן האש על אמונתו כנסיון. והתשובה פשוטה. אין נסיון, אלא במקום קושי והתלבטות, במקום התחבטות והתמודדות. ואיזה קושי היה בעמידה בנסיון האמונה. וכי יכפור חלילה באלוקי העולם, וכי לא ימסור עצמו להריגה על קידוש השם! אבל נסיון "לך לך" היה קשה, לא מובן: הלא עשה נפשות בחרן, לימד וגייר, ולפתע נצטוו לנטוש הכל, ולהתחיל מחדש. יכול היה להרהר ולערער, לטעון שכבוד שמים מצריך שימשך כאן מפעלו ולא ינטוש תלמידיו ומוקיריו. ולא הרהר ולא ערער. זה נסיון, אותו מציינים!

ויודעים דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שעל כן אמרו: "בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד ככולם". כינוהו כאן בשם "אבינו", כי השריש בנו יכולת לעמוד בניסיונותינו שלנו. ובראש ובראשונה, שלא להרהר ולא לערער. לדעת שאיננו משיגים ואיננו מבינים, וסומכים אנו על אבינו שבשמים המדריך צעדינו. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך" (תהלים עג, כב). "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה ע"ב).

לפיכך חייבנו להודות על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ופירש הרמב"ם (פירוש המשניות ברכות פ"ט מ"ה) לפי שיש דברים הנראים טובים ואחריתם רעה, ויש רעות שמתבררות כטובה -

כפי שספרו בגמרא (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך והגיע למקום ישוב. בקש שיארחוהו ללית לילה, וסרבו. אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

"הבקשה השניה, שתגלה לי מה פשר הנכונות הזו, להסיע אותי לכל מקום שהוא".

"זאת בשמחה. יש לי שעה שלמה לספר".

והוא ספר, כמעט שעה, ספר על ילדות קשה, על אב קשוח, התנגשויות וקצרים. על התמרמרות שגאתה ותסכולים שתפחו.

יום אחד שמע באקראי, שבישוב ליד צפת יש מוסד ממשלתי לילדים חסרי בית, או כאלו הסובלים מהתעללויות והתעמרויות כמוהו, למשל, כך היה בטוח. החליט לעזוב את הבית ולהצטרף לחוסי המוסד. החלטה לחוד, וביצוע לחוד. היה זה חלום כמוס, לברוח אליו בלילות אפלים. אבל יום אחד פרצה מריבה קולנית, אביו צרח והוא השיב, ועזב את הבית בטריקת דלת. השאיר מאחוריו את התפילין.

בכיסו היו כמה לירות, והרי יזדקק לכל גרוש. נסע בקו חמישים וארבע לתחנה המרכזית בתל אביב, איתר את הרציף לצפת וברר מתי יוצא האוטובוס. אמרו: בעוד שעה וחצי. מה יעשה עד אז, החליט לשוטט בסביבה. נסע היה, לא היתה לו סבלנות לשבת ולהמתין. החל ללכת, ובטנו המתה ברעב. עבר ברחוב יסוד המעלה, בפאתי מתחם התחנה, והבחין בתכונה ליד בית כנסת מפואר. התעניין, ואמרו לו שמתקיים כאן "בר בי רב", יום שכולו תורה. זכר שפעם לקחו אביו לכזה כנס בבני ברק, והיה שם בצד שולחן עם כיבוד קל, עוגות ושתייה. אם כך, יוכל לשבור את רעבונו. נכנס, ובדיק הסתיימה ההרצאה. נגש עם כולם לשולחן, נטל ומזג ואכל ושתה, ועדיין שעה שלמה לפניו. במקום לשוטט בחוסר תכלית, ישמע דבר תורה.

ואז, כך סיפר, עליתי לדרוש.

"ואני זוכר מה הרב אמר", וצטט את הסיפור ואת הרעיון. ספרתי שהרב מפוניבז' שאלני שאלה. המשנה אומרת (אבות פ"ה מ"ד) שארבע מדות יש בהולכי בית המדרש: הולך ואינו עושה, כלומר לומד ואינו מבין, לפחות שכר הליכה בידו. עושה ואינו הולך, שלומד בבית המדרש שבביתו, שכר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע.

ותמה הרב מפוניבז': אם יש מי ש"הולך ועושה", הולך לבית המדרש ולומד ומבין ונהנה ומתעלה, אורה זו תורה ועולמו שטוף אור וזוהר, אשריו ואשרי חלקו. אבל בכל בית מדרש, ויש שעות כלאו לכל אדם, שהוא "הולך ואינו עושה". עיני רואות וכלות איך אחרים מצליחים, מבנים וקולטים, שואלים ודורשים, מחדשים מערכות וזוכים להערכה ורואים עולמם בחייהם, והוא אינו קולט ואינו מבין, שמועתו קשה עליו כבדול, והכל נדים לו ומתעלמים ממנו, מה לו פה ומי לו פה. וזה קורה גם בשומעי שיעור יומי או שבועי. באים עייפים ומותשים, הראש בקושי קולט והעיניים נעצמות, אל חבל על הטרחה, וכבר מחליטים שלא לבוא, להדייר רגליהם -

ואז רואים הם את אלו שלא קראו ולא שנו, אלו אינם הולכים ואינם עושים. במה מבליים הם את זמנם, במה מבוססים הם, באיזה הבל וריק, באיזו ביצה עכורה. ומחליטים: יהיה מה שיהיה, "שבתי בבית ה'" (תהלים כז, ד), ולו לשבת ולבהות, ובמשך הזמן אזכה "לחזות בנעם ה'" (שם), גם לקלוט ולהבין ולהתעלות.

"אשרי יושבי ביתך", קודם כל להמנות על היושבים, "עוד יהללך סלה" בהמשך... נמצא, שההולך ואינו עושה שכנעו להישאר בבית המדרש, ולכן נמנה עמהם.

שמע, וחשב: הלא אלי הדברים מכוונים -

נכון, יש לי קצר עם ההורים, התקלויות תדירות ומטען מרירות אין קץ. אבל ככלות הכול, דרכי סלולה: בית שומר תורה ומצוות, ואני על סף הישיבה הקטנה, ומשמע לגדולה, ולבנין ביתי. ולאן אני הולך, למוסד חלוני. לשהות בין נערים מבתים הרוסים, לחיות באוירה פורקת עול -

ובעודו חושב על כך שמע שאני ממשיך ואומר: הנה, הגר היתה בבית אברהם וסבלה משרה, שהקשיחה יחסה אליה. חייה היו קשים ומרים והחליטה לברוח. גשגש בה מלאך ה' ושאלה: "אי מזה באת ואנה תלכי" -

ענתה: "מפני שרי גברתי אנכי ברחתי".

אמר לה: "שובי אל גברתך, והתעני תחת ידיה" (בראשית טז, ח-ט).

ולכאורה, אמורה היתה לנמק בחירתה, לומר שהמצב שם ללא נשוא. ולא אמרה דבר, חזרה בלי הגה. למה? מפני שהמלאך כבר הקדים התשובה לכל טרוניה. הכל נכון, אבל "אי מזה באת", מאהלו של אברהם! "ואנה תלכי", למדבר, אל פראי האדם? "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה", ובלבד שתחיי בסביבה של תורה ואמונה!

והוספתי, שזו היתה התביעה הנוקבת על אלישע בן אבויה, כמבואר בירושלמי במסכת חגיגה.

אלישע בן אבויה - "אחר" - יצא לתרבות רעה.

אמר לו רבי מאיר: "חזור בך". אמר לו: "איני יכול".

אמר לו: "למה?"

אמר לו: "שפעם הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, ושמעתי בת קול שיצאה מבית קודש הקדשים ואמרה: שובו בנים שובבים חוץ מאלישע בן אבויה, שידע כוחי ומרד בי!"

וסיימו בגמרא (חגיגה טו ע"א): אמר: הואיל ונטרדתי מהעולם הבא, אהנה לפחות מהעולם הזה. הלך ויצא לתרבות רעה.

הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגור. כי הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיה י, ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיהו לב, כח-ט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיה ג, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.

מקצועות שונים היו ליהודי העירה. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש שחריט וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אזרח נכבד!

הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר.

בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" -

"אכן", אישר הרב.

והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!

נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."

החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף ("ב'עין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחלל מעושק ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל -

כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמועות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממש: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבזה!"

במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"

"אמן ואמני!" ענה הלה בדבקות.

"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא?!"

נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?!" למה יקללו, יכריתו מטה לחמו...

תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"

"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.

לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליחך בעבירה?!"

"לא, טפש אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבנו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י ע"א). היום אתה כותב וחותר, כמה ירויחו וכמה יפסידו. ואיך יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -

אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שיגנב ממנו השנה, שיהא זה על ידי..."

מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי קצו ומי לא בקצו", כך אין לכעוס עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...

מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יוקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...

"אנה תלכי!"

יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"

"מה זה משנה", שאלתי.

"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצל. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"

"לכל מקום!" הצהיר.

התרועתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים".

"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.

"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.

"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"

"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.

"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

בסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שיכניסוהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לגן העדן. ויש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות?
אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלתעותיהם. חש שהגיע לאפיסת כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילידים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!

עצר בחששו. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל - ובכן, מה?

האם ישוּב על עקבותיו?

לאן - לים? אל הגלים? לכרישים?!

לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!

ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבע!

והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הביתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצליח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים יושבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חייו חב הוא לרבון כל העולמים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדי לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו. איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה?!

(והגדת)

ויאמר ה' אל אברהם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)

וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שחר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עווננו שנקבעה לנו בכיה לדורות יען מאסנו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם ציון, ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בכואם אליה. ומצינו במדרש שהקב"ה אמר לאברהם אבינו פעם ראשונה שילך לארץ ישראל ויראנה ויחזור ואחר שחזר לא נתן לו רשות לחזור ללכת לארץ ישראל עד חמש שנים ואותן חמש שנים היה משתוקק לחזור ללכת והוא אמר זה הפסוק (שם נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה הנה ארחיק נדוד אלין במדבר סלה, מוטב ללון במדברות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטיות של חוצה לארץ, והיה תאב, ומשהורשה, כתיב וילך אברהם כאשר דבר אליו ה', וקודם בואו אל הארץ לא היה משתוקק אבל אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ, אז נכסוף נכסף, וממנו נלמד לדורות אנחנו יוצאי חלציו להיות נכספים כמוהו אע"פ שיושביה בצער, על מנת כך נהיה שמחין ביסורין:

הפתקא יסודית בכנף מעילו של בחד

בדרכים הארוכות, בימים ובנהרות, בין עיזים כבשים ובני אדם, חודשים רבים - הצרופים בבטחון בהשם, צעד רבי אברהם חנוך הופמן זצ"ל מחוץ לארץ - לארץ הקודש. וזה רק אחד ממאות שעלו מתוך תשוקה ויסורים:

רבי אברהם חנוך (ידידו הקרוב של ר' בן ציון ידלר המגיד הירושלמי זצ"ל) עלה לארץ הקודש בעודו בחור. הוא לא רצה להתחתן בחו"ל, משום שחשש "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי" לארץ הקדש... היה מני וגמור בנפשו לעלות, ורק אח"כ, יחפש את זיווגו שם בארץ ישראל.

כמו שאר בני משפחתו, היה גם הוא בחור עני מדוכדך, לכן תכנית העליה לארץ הקודש נתקלה בקושי רב של "ענייני ממונות" - פשוט, לא היה לו כסף להתחיל לפסוע מעירו לעיר הסמוכה. גם תעודת פספורט לא היתה לו. אך היה נחוש בדעתו - "יוצאים לדרך".

איך?

"הולכים רגלי":

אשר יבטח בה'

ומעשה שהיה, כך היה:

בחור בודד נעמד בשערי וילנא, הסב את פניו לאחור, קד קידה לעיר הגדולה ויצא לדרך. הוא כיתת את רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר - עד אודיסא.

בהזדמנות הוא סיפר, שבאחד הימים כשעמד בפתח 'הכנסת אורחים' באחת העיירות, לפני שיצא להמשך הדרך, עצר אותו אחד מחשובי הקהל ושאל "בוחר'ל אני מבין שאתה יוצא מכאן לדרך רגלי, הבחנתי שאין לך פספורט, ונראה לי שכבר ימים ארוכים שאתה צועד כך, איך אתה לא מפחד לעבור את הדרכים האלה ללא פספורט?" ר' אברהם חנוך ביקש ממנו להמתין רגע קצר, נכנס פנימה לאכסניה הוציא מהארון סידור ישן פתחו והצביע על נוסח "תפלת הדרך" ואמר: "הנה, זה הפספורט שלי".

כך עד שערי אודיסא, בה היה הנמל הגדול ממנו ביקש להפליג - לארץ הקודש.

מיד כשהגיע לאודיסא וחבילתו הקטנה בידו צעד בחפזה אל הנמל, שם מצא לפניו אניה של גויים העומדת להפליג לארץ ישראל. בזריזות אופיינית ללא אומר ודברים, נכנס פנימה לאניה בלי אישורים ופספורט, ומיהר להתיישב באחד המקומות הפנויים. עודו יושב במנוחה, באחד מחדרי הקהל, במרכז הספינה, נכנסו שוטרים לבדוק תעודות ואישורים. השוטר ביקש ממנו את תעודותיו, וכיון שלא היו בידו, גרשוהו החוצה בבושת פנים, בחזרה אל החוף תחת כיפת השמים...

חבילתו נשארה בספינה. התפילין היו בחבילה.

היה זה נרתיק גדול של עור בו היה כל עולמו הגשמי. בנרתיק הטמין גם מעט בגדים שעוד נותרו לו מבית אבא ללבוש בדרך הארוכה.

אברהם חנוך עמד ליד הספינה וקיווה אל ה' אלוקי השמים והארץ אשר בידו הים והיבשה. "בטחון".

אגב, מרגלא בפומיה של רבי אברהם חנוך:

למה מילת "מבטחו" שבפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" מנוקדת בפתח במקום קמץ? לומר לך שאפילו במקום שנדמה לך שכל הדרכים קמוצים וסגורים לפניך, אל תחדל מלבטוח בה', ואם תעשה כן יטיעו לך מן השמים, ויפתחו לך שערי הצלחה. בקיצור, הוא עמד בנמל הפתוח, רוחות עזות כמעט טלטלוהו ממקומו, וקיווה אל ה'. עיניו נשואות לשמים.

זמן מועט לפני הפלגת האניה, היה זה לאחר ניתוק העוגן והתרת חבלים לקראת הפלגה, לפתע נשמעה שריקה מבוהלת. התקבלה פקודה - לעצור! היא עגנה שוב.

לאחר שיח קצר בין המלחים ועובדי הנמל הכעוסים, הסכימו המלחים להוציא שוב את הגשרון המוביל אל האניה (במטרה להעלות על האניה נוסע עשיר שאיחר את המועד). הבחור הבחין שהנה על האניה עולה נוסע שהביא אחריו עדר גדול של כבשים ועיזים...

בזריזות גוף של בחור צעיר, התכופף אברהם חנוך ונכנס בזחילה בין הצאן. התחבא בין הכבשים צעד ביניהם במהירות ועלה על האניה. התישב על הארץ בינותם בצדי הסיפון בלי שהרגישו בו.

כשהספינה עזבה את הנמל, ירד לירכתי הספינה ושב אל המקום בו נחה חבילתו שעדיין לא נזרקה ממקומה כך יצא בדרכו אל ארץ הקודש. הנסיעה החלה.

כשעברו כמה ימים של הפלגה, הנוסעים כבר הכירו אחד את חברו ושוחחו ביניהם, וכך החלו יושבי האניה להציק לו לר' אברהם חנוך בשאלות: כיצד בחור נוסע לארץ חדשה שאין לו בה מכיר או קרוב ללא פרוטה בכיס? מה תעשה שם? איך תחיה, ומי יעמוד לצידך? אחרים אמרו בלחש "בוודאי יש לו כסף או תכשיטים שיעזרו לו להתבסס בארץ ישראל..." באחד הימים לאחר שהטרידו אותו בשאלות סרק ענה להם הבחור: "כן, יש לי צ"ק על סכום עתק מבנק מסחרי בין לאומי".

נוסעים סקרנים שהיו בטוחים שהוא לא עולה סתם כך בלי שמישהו עומד מאחוריו האיצו בו לגלות את הסוד היכן הכסף ומה סכום הצ"ק שעליו בוטח. כשלא יכול היה לעמוד בפני בקשתם, פתח את החבילה שעמדה לידו, חיטט בה, וכל הסובבים המתיניו בצפיה. ר' אברהם חנוך הוציא מחיקו ניר עבה והושיט להם בהתרגשות, על הנייר היה כתוב: "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יום הכיפורים" (ביצה ט"ו) הם הביטו עליו, והוא מיהר להגיד להם: "נאמן עלי בעל ההבטחה שיקיים דבריו".

זוכרני, סיפר המגיד הירושלמי, שפתקא זו היתה מונחת בכיסו כל ימיו. כאשר האניה עגנה בנמל יפו, ירד עם כולם אל החוף, אבריו דא לדא נקשן מהתרגשות, ושתי דמעות חמות זלגו מעיניו.

לא היה בידו אפילו פרוטה כדי לעלות מיפו לירושלים אך כמובן בטח בהשם. בעיניים דומעות ולב הומה התרגשות הגביה את עיניו וראה אורחת ישמעאלים, שעולה בדרכה ירושלימה, הם נשאו על החמורים פירות וירקות, הוא שאל אותם אם יסכימו שיעלה עימם על העגלה. הביטו עליו רגע ארוך והפטירו "אין לך כסף יהודי מרופט - עלה עימנו, יאלה!" ר' אברהם חנוך הבחור הצטרף אליהם ללא פחד. וסיפר לי כי באותה שעה שם לנגד עיניו את דברי חכמי המוסר שאדם ששם בטחונו בה' ית"ש אינו ירא משום דבר שבעולם! ואכן הקב"ה הטיל את מוראו על הערבים, הם כבדוהו מאד, ובעליית ההר לירושלים קראו לפניו בניגון ערבי: "ככה יעשה לחכם היהודי".

כך הגיע לשערי ירושלים בשמחה ובששון.

ג. ואם שאלם, זאת אומרת שלא ידע מה לעשות, נו, אז אם הרוב אמרו שלא למול למה באמת כן מל?

ד. ומה השכר שזכה בזה ממרא? שיתגלה הקב"ה בחלקו. מה ה"מידה כנגד מידה" בזה?

ה. ואין נבין את דברי המדרש בילקוט שמעוני: (בראשית - פרק כג - המשך רמז קב) "ולמה קורא אותה קרית ארבע שדרו בה ארבעה צדיקים ענר אשכול וממרא ואברהם" וכי אלו הם צדיקים? וביותר, בהמשך המדרש: [למה נקרא שמה קרית ארבע:] "ושמלו בה ארבעה צדיקים אברהם ענר אשכול וממרא", כאן עושים הם ההיפך מה"עצה טובה" שלהם, ומלו את עצמם?

מחמת עוצם הקושי, נראה לחדש בזה כך:

בהקדם, עניין מצוות מילה, ידוע בספ"ק שטעם מצוות המילה היא כדי להכשיר את הקטן שיהא ראוי לעבודת ד' וכדי להחליש את תאוותיו. ויתכן להוסיף בזה עוד הסבר, עפ"י דברי האור החיים הק' בפ' תזריע וכן הוא בעוד הרבה ספרים הק' שמחשבת ההורים משפיעים על נפש הילד. וכשנולד ילד ישנו החשש שמא ואולי יפרע ממשחבתם שטבועה בנפשו.

ויתכן, שלכן, ברוב רחמי וחסדיו ציוה לנו הקב"ה למול את התינוק כבר בן שמונה ימים, שיקבל את החותם של יהודי, שמעת שכבר יש בו חותם של צווי השי"ת ממילא מוכשר הוא יותר לקיים רצון השי"ת.

ויומתק יותר עפ"י מה שמצינו בדיני טומאת כלים שישנם כלים שירדים לטומאה במחשבה או במעשה (מסכת כלים פרק כה, ט) "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה" יתכן, שלכן, כשנולד התינוק ציוה לנו הקב"ה שנחתום בו "שינוי מעשה" "שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה" ובוה נכשירו להיות כלי מוכן לעבודת השי"ת. ובאמת לא צריך כאן את המחשבה כלל אלא עצם המעשה שיכשירו.

ועתה נבא אל ביאור המדרש: הקב"ה אמר לאברהם שימול את עצמו. בא אברהם אבינו ואמר לעצמו, מה המטרה ומה הנסיון במצוה זו? הרי כבר עברתי נסיונות קשים בהרבה מזה. הלך אצל ידו לשאלם, בא אצל ענר, ושאלו מה הנסיון בזה, אמר לו ענר: הקב"ה כניאה רוצה שתמסור נפשך אילני, ואם תשאל מה מסירות נפש יש כאן? התשובה: "שהיה קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". שמע אברהם והמשיך אל אשכול לשמוע מה הוא אומר, אמר לו אשכול: גם אני סבור שהמטרה היא מסירות נפש אבל מטעם אחר: "אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות". בא אצל ממרא, אמר לו ממרא, לא יכול להיות שהמטרה היא מסירות נפש, שהרי כבר הוכחת עצמך כמה פעמים עם מסירות נפש: הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך", והרי בכל אלו המקרים כבר מסרת נפשך.

אמר לו ממרא, אין הקב"ה רוצה ממך כוונה כזו או אחרת. הקב"ה חפץ במעשה המילה בלבד. שכן כאמור בה"ל כאן ע"י המעשה מוציאים וגואלים את התינוק מכל מחשבות הסיגים, ואברהם אבינו הוא הראשון שמקיים מצווה זו, והוא צריך להנחיל לדורות הבאים את הכשרת נפשם ע"י המעשה בלבד, לכן, אף שהוא עצמו הרי לא נצרך לזה כמובן, בכל זאת נדרש ממנו רק "מעשה" בלבד, כמו אצל הקטן הזה שאין לו שום מחשבה ורק מרגיש את עצם המעשה בלבד. וזה מה שאמר לו ממרא: "עשה כמצותו!" רק את העשייה.

בזה מובן היטיב, מה המידה כנגד מידה בשכרו של ממרא, שנתגלה ד' בחלקו, כיוון שהוא זכה להבין שכל המטרה של המצווה היא להכשיר את נפש הילד להשראת אלוקים, לכן נתגלה הקב"ה בחלקו. וכמובן שכל התמיהות נתיישבו בזה מאלהים.

(ציוני תורה)

אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה. חז"ל מונים לנו עשרה ניסיונות, שבם נתנסה אברהם אבינו - והרמב"ם מונה את הניסיון של מלחמת ארבעת המלכים, כניסיון הרביעי.

לכאורה לא מובן;

אברהם יכל לשבת בבית, לערוך את ליל הסדר כהלכתו, ולמחרת אפילו למסור 'שיעור כללי' ל - 318 החניכים שלו; לוט היה נישאר בשבי, עד שהיו מחליטים המלכים שאין להם בו צורך יותר, וממילא היו משחררים אותו!

נשאלת השאלה - אם כן, מה הניסיון שהיה כאן??? מי ביקש ממנו ללכת ולשחרר אותו?!

ועוד, אם כבר החלטת ללכת ולשחרר אותו, למה ללכת ישר למלחמה ולא לנסות לעשות שלום?!

שאלה נוספת - ואם החלטת כבר לצאת למלחמה, למה אתה לא ממתין אחרי ליל הסדר - שב הלילה, תקיים את מצוות הסדר, ואחרי פסח תצא למלחמה - מה דחוף כ"כ לצאת למלחמה דוקא הלילה?!

יאמר האומר - אם הוא היה יוצא ישר אחרי פסח, הוא היה מפסיד את המימונה!

סאלה נוספת שראיתי, ששואלים המפרשים;

כשרשה אמנו נלקחה לבית פרעה - מה עשה אברהם אבינו? התפלל!

נשאלת השאלה - למה לא זרקת חול על הארמון שיתפוצץ?! סאלה

הרי אברהם אבינו יודע מהי מעלת התפילה - אז למה הוא לא עומד בתפילה גם על לוט??? - שייקח את כל 318 חניכי ביתו, ויעשה עצרת תפילה!

בו ביום החליט להסב את שם משפחתו ל"הופמן", לזכר ביטחונו הגדול בה' והנס שעשה עמו בעת עלייתו לארץ הקודש.

בירושלים התחתן והיה לאחת מדמויות ההוד בירושלים של מעלה. (להגיד)

ותרא כי הרתה ותקל גבירת בעיני... ותענה שרי (טז, ד-ו).

רבי משה מונק ביאר זאת עפ"י סיפור:

גביר אחד הוצרך פעם לנסוע לפראג לחגל עסקיו, והוא הזמין לשם כך את שרותיו של עגלונ. השניים נסעו כבדת דרך אורכה, עד שהיום העריב. לקראת חשכה הם עצרו את עגלתם והתכוננו לעשות את הלילה על אם הדרך. כמנהגם של אנשים, פשוטו השניים את בגדיהם, עטו על גופם בגדי לילה, פרושו לעצמם ליד העגלה מצע לישון ועלו ונרדמו.

עם שחר, התעורר העגלון ראשון, ומיד מיהר ולבש את בגדי הגביר. אחר, עלה על העגלה והתיישב במושב האחורי כשהוא מתענג על הריפוד המלטף. הוא התבונן בקוצר רוח מבעד לחלון והבחין כי הגביר עדיין נם את שנתו, לכן הרים אבן קטנה, השליך אותה עליו וקרא בקול גדול: "נו, עגלון! עד מתי תשכב?!..."

הגביר קפץ ממקום משכבו והיה משוכנע כי העגלון חומד לו לצון, "האם הסתתרה בינתך?", שאל תוך כדי שהוא מסובב את אצבעו על רקתו ומראה לעגלון את שהוא חושב אודותיו. אבל העגלון לא חשב לוותר, והחזיר לו בצעקה: "אני אינני משוגע! אתה הוא שוטה הכפר! אני הגביר ואתה העגלון שלי, ועכשיו מהר לבש את הבגדים והתחל בנסיעה!". הגביר נוכח לראות כי לא בנקל יצליח לגבור על העגלון, באין ברירה אחרת לפניו לבש את בגדי העגלון ונסע לפראג, לבית הדין. בקושי עצרה הכרכרה וכבר קפצו מתוכה השניים כשהם צועקים בקולי קולות את אותם דברים: "אני הגביר! אתה העגלון!..."

במהרה נכנסו השניים לחדרו של ה"נודע ביהודה", וכל אחד הרצה את טענותיו בפניו. שמע הרב את דבריהם והגיב: "עניין זה מסובך מאוד, עלי לחשוב כיצד להכריע בדבר, לכן לכו עכשיו וחזרו מחר בשמונה בבוקר, כדי לשמוע את הכרעתי בנדון". ומיד לאחר צאתם קרא הרב לשמש בית הדין והורה לו שמחר ישיב אותם להמתין לו ואל יתייחס אליהם כלל, עד שעות אחרי הצהריים המאוחרות.

עוד לפני שהעגלה נקובה כבר נשמעו הדי הויכוח בין השניים, הם צעקו בנסותם לגבור זה על קולה של זה: "אני הגביר! אתה העגלון!", ופני שניהם בערו מכעס ומשנאה. אך שמש בית הדין, נאמן לבקשת הרב, נגש אליהם ואמר כי הרב עסוק ביותר ועליהם להמתין בבית הדין עד שיתפנה. בלית ברירה התיישבו השניים תוך כדי ההתכתשות המיולולית.

הזמן חלף ולאט לאט נמאס הויכוח גם עליהם, הרי אף אדם אינו מסוגל להכריז במשך שעות על עצמו "אני הגביר"... בהמשך התאספו בבית הדין עוד בעלי דינים נוספים שהשמיעו בקול את טענותיהם: בפינה אחת התווכח קבלן עם לקוח ובפינה אחרת התדיינו שני סוחרים ביניהם בויכוח מרתק. ושני הטוענים לתואר הגביר נסחפו בהדרגה לאווירת המקום.

שעות חלפו עליהם כך, בטנם החלה לשגר אותות מצוקת רעב, ולהט הויכוח פג כמעט לגמרי. בשעות אחר הצהריים הציץ הנודע ביהודה מחדרו והבחין שהשניים הסיחו את דעתם מן העניין הבער שלשמו הגיעו. באותו רגע פתח את דלת חדרו לרווחה והרעים בקול: "כנס העגלון!", העגלון האמיתי נבהל כהוגן וקפץ על רגליו במהירות. לאחר שבריר שניה נזכר כי בעצם כבר אינו עגלון מזה יממה שלימה, אך היה כבר מאוחר מידי... הנודע ביהודה הצליח להוציא את האמת לאור, השניים החליפו בחזרה את בגדיהם ופנו לדרכם לשלום.

באופן דומה מוצאים אנו שכאשר פונה המלאך אל הגר, הוא קורא אליה: "הגר שפחת שרי". והגר, שהייתה שפחת שרי היא עובדה בלתי נפרדת מחייה, מגיבה בטבעיות לפנייה הזאת.

לאחר מכן ממשיך המלאך ושואל מפני מה היא בורחת, ומבלי משים, בתשובתה אומרת הגר - "מפני שרה גברתי"...

אם כן - מוכריע המלאך - "את עצמך חשפת את נקודת האמת. בדבריך הנך מודה שאת שפחת שרי, והיא גבירתך... לכן מהרי ושובי אליה, המשיכי לקבל את מרותה והתעני תחת ידיה..."

(ומתוק האור)

בעצם היום הזה נמול אברהם (יז, כו)

מה עשה אברהם אבינו כשנצטווה על ברית מילה? מסופר במדרש, (תנחומא וירא פרק ג) "באלוני ממרא, ולמה באלוני ממרא? יתברך שמו של הקב"ה שאינו מקפח שכר של ברירה, שלשה אהבים היו לו לאברהם, ענר, אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול הלך לקחת מהם עצה הלך אצל ענר, אמר, כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, א"ל ענר: בעל מום רוצה אתה לעשותך? שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם. הניחו והלך אצל אשכול, אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני? א"ל ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה?! הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצותו! אמר הקב"ה יתברך אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך, ה"ד וירא אליו ה' באלוני ממרא".

מדרש זה אומר דרשני. כשנתבונן נראה שיש כאן כמה קושיית עצומות:

א. אברהם אבינו צריך "עצות" אם לעשות כדבר ד'?

ב. וכי אלו הם ה'אוהבים' של אברהם? שאומרים לא לעשות רצון ד'? הרי יש כלל

ידוע: "הגד לי מי הם חבריך ואומר לך מי אתה..."

למה כשאתו בשבי - הוא מתפלל, וכשלוט נלקח לשבי - מיד הוא יוצא למלחמה???

ועוד יש לתמוה, הרי ידוע שאברהם אבינו עושה השתדלות - כשהגיעו לגבול מצרים, הוא הכניס את שרה לתוך ארגז - מה הוא כבר יכל לעשות מול המצרים שטופי הזימה! אם כן, הוא עשה כל שביכולתו לעשות - הוא לא סמך על הנס. אם ככה, איך הוא יוצא למלחמת המלכים, בזמן שהוא יודע שאין לו כל סיכוי! שאלה נוספת;

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין צט, ב) - ת"ר (במדבר טו-ו) והנפש אשר תעשה ביד רמה (בפרהסיא) דוגמא לזה הוא מנשה בן חזקיה מלך יהודה (ראה מלכים ב, כא) שהיה יושב ודורש בפרהסיא בהגדות של דופי (גנאי), כלומר כשהיה מגלה פנים בתורה, ומגלגל על פסוקים ואומר ומשנה רבינו כתבם שלא לצורך, וכך אמר מנשה וכי לא היה לו למשה לכתוב בתורה אלא (בראשית לו-כב) ואחות לוטן תמנע ועוד אמר באותו ענין (שם פס' יב): ותמנע היתה פלגש לאליפז ומה הוצרכה תורה לכתוב דברים אלו, הלא הם חסרי משמעות? וכן מה שנאמר (בראשית ל-יד) וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה הלא דבר שאינו צריך הוא! נשאלת השאלה - מה זה מנשה אם זה היה בקציר חטים, או בקציר שעורים - מה זה מנשה לנו מתי זה היה?

מסבירה הגמרא את הפסוקים שלגלג עליהם מנשה - דאתן עלה מיתה ומשכבר באנו לכך, אנו שואלים: (בראשית לו, כב) אחות לוטן תמנע מאי היא - מה זה הוא בא ללמדנו? מבארנו הגמרא: תמנע בתו של שעיר החורי, אחותו של לוטן בת מלכים הואי היתה דכתיב (בראשית לו-כט) אלוף לוטן אלוף תמנע וכל אלוף הנזכר בתורה מלכותא בלא תאגא היא שר גדול, כמותו כמלך, אלא שאינו מעוטר בכתר מלכות. והנה לוטן זה, ירש את שררת ה"אלוף" משעיר אביו, אבי כל משפחת החורי, ונמצא שאחותו תמנע היתה בתו של מלך. בעיא לאיגויר רצתה תמנע להתגייר. אנתה אצל אברהם יצחק ויעקב ובקשה מהם שיגיירוהו ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו, כי אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו לבניהם של האבות, דהיינו לאליפז בנו של עשו בן יצחק ולא תהא גבירה מלכה לאומה אחרת לחוריה בני שעיר! וזהו מה שבא הכתוב "ואחות לוטן תמנע" ללמדנו, כמה היתה גדולתו של אברהם אבינו, וכמה היו משתוקקים להידיבק בזרועו, עד שבת מלכים כתמנע העדיפה להיות פילגש בביתם. נפק יצא מינה נולד מנשה עמלק דצעריהו לישראל שגרם הרבה צער לישראל. שואלת הגמרא: מאי טעמא נענשו האבות בכך? עונה הגמרא: משום דלא איבעי להו לרחקה משום שלא היה להם לרחק את תמנע ולמונעה מן הגירות, ועל כן הענישם הקב"ה ומסר את ישראל צאצאיהם בידי צאצאיה. כעת מבארנו הגמרא את הפסוק השני שלגלג עליו מנשה: וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל שהם מדקדקים ביותר בגזל, שהרי אנו מוצאים שראובן הקפיד לצאת לשדה אחרי הקציר דוקא, כי אז אין בעלי השדות מקפידים ולא אכפת להם שבני אדם יטילו בשדותיהם, וכך נמנע מן הגזל!

אם כן, כל מילה הכתובה בתורה היא קודש קדשים! - אין סתם! כל מילה נצרכת! התורה מקדישה י"א פסוקים למלחמות; ארבעה מלכים נגד חמישה - כן שילמו מיסים/לא שילמו מיסים, י"ב שנה/עבדו י"ג שנה מרדו, למלך פלוני קראו ככה, ולמלך אלמוני קראו ככה;

נשאלת השאלה - כשביל מה צריכים את כל הפרטים הללו???

כדי להבין את יסוד הדברים, נצטרך תחילה לבאר דברי מדרש; **מספר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות א) - ויהי בימי אמרפל מלך שניער (בראשית יד, א), רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח (תהלים לו, יד טו): חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבוא בלבם וגו', מפעשה רבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חרבם בהר ונפלה פרתו ונשברה, אמר לטובתי נשברה פרת, ברח והלך לו אצל רבי יוחנן בן זכאי, והיה אוכל קוזות אדמה, עד שעשה פיו ריח רע, הלכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי ריח פיו של רבי אליעזר קשה לו, אמר לו כשם שהבאיש ריח פיך על התורה, כך יהיה ריח תלמודך הולך מסוף העולם ועד סופו. לאחר ימים עלה אביו לנדותו מנכסיו, ומצאו יושב ודורש וגדולי מדינתו יושבים לפניו, בן ציצית הכסת ונקדימון בן גוריון וכן כלבא שבונו, ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו', זה אמרפל וחבריו. להפיל עני ואביון, זה לוט. לטבוח ישרי דרך, זה אברהם. חרבם תבוא בלבם, (בראשית יד, טו): ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם.**

בואו נישא לביאור המדרש, כפי שמבאר הוזהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר {ריש פכ"ז}:

בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד - דע לך, לארבעת המלכים היתה מטרה אחת - "ויהי בימי אמרפל" - כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב בנאדם אחד - קראו לו 'אמרפל' - הוא נמרוד! ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת - "להפיל עני ואביון" - לתפוס את לוט, המטרה הבאה היתה - "לטבוח ישרי דרך" - לשחוט את אברהם אבינו! אם כן, נוכל כעת להבין מה הולך כאן:

אומר שלמה המלך {קהלת ז, יד} זה לעומת זה עשה אלקים הקב"ה נותן לכוחות הקדושה את הכוחות שלהם - לעומתם, הוא נותן גם לכוחות הטומאה את הכוחות שלהם; היסוד הזה מוטבע, עוד מראשית הבריאה; יש את אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם - לעומתו, יש את נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה - להפיץ את הע"ז בעולם.

העולם כולו עובד באיזון; אם יש את אברהם - יש את נמרוד. אם יש את יצחק - יש את ישמעאל. אם יש את יעקב - יש את עשו. ואם יש את משה - יש את בלעם.

ישנם שני שעירים, המוקרבים ביום הכיפורים - שעיר לה', ושעיר לעזאזל שמוקרב לכוחות הטומאה;

אומרים רבותינו - עזאזל" אותיות זה לעומת זה עשה אלהים. אומרת התורה: {יד, יב} ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום.

שאלנו - לכאורה, הפס' היה צריך להיות כתוב בצורה אחרת? **אומרים המפרשים -** "ויקחו את לוט ואת רכשו" - אתה יודע מה הרכוש של לוט?! - שהוא "בן אחי אברם"! - שכל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת - שהוא אחיינו של אברהם! הם לא נזקקו - לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

לוט נלקח בשבי - אומרת התורה: {שם יג} ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי; **אומרים חז"ל (בראשית רבה, פרשה מב, אות ח) -** (בראשית יד, יג): ויגד לאברם העברי... רבי יהודה אומר כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד ... 'אמרפל' - הוא נמרוד - רוצה להחזיר את כל העולם מן העבר האחד, מבלי שיהיה עבר שני - לחזור בחזרה למה שהיה בדור הפלגה - (בראשית יא, א) שפה אחת ודברים אחדים זה שאברהם היה מן העבר השני, על זה היתה המלחמה! - כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם! אם זו היתה כל מטרתם, אמר אברהם אבינו: "אם ככה, עכשיו אני יוצא למלחמה!" "אה, אבל אתה תמות???"

"אני יודע! אבל אני הולך לקדש שם שמים בעולם!" - אם המלחמה היא על קידוש של שמים - אם המלחמה היא כנגד דבר ה' בעולם - אז הרגע יוצאים למלחמה ולא אחרי פסח!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל כעת להבין טוב מאוד: נכנסו ב"ה לחודש מרחשון. בחנויות כבר ישנה אווירה של חנוכה - כבר מוכרים סופגניות, אז ממילא תיקנו לנו חז"ל - שלושים יום קודם החג, דורשים בהלכות החג, וששים יום קודם החג - אוכלים סופגניות ☺

בחנוכה, יוצאים י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יוונים! לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהיתה הגזירה של - (אסתר ג, יג) להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד - מה אמרה אסתר המלכה ??? - (ד, ה) וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתיי אצום כן - הולכים להתפלל!!!

נשאלת השאלה - בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו - מה ההבדל???

גוף ונשמה! **אומרים רבותינו -** כשהמלחמה היא על הגוף שלנו - על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה - על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגופים - לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה - ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה - לכן יוצאים למות על קידוש ה'!

אמר אברהם אבינו: "כשפרעה לקח לי את שרה, הוא לא התכוון להעביר אותי מעיקרי הדת, אלא הוא רוצה את אשתי - מה עושים במצב כזה? מתפללים! אבל כשמנסים למחות את שם ה' מן העולם, צריך לצאת למלחמה - אפילו במחיר של מוות - לקדש שם שמים בעולם!"

אומר הוזהר הקדוש (ריש פ' לך לך) - לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין את היסוד הנפלא: מבטיח הקב"ה לאברהם אבינו - "ואגדלה שמך" - איך? אחרי מלחמת המלכים, הקב"ה עושה בנש לכתבו נס, ומלך סדום יוצא לכתבו מבור הסידי; כעת כבר כולם מאמינים בנש אור כשדים - עושים כולם במה אחת - "אל עמק שוה הוא עמק המלך", ומישיבים את אברהם עליה וממליכים אותו עליהם - כעת כולם יודעים מי זה אברהם, ומתפרסם שמו בכל העולם!

אם ככה, נוכל כעת להבין מדוע כותבת לנו התורה את כל סיפור המלכים בהרחבה: באים חז"ל ואומרים לנו, שארבעת המלכים הם כנגד ארבעת הגלויות שצריכים ישראל לעבור עד ביאת משיח צדקנו;

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות ב) - אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, (בראשית יד, ט): את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שניער ואריון מלך אלסר, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, מלכות בבל, ומלכות מדי, ומלכות יון, ומלכות אדום. רבי פינחס בשם רבי איבו פתח (מ"כ ד, יב): והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קצצם כעמיר גרנה, למה (בראשית יד, ג): כל אלה חברו אל עמק השדים, כדי שיבואו ויפלו ביד אברהם, הדא הוא דכתיב ויהי בימי אמרפל וגו'.

כותב הרמב"ן - אמרו בבראשית רבה (מב ב) אמר רבי אבין כשם שפתח בארבע מלכיות כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות וכו' ושם עוד (מב ד בשינוי לשון) ויהי בימי אמרפל מלך שניער וזו בבל אריון מלך אלסר זו מדי, כדרלעומר מלך עילם זו יון, ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם. המלחמה הראשונה בבריאה, היא המלחמה הזאת - ארבעה מלכים נלחמו כנגד חמישה!

אומרים לנו רבותינו - מקום שמופיע ענין בפעם הראשונה בתורה, הוא הבסיס להכל; ארבעת המלכים, הם היסוד של ארבעת הגלויות - בבל, מדי, יון ואדום! כל מטרת המלחמה היתה, להשמיד את אברהם אבינו ולמנוע את הפצת דבר ה' בעולם - כך כל מטרת ארבעת הגלויות היא, להשמיד את עם ישראל!

אבל מה היה בסוף המלחמה? הושיבו את אברהם אבינו על הבמה ואמרו לו: "אתה אלוהינו! אתה מלכנו!" – אמר להם אברהם: "אני לא מלך וגם לא אלהים – הקב"ה הוא מלך!"

(ברוך שאמר)

ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:

פרש"י 'לך לך - להנאתך ולטובתך. ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם'. וצריך להבין מה שייך להודיע טבעו של אברהם אבינו בעולם? וכתוב בספר 'שפתי מהר"ש' להרה"ק רבי שמואל אנגל מראדמישלא, ע"פ מש"כ ב'עקדת יצחק' פ' בחקותי שיש שני הנהגות שהקב"ה מנהיג את עולמו, הנהגת הטבע והנהגת למעלה מהטבע, הנהגת הטבע בא מעשה כוכבי לכת, ז' ימי בראשית. ויש הנהגה למעלה מהטבע שהקב"ה מתנהג עם ישראל לבדם, שהוציאם מיד שרי מעלה, ועיני ה' אלקיך בארץ ישראל בהשגחה פרטית. ואי בגמ' פסחים דף קיח 'בשעה שהפיל נמרוד את אאע"ה בתוך כבשן האש, עמד גבריאל לפני הקב"ה, רבונו של עולם ארד ואציל את הצדיק מכבשן האש, אמר הקב"ה אני יחיד בעולם והוא יחיד בעולם נאה ליחיד להציל את היחיד'. כאן מצאנו שגבריאל המלאך רצה להציל את אברהם. ובחנניה מישאל ועזריה כשהפילו אותם לכבשן האש, אי' בגמ' שבא 'יורקמי שר הברד' ואמר לפני ה' שירד ויצנן כבשנו של נבוכדנצר, אמר לו הקב"ה, אדרבה ירד של אש, ויקדיח מבחוץ ויקרר מבפנים. וכן היה שכל מי שהיה סביב כבשן נשרף, ושלושת הצדיקים יצאו חיים וקיימים.

וביאר העקדה שכל המלאכים שרצו להציל ע"י עצות של כוחות הטבע, כמו גבריאל שהוא שר של אש שהוא כביכול שולט על ענין אש, והוא יצננו להציל אברהם, וכן יורקמי רוצה לצנן עם ברד. כל זה הוא בדרך הטבע, ואמר להם הקב"ה אני אציל את הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כדאי' במגיד דבריו ליעקב אות ד' שכשהיודי עובר את השי"ת למעלה מדרך הטבע, שמשבר תאוות גופו לכבוד ה', אזי הוא זוכה שהקב"ה מתנהג עמו למעלה מדרך הטבע.

והנהגה ש"ש שכן מצאנו במשה רבינו שראה את מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש ואינו אוכל, והתפלא על כך. אמר לו הקב"ה 'שלא נעליך מעל רגליך', פשוט מעליך את כל דרכי הטבע, מכאן והלאה התעלה למעלה מדרך הטבע, שם אין נעלים, כמו בדרכי המקדש מקום הניסים אין נכנסים בנעליים, כמ"ש ביושב בסתר עליון 'על שחל ופתן תדרוך, תרמוס כפיר ותנין', זוהי הנהגה שלא כדרך הטבע שאדם דורך על נחשים ואינו ניזוק, כיון שהוא יושב בסתר עליון, אינו מתיירא מכל פחדי עוה"ז שבדרכי הטבע, כך אמר הקב"ה למשה שילך במדבר בלי נעלים, ולהתנהג בהנהגה שלמעלה מדרך הטבע. ושם נאמר 'ויקרא אליו אלקים' אלקים בגימ' הטבע, שמשם קראו לו להתעלות למעלה מדרך הטבע, וכמ"ש העקדה ומהר"ל 'סנה' אותיות הני"ס, למעלה מדרך הטבע. ולפי זה מבאר מהר"ש אנגל שהצדיק יכול להתרגל לסוג חיים שהוא כבר מתרגל להנהגה שלמעלה מדרך הטבע, כרבי חנינא בן דוסא שפשוט אצלו שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, ואי"כ נעשה זה בחי' טבע אצלו, שהרי כל ענין הטבע הוא התמדה של הנהגה, כמ"ש חזו"א שאין בין טבע לנס אלא שהטבע הוא נס מתמיד, ואם בבית הצדיק הנס הוא בהתמדה, הרי ש'למעלה מדרך הטבע' נעשה אצלו 'טבע' כי כך הוא רגיל לחיות באופן של ניסים ונפלאות.

אברהם אבינו צועק בעולם שלא יהיו משוקעים בטבע של הבירה דולקת, כמ"ש השפת אמת שהבייה שקועה בדרכי הטבע ודולקת ורודפת אחר ההבלים, אברהם אבינו יחיד בעולמו ומכריז כדברי הרמב"ן שאין טבע כלל, רק הכל נס ופלא. ויתן בעפר חרבו ויצנן המלחמה, אברם אינו מוליד ואברהם כן מוליד, כל מהלך חייו של אאע"ה הוא לבטל את דרכי הטבע. אך העולם עוד לא ידעו מזה. וזה שהבטיח לו הקב"ה 'ואגדלה שמך' ופרש"י 'שאודיע טבעך בעולם', אודיע בכל העולם מהו ה'טבע' של הצדיק, שהוא חי' תמיד באופן שלמעלה מדרך הטבע. כבבית רחב"ד, שאין שום התפעלות מחומץ שדולק, וכמ"ש השפ"א שאם היה רחב"ד מתפעל מזה, לא היה קורה הנס, כיון שזה מילתא דפשיטא אצלו עד עומק הפשוט שבנפש, שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, אזי אין באמת שום חילוק, והקב"ה מגלה לו האמת שהחומץ כשמן. כי הקב"ה דרכו שאינו משבר הטבע, כך היה רצונו, כל זמן שאדם מסתתר אצל האדם ע"י הטבע, הרי הוא מסתתר בדרך כלל, אך אצל הצדיק שאין הקב"ה מצליח כביכול להסתתר ממנו, א"כ אין שום תועלת בהסתרת הטבע.

אברהם אבינו שנתעלה למעלה מדרך הטבע ע"י הברית מילה, אזי שנתנה הטבע שלו לדרך ניסית, וזהו אודיעך טבעך בעולם, כי אאע"ה גילה סוג טבע חדש בעולם, כל המזלות אומרים שאינו מוליד, והוא כן מוליד. וזש"כ צירוף דברי רש"י 'ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם', כאן שאתה חי בתוך הטבע אי אתה זוכה לבנים בדרך הטבע, אך כשתלך לך מארצך ותבא אל הארץ אשר אראך, שם אודיע טבעך בעולם, שזהו מקום של ניסים ונפלאות, ששם יש סוג טבע אחר, שהנס הוא טבע אצלם. וכמ"ש הדגמ"א על זקנו הבעש"ט שעבר את הנהר בלי שמות ויחודים אלא עם אמונה פשוטה, כי הצדיקים ממשכיים קדושת א"י למקום מקום מדרך כך רגליהם הקדושים, כמו שחידש יעקב אבינו שיכולים לזכות לא"י שלא במקומה. וכמ"ש מהר"ש"א שזהו חידושו של יעקב אבינו שבבית הכנסת א"י, אך אברהם אבינו עדיין היה לפני זה, והיה צריך ללכת בפשטות לארץ ישראל ולזכות לכך. כי כל מה שחידש יעקב אבינו ענין המשכת א"י שלא במקומה הוא רק לאחר שייסד אברהם אבינו את קדושתה במקומה. וכל מה שגילה הרמב"ן שאין שום טבע בהנהגת העולם, הכל נס, אינו מדבר רק בארץ ישראל, אלא אפי' בברצלונה וטוליטונוא, כי כל יהודי שמשותק לארץ ישראל הוא יהודי של א"י, ויש לו את המטבע של אאע"ה בכל אתר ואתר. אלא שאאע"ה שהוא תחילת הקדושה היה צריך להכנס ממש למקום

הקודש. 'שם אתה זוכה לבנים, ושם אודיע טבעך בעולם', לגלות המטבע שלך בעולם שיכולים לחיות טבעית עם ניסים ונפלאות.

מה ענין היה לאברהם אבינו לחקוק צורתו במטבע ולשלוח לכל העולם?

כתוב בספר וצוה הכהן פרק כה [לא השו"ת הידוע וצוה הכהן, אלא מתלמידו של המגיד הגדול ממעזריטש, ידי"נ של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע, הוא היה דור רביעי להסמיכת חכמים, וחתנו של הרה"ק רבי יואל הלפרין אב"ד סטעפא תלמיד הבעש"ט (הודפס בספרים קדושים לתלמידי בעש"ט חלק כ"א) ע"פ דברי המדרש 'ואגדלה שמך שאודיע טבעך בעולם, שיצאו מוניטין שלך בעולם', היינו שיפרסם הקב"ה את המטבע שתקן אברהם אבינו בעולם שיהיו מקובלים בכל מקום ומקום, עובר לסוחר. והיו מטבעותיו ניכרים לכל, כדברי הגמ' ב"ק דף צז' תנו רבנן איזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקניה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר' לפרש"י אברהם ושרה מצד אחד ויצחק ורבקה מצד שני, ולמהר"ש"א שני הצדדים אברהם ושרה, כאן בזקנותם וכאן כשחזרו לנערותם. ואנו מאמינים באמונה שלימה שדברי הגמרא אמת ויציב, וצריך להבין אע"פ שהיה אברהם אבינו מלך, כמו שדרשו חז"ל עה"פ 'הוא עמק המלך', אך מה ענין קדוש היה לאברהם אבינו ליצוק מטבעות עם תמונתו? [ידוע המעשה עם רבי יעקב עמדין שעשה מטבע בצורת החכם צבי, והרוקח לא היה לו ניהא בכך]

בכל מטבע או שטר חקוקים המון מחשבות של כחי ועוצם ידי

וביאר כי ענין המונה יש בו חסרון נורא, כי שטר של מאה דולר עבר הרבה מאד וימים שהיה להם כמות של 'כחי ועוצם ידי עושה לי את החיל הזה', בתוך המטבע והשטר מושקעים הרבה מחשבות אנוכיות של אנשים, ואפי' אלו שהטביעו את המטבע היה להם מחשבה של ישות. ונודע מש"כ בני יששכר פ' שופטים שצריכים מאד להזהר מממון שאינו כשר, כי כח הפועל בנפצע. וכלשון המקרא 'ואליו הוא נושא את נפשו' עלה ככבש ונתלה באילו, וביאר בעל התניא באגה"ק שחלק מנפשו של אדם גנוה וטמונה בממונו, וכיון שאדם מקושר מאד עם המטבע, הרי מחשבותיו שהטביע במטבע מפריעים מאד לאיש כשר כשהמטבע באה לידי. [אולי כדאי להדר בשטרות חדשות שעוד לא נגעו בהם מדי הרבה ימים ומחשבות, יש שהידרו בצדקה בכך]

'ופרצת' במשנתו של אברהם אבינו...

כיון שאברהם אבינו פירסם את האמונה בעולם, דבר ראשון ראה להטביע מטבע שיכניס בה מחשבות של אמונה, מטבע יחיד בעולם שהוטבע בלי אנוכיות וגשמיות וגאווה. זו היתה תשוקת אברהם אבינו לזכות את כל העולם באור האמונה הק', לכן הטביע מטבעות שהם יסעו מהודו ועד כוש ויתפשטו בכל אתר ואתר, וכיון שכח הפועל בנפצע, ישפיע הדבר הזה על כל מי שיקבל המטבע שלא יטבע בכחי ועוצם ידי' [יתכן שזהו ענין חלוקת המטבעות שנהגו הצדיקים] ולא עוד אלא שאברהם אבינו רצה להעביר מסר פנימי על המטבע, מה עשה, כתב שם את הנס שהיה עמו, שהיה הוא ושרה תחילה זקן וזקנה, בשנת כך וכך, ולאחר מכן כתוב בצד השני של המטבע, הנה התמונה שלנו כמו חתן וכלה לאחר גיל מאה. אנשים התחילו להתבלבל, מסתמא יש טעות בתאריך של התמונה, הלכו להממשלה ובדקו במטבע שלהם, וגם שם היה כתוב כך, תאריך מאוחר על התמונה הצעיר יותר, וכך נהיה רעש גדול בכל העולם שכך הוה מעשה שהקב"ה עשה נס ואברהם ושרה חזרו לנערותם. כיון שכל אחד מסתובב עם מטבעות בכיס שהם צועקים שאין טבע רק השגחה ונס, ממילא היה בזה פרסום האמונה באופן נפלא עד מאד. [באופן מעין זה זכה הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארליץ זי"ע להחזיר יותא מפ' אלף אנשים בתשובה, שישב בביתו ופעל בפנימיות שיכנסו הרהורי תשובה בלבם] וכן אמרו חז"ל על מרדכי הצדיק שהיה משנה למלך ותיקן מטבעות, שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן, כדי לגלות שאין טבע כלל, כמו שאי אפשר להבין בדרך הטבע שזקן וזקנה יהפכו לבחור ובתולה, אי אפשר להבין איך משק ואפר יהפך לעטרת זהב גדולה. זהו מטבע של הצדיקים שמגלים את האמונה בעולם.

מטבע של צדיקים מגלים שאין טבע כלל, הכל נס

וכן אמרו במדרש בראשית רבה ריש פ' לך שדוד המלך תיקן מטבע, ועליו היה חקוק מקל ותמיילי מכאן ומגדל דוד מכאן, בתחילה אמרו שהוא פסול לבא בקהל, מזור הייתי לאחי ונכרי לבני אמי, והיו מצפים בבית ישי על בשורה שנטרף דוד ע"י אריה או דב. כשאמרו לאביו ישי שיביא את בנו לראות מי ראוי למלך, הביא את כולם מלבד דוד, שלא עלה על דעתו כלל שהוא ראוי כלל להיות בתוך המשפחה, דוד המלך אינו שוכח את זה, הוא חוקק מקל ותמיילי מצד אחד, ומצד שני מגדל דוד, מאשפות ירים אביו. כי אין דרך הטבע כלל. שמעתי מעשה אמת בן דורי. אברך שלא זכה לזש"ק י' שנים מנשוואי, בתחילת הנהגת האדמו"ר רבי ישראל מויו'ניץ שליט"א נכנס אליו עם קוויטל שמו ושם אשתו ולא כתב שאין לו בנים, כי הרופאים ייאשו אותם לגמרי. האדמו"ר שאל אותו, מדוע לא כתבת בקוויטל שאתה צריך ישועה? השיב האברך: 'אין זה בדרך הטבע כלל שיהיו לי בנים'. אמר לו רבי ישראל: 'וכי מה שאני יושב כאן על כסא האדמו"רות, זה כן בדרך הטבע???' ולשנה הבאה זכה להכניס את בנו בביתו של אברהם אבינו ע"ה... האדמו"ר מויו'ניץ גם יכול להטביע מטבע כנ"ל. מצד אחד תמונה של י"ז השנים המתוקים... ומצד שני תמונה של היום. כי באמת אין שום הנהגת הטבע לבני ישראל.

גם יעקב אבינו מצאנו שתיקן מטבע, אלא שלא גילו חז"ל מה היה חקוק על המטבע, בוודאי היה יכול לחקוק מצד אחד תמונה איך שאלפיו גונב לו הכל, רק נשאר המקל, וכך עבר את הירדן, ובנס מת איזה גוי ולקח את בגדו... ובצד שני היה יכול לחקוק תמונה של ששים רבוא כלבים שומרי צאנו.

ודווקא חקקו הצדיקים ענין האמונה הזאת על מטבע, כי תאוות ממון הוא כלולים בה כל העבודות זרות שבעולם, וכמ"ש בספר החיים אחי המהר"ל, ובאגרת הקודש להרה"ק רבי אלעזר בן מורינו רבי אלימלך זי"ע, וכדי שיזכור האמונה

בשעת משא ומתן, ולא ישקע בדרכי הטבע כלל, הנה שק ואפר כאן ועטרת זהב כאן, אין לנו שום שייכות לטבע במהגו של עולם, זהו הטבע של הגויים, אך בני ישראל יש לנו הנהגה אחרת לגמרי.

הקב"ה ברא את הטבע תחת השמש, והצדיקים אומרים 'הכל הבל'
וזש"כ רש"י בספר קהלת עה"פ 'הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל' 'שלמה המלך קורא תיגר על מעשה בראשית', 'הקב"ה אומר על הטבע 'הנה טוב מאד' שלמה המלך אומר שהכל הבל, ז' הבלים כנגד ז' ימי בראשית. כי תחת השמש הכל הבל, אך למעלה מהשמש אינו הבל. כי יהודי שמגלה שאין טבע רק השגחה בלבד. רבי חנינא בן דוסא עומד בביתו וצוחק על בתו שדואגת על חשרון השמן, הבל הבלים הכל הבל, מי שאמר לשמן וידלוק יחומץ וידלוק, הוא ושלמה המלך עומדים וצוחקים על מעשה בראשית. כי לפי מעשה בראשית מוכרח שמן ופתילה כדי שידלקו. ולמעלה מן השמש החומץ דולק כמו השמן. והדברי חיים מצאנו שולח יהודי חולה ריאות שיריח את הנרות שבת בשעת כיבוים ויתרפא רפואה שלימה. ומהר"א מבעלזא ז"ע שומע שהרופא אמר שאין תקוה, וצועק שלא ידברו כך בחדרו, וחזרו ואמרו שהרופאים אמרו שיוכלים לקחת כבר את החולה הביתה... ושמח מהר"א ואמר גם אני אומר כך לקחת את החולה לביתו, ונתרפא החולה, ויחי יותר מתשעים שנה. ועוד כהנה וכהנה צדיקי אמת שמלגלים על מעשה בראשית. שהרי הרופא אינו מדבר סתם, יש לו הוכחות אמיתיות מתוך דברי מעשה בראשית. אלא שהם קוראים תיגר על מעשה בראשית.

מקור קדום לתלמידי תמונות על צדיקים בבית
וכתב עוד שם ב'וצוה הכהן' שבדורות הקודמים היו חסידים ואנשי מעשה נזהרים מלתלות תמונות אנשים בביתם, ובלטיט נהגו לתלות תמונות הצדיק רבי נחומ'קע הורודנער זצוק"ל, גם בבית החפץ חיים היתה תמונת רבו על הקיר, וצוה להסתכל על פניו הקדושים. וכן נהגו בימינו בבתי חסידים. כשנחפש מקור קדום לזה כמעט שאינו בנמצא, אך שם בספר 'וצוה הכהן' [ידי"ג של הרה"ק רבי פינחס קאריצער ז"ע] האריך מאד שיש לזה השפעה גדולה על בני הבית, להסתכל על פני הצדיק. דהא אמרו בגמ' שבת קמט שאסור בשבת להסתכל על הציור של תמונת הצורה, ודיוקן עצמו אל בחול אסור, שנאמר אל תפנו אל האלילים. וכתבו בתוס' שמדובר שם דווקא בתמונות שעשויים לעבודה זרה, אך תמונות לנוי מותר, והביא אה"מ מדברי הגמ' בע"ז שרבי מנחם בריבי סימאי נקרא בנן של קדושים דלא אסתכל בצורתא דזווא, ואם היה איסור להסתכל על כל דיוקן, מה מעלה היא זאת, הרי איסור גמור הוא. והקשה ה'וצוה הכהן' [תלמיד המגיד, ואב"ד יאמפלא ועוד] והא תוס' שם במסכת ע"ז הקשו להיפך מדוע נקרא בנן של קדושים, מה חסידות היא זו והא בגמ' שבת אמרו שעל דיוקן עצמו אסור להסתכל? הרי שדברי התוספות סותרים זא"ז? ובמס' ע"ז אין תוספות מחלקים בין צורה לע"ז או לאו, אלא מחלק בין צורתא דזווא שאין בה הפנאת הלב כיון שהזוה רגיל מאד, ליכא ביה משום 'אל תפנו', אך בצורת דיוקן אחר שכן מפנה הלב, אסור בו משום אל תפנו. וכ"כ הרי"ן בשם הערוך שיש איסור להסתכל על דיוקנאות משום שזה מושך הלב להסתכל בהם, ונאמר 'אל תפנו', אל תפנו א"ל מדעתכם. כך דעת התוס' בע"ז וכן הוא שיטת הערוך.

הסתכלות על דיוקן הצדיק ממשך עליו קדושת צלם אלקים שבפני הצדיק
וצ"ע מדוע מותר להסתכל על השמש והירח, ועל אילנות ועשבים, ועל בניינים וכלי כסף וזהב, ואין עוברים משום 'אל תפנו', מה נשתנה דיוקן שהוא מפנה את הדעת מלחשוב מהש"ת יותר משאר ההסתכלויות המתורות שבכל העולם? וביאר ע"פ מש"כ בכתבי האריז"ל שצורת האדם מכוון כנגד עולמות עליונים, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ואפילו על תמונת הצדיק נאצל צלם רוחני החופפת עליו. משא"כ ציור דיוקן של רשע איש בו צורת צלם רוחני דקליפה דרוחא דמסאבא, כי יש צלם אדם קדושה ויש צלם אדם דקליפה. וכתב מהר"א דרז"א במגילה דף כח, שלכן המסתכל ברשע עיניו כחות, היינו שנחסרים בעיניו קדושה וטהרה. כי ממשך על עצמו רוחא דמסאבא (וצריך בזה חיזוק גדול, כי בעיתונים החרדיים שלפני שבעים שנה לא הביאו תמונות של גויים, אפילו לא תמונה של סטאלין ימ"ש, ואילו בימינו כל העיתונים ה'כשרים' מלאים בטרומפיים למיניהם) והנה כשסתכל על צורת הצדיק, ואפילו אין צורת הצדיק לפניו אלא שמצייר במחשבתו צורת הצדיק, [כיוסף הצדיק שהיה לו שמירה כשנזכר דיוקן של יעקב אבינו, ואי' בירושלמי שכשלומדים מימרא מהצדיק שהוא מכירו ויודעו, יצייר לפניו צורת בעל השמועה כנגדו. והצדיקים הגדולים היו ממשכים אפילו תמונת אביי ורבא כשלמדו דבריהם בגמ' כנודע מהרה"ק רבי שמעלקא ז"ע] ע"י נמשך עליו השפעה דקדושה מצלם אלקים שבדיוקן הצדיק.

ומה שאמרו בגמ' על רבי מנחם בן סימאי שנקרא בנש"ק שאפילו בדרך אגב לא הסתכל על צורת דיוקן רשע שעל הזוה. כדי שלא יזכר מהקליפה השורה על צורתו. וכיון שידיעת ההפכים שוה, הרי לנו שאם יש תמונת הצדיק על המטבע, כתמונת אברהם אבינו, מרדכי הצדיק, דוד המלך, הרי זה משפיע קדושה גדולה על המסתכל בהם. בוודאי על מטבעות הללו היה רבי מנחם בריבי סימאי מסתכל בהם. וזה היה טעמו של אברהם אבינו שצייר צורת הצדיק על המטבע, שבוה קישר את כל העולם במחשבתם לצורות הקדושות, ואשרי מי שמצייר את דיוקנם במחשבתו.

כתוב בבאר מים חיים עה"פ 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', ואמרו בגמ' ב"ב דף טז שאברהם לא הסתכל מעולם על שרה. וכ' שדרך הצדיקים שיוודעים שהם צריכים להכנס למקומות הנסיון, במקום שצריך שמירה גדולה, מה עושה הצדיק, הוא מתקשר למקום גבוה מאד באהבה ויראה כדי שלא יוכלו לנתק אותו ע"י שום ראייה או שמיעה אסורה, וכשרואה דבר מה, הוא תיכף מקשרו לשורש האלקי, כמו שלימד אותנו המגיד ז"ע להתבונן בשורש היופי ושורש האהבה, ולאזוב את הש"ת באהבה יתרה ע"י שכופה את יצרו ומתבונן שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו. והנה אברהם אבינו לפני שירד למצרים ערות הארץ נתדבק בדביקות עליון מאד כדי שלא יזכר מטומאת מצרים. ולכן עד הנה לא היה אברהם אבינו מורה היתר לעצמו להסתכל על שרה אשתו, שזהו מעין דמעין דמעיין דלא תתורו, אע"פ שהוא מותר, היה מרחיק עצמו מאד מלהכשל. אך הפעם הראשונה שהתיר לעצמו להסתכל בשרה היה כשהיה צריך לרדת למצרים, ולכן הוצרך להתקשר בקשר עליון ואדוק בשורש אלקותו יתברך שבכל תנועה בעולם, א"כ הכל רווח, יסתכל עתה על הצדקת הגדולה שרה, להמשיך על עצמו מקדושת צלם האלקים שבפני הצדקת שרה אמנו. ואז ידע שבאמת היה צריך להסתכל עליה תמיד גם לפני כן, כי 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' ואין בה שום קליפה והסתרה כלל.

ובזה מיושב פליאה נשגבה היתכן שאברהם אבינו שלח תמונת שרה לכל העולם כקוקה על המטבע, ולשיטת רש"י גם היה תמונת רבקה מצד השני של המטבע, הרי צריך מאד להזהר שלא להכשיל אחרים ב'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. לא עוד, אלא שהוא בעצמו אינו מסתכל מימיו על שרה אשתו, ואיך פתאום הוא שולח לכל העולם את התמונה שלה? אלא שלאחר שהיה דבוק בהש"ת בדביקות עליונה מאד, וראה לפתע שהיא צדקת גדולה מאד בדרגת צדיק מופלג שמי שמסתכל בו מקבל על נפשו הארת קדושת צלם האלקים שבפני הצדיק. לכן חקק צורתה במטבע שכל בני העולם יבואו ליראה את השם הנכבד בזכות צורתה הקדושה.

אמנם בימינו הלכה למעשה אסור לשלוח תמונות של נשים, ואין שום מקור בשולחן ערוך שהקילו ברבנית של האדמו"ר. אך אברהם ושרה שהם אב המון גויים והיא אמה של כל העולם. ואי' בספ"ק שבשעת נסיון יצייר צורת אביו ואמו. כלל הדברים שיש לנו כאן מקור ענין תמונות של צדיקים, יש דברים בגו להמשיך על עצמו קדושת צלם האלקים של הצדיק. והוסיף שם שמשנה רבינו היה מסיר את המסוה כדי שכלל ישראל יסתכלו בצורתו הקדושה ויבואו ליראת שמים. בתחילה נתייראו להסתכל על פניו הקדושים עד שקרא להם והסתכלו בו. כי יש צדיקים שלא נתנו שיסתכלו על פניהם, מהר"ד מבעלזא ז"ע אמר שלא יסתכלו עליו בשעת הקפות, והאריז"ל אמר למהר"ו שניזוק בעיניו על שהסתכל עליו בשעת ק"ש. ואמר לו ג' מקומות בתפילה שלא יסתכל עליו שם. כך היה במשה רבינו בתחילה כשקרן עור פניו ולא יכלו להסתכל בו, אך לאחר שברצונו הסיר את המסוה, היתה קדושה ושמירה מיוחדת שיוכלו לזכות להסתכל בפניו הקדושים. תוכחה מגולה שלא להסתכל על תמונות הרשעים שבעיתונים

וכמו שלמדנו כאן שיש השראה מיוחדת בתמונה של צדיק וקדוש, הרי זה לעומת זה עשה האלקים, צריכים לשמור מאד מלהסתכל על פני גויים ורשעים, אפילו דיוקן של טראמפ יכול להשפיע שלא כראוי. בימינו יש 'שער בלאט' שכל כולו מרוח בפרצוף טמא ומטומא מאנשי דור המבול, גוואלד. הרי אסור להסתכל בפני אדם רשע, לא רק בפניו ממש אלא גם בדיוקנו. וכמ"ש בגמ' מגילה שאמר רבי יהושע בן לוי במה הארכת ימים 'שלא הסתכלתי בצלם דמות אדם רשע', צלם דמות דייקא, לא רק עליו לא הסתכל אלא גם על תמונתו לא הסתכל. ונאמר בדרך הלצה שמי שנכשל והסתכל בתמונת טראמפ וחבריו, צריך תשובת המשקל ולענין היטב בפנים הטהורות בפנית החי שביכל העולם כולו, בתקוה שיש שם תמונה של צדיק.

(הגרמ"י רייזמן - ה' לך ע"ח)

בדרך הדרוש

דאברהם הוא דקאמר לי' הכי, והיינו משום דאדם חשוב ונאמן. והשתא א"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' אל הארץ וגו', והיינו כדי שיהא קונה בהילוך, וקשה הא אין הילוך קונה אלא בני רבים ואברהם שהיה יחיד אין בדין שיהא הילוך קונה, ע"ז בא המדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול וא"כ הוה אדם חשוב וכרבים דמי ודו"ק. ואפשר לומר נמי מה דאיתא עוד במדרש ואעשך לגוי גדול, אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, דר"ל לפי דעה זו דדוקא רבים קונים בהילוך אבל יחיד אינו קונה בהילוך אפילו אדם חשוב, א"כ הדרא קושיא לדוכתא האין קנה אברהם בהילוך והא אין יחיד קונה, לכך אמר אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, וא"כ הוה דינן רבים מחמת זה שיצאו ממך אומה גדולה ושלמה ודו"ק

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך ואעשך לגוי גדול וגו' (יב, א) במדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול, וקשה למה הבטיח אותו לעשותו כהן גדול. כדי לכהן זה אקדים מה שכתבו מפרשי התורה דאברהם קנה ארץ ישראל בהילוך, ואיתא בגמרא (בבא בתרא דף צט, ב) מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו וכי ורי' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר"א וחכ"א אין הילוך מועיל כלום עד שיהויק, אמר ר' אלעזר מ"ט דר"א דכתיב קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתנה, ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר לי' הכי. ואיתא חילוקי דעות מזה בפוסקים, והכריעו דגבי רבים הילוך קונה כמו דאי' פלוגתא מזה בגמ' והכריעו נמי בה דאדם חשוב קונה בהילוך כמו רבים וכרמשי התם משום חביבותא

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פְּרִשֶׁת לָךְ לָךְ

פניני אמן ותפלה בפְּרִשֶׁה

מאוצרות אמונים

יתחשב בעבודה שלפני מזלו אינו יכול להוליד.

לְכָךְ כָּנְנוּ חֲכָמִים בְּאֻמָּרָם (ברכות ו א): "כָּל הַקּוֹבֵעַ מְקוֹם לְתַפְלָתוֹ - אֵלֶיךָ אֲבָרְהָם בְּעֶזְרוֹ"; הַמְאֻמֵּן בְּשִׁלְטוֹן הַמַּזָּל, מְנַסֵּה תַדְרֵי לְשׁוֹנֵת מְקוֹמוֹ, אוֹלֵי יוֹעֵיל לוֹ הַדְּבָר. כְּבָלְעִם הַרְשָׁע שֶׁשָּׁנָה מְקוֹמוֹ פֶּעַם אַחַר פֶּעַם בְּנִסְיוֹן לְגַבֵּר עַל הַמַּזָּל וּלְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל (ראה במדבר כט). אוֹלַם 'הַקּוֹבֵעַ מְקוֹם לְתַפְלָתוֹ' מְצַהֵר בְּכָךְ עַל הַפְּרָתוֹ בְּעֵבֶדָה שֶׁיִּכְוֹל ה' לְהוֹשִׁיעוֹ לְמִרוֹת מַזְלוֹ, וּלְכָךְ 'אֵלֶיךָ אֲבָרְהָם' - שֶׁשָּׁנָה אֶת מַזְלוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם, יִהְיֶה 'בְּעֶזְרוֹ' וְיִשָּׁנָה אַף אֶת מַזְלוֹ לְטוֹבָה.

בית אמונים

אָדוֹן עוֹלָם - לְהַזְכִּיר זְכוֹת אֲבָרְהָם

ו'יאמר אֲד-נִי אֲלָקִים בְּמָה אֲדַע כִּי אֵינִי שֶׁנָּה' (טו ו)

בְּגִמְרָא (ברכות ז א) דְרָשׁוּ חֲכָמִים עַל פְּסוּק זֶה: "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי: מֵיּוֹם שֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה אֲדָם שֶׁקָּרָא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'אָדוֹן' עַד שֶׁבָרָא אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ וּקְרָא 'אָדוֹן'."

עַל פִּי זֹאת בָּאָר רַבִּי פִּינְחָס הַמַּמְדֵי מִפְּאֵלֶיךָ אֶת הַשַּׁעַם שֶׁאֵנוּ מְקַדְּמִים לְתַפְלַת שַׁחְרִית אֶת פִּיטוֹ 'אָדוֹן עוֹלָם'. כִּי כִּפִּי שְׁבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים, טָרַם תַּחֲלַת סָדֵר עֲבוֹדַת הַתְּמִיד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַמְּנַהֵג שׁוֹאֵל: "הֲאִיר פִּנֵּי כָּל הַמְּזַרְחַ עַד שֶׁבִּחְבְּרָוּ" כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת זְכוֹת הָאֲבוֹת הַקְּבוּרִים בָּהּ (משנה יומא ג ג; רד"ש י"ט פ"ט). כִּךְ גַּם אֲנִי, רִאשִׁי שֶׁנִּפְתַּח אֶת סָדֵר תַּפְּלוֹת הַיּוֹם שֶׁנִּתְקַנְנוּ בְּמְקוֹם הַתְּמִיד, בְּהַזְכֵּר זְכוֹתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ שֶׁהָיָה הַרְאִשׁוֹן שֶׁקָּרָא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'אָדוֹן עוֹלָם'.

כְּאֲשֶׁר בָּא רַבִּי פִּינְחָס לְפָנֵי רַבּוֹ הַגָּדֵל מוֹלֵנָא כִּסְטָדוֹרוּ הַחֲדָשׁ בְּיָדוֹ, תְּבוּנוֹת הַגָּאוֹן בְּתַכְנֵנו, וְכִשְׁהַבְּחִין בְּפִרוּשׁ הָאָמֹר, הַפְּסִיר בְּהַתְּפַעְלוֹת: "אֵלּוּ הָיָה יוֹצֵא הַסְּדוּר לְאוֹר רַק כְּדֵי לְהַבִּיא פְּרוּשׁ זֶה - דִּינָנו!"

סדור 'שערי החכמים' בפרושי מניח צדק; שרית 'נפני יונה' (ולנא תרלי"ו) הקדמה

הַצְּדִיקִים אֵינָם רּוֹצִים לְהִטְרִיחַ

ו'תאמר שרך אל אברהם ונהג נא עצרני ה' מלדת בא נא אל שפחתי אילי אבנה ממנה וישמע אברהם לקול שרך" (טו א)

כתב רבי יהושע אבן שויעב תלמיד הרשב"א:

"וְהוּא שֶׁלֹּא הַתְּפַלֵּל עַל שָׂרָה כְּשֶׁהָיְתָה עַקְרָה, כְּמוֹ שֶׁהַתְּפַלֵּל יִצְחָק [כְּכַתּוּב (להלן כה א): 'וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לְה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עַקְרָה הוּא'] וְלִקַּח לוֹ שִׁפְחָה? כִּי הַצְּדִיקִים אֵינָם רּוֹצִים לְהִטְרִיחַ כְּלָפֵי מַעְלָה, אֲלֵא לְצַרְךָ גְּדוּל. וְיִצְחָק הַתְּפַלֵּל, כִּי לֹא הִתְרָה לוֹ שִׁפְחָה כִּי הוּא עוֹלָה תְּמִימָה."

דרשות ר"י אבן שויעב עה"ת ח"י שרה

אָמֵן עַל 'מִגּוֹן אֲבָרְהָם'

ו'אברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (יב א)

עַל הַבְּטָחָה: "וְהָיָה בְּרָכָה" הַבִּיא רַש"י אֶת דְרָשׁת חֲכָמִים (פְּסָחִים ק"ז א), שֶׁאֵף שֶׁשִּׁלְּשֶׁת הָאֲבוֹת הִזְכִּירוּ בְּבְרָכָה הַרְאִשׁוֹנָה בְּשִׁמּוּנָה עֲשָׂרָה, אֵין הוֹתֵמִים אֲלֵא בְּאֲבָרְהָם - 'מִגּוֹן אֲבָרְהָם'.

הַלְכָה הַיָּא כִּי שְׁלוֹשׁ כְּנֻגוֹת יֵשׁ בְּעִנְיַת 'אָמֵן': עַל בְּרָכָה שֶׁתְּכַנֵּה שְׁבַח בְּלִבְד מְכֻוֵּנִים: "אָמֵת הַיָּא הַבְּרָכָה" עַל תַּפְּלָה וּבִקְשָׁה מְכֻוֵּנִים: "הֵי רְצוֹן שִׁיתְקַיְמוּ דְבָרֵי הַמְּבָרָךְ", וְעַל בְּרָכָה שֶׁכּוֹלֵלֶת שְׁבַח וּבִקְשָׁה מְכֻוֵּנִים אֶת שְׁנֵיהֶם: "אָמֵת... וְהֵי רְצוֹן..." לְאוֹר זֹאת פֶּסֶק הַב"ה שֶׁעַל בְּרַכַּת 'מִגּוֹן אֲבָרְהָם' יֵשׁ לְכֻן 'אָמֵת' בְּלִבְד, לְפִי שֶׁכֵּלָה שְׁבַח.

אוֹלַם בְּמִשְׁנֵה בְרוּרָה' כָּתַב כִּי מְדַבְּרֵי בַעַל הַמִּגּוֹן אֲבָרְהָם' מִשְׁמַע שֵׁשׁ לְכֻן בְּבְרַכַּת 'מִגּוֹן אֲבָרְהָם' גַּם 'הֵי רְצוֹן', וּמְבָאָר שֶׁלְפִי שֶׁבְּבְרָכָה זֹאת מְנַהֵג בְּקִשָּׁה לְקִרְבַּת הַגָּאֵלָה בְּמִלִּים: "וְזוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם", סוֹבֵר הַמִּגּוֹן אֲבָרְהָם' שֵׁשׁ לְכֻן בְּעִנְיַת 'אָמֵן' עַל בְּרָכָה זֹאת גַּם 'אָמֵת' וְגַם 'הֵי רְצוֹן'.

שר"ע א"ח חכד ה' ב"ח' שם: 'מגן אברהם' שם ה' מ'שנה ברוחה' שם כה; 'באר ה'הלך' שם

אָמֵן - מְדוּר לְדוּר

"ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו מה יהיה זרעה; והאמן בה' ויחשבה לו צדקה" (טו ה-ו)

מדוע לא נאמר פאן 'ואמין' אלא 'האמן'?

בָּאָר רַבִּי אֲבָרְהָם יוֹסֵף קְרִיִּיזוֹוִירֵט רַבֵּה שֶׁל וואַיינִיטֶשׁ: רַמְזוֹ הַכּוֹתוּב לְכָךְ שֶׁאַחַר שֶׁנִּתְבָּרַךְ אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבְרַכַּת: "כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ" עֵנָה 'אָמֵן' אַחֲרָיו הַבְּרָכָה. בְּפַעֲלָתוֹ זֹאת טְבַע לְדוּרוֹת בְּקִרְבַּת בְּנֵי אַחֲרָיו אֶת מַצּוֹת עֵנִית אָמֵן. לְכֻן אָמַר הַכּוֹתוּב 'הָאָמֵן' [בְּשִׁלּוֹן הַפְּעִיל] שֶׁגֵּרַם לְכָל הַבָּאִים אַחֲרָיו שֶׁיִּקְפְּדוּ אַף הֵם עַל עֵנִית אָמֵן, וְאֵת הַקְּבִיעָה לְדוּרוֹת שֶׁל הַנְּהַגָה זֹאת הַחֲשִׁיב לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'לְצַדִּיקָה'.

בית אברהם

"אמר לו: צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בו" (רש"י).

דרש רבי יעקב הלוי קופשטיין רבה של גמניצוו:

אָף כִּי קִבְעוּ חֲכָמִים (מ"ט כח א): "חַיִּי, בְּנֵי וּמְזוּזֵי... בְּמַזְלָא תִּלְיָא מְלִתָּא", הַמְתַּעַשֵׂשׁ בְּתַפְּלָה יְכוֹל לְשַׁנּוֹת אֶת מַזְלוֹ לְטוֹבָה. כְּפִי שֶׁפָּאן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲבָרְהָם שֶׁלֹּא

אֲבָרְהָם יֵשֵׁב בְּמְקוֹם תַּפְּלָה

ו'ישא לוט את עיניו וירא את כל כפי הירדן פי כלה משקה... כגן ה' כארץ מצרים באכה צער" (יג א)

באר ה'חתם סופר:

לוֹט בָּחַר לְשֵׁבֶת בְּסוּדוֹם אֲשֶׁר הִיתָה: "כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" - כְּפִי שֶׁבְּרָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמִּצְרַיִם בְּנִהַר הַנִּילוֹס שֶׁהָיָה עוֹלָה מֵאֵלֶיךָ וּמִשְׁקָה אֶת שְׂדוֹתֵיהֶם לְפִי שֶׁלֹּא חָפַץ שֶׁיִּתְפַּלְלוּ לְפָנָיו עַל הַגְּשָׁמִים, כִּךְ בְּרַךְ אֶת אֲדַמַּת סוּדוֹם, לְפִי שֶׁלֹּא רָצָה בְּתַפְּלָתָם. אֵף אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ בָּחַר לְשֵׁבֶת דּוֹקָא: "בְּאֵלֵינוּ מִמְרָא אֲשֶׁר בְּחִבְרוֹן" (להלן יג יח), אֲשֶׁר הִיתָה אֲדַמַּת טְרָשִׁים (כְּתוּבוֹת ק"ב א), כְּדֵי שֶׁתְּמִיד יִצְטָרַף לְהִיּוֹת בְּהַ דְּבוּק בְּהַ בְּתַפְּלָה עַל הַגְּשָׁמִים.

חתם סופר

תַּפְּלָה עַל מְצִיאָה כְּשֶׁרָה

ו'יאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה'... ואם אקח מפל אשר לך" (יד כב-כג)

אֶת תְּבוּת: "הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה'" תְּרַגְּם אוֹנְקְלוֹס: "אֲרִימִית יָדִי בְּצִלוֹ [בְּתַפְּלָה] קָדָם ה'", עַל מֵה הַתְּפַלֵּל אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ?

פרש רבי אברהם צבי גינצלר הי"ד מדיני הומונא:

אֶת הַפְּסוּק (תְּהִלִּים לב ו): "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהִי לַעֲת מוֹצֵא רַק לְשִׁטְף מִיַּם רַבִּים אֲלֵינוּ לֹא יִגְעוּ", פִּרְשׁ רַבִּי נִפְתָּלִי כ"ץ בַּעַל 'סְמִיכַת חֲכָמִים' בְּשֵׁם אֲבִינוֹ רַבִּי יִצְחָק הַכְּהֵן, עַל פִּי דִין הַמְּבָאָר בְּגִמְרָא (ב"מ כ"א א) שֶׁהַמּוֹצֵא חֲפִץ שֶׁנִּשְׁטַף מִשֻּׁדָּה חִבְרוֹ בְּאִמְצָעוֹת נִהַר שֶׁעָלָה עַל גְּדוֹתָיו [שְׁלּוּלִיתוֹ שֶׁל נִהַר], אֵינוֹ חַיִּב לְהַחֲזִירוֹ אֵף אִם יֵשׁ בוֹ סִימָן. וְאוֹלַם פֶּסֶק הַרְמ"א (ח"ו"מ רנט ז): "מִכָּל מְקוֹם טוֹב וְיִשָּׁר לְהַחֲזִיר". וְהוּא שֶׁנֶּאֱמַר: "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד" - הַמְּבָקֵשׁ לְשֵׁבֶת עַל הַתּוֹרָה בְּלֹא טְרוּחַת פְּרִנְסָה, "אֲלֵךְ לַעֲת מוֹצֵא" - שִׁימּוֹן ה' לְפָנָיו מְצִיאָה כְּשֶׁרָה כְּדֵי שֶׁיִּוָּכַל לְהַתְּפַרֵּס מִמְּנֵה. "רַק לְשִׁטְף מִיַּם רַבִּים אֲלֵינוּ לֹא יִגְעוּ" - אֵף לֹא מְצִיאָה שֶׁשִּׁטְף הַנְּהַר מִשֻּׁדָּה חִבְרוֹ, שֶׁהֵלֵא לְפִי שִׁחֲסִיד הוּא, יִהְיֶה עָלָיו לְהַחֲזִירָה' לְפָנָיו מְשׁוּרַת הַדִּין.

לְעִנְיַנָּה, אָמַר אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ לְמַלְכָּה סוּדוֹם: "מַעוּדֵי הַיִּתִּית מִתְּפַלֵּל כְּתַפְּלַת חֲסִידֵי שֶׁלֹּא תַגִּיעַ לְיָדֵי מְצִיאָה שֶׁאֲצַטְרֵף לְהַחֲזִירָה לְפָנָיו מְשׁוּרַת הַדִּין, וְכִשְׁהַגִּיעָה כְּזוֹ לְיָדֵי בְּמַלְחַמַת סוּדוֹם שֶׁדִּינָה כִּשְׁלּוּלִיתוֹ שֶׁל נִהַר, לֹא אֶהְיֶה מִמְּנֵה כְּלָל."

קדשה וברכה' (ל"ב כ"ז) ברכות ח א; 'צב אברהם'

קוֹבֵעַ מְקוֹם - מְשַׁנֵּה מַזָּל

"ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו מה יהיה זרעה" (טו ה)

"עֵנִית אָמֵן הַיָּא מְכַלֵּל הַבְּרָכָה... עַל יְדֵי שְׁעוּזִים אָמֵן הַבְּרָכָה הַשּׁוֹבָה יוֹתֵר" (משנ"ב כסז כ).

ברכת המזון - 'הטוב והמטיב' (ב')

ימלכותו בראון קבלו עליהם'

הקודמות שחיבנו מדאורייתא, נתקנו הודאה על טובות שגומל הקדוש ברוך הוא עמנו בכל יום: ברכת 'הטוב והמטיב', שגאומרה הודאה על נס הרוגי ביתר, הוסיפו חכמים לשנות נוספים של הזכרת שם שמים, של שבת בשנה, ובתוכה: 'ג' גמולות, ג' הטבות וג' מלכות' (ברכות טו א; תוספות פתחים ד ב ד"ה טוב), שהם: "הוא גמולנו, הוא ימלנו", הוא הטוב, הוא מטיב, הוא ייטיב; "מלך העולם... מלכנו... המלך הטוב."

הזכרת שלוש המלכות בברכה זו נעזרה כדי למלא את חסרון שתי המלכות שהשטמו בברכות הארץ [נוהג] ובונה ירושלים [רחם], שבהן לא נזכרה לשון מלכות. ואף שמצד הדין לא הצרכנו להזכיר מלכות בברכות אלו, משום שהן מגדרות בברכה הסמוכה לחברתה. מכל מקום, כיון שבברכת 'רחם' הזכרנו מלכות בשר ודם [ועל מלכות בית דוד משיחא], לפיכך ראוי היה שזכיר בה אף מלכות שמים. ואולם, בפעל נמנענו מלהזכיר בה מלכות שמים, כדי לא להשוות חלילה בינה למלכות בשר ודם שהזכרה בה. לפיכך בברכת 'הטוב והמטיב' שנתקנה לאחר מכן השלמו ההזכרות גם בעבור שתי הברכות הקודמות לה (טו א"ח פטפ).

טעם נוסף להזכרת מלכות ה' בברכת 'הטוב והמטיב' כתב האבודרהם על פי המנבא במדרש (ראה 'מדרש שגאל' י ג), שבתקופת מלכות רחבעם מאסו ישראל בשלושה דברים: במלכות שמים, במלכות בית דוד ובבית המקדש, ומשום כך נגזר עליהם שלא יאזלו עד שישבו ויבקשו את שלטתם.

לפיכך תקנו לנו לבקש על שלושה דברים אלו בברכת המזון; 'על ירושלים עירך... ועל מלכות בית דוד משיחא' - בברכת 'בונה ירושלים', ועל מלכות ה' בברכת 'הטוב והמטיב', שבכל פעם שאנו מבקשים על שלושה דברים אלו אנו מבטאים את חרפתנו על כך ולפיכך ראוי לזכור לתאן ברכה שבעבר מאסנו בהם, ועמה אנו מקבילים אותם בראון. וכיון שכך נזכה שוב לראות בברכה ובגאולה השלמה.

מדרג הטוב והמטיב

הברכה נפתחת בהזכרת רשימה של תארים שבהם אנו כותבים את הקדוש ברוך הוא: "הוא-אבי-אבינו, מלכנו, אדירנו...". וכא-באר המהר"ל (נתיבות עולם נתיב העבודה יח), שברכה זו שונה מקודמותיה; שלוש המלכות

ברוך... פוקח עורים

שעולות גבוהה מאד, וכמו כן תאלץ להתאשפו לפרק זמן ממשך בבית החולים."

כאשר האפשרות היחידה שנותרה לו היתה ערוך, לא נותרו ליוסף ברורות רבות. בסיועו הנדיב של הרופא הוא פנה לשורה ארצה של מוסדות צדקה ונדיבי עם עד שלבסוף הצליח בסיעתא דשמיא לגייס את הסכום הדרוש. כשפלא הסכום היה בידו, הכנס יוסף לאשפו נוסף וקשה למשך כחודשים ימים, שבמהלכם נחמ ולאחר מכן פסו עיניו בתחבושות עד להחלתה המוחלטת.

קשה לתאר את מנת הסבל והיסורים שעברו על יוסף, עד שסוף סוף הגיע הרגע המיחל, כשפנה אליו פרופסור צונדק ובשר לו כי הנה מחר בבקר בעזרת ה' יוסרו התחבושות מעיניו והוא יוכל לראות בהן פאחד האדם.

"ברצוני", אמר פרופסור צונדק לרא השמים ליוסף הנרגש, "כי החפץ הראשון שתרצה יהיה חפץ של מצוה. אעמד אפוא לפניה בשעה שיוסרו התחבושות מעיניך, ובאפן מיוחד אלבש את הסלית-קטן שלי מעל לבגדים, כדי שתוכל לקיים את מצות 'וראייתם אותו... למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי'."

יוסף לא נרדם כל אותו הלילה. בשעה שמונה בבקר הוסרו התחבושות מעיניו בזהירות רבה. גופו רעד מהתרגשות, כאשר כמו מתוך חלום ראה מולו אדם הדור פנים, עטוף בטלית קטן ומשתעשע בציציותיו. הדבר גרם לו לפרץ בכי נרגש; "תודה, תודה רבה..." - יוסף כמעט ונפל לרגלי הרופא מטיבו. יותר מכן הוא לא היה מסגל לומר.

שעה קלה לאחר מכן ישב בנוח במשרדו של פרופסור צונדק. הפרופסור פתח בדברים ואמר: "יוסף יקירי, חדשים רבים חלפו מאותו יום שבו קמת ממשתן בבקר בהיר והנה חושך, ולא ראית בעיניך דבר."

בנדאי יכול אתה למלא ספר עב פרס על קורותיך מאותו יום ועד עתה, על כפאי הגוף הנפטר, על השמון הרב שפליתי ועל החדשים הארבע שגאלתי לשכב ללא נוע מתוך יסורים. עתה, שכלך נסער ונרגש מרגשות ההודאה על רפואתך הפלאית, כפי ששמעתי מפיך לפני שעה קלה, נסה לתאר לעצמך יהודים רבים שעיניהם ראו את פתרון מבלי שציטרכו לעבר כל צער ויסורים לשם כך, הלא בנדאי היו צריכים להודות על כך בהתלהבות שאינה פחותה מהאפן שבו הודית על ראיתך שבאה לאחר סבל ויסורים רבים.

כמה מפתיחה העבדה שרבים אומרים את ברכת פוקח עורים כמצות אנשים מלמדה, במהירות ואלא כל פנה. כמה חבל שאין הם מרגישים באמירת הברכה עד כמה נסי ומרובך הוא כת הראיה.

אני מבקש מכם, יוסף יקירי, זכר את הרגעי הללו לנצח; קח אותם למזכרת נצח לאהבה את ה' אלוקיך ולהודות לו בכל לבבך, בכל נפשך ובכל מאדך על כל הטובות שהוא גומל עמך בכל עת ובכל שעה, ובפרט בברכת פוקח עורים, חשב על כל מלה ותן תודה למי שאמר והיה העולם על שהביאך עד היום."

הרופא סים את דבריו הנרגשים שגאמרו מלב חם ומלא אמונה של יהודי שרשי. יוסף נפרד מהרופא בפה מלא תודה ושב לארץ הקדש. מיום זה היה לבעל תשובה גמור, ירא שמים ומקפיד על קלה בכחמורה, ובהמשך אף הקים בית נאמן לתורה ולחסד, ואף זכה לגדל בו זדוות ישרים ומבוכים לתורה, כאשר את הלחם מדברי הרופא נוצרים הוא וצאצאיו לנצח.

את הספור שלפניכם, אשר התרחש לפני שנים רבות, עוד בתקופה שבה שלט המנדט הבריטי בארץ הקדש, ספר המגיד הנודע רבי שבתי יודלביץ זצ"ל, אשר שמעו מבעל המעשה:

יוסף היה נחשב בעיני מכיריו כסמל להצלחה. בגילו הצעיר יחסית כבר הספיק לשאת תפקיד בכיר באחד ממשדרי הממשלה הפחשבים, ובד בבד החל לנסות לשלח ידו בעסקים, לסחר בנירות ערך ולתוף בעסקאות גדולות. יוסף זה היה בתחלת דרכו, טרם הספיק לצבר הון תחת ידיו, כאשר ביום בהיר השכנו עיניו, פשוטו כמשמעו.

באחד הבקרים התעורר יוסף משנתו, פקח את עיניו, ו... המראה שגילה לו היה שחר משחור. הוא נסה בבהלה לשפשף ביר עיניו, כככול היה זה אף חלום, אולם עד מהרה נוכח במציאות המרה: ברגע אחד, ואלא כל סבה הגיונית, הוא אבד את מאוד עיניו.

באותם ימים התגורר בירושלים פרופסור אברהם טיכו אשר נודע כרופא עינים מפרסם בעל שם בינלאומי, ויוסף מהר לקבע תור במרפאתו. בהגיע תורו הביט פרופסור טיכו בעיניו של יוסף והבין מיד את מצבו החמור. הוא החליט לאשפזו במרפאתו והחל בבדיקות מקיפות ובטפול ראשוני.

ימים בלבד הספיקו לפרופסור טיכו כדי לאבחן את מחלתו של יוסף; "אין לך מה לעשות במרפאת העינים", אמר הפרופסור ליוסף המפחד, "שכן סבת ערוגך הפתאומי אינה נובעת מבעיה בעינים, כי אם מגדול הנמצא בראשך. כפי הנראה נגע הגדול בעצבי הראיה, וכתוצאה מכך חדלת מלראות."

הדברים נפלו על אזניו של יוסף כרעם ביום בהיר. באותם ימים לא היתה הרפואה מפתחת כבימינו, ולפרופסור טיכו לא נותר אלא לשלח את יוסף לבדו לשוב הביתה. יוסף הרפואה העולמית. שם התגורר המנתח היהודי הנודע פרופסור צונדק [קרום משפחתם של האחים הרופאים הנודעים לבית צונדק, שביניהם פרופסור שמואל צונדק אשר שמש כפנהל בית החולים בקור חולים, ואף שמש כרופאם האישי של כמה מגדולי ישראל].

ליוסף לא נותרה בררה אלא לקבץ את כל חסכונוותיו, ואף להוסיף וללוות כסף להוצאות הסיעה והרפואה, ולצאת בהקדם לאניה שתובילו במסע ארץ ומיגע לגרמניה.

בבית החולים הברלין קבלו פרופסור צונדק בסבר פנים יפות והחל לטפל בו במסירות רבה. לנכח מצבו החמור הכנס יוסף מיד לחדר הנחות. לנתות ארץ ומסבך, שבמהלכו פתח הפרופסור את ראשו, הסיר את הגדול והותיר את הפצע פתוח ומכסה בזכוכית למניעת זיהום, כדי שיוכלו הרופאים לעקב אחר התקדמות הרפוי.

במשך שלושה חודשים רצופים שכב יוסף על מטהו שבבית החולים כמעט ללא תנועה. לדברי הרופאים, כל תנועה בלתי זריזה עשויה היתה לפגע במח ולגרם למות מיד. יוסף יכול היה רק להתבונן בעינים פלות באנשים שהתהלכו סביבו חפשיים ומאשרים, ולהקשיב לשגשגות ששמעו מסביב. שלושה חודשים של סבל ומשך ויסורי נפש חלפו. יוסף הרשה לקום ממטהו ובחוסד שמים החלים תוך זמן קצר. הגדול נעלם ללא שוב. אף דא עקא, הגדול אמנם הוסר בהצלחה, אולם ראיתו של יוסף לא שבה אליו.

לאחר בדיקה במרפאתו של פרופסור צונדק אמר לו הפרופסור כי כדי לתדש את ראיתו, יצדק הוא לנתות נוסף השתלת רכיב מסיים שמתקידו לקשר בין המח לעצבי הראיה ויגרם לו לשב לראות כבתחלה. לצורך השתלת רכיב זה, הסביר הפרופסור ליוסף, "תצטרך לעבר נתות נוסף

shay עולמי

להגיד פרשת שלח

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

ההבטחות והברכות, כי מוויתור למען האחדות והשלום לא מפסידים אף פעם.

"והיה ברכה" (יב, ב)

יכול יהיו חותמין בכלן ת"ל והיה ברכה בך חותמין ולא בהם. (רש"י)
מדוע באמת חותמים דווקא באברהם, מדוע לא מוסיפים גם את יצחק ואת יעקב?
ביאר ה"פנינים יקרים", שהנה בגמרא (ברכות מ"ב) איתא: "כל ברכה שאין בה מלכות - אינה ברכה".
אם אדם יברך "ברוך אתה ה' אלוקינו בורא פרי העץ", כלומר, הזכיר שם ולא הזכיר מלכות - זו איננה ברכה. כך אומרת הגמרא וכך נפסק להלכה.

והקשו שם התוספות, שהרי בתפילת שמונה עשרה הנוסח הוא ללא מלכות: "ברוך אתה ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב הקל הגדול הגיבור והנורא", ולא אומרים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, אלוקי אברהם אלוקי יצחק וכו'". ומתרצים התוספות, ש"אלוקי אברהם הוי כמו מלכות, שאברהם אבינו המליך את הקב"ה על כל העולם, שהודיע מלכותו". עד אברהם אבינו, הקב"ה היה מלך על העליונים בלבד. עשרה דורות מנח עד אברהם אבינו כולם היו עובדי עבודה זרה. עד שבא אברהם אבינו, קפץ לכבשן האש, והודיע קבל עם ועדה שיש בורא לעולם והוא מוכן למסור נפשו עבורו. ולא זו בלבד, אברהם

אבינו הקים בית מלון, אירח אנשים בחנם, העיקר שיברכו את בורא עולם. אברהם אבינו עשה את הקב"ה מלך בעולם. כשאומרים, אפוא, "אלוקי אברהם", זה במקום לומר "מלך".

לפי זה נבין: מי עשה את תפילת שמונה עשרה שתהיה ברכה? אברהם אבינו. וזהו - "והיה ברכה".

"ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך... וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט" (יב, א-ג)

בפרשתינו הקדוש ברוך הוא מצווה לאברהם אבינו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך. כלומר: שיעזוב את ארצו ואת משפחתו כדי ללכת לארץ אחרת. בנוסף לכך ציוה אותו, שילך לבדו לארץ ישראל ולא יקח אתו אף אחד מבני משפחתו.

דבר זה נלמד ממה שאמר לו 'מארצך וממולדתך', ולכאורה זה מיותר שהרי אם עוזב את 'ארצו' ממילא עוזב גם את 'משפחתו'. אלא ללמדנו בא, שגם אחרי שכבר יצא מארצו, יעזוב את משפחתו, שלא יקח אף אחד מהם איתו.

והקדוש ברוך הוא כל כך הקפיד על הדבר, שגם ההבטחות שהבטיח לאברהם אבינו היה רק בתנאי שהוא יעזוב את משפחתו ולא ילך איתו אף אחד. ושואל רבינו האור החיים הקדוש, מה שכתוב בהמשך הפרשה 'וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט, ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ויצאו ללכת ארצה כנען', האיך יתכן שאברהם אבינו לא קיים מצוות ה' שלא לקחת איתו אף אחד מבני משפחתו, ובפרט שעל ידי כך מפסיד את כל ההבטחות.

ומתוך, אברהם לא לקח מיוזמתו את לוט, אלא, לוט נדבק אליו והלך אתו, וכפי שנאמר 'וילך איתו לוט' שהוא הלך עם אברהם, ולא שאברהם לקח אותו.

וגם מה שנאמר 'ויקח אברהם את לוט' - הכוונה שלא רצה לדחוף ולהרחיק אותו מאיתו, כי לא רצה לבייש אותו.

נמצאנו למדים: למרות שידע אברהם שהוא מפסיד את כל ההבטחות והברכות, כאשר לוט נמצא איתו, בכל זאת, לא היה כדאי לבייש ולהרחיק בן משפחה בשביל זה.

ובסופו של דבר לא הפסיד אברהם אבינו מכך וזכה לכל

מי הוא זה מלך הכבוד?

הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו, מדוע? הרי הוא בורח מן הכבוד כי הוא לא אוהב כבוד, ולמה מענישים אותו ונותנים לו עוד כבוד?!

כי הבורח מן הכבוד, אין הכוונה למי שלא מוכן שיכבדו אותו, אלא שהוא יודע שהכבוד שנותנים לו אינו מגיע לו בזכות, אלא ה' הוא זה שמעניק לו כבוד!

אדם שמכיר בכך שהקב"ה הוא זה שמעניק לו את כל הטוב שיש לו, ממלא את המטרה שלשמה נברא העולם, 'שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו'.

ובזכות זה ה' שולח לו שפע של טוב ואוצרות של חסד, ולמה? כי הקב"ה יודע שהאדם הזה לא יקח את השפע הזה לעצמו, הוא לא יתלה בעצמו את הכבוד שהוא מקבל, אלא ידע שה' הוא זה שנתן לו את השפע הזה, ושוב ימלא את המטרה של הבריאה!

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת לך לך

”ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון” (יד, יח)

בפרשתנו מסופר שאברהם הציל את מלך סדום במלחמה במסירות נפש, וכשנפגשו אחרי המלחמה, הוציא להם שם בנו של נח לחם ויין, ונתן להם.

שואל רבינו האור החיים הקדוש, בשביל מה התורה מספרת לנו זאת, ומה עלינו ללמוד מזה???
רבינו הקדוש לומד מוסר השכל מזה, להבחין בין התנהגות הרשעית והשפלה של גוי, לבין ההתנהגות הנדיבה והמיוחדת של יהודי.

מלך סדום, למרות שאברהם הצילו במסירות נפש, לא נתן לו כלום כשחזר מהמלחמה. ומצד שני, צדקות שם בן נח - שלמרות שלא היה חייב לאברהם כלום, הוציא לו לחם ויין.

וזה לשון קודשו: להגיד שבח הצדיקים מה בינם לבין הרשעים, כי מלך סדום יצא לקראת אברהם לראות פניו ריקם הגם שאליו יחויב להקביל פני אברהם במנחה כיד המלך והוא הרשע יצא בידיים ריקניות, ושם הצדיק מבלי חיוב נדיבות יעץ והקביל פניו בלחם ויין.

”והאמין בה”” (טו, ו)

בעת שניתן צו מאת הממשלה לפתוח את שערי הבירה פעסט לכל איש ואיש מאיזו דת שתהיה, חששו היראים מהעיר פרעשבורג שעל ידי זה יעזבו הרבה מהחרדים לדבר ה' את עירם כדי להתיישב בעיר הבירה, ויתמוטטו עמודי הדת בעיר. הביעו את דאגתם בפני רבינו בעל החתם סופר, השיב להם: "אל תראו, כי אדרבה, כל זה יסב לי רוב שמחה, כי בוודאי כל איש אשר לא נגעה בנפשו רוח הזמן, לא יעזוב קהילה קדושה ויעבור לעיר הבירה; ואלו אשר יעשו זאת, ממילא כבר נתרופפה אמונתם, ואך מחמת בושא אינם מראים זאת לחוץ, והמוה עושים במחשך מעשיהם, להסית ולהדיח את צעירי הצאן מישראל אשר האמונה עדיין אינה חזקה בקרבם. כך שאם יצאו מהעיר, תהיה יציאתם כנקיון בית מדברים באושים, וזה יטהר את האוויר בפרעשבורג." (ספרא דמלכא - אוצר אמרות החת"ס)

”ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו” (יז, כד)

חכמי ישראל תמהים; מדוע לא קיים אברהם אבינו מצות מילה לפני שנצטווה ע"י בורא עולם כפי שנהג לגבי מצוות אחרות? הסביר זאת המגיד רבי ישראל מקו'ניץ זצ"ל חכמינו הורנו גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה' (קדושין לא.). א"כ אברהם אבינו התחיל לקיים את כל המצוות קודם שנצטווה עליהן מפי הגבורה, אבל היה בדעתו לחזור ולקיימן שוב גם לאחר הציווי האלוקי, אולם לגבי מצות המילה לא יכול היה אברהם לנהוג כך, משום כך חיכה אברהם בקיום מצוה זו עד שנצטווה לכך מפי ה' כדי שיהיה בבחינת 'גדול המצווה ועושה'.

”ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ” (יב, ו)

קשה מדוע כתוב 'ויעבר אברהם בארץ' ולא כתוב 'ויבוא אברהם בארץ'?

מתרץ רבינו האור החיים הקדוש בשני אופנים:
א. שאברהם היה עובר בארץ ממקום למקום בלא שום פחד ולא אמרו לו בני הארץ הכנעניים שום דבר, וזהו שמוסיפה התורה 'והכנעני אז בארץ' שהוא עבר ביניהם ללא כל פחד וחשש.
ב. שאברהם התנהג בעולם בדרגת עובר אורח, ולא היה מחזיק עצמו בחשיבות.

ובזה מפרש מדוע הנביא ישעיה מכנה אותו 'אברהם העברי' - ללמדנו שזאת היתה מידתו של אברהם שהתנהג כעובר אורח, ולא כתושב קבוע, כי ידע שעולם הזה הכל הבל. ובפרשת חיי שרה כשרצה אברהם לקנות מבני חת את מערת המכפלה נאמר 'גר ותושב אנכי עמכם', ומקשה רבינו הקדוש שאם הוא 'גר' אינו 'תושב', ומהו שאמר 'גר ותושב'???
ומתרץ, שמידת הצדיקים הוא שלא לומר על עצמם שהם 'תושבים' בעולם הזה, כי עולם הזה נחשב לארעי אצלם, ולכן הקדים אברהם ואמר על עצמו שבעצם הוא 'גר', ורק לצורך הענין למשא ומתן עם בני חת אומר 'ותושב אני עמכם'.

”ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את”” (יב, יא)

מסביר ה"בן איש חי", בספרו "אדרת אליהו", ייתכנו שתי אפשרויות ליופי א. יופי טבעי. ב. יופי הנגרם מתמרוקים ותכשירים.

דבר זה המבחן שלו יהיה כאשר תלך היא בדרך ארוכה יומיים-שלושה ולא תתקשט, אז נדע האם זה טבעי או שנראית לא כ"כ טוב כיון שלא התקשטה. כמובן שאם יישאר בה הידור ויופי למרות הדרך נוכל לדעת שיופי זה הוא טבעי.

והנה אברהם ושרה כאשר יצאו למצרים והלכו בדרך זמן רב וראה אברהם עוצם יופיה כי רב הוא מאוד ולא נשתנה כלל, בזה הכיר שכל יופיה הוא מצד עצמה ולא מכוח הקישוטין.

ועל זה נאמר "ויהי כאשר הקריב מצרימה" כאשר התקרב כבר למצרים ראה ששרה יפה כלבנה לכן אמר "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" מצד עצמך.

ובזה יובן לשון הפסוק "ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאוד" לכאורה תיבת "היא" מיותרת. ניתן היה לומר "יפה מאוד?" נוספה המילה "היא" שמצד עצמה יפה היא ולא מצד קישוטיה.

ועם כל זאת ידע אברהם למרות שמצד עצמה הייתה יפה עד מאוד ידע לשמור על צניעות שבשניהם. היופי הוא לא סתירה לשמירה על צניעות אלא ההיפך "כל כבודה בת מלך פנימה". (אור דניאל)

סיפורים נפלאים פרשת לך לך

אל השמש, שאל בכמה תעלה לו ברכה כזו לרפואת בנו. היה שם אורח, יהודי מגליציה שבא לרגל עסקיו. שמע, והתענין. שאל: "בצאנו כבר היית?"

צאנו? מה יש בצאנו, בית חולים? פרופסור נודע? "הרבה יותר" השיב. "יש שם 'וואנדער רבינער' רבי עושה נפלאות. פועל ישועות, מחולל ניסים, מכל העולם נוהרים ובאים!"

שב לביתו וסיפר לאשתו. דחקה בו לנסוע. היטלטל בדרכם, חצה ארצות, עבר מחוזות והגיע לצאנו. בא לרבי ושטח את מבוקשו, בנו חולה... ושהרבי ירפאו.

חקרו הרבי. מאין הוא, מגרמניה. מה עיסוקו, מנהל בנק. האם הבנק סגור בשבת, ודאי שלא. כל הבנקים פתוחים בשבת וסגורים ביום ראשון ושלו בכלל. 'בין הרבי, התחרות קשה, ורוב לקוחותיו גויים. ובכלל, גם בביתו אין השבת נשמרת.

וכשרות? גם לא. בבית הוריו שמרו. כיום, אין בעירו אטליז כשר. וטהרה? אינו יודע מה זה. הרבי הסביר. אה, אז לא.

"טוב" נאנח הרבי. "ובכן, שמע. מישהו הטעה אותך, איני עושה נפלאות: אין בידי לרפא את בנך."

לא? אם כן, לחינם בא. מבקש הוא סליחה על ההטרדה. אבל מדוע התור ארוך כ"כ? "אסביר לך" המשיך הרבי, "אנשים יודעים שהצרות באות ממרום, ומאמינים שתפילתי מקובלת לפני ה' וביכולתי לפעול לביטול הגזירות. גם על בנך נגזרה גזירה, ואני מוכן לפנות אל הבורא ולבקש שימלא משאלתך וירפא את בנך. אבל אז ישאל השי"ת: האם הוא עושה רצוני, שמבקש שאעשה רצונו? ומה אוכל לענות?!"

על כן, מציע אני עסקה: אתה תקבל על עצמך לשמור שבת כשרות וטהרה, ואני מתחייב שהשי"ת יעשה רצונך ובנך ירפא!" שמע הבנקאי, ושקל את העסקה. ענה: בענין הכשרות, מבין אני שאין בעיה. נעבור לצמחונות. בענין הטהרה, אשאל בבית. אבל בענין השבת, אין על מה לדבר. אם אסגור את הבנק בשבת יעזבוני לקוחות והעסק יסגר.

"כרצונך", השיב הרבי. "לא עשינו עסק." לחצו ידים, נפרדו כידידים. חזר לביתו, ובנו גוסס "נו, מה היה שם" שאלה האם.

"יהודי קשיח" ענה הבנקאי, "אי אפשר לעשות איתו עסק, אינו מוכן להתפשר!" וסיפר על הפגישה. נרעשה האם: "רוצח! הבנק חשוב לך יותר מבנך?! אתה רץ מיד לדואר ומשגר מברק שאתה מסכים לשלושת התנאים."

מיהר, ושלח את המברק, כשחזר, כבר הוטב לילד. כעבור זמן קצר, נרפא. והעיר געשה ורעשה: הבנק נסגר בשבתות, אנשים שמעו את הסיפור השתאו והעריכו והעסקים רק שגשגו. שלחה אותו אשתו לשלם לרבי שכרו 300 מארקים כדמי ביקור

אצל הפרופסור, ולא הסכים לקחת, כאלישע שמאן לקחת כסף מנעמן, כדי להרבות כבוד שמים. אחרי שהתעקש אמר הרבי: "אם כן, היה שלוחי, בבית המדרש יושבים אברכים

"לך לך ... אל הארץ אשר אראך" (יב, א)

בשנים הראשונות להנהגתו של הרבי מליובאוויטש קרא פעם אחת לאחד מחסידיו והטיל עליו משימה, שהייתה בסגנון סיפורי הבעל שם טוב. החסיד נצטווה לנסוע למקום כלשהו, בלי שנאמר לו מה לעשות שם ואל מי לפנות.

כשיצא החסיד מלפני הרבי התחיל לתהות: מה אני אמור לעשות שם? איזו משימה הרבי רוצה שאמלא? אולי לא הבנתי נכון את הדברים שאמר לי הרבי? החליט החסיד להעלות את שאלותיו על הכתב ומסר את מכתבו למזכירות הרבי. הרבי הגיב על המכתב בשורה אחת, נוקבת: "אם מתחילים להתעורר אצלך ספקות, מתעוררים ספקות גם אצלי".

"אל הארץ אשר אראך" (יב, א)

יהודי עשיר מרוז'ין נסע לבקר בארץ ישראל. בשובו, נכנס אל רבי ישראל מרוז'ין והביע את אכזבתו שלא חש את ייחודה של הארץ.

אמר לו הצדיק: "יהודי עשיר חיפש חתן מעולה בעבור בתו, ולבסוף לא מצא חתן כלבבו ושידך אותה עם חייט פשוט. לפני החתונה אמר לבתו להתקשט, כדי שתמצא חן בעיני בעלה. אמרה לו בתו: בשביל החייט שלי אני יפה כמות שאני... "אף ארץ ישראל כך", סיים הצדיק. "היא מתקשטת ומתגלה במלוא הדרה לפני מי שיודע להעריך את רום ערכה, אבל לפני אנשים חומריים - היא נראית ארץ ככל הארצות."

והיה ברכה (יב, ב)

מעשה באדם אחד שהחזיק פעם בידי רבינו החתם סופר ועזר לו לעבור לצד השני של הרחוב שהיה מלא טיט ורפש. רבינו בירך אותו שיחיה מאה ועשרים שנה. וכן היה, הוא האריך ימים ושנים רבות, והגיע לזקנה מופלגת. כשהיה בערך בן מאה ושבע עשרה שנה, היה כבר כמעט גוסס, ואנשי החברא קדישא ישבו אצלו, אך הוא בכח אמונתו הטהורה התחזק בכל כוחו וגירש אותם מהבית, באמרו להם: "אין אני מוותר מהברכה של אותו צדיק אפילו יום אחד". וכן היה, שהשלים מאה ועשרים שנים בשלימות!

("ספרא דמלכא" - בהוצאת 'עוז והדר')

"אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה"

מאד" (טו, א)

בעיר אחת בגרמניה היה יהודי מתבולל, בעל בנק פרטי, ולו בן יחיד. חלה הבן, ואביו הבהיל למיטתו רופאים מומחים, אך קצרה ידם והמחלה הלכה והחמירה, הילד דעך. נזכר האב שאביו היה פונה בעת מצוקה לשמש בית הכנסת, שיערוך תפילת "מי שברך" הלך לבית הכנסת ופנה

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת לך לך

איש לא ידע מי מהם הוא יהודי ומיהו הגוי מלבד המלך עצמו, שהכין ברצינות את ההוכחה שהבטיח לרבנו בחיי. בהגיע הבחורים לגיל שמונה עשרה קרא המלך לרבנו בחיי ואמר לו: "האם אתה זוכר את הויכוח שהיה בינו לפני שמונה עשרה שנה בענין יהודי וגוי? כעת הגיע יום פקודה. מחר אערוך אסיפה של כל שרי ויועצי, וכל המדענים וחכמי המדינה, אביא לך לשם שני בחורים ועליך יהיה להכריע מי מהם יהודי ומי מהם גוי. יכול אתה לבחון אותם בכל צורה שתמצא לנכון ולעשות להם כל תרגיל שתרצה".

למחרת סיפר המלך את שני הבחורים בתספורת זהה, הלביש אותם באותה תלבושת, כך שהיו נראים כתאומים, והביא אותם לאסיפה. ישבו השנים כחתנים בלי לדעת דבר, וסביבם עמדו כל השרים שגם הם לא ידעו על מה ולמה הוזמנו לכאן.

פתח המלך וסיפר את כל השתלשלות הדברים ואת הויכוח שהיה בינו לבין החכם היהודי, והזמין אותו בחגיגות לגלות מי הוא הבחור היהודי ומיהו הגוי.

עמד רבנו בחיי במקומו, קיבל עצמו את האתגר שהוטל עליו, ושאל: "אדוני המלך, האם יש בבית המלך ענבים?"

"ודאי" - השיב לו המלך - "דבר לא חסר בבית המלך!"
עד מהרה הובא בציווי המלך מגש מלא ענבים למאכל. אחד הבחורים הגיש ידו ולקח את האשכול הענבים, והשני הושיט ידו ולקח מן הענבים המופרדים. מיד אמר רבנו בחיי: "היהודי הוא מי שלקח את האשכול, והשני הוא הגוי".

השתומם המלך ושאל: "איך ידעת?"
נענה ואמר לו: "אדוני המלך, היהודי בוחר תמיד במה שיש לו חיבור. יהודי נמשך תמיד אל המקור שבו. כולנו מעולם הנשמות באנו מאותו מקור, וכולנו נמשכים תמיד למקור הזה. לעומת זאת לגוי - לגוי אין מקור. הוזהר הקדוש כותב (בראשית ט) שנשמות הגויים באות מהסטרא אחרא, מהמקום שממנו באות הנפשות של הדובים והאריות, הברדלסים, הנחשים, העקרבים והיתושים. אנחנו באנו ממקור קדוש, מחלק אלוה-ה ממעל, ושם יש אחדות וחיבור".

כאלו - אומר האברבנאל - הם הכוכבים. נראה שכל אחד מהם בודד ברקיע, אבל בשעת לילה - בשעת צרה, הם נעשים מאירים וזוהרים. כך ישראל, בשעת צרה בוקע כח ה'יהודי' שבהם והם מאירים, ואז ניכר החיבור הגדול שביניהם, שהיה קים במקורם, אף אחד מהם אינו בודד והם נעשים חברים זה לזה. (דרשו-דורש ציון)

"כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם" (טו, יג)

בימי הקיסר ניקולאי הראשון, עת גייסו יהודים לצבא, שמחו היהודים ה"משכילים" ברוסיה, הם ראו בכך אות למענק זכויות אזרחיות ליהודים בקרב.

כאשר הגיעו הדברים אל רבי מענדלי מקוצק, נאנח ואמר, הרי כתוב בתורה "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם", בזמן שיהודים נמצאים בגלות, מוטב שיהיו גרים ואל יהיו אזרחים.

ולומדים, חלק ביניהם את הכסף ויברכו את בנך".
הלך וחלק. שמע אחד הלומדים, ומיהר אל הרבי. לפני זמן רב חלתה אשתו ומחלתה הלכה והחמירה, והרבי הסתפק בברכה. שאל בכאב: "האם הרבי מושיע רק מחללי שבת?!"...
נתן בו הרבי עניו: "אתה חסיד שלי?" "ודאי!" ואוהב אותי?" "אהבת נפשי!"

"אם כן, מדוע לא תבין! הקב"ה גזר גזירה, מי אני שאבטלנה. ואם אני מחולל מופת, ומכריח לבטל גזירת שמים, אני מעורר עלי רוגז והקפדה, ועלול לשלם על כך ביוקר רב. אבל הכל כדאי, כדי להרבות כבוד שמים. כדי שבאשכנז יראו בנק סגור בשבת, וידעו שיש אלוקים בישראל! אבל שאתה תדרוש זאת ממני...?!" (והגדת)

"ויאמר לו כה יהיה זרעך" (טו, ה)

מדוע מדמה הקב"ה את זרעו של אברהם אבינו דווקא לכוכבי השמים? מה רצה לרמוז בכך?

האברבנאל כותב על כך פרוש נפלא: 'הכוכבים נמצאים ברקיע תמיד, אבל ביום אי אפשר לראותם, רק בלילה ניכר אורם'. כל אחד ואחד מישראל, אפילו פשוט שבפשוטים, הוא כוכב. כוכב שמאיר בלילה, כך כשיש צרות המשולות ללילה, ניכרים האור והקדושה שבהם. זוהי תופעה מוכרת וידועה - בשעת צרה רואים את האהבה והאחוה שיש בעם ישראל ואת העזרה ההדדית.

או אז, אנשים שוכחים את חילוקי הדעות ואת המריבות האישיות, וכולם מתגייסים לעזרה כאיש אחד בלב אחד. שעת המבחן של עם ישראל היא, אפוא, בשעה שהם בצרה.

רבנו יוסף חיים כותב על כך דבר שהוא פלא פלאים.
לרבנו בחיי היה ויכוח עם מלך ספרד. מלך ספרד טען: אתם היהודים מדברים תמיד על הגזע היהודי ומשתבחים בכך שאתם שונים מכל העמים, אבל באמת אין הבדל מהותי בין יהודי לגוי. שניהם בני אדם. כל השוני מקורו רק בתורה שאתם מלמדים. באופי של האדם, בתורשה ובנטיות - כמוני כמוך. אולם רבנו בחיי השיב לו שהוא טועה. היהודי שונה לגמרי באופיו ובאישיותו מן הגוי, ואין ביניהם שום דמיון.

מלך ספרד עמד על דעתו והבטיח שביום מן הימים הוא יוכיח לרבנו בחיי את צדקת דבריו.

מה עשה? - הלך ללא ידיעת רבנו בחיי למקום שבו היו נשים יולדות, ולקח בכח תינוק יהודי מיד לאחר לידתו. היולדת האומללה ניסתה להתנגד, אולם איש לא שמע לה. המלך שילם לה פיצויים והודיע לה שאין לה שום ברירה אחרת. לאחר מכן הלך לקצה אחר של ממלכתו ולקח משם תינוק גוי בן יומו. לשתי האמהות הוא הודיע שהבנים יגדלו בבית המלך עד הגיעם לגיל עשרים, ובגיל עשרים יורשו לשוב להוריהם. במשך כל התקופה אין להורים שום רשות לראות את הילדים, לטפל בהם או להתקרב אליהם.

הילדים גדלו בבית המלך כתאומים. שניהם אכלו יחד, למדו יחד, למדו לדבר ביחד, ולא היה

ניכר ביניהם שום הבדל

{ אז נדברו }

פרשת לך לך תש"פ | גליון מספר 439 | לסדר: "לך לך - להנאתך ולטובתך"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

מה קורה כשהקב"ה מתקשר מטלפון חסום...??

יש סיפור אמיתי אמיתי!!! סיפור ממש מבוסס... הוא פשוט פרק שלם בארמית בספר דניאל.. **מעשה שהיה כך היה:** יום אחד הקב"ה שלח חלום לנבוכדנאצר... וכשנבוכדנאצר התעורר הוא שכח את החלום!! את החלום בעצמו!!! אבל דבר אחד הוא כן זכר: הוא זכר שהוא חלם חלום!!! והוא גם זכר שהחלום הזה היה איזה מסר מאד נחוץ מאלוקים... אבל מה החלום?? **אין!!! פרח מזכרוננו של נבוכדנאצר...** מיד קרא נבוכדנאצר לכל החכמים והחרטומים שלו ושאל אותם חד וחלק: תגידו לי מה חלמתי??? הם הסתכלו אחד על השני בתמהון... שאנחנו נגיד לך מה חלמתי?? מאיפה לנו לדעת מה חלמתי... אתה רוצה?? תגיד לנו את החלום ואנחנו ננסה לפתור לך אותו... אבל שאנחנו נגיד לך מה החלום בעצמו... מאיפה אנחנו יודעים... **נבוכדנאצר כעס עליהם מאד.. אתם שקרנים!!** אתם כן יודעים מה החלום שחלמתי ואתם מסתירים ממני בכוונה... אני מזהיר אתכם שתזדרוזו מהר להגיד לי מה החלום... אחרת אני הורג את כולכם... כל החכמים יצאו מבוהלים מנבוכדנאצר... מה הוא רוצה מהחיים שלנו?? ממתי חרטום צריך לנחש מעצמו מה המלך חלם בלילה?? והוא עוד בטוח שאנחנו מסתירים ממנו... מה הקשר?? לא יודעים ולא מסתירים... אבל נבוכדנאצר מתעקש... והוא מצידו בטוח ללא ספק שהחכמים שלו מסתירים ממנו את החלום... והוא קצב להם זמן שאם עד תאריך מסוים הם לא "חוזרים בהם" ומגלים לו את החלום... הוא מוציא את כככולם להורג... והנה הגיע התאריך ו... והם לא יודעים מאיפה להתחיל אפילו... וניתנה ההוראה להוציא להורג... והתחילו!! התחילו להוציא את החכמים להורג... אחד אחרי השני... ואז!!! כשהעסק התחיל להיות באמת מסוכן... אז הגיעה השמועה לדניאל חנניה מישאל ועזריה שהם גם היו נקראים מהחכמים של נבוכדנאצר והתברר להם שהם בסכנה!!! אז דניאל התפלל לה' וה' גילה לו את החלום וגם את הפתרון שלו... ואז דניאל שלח מהר מהר לרב הטבחיים שיעצור את הטבח... כי... כי הנה... נמצא פתרון החלום... ואז דניאל הגיע ופתר לנבוכדנאצר את החלום... ונעצור כאן את הסיפור... מי שמאד רוצה... מוזמן לפתוח ספר דניאל ולדעת עוד פרק נוסף בכתבי הקודש...

הסיפור הזה לכאורה מאד לא מובן: באמת מאיפה נבוכדנאצר לקח את המוסכמה הכ"כ ברורה הזו שהחכמים שלו אמורים לדעת מה החלום שהוא חלם בלילה?? נבוכדנאצר כידוע היה אמנם רשע ונתעב... אבל הוא גם היה בעל השגה!!! הוא לא סתם המציא המצאות!! (נבוכדנאצר היה דומה בבחינה מסוימת לבלעם... הקב"ה העביר דרכו מסרים עמוקים לכל העולם וגם לעם ישראל... על משקל מלאך רע עונה אמן בעל כרחו) אז מאיפה הוא היה כ"כ בטוח ומשוכנע שהחכמים שלו אמורים לדעת מה הוא בכלל חלם... ואם הם לא מגלים לו אז עוד מגיע להם עונש מוות...??

והביאור בזה הוא כך: תקשיב טוב טוב:

נבוכדנאצר הבין שהיות ויש אלוקים לעולם!! אז **מוכרח להיות** שיש לו תקשורת עם העולם!!! וזה הרי מוכרח להיות!!! תחשוב על זה... האם יכול להיות שלאוקים אין את המספר פלאפון של העולם...?? האם יש היגיון שאלוקים ברא את העולם... ו... ותכל'ס... אין לו שום גישה ותקשורת לנבראים?? **זה הרי לא הגיוני!!!** ואנחנו כעת לא מדברים על יהודי שמאמין ב"ג עיקרים ויודע שהקב"ה חפץ בקשר עם נבראיו... אנחנו כעת מדברים על גוי ערל ושפל כמו נבוכדנאצר... שגם הוא בתור גוי הבין שזה פשוט לא יכול להיות!!! לא יכול להיות שיש נתק מוחלט בין הבורא לעולם!!! מוכרח להיות שיש לבורא עולם תקשורת לכה"פ עם חלק מהנבראים... שאם בורא עולם רוצה להעביר איזה מסר... או משהו לא מוצא חן בעיניו בעולם... יש לו את האנשים המסוימים שדרכם הבורא מעביר את המסרים שהוא רוצה...

והנה... נבוכדנאצר חולם חלום!!! מה החלום?? הוא כעת לא זוכר!!! דבר אחד היה ברור לו מהחלום: בורא עולם התקשר אליי ושלח לי איזה הודעה... רק מה?? שכחתי... ההודעה נמחקה... נו... כעת יש לי מידע נקודתי שאני צריך לדעת מה בורא עולם רצה לומר לי... אני מחפש מישהו אחד ויחיד בעולם שיש לו את הטלפון האישי של בורא עולם... שיתקשר אליו וישאל אותו מה הוא רצה לומר לי. ואני מחפש את הבן אדם הזה ו... ו... ואין!!! אין אפילו אחד שיש לו תקשורת עם אלוקים... ולא יכול להיות שאין!!! אין מממצב שאין!!!

לא יכול להיות שיש נתק מ ו ח ל ט בין הבורא לנבראים!! לא יכול להיות שיהיו מסרים שבורא עולם רוצה להעביר... וכביכול אין מישהו אחד בעולם שיוכל לגלות לנו מה הם... ולכן נבוכדנאצר היה משוכנע במיליון אחוז... שבבטוח שיש כמה אנשים שיש להם שיחות עם הבורא... ואם כך אז למה אתם מסתירים...?? וזה כ"כ ברור לנבוכדנאצר!!! עד כדי כך שהוא מאשים את כל החכמים שכנראה הם עושים עליו תרגיל עוקץ... הם בטח קבלו עדכון מהבורא על תכניות שהולכות להתבצע כאן בעולם... והם לא מגלים לו כי הם רוצים להיזיז אותו לצד... (כנראה שהם רוצים שאלוקים "יפטר" אותו...) נו... ומה התברר??

ההמשך בעמוד 3-4 בגליון זה...

ההשתתפות בהוצאות העלו:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

לך מהעדירות החברתית...

שני אנשים עשו צעד קשה ומשמעותי בחיים... שניהם עזבו את עיר מולדתם ואת כל העבר שלהם והלכו אל הבלתי נודע... לשניהם היה קשה... בשביל שניהם זה היה הקרבה...

גם אברהם!!! וגם לוט!!! שניהם עשו את אותו מעשה... שניהם יצאו ללכת ארצה כנען ויבואו ארצה כנען... ולמרות זאת!!! רק לאברהם אבינו זה נחשב ניסיון גדול שהוא עמד בו... רק אברהם זוכה לברכות ואעשה לגוי גדול ואברךך ואגדלה שמך... ואילו לוט??? שום דבר!!! לא ידוע לנו שהגיע לו שכר מיוחד על זה... הוא אף פעם לא גדל... ולא התברך... הוא תמיד היה נגרר ומזדנב ואוכל מהשאריות של הברכה של אברהם אבינו... גם כשהוא ניצל זה היה רק בזכות אברהם אבינו... למה??? למה הוא עצמו לא התברך?? הרי הוא עמד בדיוק באותו ניסיון של אברהם אבינו???

יודוע הביאור בשם רבותינו:

וילך איתו לוט!!! איתו!!! לא עימו!!! יש הבדל בין איתו לעימו!!!

כל פעם שכתוב "עימו" זה בעצה אחת... כששנים הולכים ביחד... ליעד משותף... זה נקרא שאחד הולך "עם" השני... אבל כשכתוב לשון "איתו"!!! הכוונה היא שהוא אמנם הלך איתו... אבל אין קשר ביניהם... כשאני נוסע באוטובוס יש איתי הרבה אנשים... לא עימי!!! אני לבד... אבל חוץ ממני... יש איתי עוד כמה אנשים... כל אחד והיעד שלו ומטרת הנסיעה שלו...

אברהם יצא מאור כשדים כי ה' ציוה אותו!!! כי ה' אמר לו לך... אבל לוט??? לוט לטש עיניים על הירושה של אברהם... אז הוא גם הלך... אבל לא עם אברהם!!! אלא איתו!!! הוא נסע איתו באותו אוטובוס... אבל אין שום יעד משותף ביניהם...

לא חבל??? אתה כבר עושה את אותה כברת דרך שאברהם עושה... נפרד מכל המשפחה שלך... מקריב כ"כ... ותכל"ס... אברהם אבינו מקבל את כל השכר... ואתה נשאר עם הפירוים... כן... בסופו של דבר לוט ניצל... אבל כמו נעבעך...

יש בזה מוסר השכל גדול בשבילנו!!!

יש מאוד מעט אברהם בדור שלנו... אברהם נקרא עברי!!! כל העולם מעבר אחד והוא מהעבר השני... אברהם יודע להיות יחיד... אבל היום??? כלונו נולדנו חרדים... כלונו נולדנו לתוך הפס יצור... כלונו כבר זורמים עם הזרם... וכאן מתעוררת השאלה: מי אתה?? מה אתה מחפש פה?? האם אתה פה על תקן של אברהם או על תקן של לוט???

אתה יכול להיות חרדי... ולעשות הכל... להקפיד קלה בבחמורה ולעשות את כל הכברת דרך שאברהם עושה... אבל להישאר לוט... להישאר נגרר... להישאר אחד שעושה את זה כי... כי כאן נולדתי... וכאן אני ממשיך... זה הקהילה שלי וזה הקופ"ח שלי... אז טוב לי כאן... יש לי את המערכת הקהילתית שדואגת לכל הצרכים שלי... למה לא ללכת אחרי אברהם... לא חבל?? גם לצאת עם אברהם וגם להישאר לוט... ? ! ? ! ? !

אבל עם קצת התבוננות... קצת לצאת מהשטחיות של החיים... אפשר לקחת את מה שאני **כבר עושה** ולייחד את המעשים שלי למענו יתברך... להתחיל להיות אברהם אבינו... לעשות הכל כי זה רצונו יתברך... זה לא פשוט לחיות במערכת שכל כולה לוט... כל כולו נגררת... ובכל זאת להיות אברהם!!! להיות יוזמתי... לפגוש את הקב"ה ולעשות רצונו כי רצוני לעשות רצונו... לא לחינם הקב"ה אמר לאברהם: "בך יהיו חותמים!!! ואמרו דורשי רשומות: שבאברהם תהיה חתימת הדורות!!! לפני הגאולה ידרש מכל אחד מאיתנו להיות בתוך השמנת החרדית... ומשם!! להיות אברהם אבינו... משם להיות יחיד ולדחוף לבד!!! ולא להיגרר אחרי העדריות... זה לא פשוט... זה לא קל... אבל אחרי הכל לאברהם היה יותר קשה... לך לך מארץ... לך לך מהעדירות החברתית...

פרשת לך לך מדברת המון על כסף וכסף וכסף...

יש נקודה מעניינת בפרשת לך לך... הפרשה כל הזמן מדברת על כסף וכסף וכסף!!! אברהם יוצא מחרן עם אשתו ולוט... **וכל רכושם אשר רכשו!!!** מגיעים למצרים... אברהם מבקש משרה... למען יטב לי... מה יטב לי?? אומר רש"י: **יתנו לי מתנת!!!** ואכן באמת ולאברהם הטיב בעבורה... מה הטיב?? **ויהי לו צאן ובקר וחמורים ועבדים ושפחות ואתונות וגמלים...** מה זה?? **כסף רכוש!!!** טוב... ממשיכים... אברהם יוצא למצרים... **ואברהם כבד מאוד במקנה בכסף ובזהב... שוב כסף...** ועכשיו הגיע השלב של המריבות... ויהי ריב בין רועי מקנה לוט... מה יש?? **כי היה רכושם רב!!!** ואז כשמיגיעים למלחמת ארבעת המלכים... שם בכלל... כל המלחמה היא סביב כסף... **ויקחו את כל רכושם שדום ועמורה וילכו...** ושוב: ויקחו את לוט **ואת רכושו** (צריך להבין מהי הכפילות ואכ"מ"ל) ואז מגיע אברהם ונלחם... **"וישב את כל הרכוש"** וגם את לוט **ואת רכושו** השיב... ואז: ויאמר מלך שדום תן לי הנפש **והרכוש קח לך**... ואברהם מתנגד: הרימותי ידי אל ה' קל עליון וכי... אם מחוט ועד שרוך נעל... העיקר **ולא תאמר אני העשרתי את אברהם!!!** בקיצור: כסף כסף... עושר... רכוש...

מה הפשט בזה?? למה עושים כ"כ הרבה עסק מכסף???

התשובה כתובה מיניה וביה בתוך הפסוקים:

מה אברהם אבינו מכריז בקנאות?? **ולא תאמר אני העשרתי את אברהם!!!** אברהם אבינו מאוד מאוד מהיר לא לקבל כסף מאחרים... לא בגזל... וגם לא דווקא... גם בלי גזל... אברהם אבינו מאוד פרומער שהכסף שיגיע אליו יהיה הכי נקי וטהור בעולם... **היישר מיצר המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה!!!** ברגע שהכסף מגיע היישר מהידיים של הקב"ה... אז בטח!!! כל שקל זה חיוך אישי מהקב"ה!!! כל שקל נוסף זה עוד מפגש מול הקב"ה... זה עוד חוויה של קשר מול אבא שבשמים... **הבנת???** אם יש לי סתם תאוות ממון... אם אני אוהב כסף ומחפש דרכים איך להרוויח כסף... אם זה הנושא... אז כסף זה כלום... כסף זה שטויות... גם אנחנו יודעים ומבינים היטב שכסף בא כסף הולך... כסף זה לא אמור להיות נושא... כסף זה משאלת לב ש... למה לא... אבל זה לא אמור להיות ערך רוחני...

אבל ברגע שהכסף הוא נקי נקי נקי... ואברהם נזהר בקנאות שהכסף לא יגיע אליו משום מקורות זרים רק היישר מידי של הקב"ה... ברגע שזה ככה... אז כסף זה מפגש יומיומי עם הקב"ה!!! אתה יודע מה זה פרנסה?? פרנסה זה זה-- **נודה לך ה' אלוקינו... על אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד**

בכל יום ובכל עת ובכל שעה... כשהיודי נפגש כל הזמן עם הפרנסה שאבא שבשמים מפרנס אותו... זה... זה גורר אותו הלאה... **לעל הההכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך**... זה כבר מרגיל אותו למצב שהוא פתאום רואה את הקב"ה בכל מקום ומודה לו על הההכל... כל שקל זה עוד מפגש מול השגחה פרטית ורצון ה' להחיות ולהזין אותנו... כל משכורת שמגיעה בסוף חודש זה שוב מעטפה אישית מהידיים של הקב"ה... זה משהו אחר לגמרי לגמרי!!! הכסף נהפך להיות אחד האמצעים הגדולים ביותר לזכרון ה' וחסדיו!!! **שיהיה ברור: יש הבדל עצום בין דולר שאתה מוציא מהכספומט!!! לבין דולר שיוצא לך יחד עם הגשם מהשמים!!!**

יש כאלו שלא יודעים להעריך כסף... אבל אברהם אבינו יודע להעריך כל שקל...

אם אין כסף... זה אומר שה' מזמין מאיתנו נשיקה... שאנחנו ניתן לו נשיקה... שאנחנו נקיים לך לך מארץ... ולהגיע ולגלות שיש רעב בארץ ל"ע... ונעמוד בניסיון ולא נהרהר...

ואילו אח"כ כשהקב"ה פתאום כן שולח כסף ומרעיף עלינו מטובו... אז כעת הוא יתברך נותן לנו נשיקות משמים... בין כך ובין כך... כסף הוא כח!! כסף הוא אמצעי לישקני מנשיקות פיה!! פעם אנחנו נותנים לו נשיקה... ופעם הוא נותן לנו!!! **אברך יקר: שלא תבין לא נכון**... לא לכל אחד יש את האפשרות לפגוש את החוויה הזו!!! כי כשמתחילים יותר מידי להתעסק עם כסף... אז מתערבים כל מיני פרצופים חדשים בספור... פתאום תאוות הממון נכנסת שם... וצרות עין... ותאוות שליטה וכי וכי... ואז לאט לאט המפגש הזה מול הקב"ה נדחק לצד בדרך כלל עד שהוא מפנה לגמרי את מקומו לטובת ה"יש לו מנה רוצה מאתיים..." אבל דווקא אותו אברך שבאמת לא בונה על כסף... הוא לא חולם על עשירות... הוא בסה"כ נושא עיניים מייחלות לשמים ורוצה לגמור את החודש... דווקא הוא... כשהוא פוגש את ההשגחה פרטית של ה'... שכל פעם הקב"ה שולח לו כסף בדרך אחרת... דווקא הוא פוגש את החוויה הזו!!! אז זהו שתדע: שהמפגש הזה עם הקב"ה!! זו חוויה בלעדית ששמורה רק אליך ולחבריך... ואגב: זה לא סתירה שזה קשה... ואנחנו מתפללים שה' ירחיב לנו... ויהי רצון שבאמת ירויח וירחיב את גבולך... ולא תצטרך אף פעם לדאוג דאגת המחר... אבל לעת עתה לפחות תדע שעד שזה יקרה... וכל זמן שזה עדיין לא קרה... יש לך הזדמנות לפגוש חוויה של קשר עם ה' שאין אותה לכל אחד...

זו גם הסיבה שאברהם אבינו כ"כ קנאי נגד גזל!!! כי אם הכסף אמור להגיע לכל אחד ישירות מהקב"ה... אז איך אתה מעיז לגנוע בכסף שמיועד בשביל מישהו אחר... יש פה בעיה של הגיינה... "אסור לשתות מפה לפה..." זה כוס שתיה שהקב"ה מזג לחבר שלך והכניס לו לתוך הפה... זה הכדורים שהקב"ה רשם לחבר שלך... מה אתה מנסה להחליף את הכדורים שלך עם הכדורים של החבר שלך... לכל אחד יש הכדורים שלו ואת המרשם שלו מול הקב"ה... מה יעזור לך שתקח את הזר פרחים שהקב"ה הניח לחבר שלך בהוקרה בכניסה לבית... ותגנוב את זה לבית שלך?? וכי תוכל לרמאות את עצמך שהקב"ה שלל לך את הזר פרחים הזה ולהתפרגן מהקב"ה מתוך רמאות עצמית??

אצל אברהם אבינו הזהירות מגזל מתחילה מסוגיה של אמונה!!!

אם תשים לב: גם כשאברהם אבינו מבקש מהאורחים שלו לברך ברכת המזון... מאיזה מקום הוא מגיע?? עם איזה טיעון הוא תובע שיברכו?? **ממקום של גזל!!!** ממקום של בקשת תשלום על דמי הסעודה... כי אצל אברהם אבינו כסף ואמונה זה הולך ביחד!!!! מי שמבין שצריך לשלם על אוכל... אברהם מצפה ממנו שיבין שצריך להודות לה... ואותו דבר ההיפך... מי שמבין שצריך לברך ברכת המזון... אמור להבין שאין טעם לחפש כסף במקום אחר... כי הוא הכתובת היחידה!!! אצל אברהם כסף שווה אמונה!!! ואם כסף זה אמונה... אז כסף זו גם ההזדמנות לפגוש אמונה!!!! מה שבטוח אמונה לא עולה כסף...

המשך: למי יש את המספר האישי של הבורא???

בפתח הגיליון הובאה פליאתו של נבוכדנאצר: מה... איך יכול להיות שאין לאף אחד את המספר פלאפון האישי של בורא עולם???

כן נבוכדנאצר... אתה צודק מאה אחוז!!! ברור שיש אנשים מסוימים שיש להם את המספר טלפון של הקב"ה... ברור שיש אנשים מסוימים בעולם שהקב"ה מעדכן אותם און ליון מה קורה...

אבל מי הם?? מי הם האנשים האלו???

זה רק אנשים **שלונו!!!** הבורא מוכן לתת את הנייד שלו רק לאנשי שלומו!!! רק לאנשים מטעמו!!! רק לאנשים שמוכנים לייצג אותו!!! הלא הם דניאל חנניה מישראל ועזריה... כל הסיבה שהסיפור הזה קרה... כל הסיבה שהקב"ה שלח חלום לנבוכדנאצר והשכיח ממנו את החלום בעצמו... והתגלגל כל הסיפור הזה... הכל היה כדי להעביר לנבוכדנאצר ולנו לדורות את המסר החד והנוקב: כן!!! יש לקב"ה תקשורת עם חלק מהאנשים בעולם... אבל עם מי?? לא עם כל אחד!!! אלא עם האנשים שמייצגים אותו בעולם!!! אלו שעושים רצונו!!!

מי שמתקשר לקב"ה... הקב"ה חוזר ומתקשר אלינו!!!

מי שמתקשר בנאמנות יום יום לקב"ה... רק הוא זוכה לקבל את המספר טלפון האישי של הקב"ה... רק לו יש את הרשות להרים טלפון לבורא עולם ולקבל מידע ועדכונים מה קורה בעולם... אבל נבוכדנאצר?? כל החכמים והחכמולוגים שלו?? אלו שלא מתקשרים לבורא עולם?? כל האנשים האלו?? יכול להיות שהקב"ה לפעמים שולח להם לפעמים איזה טלפון... אבל זה רק ממספר חסום!!! אם נבוכדנאצר בדיק אז ישן... והוא כנראה ישן יותר מידי טוב... ובדיק אז הטלפון צלצל והוא לא ענה... אז זהו!!! הוא כבר לא יכול לחזור למספר... כי זה מספר חסום... אי אפשר לחזור למספר חסום... אה... נבוכדנאצר... אתה מחפש מישהו שיש לו את המספר טלפון ה"לא חסום" של הקב"ה?? תחפש את האנשים של הקב"ה... אלו שמתקשרים אלינו...

במילה אחת: זו ההגדרה של אברהם אבינו!!!

אברהם אבינו היה איש הראשון שהבין שמוכרח להיות שהקב"ה מתקשר עם העולם!!! הוא הראשון שהבין שלא יכול להיות שאלוקים ברא עולם... ו... ואין לו תקשורת עם העולם!!! לא יכול להיות שלא מעניין אותו מה קורה כאן... ולא יכול להיות שאלוקים ברא עולם כ"כ עשיר ומפורט ואין לו יותר מה לומר או לחוות דעה ולומר מה הוא רוצה ולא רוצה... **אברהם אבינו הראשון שהבין שבורא עולם מעוניין בתקשורת!!!**

נו... אם ככה... אז למה באמת בורא עולם לא מתקשר?? הרי תכל'ס... אברהם גם הסתכל ימינה ושמאלה וראה שאנשים בסה"כ עושים מה שהם

רוצים... ובורא עולם לא מתערב ולא מגיב ולא מחווה דעה... ואם הוא יתברך מעוניין בקשר... אז למה באמת הוא לא מתקשר???

ואז אברהם הבין את הנקודה: בורא עולם מתקשר!!! אבל רק עם האנשים שלו!!! בורא עולם מוכן לתקשר רק עם מי שמביע נכונות לתקשר איתו!!! מי שלא מוכן לתקשר עם בורא עולם... אז הבורא אמנם בסוף עושה מה שהוא רוצה אבל לא בצורה של תקשורת... אלא בצורה של כעס... בנימה של טענה: למה?? למה אתם לא מתקשרים איתי??

אברהם הוא הראשון שזיהה שכשהקב"ה מפגין כעס הוא רוצה קשר!!! כשקורה ל"ע אסונות בעולם... ויש צרות ויסורים... מה הקב"ה זועק בזה? **אני רוצה קשר!!!** למה אתם לא מתקשרים איתי?? למה אני צריך להפגין כעס בשביל להראות לכם שאני פה ואני מעוניין בקשר??

כן... הקב"ה מתקשר!!! אבל רק עם מי שמתקשר איתו!!!

ואברהם התחיל לתקשר!! לזוה... לבחור בה'... אברהם אבינו כל יום חייג לקב"ה... אברהם קם כל יום מוקדם בבוקר וחייג לטלפון של ה'... והוא שוב מחייג ושוב מחייג... ושוב מבטא את הרצון והכמיהה שלו לתקשר עם ה'... ואז כשה' ראה שוב ושוב איך שאברהם משתוקק לתקשר... הקב"ה החזיר תקשורת... ואז נולדה התקשורת האמיתית הראשונה בהיסטוריה בין הבורא לנברא!!!

עד היום לא היתה תקשורת!!! הנבראים לא האמינו שאפשר לתקשר עם בורא עולם... וממילא הקב"ה לא מתקשר... רק מה?? לפעמים הקב"ה יותר מידי לא מרוצה... ואז קורה פיצוץ... הקב"ה מתקשר בצורה של כעס... איפה אתם... איך אתם מתנהגים??

אתה מכיר את החידון שקוראים לו מצא את ההבדלים???

מציבים לפניך שתי תמונות דומות... וכעת מצא את ההבדלים ביניהם...

אז הנה... לפניך החידון: פרשיות בראשית ונח **זו התמונה הראשונה!!!** ולך לך וירא חיי שרה **זו התמונה השנייה...** וכעת בבקשה... מצא את ההבדלים... נסה להגדיר ולפרט מה ההבדל בין שתי התמונות...

אם נתבונן טוב טוב... העולם של פרשת בראשית ונח זה עולם גדול ומושקע אבל אין דמות מסוימת כאן בעולם שמייצגת את הקב"ה... אין איש קשר... אין מישהו שאפשר לפנות אליו בתור איש של הקב"ה... גם כשנח בונה תיבה... הוא אחראי רק על עצמו ורק על התיבה שהוא בונה... כל מי שרוצה להתלונן נקודתית על הפרגולה-הלא-חוקית הזו ששמה תיבה... יודע שהוא צריך לפתוח תיק נגד "נח ובניו"... אבל לא מעבר לזה... ואילו אברהם אבינו הוא הראשון שהכריז באופן רשמי: **אני איש של הקב"ה!!!** אני שייך אלינו!!! אני שותף שלו ומייצג אותו!!! וממילא ברגע שנמרוד מכריז על עצמו כאלוהים...

אוטומטית יש לו משא ומתן מול אברהם אבינו... זה ברור מאליו שהבעל דברים שלו זה אברהם... כי הוא האיש שמייצג את הקב"ה בעולם... **ולהבדיל אלף הבדלות... זה גם לצד ההפוך...** גם כשהקב"ה רוצה להפוך את סדום... זה ברור מאליו ש... ש"המכסה אני מאברהם אשר אני עושה...!!?! איך אפשר להסתיר מאברהם... הוא הרי השגריר שלי בעולם... הוא איש הקשר ביני לבין העולם... וא"כ מן הראוי לשתף אותו בהתפתחויות... אתה מבין את זה?? **אני אמתיש לך את זה בדוגמא די מוכרת:** אני מכיר שתי חברות סלולר... שתיהן בסופו של דבר לא עזרו לי... אצל שתיהן התלוננתי ורצייתי שיטפלו במשהו... ותכל'ס... שתיהן לא הצליחו לפתור את הבעיה... **אבל בכל זאת היה הבדל תהומי ביניהם:** אצל חברת סלולר אחת מישהו ענה בטלפון... יש לך עם מי לדבר... אתה מתקשר ומישהו עונה לך... ואז אתה מתלונן ואומר מה מפריע לך... והוא בתור איש של אותה חברה- מקבל את התלונה שלך... שומע אותך... מבטיח לטפל... ותכל'ס... הוא אמנם לא הצליח ולא עשה כלום... אבל לפחות היה!!! היה עם מי לדבר... לעומת זאת בחברה השנייה... לא היה עם מי לדבר... אתה מתקשר ומחכה שעה שלימה ואז מנתקים לך בפרצוף... שוב מתקשר... שוב מחכה שעה שלימה... ואז מישהו עונה לך... ומעביר אותך למישהו אחר ומשחק איתך מסירות... ותכל'ס... לא היה שם אף אחד רשמי ששמע את התלונה ולכה"פ לקח אותה ברצינות... זה הכי מפוצץ!! ברגע שקלטתי שאין עם מי לדבר... עזבתי באותו יום את אותה חברה... כי כשאינן לך עם מי לדבר... אז אין פה תקווה!!! זה מבוי סתום!!! אתה לא יודע לאן זה יתפתח... (מי יודע... אולי יתחילו לגבות ממני כל חודש 500 שקל ולא יהיה עם מי לדבר) באותו יום עברתי לחברה אחרת... שהמצב שם אמנם לא היה יותר טוב... אבל לפחות יש עם מי לדבר... יש תקווה... יום אחד לפחות הבעיה תטופל...

זה ההבדל התהומי בין דור המבול!!! לבין הדור של נמרוד וסדום!!!

בדור המבול אין עם מי לדבר... השחית כל בשר את דרכו על הארץ... ואין מישהו שמייצג אותם... אין מישהו שמוכן לקחת אחריות עליהם... ממילא אין פה תקווה... אין למה לחכות... אין טעם להאריך אף... אין טעם לחכות שמישהו יענה... כי אין פה בכלל חיוג... השיחה מיד עוברת לתא קולי... אבל ברגע שאברהם אבינו נכנס לתמונה ומהיום יש כאן מישהו שמייצג את הקב"ה... פה יש עם מי לדבר... הקב"ה כבר לא צריך להתנחם על שהוא ברא את האדם בארץ... כי יש פה מישהו שהקב"ה מספר לו מה הוא רוצה... והוא כבר מתחיל לטפל בעניינים... לא תמיד הוא צריך להצליח... כן... אברהם אבינו לא הצליח להחזיר את סדום בתשובה... ממש לא!!! בסיידר... אז הקב"ה הפך את סדום... אבל רק את סדום ולא יותר... כי יש כבר מישהו ששומע... משתדל... עושה כל מה שביכולתו... יש תקווה... יש טעם להאריך אף... (הבנות של לוט היו במערה יחד עם אבא שלהם והיו בטוחות שכל העולם נחרב... איש אין בארץ... למה הם היו כ"כ בטוחות שכולם מתו?? כי היה להם ניסיון מדור המבול... דור המבול עשו את הרע בעיני ה'... אז הקב"ה סגר את כנול העולם... נו... אם ככה... אז גם עכשיו אותו סיפור... אבל לא!!! לך תסביר להם שהפעם יש שינוי מאוד מאוד קטן ומזערי במפת

ואני??? מה אני?? מי אני??

העולם!!! כי הפעם יש!!!! יש עם מי לדבר!! יש איש אחד בלבד בכל הגלובוס!!! שממש "במקרה" הוא הדוד שלהן- אברם שהקב"ה מדבר איתו... ואם יש כזה בן אדם אז העולם ממשיך להתקיים)

אני בסה"כ יהודי עובד ה' בן תורה!!! זה הכל...

אתה יודע מה ההבדל בין יהודי עובד ה' לכל האנשים

היפים האלו? הרופא יודע רפואה... העורך דין יודע משפטים... השלישי שולט על עיר שלימה... הרביעי שולט על כל המדינה... והחמישי שולט על כל ארה"ב... כל האנשים האלו באמת כוחניים ועוצמתיים ויש להם עמדת השפעה!!! אבל יהודי בן תורה??? אתה יודע מה שזה??? הוא חללי שיש לה תקשורת עם... עם... עם... עם **הבורא שברא את כככל העולם!!!** ליהודי שעושה רצון ה' ושקוע בתורה- יש לו אנטנה שמוצבת ארצה וראשה מגיעה השמימה... יהודי כזה יודע מה אלוקים רוצה ברגע זה!!! הוא כל הזמן בתקשורת עם בורא עולם... **זה... זה הרי ליגה אחרת לגמרי!!!** עם כל הכבוד לך ראש הממשלה... אתה יודע לנהל את כככל המדינה... האם יש לך תקשורת עם בורא עולם...? יש לך מילה איתו? יש לך מושג מה רוצה בורא עולם?? כן... אותו בורא עולם.. שלאחר המבול בתנועה אחת הכי קטנה... הוא לקח עולם ישר... והחליט לשנות טיפ טיפה את הזוית שלו ומאז יש לנו קיץ וחורף וקור וחום... וחיסונים נגד שפעת בחורף וסוכות טורנדו בקיץ... **יש לך תקשורת עם הבורא הנורא והאדיר הזה???**

ואילו הבחור ישיבה הזה שיושב ולומד תורת ה'... יש לו תקשורת און ליין עם אלוקים!! הבחור הזה הוא תחנת השיגור שממנה משגרים תקשורת ותצלומי לוויין ישירים לבורא עולם... היהודי הזה הוא איש שמייצג את בורא עולם... הוא יודע מה הבורא רוצה... והוא איש הקשר של הבורא עם העולם... מי אתה, אדון ראה"מ, לידו??? אתה יתוש... אתה חגב לידו...

בחור יקר... התקשרת אלי והתלוננת שלפעמים אתה מסתובב ברחוב ואתה מרגיש נחיתות... אנשים מסודרים בחיים... עם רכבי שרד... ורק אני מהלך בחשש... יושב ולומד... ולא יודעים להעריך מה שאני עושה...

ואני שואל אותך בחור יקר: אתה מאמין שיש בורא עולם??? **מאמין!!!**

הוא ברא את כל העולם??? **כן!!! בטוח???** **כן!!!**

הוא חזק? הוא גדול?? הוא יכול לעשות הכל?? **בטח!!!**

נראה לך שהוא מעוניין בתקשורת עם הנבראים?? כן או לא?? **כן!!!**

ומעתה: תסתכל ימינה ושאלה... על כל האנשים המחויטים והמוצלחים שנראים לך מרשימים... למישהו מהם יש מילה עם בורא עולם??? למישהו פה יש תקשורת עם בורא עולם?? **לא!!! ואתה???** **כן!!!**

נו... אז אתה קולט מי אתה? אתה בליגה אחרת לגמרי!!! יש לך תקשורת עם בורא עולם... אתה יודע מה הוא רוצה... אתה כל היום מתעסק עם רצונו ויודע מה הוא רוצה בכל רגע... אתה חללית!!!

כן... האסטרונאוט בפלורידה אפילו לא מנסה להתמודד על נשיאות ארה"ב... למה?? כי הוא לא

מתבזבז על זה... ארה"ב קטנה עליו... יש לו עסקים בחלל... הוא יכול להיות הנשיא של הירח... אז למה להישאר בארה"ב... יש לך עסקים עם בורא עולם!!! אתה יודע אותו!! את רצונו!! אתה מתעסק עם תורתו... **יש לך מושג איזו עמדת השפעה זו?**

שתבין: דניאל היה בסה"כ אחד החכמים של נבוכדנצאר... לא יותר!! הוא לא היה מלך והוא לא שלט על כל העולם... לא משהו מיוחד... אבל בכל זאת נבוכדנצאר היה משתחוה לו... והתייחס אליו כאילו דניאל הוא הבוס שלו!!! **אתה יודע למה???** כי נבוכדנצאר היה קצת יותר אינטלגנט מכל החילוניות של היום והוא הבין שנוכח... האברך הזה שקוראים לו דניאל... אין לו כסף... ואין לו מקצוע ביד... וגם בממשלה אין לו עמדת השפעה חזקה בידיים... **אבל יש לו את בורא עולם בידיים!!!** יש לו תקשורת עם בורא עולם **ולי אין!!!** בורא עולם מעוניין בתקשורת איתו ולא איתו... בורא עולם אוהב אותו... קורא לו חמודות... ולי לא... אני לא חמוד אצל בורא עולם... אז אני אמנם נבוכדנצאר... אני ראש הממשלה מאוד חזק... כל עמדות הכח בידיים שלי... אבל אם בורא עולם שולף לי שניה אחת את הדיסק אני ברגע אחד נהיה כמו קוף... (עין שם בדניאל) ומי יסדר את העניינים מול הבורא?? מי ידע לגלות לי סודות מהחדר איזה עצה אין נותנים כופר בשביל שאלוקים לא ישלוף לי את הדיסק?? אותו אברך!!! שהוא חמוד אצל בורא עולם!!! לו יש קשרים והוא יודע למשוך בחוטים הנכונים... כן... יש כאלו שעדיין מוטרדים מה יהיה בסוף עם הממשלה הזו... האם אנחנו נהיה בפנים או בחוץ... האם אנחנו נהיה בעמדת השפעה או לא... עזוב יהודי עזוב נא... בא תבחר בעמדת ההשפעה העוצמתית והאמיתית ביותר בעולם... תהיה חמוד מול בורא עולם... תשקיע בתקשורת איתו... תחייג אליו... תבא יום יום לתפילה... תגיע רבע שעה יותר מוקדם... תבטא בכל מיני דרכים יצירתיות את הרצון הפנימי שלך עד כמה אתה מעוניין ליצור קשר איתו... והרי הקב"ה באמת מעוניין בקשר... עם מי?? עם מי שרוצה בקשר איתו!!! זכינו שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב... שהם אלו שיצרו את הקשר... והם אלו שקיבלו לדורות את התקשורת האישית מול הקב"ה... כאן צריך להשקיע!!! זו עמדת ההשפעה היחידה בעולם!!! זו המעצמה הגדולה בעולם!!! זה הפיתוח המתוחכם ביותר בעולם!!! תקשורת עם אבינו שבשמים זו החללית שמגיעה לנקודת השיא הכי רחוקה... ונשמח בדברי תלמוד תורתך!!! נשמח שאנחנו זוכים לתקשורת עם בורא עולם... נשמח שאנחנו מייצגים את הקב"ה בעולם... ונשתדל לעשות קורת רוח לפניו, שיחמול על מעשיו וישמח במעשיו ויסיר מאיתנו כל צרה וצוקה... ולא נצטרך יותר להפגנת כעס בשביל לקבל מאבינו שבשמים את המסר שהוא מעוניין בקשר... אנחנו רוצים להבין את זה לבד!!! להיות כמו אבינו אברהם שהכיר את בוראו... שהכיר וזיהה שאבא שבשמים בסה"כ רוצה קשר... אשרינו שזכינו להיות אנשי הקשר של הבורא בעולם... רצה ה' אלוקינו בעמך ישראל... תתרחק בקשר...

זו הנקודה שחידש אברהם אבינו ונבנקקודה הזו אנחנו הבנים שלו...

יהודי הוא האיש של הקב"ה בעולם... יהודי הוא לא סתם בן אדם שמסתובב כאן בעולם... הוא האיש שמייצג את הקב"ה בעולם... יהודי מקבל פקודות מבורא עולם... יהודי יודע מה הבורא רוצה והוא מיישם אותם... וכמובן לאיך גיסא... כשהקב"ה כועס... כשמשוהו לא מוצא חן בעיני הקב"ה... מי הכתובת?? למי הקב"ה פונה? לאיש הקשר שלו!!! אנחנו אנשי התקשורת בין הקב"ה לעולם!!!

אתה קולט את המשמעות?? דוגמא קטנה: רק לשבר את האחוז...

ארצות הברית הגדולה!!! מה הוא המקום הנחשב והנערץ ביותר בכל ארצות הברית??? לכאורה הבית הלבן!!! או יותר נכון החדר הסגלגל... הבית והלשכה של נשיא ארצות הברית זה המקום הנחשב ביותר בארצות הברית... **אבל לא!!!** מי שמבין עניין יודע שעדיין... עם כל הכבוד לנשיא ארצות הברית יש מקום אחד **עוד יותר נחשב** בארצות הברית... איזה מקום?? אי שם בקצה ארה"ב ישנה מדינה שקוראים לה פלורידה... ושם בפלורידה יש את התחנה המשוכללת והמפותחת ביותר בעולם שמשגרת חלליות לנקודות הכי רחוקות מחוץ לאטמוספירה... ומשם כבר הצליחו לשגר פעם אחת בן אדם לירח!!! כלומר: בתחנה הזו יש תקשורת עם כל הגלקסיה... והמקום הזה הוא ההההגאוה של ארצות הברית **הרבה הרבה יותר מהבית הלבן...** כי עם כל הכבוד לבית הלבן... זה בסה"כ בית לבן (לא צהוב) ויושב שם מישהו שבמקרה הוא כעת נשיא ארצות הברית התורן... ועם כל הכבוד לך הנשיא... אתה עם כל הארה"ב שלך... אתה עצמך מטר שמונים... ויש לך יבשת בקוטר של כמה מאות אלפי ק"מ... **אבל זהו!!! זה נמר בזה!!!** אבל יש כאן חללית עם מעוף אדיר ובלתי נתפס שארה"ב "קטנה עליה..." היא חוצה בשניות את כל האטמוספירה ויכולה להגיע למרחקים כאלו אסטרונומיים שהיא רואה את כל אמריקה ביחד כמו איזה גרגיר אפונה... אז כשיש לך כזו תחנת שיגור מפותחת בארה"ב מי מתרגש ומי בכלל רואה את הבית הלבן לידה...?? **על אותו משקל...** מסתובב לו יהודי בן תורה עדין ושקט ברחובה של עיר... וחולפים לידו כל מיני אנשים מוצלחים ו'כשרוניים'... אחד רופא... השני רואה חשבון... השלישי עורך דין... הרביעי ראש עיר... והחמישי ראש הממשלה מצידו...

"למען לא נבוש..." - מושגים נכספים בהלכה

הגיע (סוף) זמן קריאת שמע של

שחרית...

הנושא הזה אולי נראה נדוש... מה נעשה שאנחנו מצויים מידי יום שהוא לא יהיה נדוש... ש"כ ליום יהיו בעיניך כחדשים...

מה נעשה שמי שלא מקפיד על זמן ק"ש... אז כל יום מחדש הוא עובר על עשה ומעוות לא יוכל לתקן... והיות ובימים אלו (בעקבות שעון חורף) הזמן ק"ש הוא הכי מוקדם בשנה... א"כ יש סיכון מוגבר בתקופה הזו להפסיד חלילה מצות ק"ש של שחרית... ואסור שזה יקרה לנו...

אז דבר ראשון: נתחיל מהחלק המרירי שבו: שיהיה ברור: קריאת שמע של שחרית זה המזווה של היום!! וממילא אם ח"ו בוקר אחד קרה והפסדת זמן ק"ש... ביום הזה אל תסתובב במקומות מסוכנים... ואם באותו יום יש רוח מזרחית תשתדל לא לעבור ליד דקלים... תשמור על עצמך... כי אמנם ביום יום שומר פתאים ה'... אבל היום היות ולא קראת ק"ש... ואתה בנידוי... אז כמו שבית ללא מזווה זה בית לא סימפטי!!! ככה היום הזה הוא לא סימפטי... תחזור בתשובה מעומק לב והכה בכיליון מתי יגיע מעריב לרוץ מהר וליחד את ה' בק"ש הבאה...

בחורים יקרים: אל תוותרו!!! יתכן שבפנימיה ישנם בחורים שלפעמים ישנים לאחר השעה 8:30... (ס"ס בשיבה הולכים לישון מאוד מאוחר...) היות וכעת זמן ק"ש מוקדם... תעשו קול הברה... תעשו עקשנות... תגרמו שכל הפנימיה תהיה על הרגלים לכה"פ לקריאת סו"ץ ק"ש השני... תעשו את זה באווירה טובה... ממקום של חיזוק או הסכמה חברתית... רק אל תקחו את החוק לידדים... (על משקל מכים אותו עד שתצא נפשו...) כי זה כבר נטו מידות רעות...

יש כאלו שלא מסתדרים ולא מתחברים למושג של זמן או שעון!!! זה נשמע להם כזה קטנית המוויחין... אני מדבר על עבויידידת התפילה... אני מגיע כולי חיות והתלהבות... ופתאום מגיע היקה ומסמן לי עם השעון שעוד מעט סוף זמן ק"ש... אז זהו! שמה נעשה... שהפעם היקה זה התורה בעצמה... ועל זה אומר המדרש בקהלת (פ"ה י"ז): **"קרוב לשמוע מתת הכסילים זבח" דפס ר' הונא זר גניבא: חביבה קריאת שמע בעונתה מאלף עולות שהכסיל זובח!!!** מה פירוש?? בסופו של דבר עבודת ה' זה לתת לרבש"ע מה **שהוא רוצה**... להגיש לו אוהחת בוקר לפי ההזמנה **שלו** ולא לפי התפריט שאני החלטתי בשבילי... ואם הקב"ה רוצה את קרבני... לחמי! לאישי!!! אז את זה הקב"ה רוצה ולא משהו אחר... ואם הקב"ה מבקש ק"ש בעונתה!!! בשעה מסוימת!!! אז זה מה שהוא הזמין... ועוד ה' נותן לקב"ה מה שהוא יתברך מזמין... מי שרוצה לתת לקב"ה תפריט אחר... שילך למסגד... שם הערבים נותנים לקב"ה מה שהם החליטו בשבילי... כל זמן שאשירני מה טוב חלקנו שאנו יהודים עבדי ה'... השפיץ על עבודתנו היא שאנחנו עובדים אותו **יתב' לפי ההוראות שלו!!!** ולכן חביבה קריאת שמע בעונתה... שזה לפי ההוראות של הקב"ה יותר מאלף עולות שהערבי סוגד לו במסגד... ויותר מאלף עבויידות שאתה מחליט לרבש"ע שזה מה שהוא יקבל ממך...

מצוה והובה קדושה לעורר את הנושא הזה!!! למקד את עצמנו מול רצונו **יתברך האמיתי!!!** לשים את הדגש במקום הנכון!! ולדעת שתפילת שחרית טובה... זו תפילה שהייתה מוכתבת לפי חלק א' של משנה ברורה או"ח כי זה רצונו יתברך... **אחרי!!!** אחרי שהתפילה נעשתה לפי ההכתבה שלו יתברך... כאן מתחיל ההתבטאות שלי... והעבויידה שלי... וההרגש האישי שלי... אבל זה כבר שלב ב'!!! ודו"ק...

ממתי אבא כ"כ מתעניין מה קרה לגיגיות של האמבטיה...??

הנה!! השנה אבא זכה סו"ס להגשים את ההבטחה הישנה!!! אמא תמיד מספרת בהתרפקות על השבוע הראשון שאחרי החתונה... מצד אחד על הזכייה העצומה להינשא לחתן קדוש וטהור שאוכל חולין על טהרת תרומה ומאיך על קשיי ההסתגלות ותנאי השטח הקשים של הימים הראשונים... אמא תמיד מתארת את הארוחות ערב הראשונות בבית... אבא חזר הבייתה מתפילת מנחה והוא ראה שהכלה מסוהרת... מה יש??? אני צריכה ללכת להטביל את הסכו"ם... עוד כמה דקות שקיעה... ואני רוצה שהסכו"ם יספיק לעבור גם טבילה וגם הערב שמש... למחרת אבא שוב חוזר מתפילת מנחה ושוב אמא מסתכלת על השעון בלחץ... מה הפעם?? שוב אני צריכה לרוץ למקווה כלים... שוב להטביל את הצלחות ואת הסכו"ם... ושזה יהיה לפני השקיעה ושוב היא רצה מהר מהר... אבל הפעם אמא חזרה מאוכזבת עם דמעות בעיניים... הפעם לא הספקתי!! היה קצת תור... ועד שבאתי להטביל הגיע שקיעה... אז אמנם הטבילתי... אבל זה כבר לא יהיה טהור ללילה הזה!!! כי רק מחר לילה יחול הערב שמש... ואמא מתארת איך ישבו הזוג הצעיר בארוחת הערב הראשונה... איך חתן וכלה יושבים במטבח מול עגבניה שלימה ומלפפון שלם... בלי צלחת... ואוכלים... (אמנם אבא מצידו בתור חתן היה מוכן לוותר... ולאכול שלא בטוהרה... סו"ס יש עוד כמה ערכים ביהדות... יש גם בין אדם לחבירו... אבל דווקא אמא התעקשה... סו"ס כל הזמן חלמתי מתי אזכה להתחתן עם בחור שאוכל חולין בטוהרה... ועכשיו אני אגרום לו מיד אחרי החתונה שלא...) עכ"פ כבר באמצע שבע ברכות אבא ראה כמה קשה לנהל בית שאוכלים בו על טהרת תרומה... איך שצריך כל הזמן לרוץ למקווה כלים וכו'... ואז אבא הבטיח לאמא בתור מתנת נישואין... שבעזרה"ש לכשירחיב... אני אבנה לך מקווה כלים בבית!!! אבל לא סתם בבית... אלא בתוך המטבח!!!

אמא שומרת את הזכות הזו... ואבא תמיד זוכר שהוא הבטיח... אבל תכל"ס... אמא לא רוצה לבטל את אבא מהלימוד... וככה ההבטחה הזו נדחתה וממשיכה להידחות כבר למעלה מעשר שנים... אבל השנה אמא ילדה במזל טוב ולא נסעה איתנו לחג הסוכות בבית המקדש... והשבוע אבא חזר מהרגל בבית המקדש בהחלטה נחושה!!! היות והשנה אמא לא נסעה איתנו לביהמ"ק וגם לא יצא לי לשמח אותה ברגל לא בכסות נאה ולא בין ישר... אז החורף הזה בעזרה"ש אני רוצה להגשים את ההבטחה... ומתחילים מיד לבנות את המקווה כלים... אבא הזמין מהנדס... ובארון שלצידי השיש החלבי הם חצבו בור ארבעים סאה עם יציקה... ועכשיו מתחילה העבודה העיקרית... איך מצליחים להביא את הגשם שיורד על הגג... שירד **מצמנו** לכיוון הבור... כן... כידוע... כל העניין של מקווה שלא תהיה יד אדם מעורבת בו... אם אנחנו לוקחים דלי מים ושופכים לתוך הבור... זה מים שאובים והם פסולים... צריך שהמים יגיעו **מצמנו** לתוך הבור... בקיצור: זה היה כרוך במערכת הנדסאית שלמיה... לבנתיים ברוך ה' התחלנו להזכיר ותן טל ומטר לברכה... והתחילו לרדת גשמי ברכה... ואז בשלב מסוים... הגיע השלב שאבא בא לעלות עם המהנדס לגג... לראות איך מווסתים את המים וכו'... **אבא מגיע לגג ולתדהמתו!!!! מה הוא מאלה???** כל הגיגיות של הבית שלנו משום מה נמצאים על הגג... ובדיקו בשבוע האחרון ירדו גשמי ברכה וכל הגיגיות מלאות מים... מה זה?? מי שם את הגיגיות האלו??? אבא ירד בחשדנות מהגג... ושאל את אמא בספונטניות... תגידי... איפה הגיגיות?? אמא הלכה לאמבטיה... לא... אני לא מוצאת... ואז אבא גילה לאמא... זה בסדר... אני יודע איפה זה נמצא!!! זה בגג!!! אבל אני לא סתם שואל ככה בספונטניות... יש לי פה נקודה שמאוד חשוב לי לדעת... אז תגידי לי: מי מהילדים העלה את הגיגיות למעלה?? אמא חשבה וחשבה... נדמה לי שיענקי... יענקי? למה?? למה הוא עשה את זה?? יש לך מושג למה?? לא... משכה אמא בכתיפיה... למה אתה כ"כ שואל?? מה איכפת לך... ממתי הגיגיות מעניינות אותך?? אבא מילא פיו מים וחיך... עוד מעט אני אגלה לך למה... בא נחכה קודם שיענקי יחזור מהחידר... יענקי חזר מהחידר... ואבא קיבל אותו בפנים זועפות... יענקי... למה העלית את הגיגיות למעלה?? יענקי נבהל... אבא אני מצטער... אבל למה?? למה עשית את זה?? יענקי עוד יותר נבהל... אבא אני מבקש סליחה... אני מיד רץ להחזיר את זה בחזרה מהגג... אבא יותר ממקומו... לא!! לא יענקי... אל תוריד!!! אני רק שואל למה?? למה עשית את זה?? מה רצית לעשות עם הגיגיות בגג?? יענקי אימץ את מחשבתו... ואז הוא אמר... אבא... שבוע שעבר רציתי לשחק עם חברים שלי בגרוגרות שהיו על הגג... אז הבאתי לכל חבר גיגית אחת... ושכחתי להוריד אותם בחזרה... אני מצטער... או אז אורו עיניו של אבא!!! אבא חיך חיוך גדול וקרא לאמא... תרגע יענקי... אני בכלל לא כועס עליך... בכלל לא אכפת לי שהעלית את הגיגיות האלו למעלה... אני רק אסביר לך מה קרה... נכון אנחנו עכשיו בונים מקווה כלים... נכון?? ואנחנו צריכים הרבה מים... נכון? ומה אתה עשית?? לקחת גיגיות של מים והשארת אותם בגג... ופתאום הגיע גשם... וכל הגיגיות האלו התמלאו במי גשמים!!! והצטברו בהם כמויות ממש מבורכות של מי גשמים שהגיעו לשם שלא בידי אדם!!! **רק מה?? ברגע שראיתי את זה**... עלה לי חשד... למה עשית את זה?? אולי עשית את זה ככוונה!!! אולי תכנתת באמת שיירד גשם והגיגיות יתמלאו מים... ואם זה ככה... אז זה אחד מ"ח דברים שנחלקו בית שמאי וב"ה והלכה כבית שמאי שזה נקרא מים שאובים... היות והכוונה שלך הייתה בשביל שהמים יכנסו בתוך הגיגיות אז המים האלו פסולים... ולכן חשדתי!!! ובררתי בצורה חשדנית מה הסיבה שעשית את זה... עשיתי את עצמי כאילו אני כועס בשביל להוציא סמך את התשובה המדוייקת... והנה אתה טוען שבכלל עשית את זה לפני שבוע... בשביל הגרוגרות ובכלל לא בשביל הגשם... אם ככה... אתה שליח טוב משמים!!! ה' שלח אותך ואת חברים שלך במיוחד לשחק בגג עם התאנים... בשביל שתשימו שם בטעות את הגיגיות... והנה הם מלאים מים... עכשיו אני מבקש מכל הילדים לא להתקרב לגג!!! אנחנו עכשיו בונים את התוואי של המים שיזחל מהגג ישירות לתוך הבור... וברגע שנעשה את זה... אנחנו נגיע בזהירות... ונשבור את הגיגיות... לא!! לא נרים אותם!!! לא יגיע בהם!! (כי אז הם יעשו חלילה שאובים... כל מים שיש בהם יד אדם נפסלים מדין שאובים) רק ננקוב בהם חור... ואז המים יצאו מהם ללא יד אדם וישפכו ויגררו וימשכו ויפלו היישר לתוך הבור... ואכן ברוך ה'... כבר עכשיו!!! אנחנו עדיין בחצי הראשון של חודש חשוון... וברוך ה' יש לנו כבר יותר מעשרים סאה... כעת אנחנו נושאים עיניים מתחנות לשמים... אנא ה'... עוד גשם... גם בשביל להרוות את הארץ... וגם בשביל לשמח את אמא בחנוכת המקווה כלים החדש... כך נחסוך לאמא את ההליכה הכמעט יומיומית למקווה כלים השכונתי... סו"ס עוד תינוק קטן נכנס לבית שלנו שכל פעם שהוא חוזר מהגינה הבקבוק שלו והמוצץ טמאים... (כי הוא כזה תינוק חמוד... וא"א לדעת איזה טמא או טמאה עברו ונישקו אותו וחיבקו אותו וטיטאו את בגדיו...) יש המשך לסיפור הזה... כי יום אחרי שחננו את המקווה במטבת... הגיע השכן וביקש שגם הוא יהיה רוצה לעשות לאשתו מקווה... והמטבח שלהם ממש גובל עם המטבח שלנו... כך שהם לא צריכים לייצר מקוה חדש... אלא רק לעשות השקה כשפופרת הנוד למקווה שלנו... האם צריך לעשות גם זריעה או מספיק השקה... את זה נשאיר לתלמידי חכמים שבקיאים בהלכות אלו... **מה שבטוח: יהודי יקר: אל תוציא סכאן רעיונות מעשיים!!!** אל תעזי לעשות מקוה פרטית!! אל תחשוב אפילו על הרעיון הזה!!! כי זו אחת מהמכשולות הגדולות ביותר שאסור שיקרו במחננו...

צריך לשמוע את הקליק... לקלוט את השפראת...

לי אין מזל עם חגורת בטיחות... תמיד כשמישהו לוקח אותי ברכב... ברגע שהוא מבקש ממני לחגור אני נאנח... כי לא הולך לי עם החגורות האלו... אני אף פעם לא מצליח להכניס את החגורה לצופציק שלה... ואז אני דוחף ודוחף את החגורה עם כל הכח... ושום דבר לא עוזר... ואז תמיד בשלב מסוים הנגה מסביר לי (כמו שמסבירים לתינוק) אדוני... תעצור רגע... אל תדחוף בכח... תבין: זה לא עניין של כח!!! **אתה צריך לשמוע את הקליק!!!** אתה צריך לשמוע שזה נכנס... אתה צריך לשמוע שזה נכנס... אתה צריך לשמוע את הקליק... זה אומר שזה נכנס... אם לא שמעת קליק... לא יעזור שתדחוף עוד יותר... **עד כל המשל... יש לציין שהמשל הזה הוא לא כ"כ מוצלח... אבל עכ"פ הנמשל הוא כן:** צריך לדעת שבעבודת ה' וביהדות יש דברים שבשביל להבין אותם ולהתחבר אליהם לא צריך הרבה ידע והרבה חומר... אלא מאי??? **צריך בסה"כ לשמוע את הקליק!!! יש פה איזה קליק שצריך להבין אותו!!!** ברגע שהבנת אותו זהו... אתה בפנים... ולפעמים אורך זמן לקלוט את הקליק הזה... אבל זה לא שיש פה איזה כמות ידע שחסרה לה... **אני אתן לך דוגמא:** רוב האנשים בעולם לא יודעים ללמוד מוסר!!! למה אנחנו לא יודעים?? מה... מדובר בחומר כ"כ קשה ועמוק?? מה... אנחנו כאלו קשיי הבנה שלא מסוגלים להבין את החומר שכתוב בחובות הלבבות?? לא!!! ז לא עניין של הבנה... וגם לא עניין של כשרון... **אלא מאי???** זה עניין של שפראת! לימוד מוסר זה סגנון ונימה שונה של לימוד!!! זה נמגינה אחרת... וצריך פה להיכנס לקליק... וכל מי שלא קלט את השפראת של לימוד מוסר... אין פה חוסר מידע מיוחד... רק חסר פה משהו בקליק!!! יש פה קליק קטן שצריך בסה"כ להבין אותו...

הבנת מה אמרת?? מסתמא לא הבנת... אני אתן לך עוד דוגמא...

אתה יכול להגדיר לי מה ההבדל בין שיעור **הלכה** ל--שיעור **כללי**??

מהי נקקקודת ההבדל? אז פעם שאלתי את זה וענה לי מישהו שרואים שהוא לא מבין עניין... הוא ענה לי בפשיטות שההבדל הוא ששיעור הלכה זה **בשולחן ערוהו** ואילו שיעור כללי זה **בקצות החושן**... נו... מה אתה אומר?? זו נקודת ההבדל??? פשוט שלא... רואים שאותו אחד לא מבין עניין (חוץ מזה ש-לך תסביר לו שהקצוות הוא בעצמו אחד מהנושאים כלים של השו"ע) ברור שלא זו הנקודה... **נו... אז מה כן???** הנקודה היא: ששיעור כללי זה **שפראת** אחרת!! זה **סגנון** אחרת!! זה **נימה** אחרת!! זה **מנגינה** אחרת לגמרי משיעור הלכה!!! אני לא הולך להסביר בדיוק מה ההבדל... אבל כל אחד מבין שיש **סגנון** של הלכה ויש **סגנון** של לומד"ס... גם אם בשיעור הלכה יהיה משא ומתן... עדיין אנחנו נזהה מיד את השפראת של מה שנקרא משא ומתן **הלכתי**... ואילו בשיעור כללי גם אם יהיו שם נפ"מ להלכה... יש לזה שפראת של שיעור כללי... (אגב: זה לא אומר שזה גישה נכונה... אליבא דאמת אמת לא בטוח שזה נכון להפריד בין הלכה לעניין... אבל מי מדבר על אמת... אנחנו מדברים על כוונת המציאות...) וכן הלאה וכן הלאה בכל נושא בעבודת ה'... יש לכל תחום בעבודת ה' את **השפראת שלו!!!** וצריך לדעת שבהרבה דברים בעבודת ה' זה כמעט כל הנושא... עיקר עיקר העבודה וההשקעה זה בסה"כ לקלוט את הקליק!!! לקלוט את השפראת הנכון... וזהו... אתה כבר בפנים... **כלומר:** לדוגמא: מי שלא יודע את הש"ס... מה חסר לו?? חסר לו באמת המון ידע... איך רוכשים ידע? ביחס לידע אין קיצויר דרך!!! צריך ללמוד וללמוד עוד ועוד... וכל יום לרדפק עוד דף וכך רוכשים ידע ויודעים את הש"ס... ככה זה **ביחס לידע:** **התורה!!! אז זהו!!! שמה שאני רוצה לעורר שלא בכל דבר בעבודת ה' זה ככה!!!** הנה... לדוגמא מוסר!!! אם אתה עדיין לא יודע ללמוד מוסר... מה חסר לך?? חסר לך פה ידע?? חסר לך פה חומר?? לא!!! רק מה חסר לך?? חסר לך את הקליק... את השפראת... ואת הטון ואת המנגינה של מוסר... לכן אין מה להתייאש... אין פה איזה הר גבוה שמפריד בינך לבין ההשגה הזו... זה בסה"כ לזהות את הקליק ואתה בפנים...

ואיפה זה מגיע לידי ביטוי הכי הכי בולט והכי כואב??

בלימוד העיון בשיבות!!!

יש הרבה בחורים מתוסכלים ומיואשים מההישגים הנמוכים שלהם **בעיון** בשיבה... זהו... אני כבר התייאשתי מהעיון בשיבה... אני כבר רוצה שיעור זה לא החלק החזק שלי... אז דבר ראשון: יש כזה דבר... יתכן... יש כאלו שלא מתאימים לעיון!! אי אפשר להתעלם מהסוג הזה ששיק... אבל חכה... רגע רגע... לפני שאתה מסיק מסקנות... אל תמהר... אני רוצה שתבין: אם אתה לא מבין עיון... זה לא קשור לחוסר הבנה של החומר הנלמד הזה שקוראים לו עיון... כי עיון זה **לא חומר לימוד!!!** עיון זה **סגנון וגישה של לימוד!!!** ממילא אם יש לך קושי בעיון... הבעיה שלך זה לא שאתה קשה הבנה ולא מבין את החומר של העיון כי... כי... כי שוב: **אין כזה חומר!!! אין כזה חומר לימוד!!!** תוציא מהראש... אז מה כן?? איפה אתה תקוע?? פשוט משום מה אורך לך יותר זמן לקלוט את הקליק... את המנגינה ואת השפראת של לימוד העיון...

וא"כ אולי כאן במאמר המוסגר... כאן המקום להרגיע אותך בחור יקר... אתה מתוסכל מהעיון שלך?? למה אתה מתוסכל?? כי אתה לא לגמרי לגמרי מצליח להבין את השיעור היומי בעיון?? ומזה אתה מתוסכל?? **זו פשוט טעות!!!** כי שוב: אל תשכח שבסופו של דבר שיעור עיון לא שיעור בהלכה... אם היה שיעור בהלכה... כאן יש באמת עניין להבין ולדעת הכל... כי הלכה זה נתון ומידע שצריך לדעת אותה... אבל כשמדובר בשיעור עיון... סו"ס עיקר המטרה בעיון היא לקלוט את השפראת... לקלוט את הגישה והנימה הכללית איך לומדים בעיון... ממילא גם אם לא הבנת לגמרי לגמרי... זה הרי לא עיקר הנושא!! זה לא המטרה!! אל תשכח שאין מבחנים על לימוד עיון... כי זה לא כ"כ חומר שצריך לדעת אותו... כל העניין הוא לקלוט את הקליק שבו... את הנימה והסגנון... את הגישה... ודווקא בזה מאיפה אתה יודע שאתה לא עושה חיל??

רק בתור המחשה: (היות ואני נוגע כאן בנקודה מאוד עדינה שקשה להגדיר אותה במילים... אני נאלץ להשתמש בהרבה המחשות...) זה כמו שיושבים ביזץ ושירים שירי נשמח... בינינו... לפעמים יש איזה שיר מאוד מרגש... אבל יש לו מילים קצת קשות שאתה לא לגמרי מכיר את המילים... וגם לא כ"כ מבין אותם... אבל בינינו... זה לא מפריע לך להתרגש... כי... אתה קולט את הרעיון בנגוד... וזה כבר מספיק לך שבביל להיכנס לנששמה של הזיכרון הבנת את הדוגמא?? **אז (בערך) על אותו משקל:** עיון זה סוג של גישה וסגנון ללימוד...

אם בגישה הכללית של עיון אתה מתקדם... אם אתה יושב בשיעור היומי בעיון ואתה בגדול קולט את השפראת העיוני הכללי שהמגיד שיעור מעביר לך פה... **זה הכל!!! זה לא עניין!!!** ותחיל ללמוד אותה שוב טייטש גמ' רש"י הכי פשוט... ואז!!! שהיות וזו הנקודה פה... אז אתה מבין לבד שזה לא דבר שאפשר לראות אותו ברגע... **(אתה יודע מה???)** אם אתה מאוד מאוד רוצה לבדוק את ההישגים שלך בעיון הייתי מציע לך לחכות בסבלנות לכה"פ עד תוכנה... (מופיע עוד יותר מאוחר) ואז תפתח גמ' **אחרת לגמרי!!!** גמ' שכבר למדת אותה בעיון שנה שעברה... ותחיל ללמוד אותה שוב טייטש גמ' רש"י הכי פשוט... ואז!!! אם תראה שפתאום קופצים לך כל מיני הערות חדשות... או פתאום מפרעים לך כל מיני שאלות חדשות שלא הפריעו לך כשלמדת את זה שנה שעברה... בזאת תדע שעשית הרבה חיל בשיעור עיון של אותו ר"מ... זה בסדר... תהיה רגוע... אגב: אל תקח אותי כמו חוק פרה אדומה... אם בחנוכה הקרוב לא יהיה לך הערות חדשות בלימוד זה לא בהכרח אומר... אני מתכוין בעיקר לעצם הרעיון... שההישגים האמיתיים שלך בעיון זה דווקא לא מול המחברת שאתה מסכם בשיעור... אלא דווקא מהראש שלך שמשנה משתנה אצלו מבפנים... כמובן שהאמצעי הוא דרך אותה המחברת אבל המטרה היא שמשנה שם מסתובב בראש)

הדבר הזה גם מאוד מצוי בייחס לתפילה... צריך לדעת שתפילת שחרית עצמה מחולקת לכמה וכמה תחומים שונים לגמרי... שלכל חלק יש את השפראת שלו ואת המנגינה שלו... והרבה פעמים מה שחסר לנו בחיבור לתפילה זה לא כ"כ פירוש המילות אלא להיכנס לשפראת... לדוגמא: במשך כמה שנים ניסיתי להתחזק ולהתלהב בפסוקי דזמרה... מה לא עשיתי... ניסיתי ללמוד את פירוש המילות... ניסיתי להבין לך פסוק לעומק... ותכל"ס... זה לא עזר יותר מיד... עד שיהודי פשוט אחד נתן לי את השפראת... הוא נתן לי את הרקע הכללי... הוא תיאר לי מה זה המעמד של פסוקי דזמרה... הוא תיאר לי שכל פעם שיהודי מתחיל פסוקי דזמרה... הוא פשוט מעמיד איזה במה ברחובה של עיר... עם רמקולים והגברה... ואז הוא לוקח את המקרופון... וקורא לכל העולם... ורורבות: הקשיבו הקשיבו!!! הודו לה' קראו בשמו הודיעו פעמים עלילותיו!!! לאט לאט היקום כולו מתאסף לשמוע מה אתה רוצה לומר... ואז אתה ממשיך ומספר: זוע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו... ואז אתה ממשיך במסע החיזוק וההתעוררות... שירו לה' כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו... וכן הלאה וכן הלאה כל הפסוקי דזמרה!!! ברגע שקלטתי את הרקע הזה נכנסתי לקליק... הגעתי לפסוקי דזמרה וכשהתחלתי הודו לה' קראו בשמו... המנגינה... השפראת... והטון של הדיבור שלי היה באמת כאילו אני מחזיק רמקול ופונה לעולם... ונאום להם את שבחו של הקב"ה וקורא לכולם הבו לה' משפחות עמים הבו לה' כבוד ועוז... בשניה שקלטתי שזה השפראת וזו המנגינה... פתאום כל הפסוד"ז נהיה מובן ממילא... הכל נהיה כבר ברור... גם בלי להבין ממש כל פסוק שאני אומר... אני כבר בעניין... קלטתי את השפראת... נכנסתי לקליק...

הבנת מה אמרת??? אתה יכול עשרים שנה ללמוד את פירוש המילות של פסוקי דזמרה... אבל אם אתה לא נכנסת לקליק... לא הבנת את המנגינה ואת השפראת... אתה נשאר כל הזמן מבחון... הלאה!!! סיימנו פסוקי דזמרה ועכשיו הגענו לקריאת שמע!!! גם קריאת שמע היה לי מאוד מאוד קשה להתחבר!! כי זה לא תפילה... בק"ש אנחנו לא מבקשים בקשות... אנחנו רק קוראים פסוקים... זהו גם לא שבח והודאה אז מה זה פה בדיוק?? פתאום קריאת התורה?? עד שקראתי את הטור שאומר שק"ש זה פרטגמא--- איגרת שמגיעה מהמלך!!! כלומר: צריך לקרא ק"ש כאילו אתה השליח של המלך שכעת מגיע עם האיגרת ומשמיע אותה לכל תושבי העיר!!! ואז בדיוק באתו שבוע היה איזה עצרת כזו... שהיה שם מישהו שאמר דברי ברכה... ואחריו נעמד מישהו שהוא זה שהקריא את מכתב יד קדשו של הרב... ואז שמת לי לב למנגינה השונה ביניהם... זה שהקריא את מכתב יד קדשו של... היה לו מנגינה ונימה מסוימת של הצגת דברים ברצינות וכובד ראש עם הטעמה של הדברים מתוך חרדת קודש... זהו!!! באתו רגע קלטתי את השפראת של קריאת שמע... מאז כשאני מגיע לק"ש... אני אומר את זה באותה מנגינה ואתו אחד הקריא את מכתב קדשו של... ברגע שקלטתי שזה הנושא!!! ברגע שהבנת את השפראת של ק"ש זה קריאת שמע קדשו של הקב"ה מיד בוקר וערב... פתאום כל המעמד של קריאת שמע אוטומטית נהיה מובן!!! לא... לאו דווקא פירוש המילות... דווקא זה לא כ"כ אבל אני כבר כן מסוגל לקיים את השני סעיפים בשו"ע... שבסעיף אחד כתוב **שצריך לומר ק"ש באימה ובריאה וברתת ובוזיעה**... ובסעיף השני כתוב **שכל יום יהיו בעיניך כחדשים**... (אגב: אתה שם לב להבדל התהומי בין השפראת של ק"ש לשפראת של פסוד"ז?? זה שתי עולמות! שתי מנגינות שונות לגמרי!!!) אח"כ מגיעה התפילה... שפירוש זה שוב שפראת אחרת... זה כבר נימה של תחנונים ובקשה... ומה זה ברכות השחר... זה גם שפראת בפ"ע ברכה זה סוג של הכרזה... ועזוב... לא משנה אם אני צודק או לא... זה עניין של טעם... אתה יכול להתווכח ולהגיד הפוך... דבר אחד בטוח!!! שתחשוב איש המון אנשים כמוני וכמוך שכל התפילה אצלם היא אותה מנגינה!!! לא משנה איזה... אבל אותה מנגינה... יש אחד שככלל התפילה שלו במנגינה של תחנונים... הכל גם פסוד"ז וגם ק"ש וגם התפילה... נו... תגיד לי: זה לא מרדס??? שעה שלימה של טקסט שכולו תחנונים...?? ומה אתה חושב... יש אחד אחר שכל התפילה שלו במנגינה של חיות והתלהבות... תסלח לי... אבל גם ההתלהבות הזו מרדדימה אותי... כי... כי אין כזה דבר!! אי אפשר להתלהב באופן מונוטוני... מה הפלא שהתפילה שלנו נהיית חסרת טעם!!! התפילה אמורה להיות מערכת שיהיה מאוד רבגונית מול אבינו שבשמים!!! יש בתפילה חלקים של התלהבות גדולה ופניה לכל העולם כולו... ויש חלקים של קריאת מכתב קדשו של הקב"ה... שזה נעשה בצורה רשמית וכבדה... ויש חלקים של תחנונים... ויש הכרזות כמו ברכות השחר וכדו'... ואם בכל חלק של תפילה אנחנו נכנס לשפראת המיוחד של אותו חלק... התפילה כבר לא תהיה משעממת... בדיוק כמו!!! בדיוק כמו שכשאני מדבר איתך זה לא משעמם... למה לא?? כי רגע אחד אמרתי בדיחה... וברגע השני סיפרתי לך סיפור וברגע השלישי דברתי איתך על משהו מלחיץ ומדאיג... זה מה שנקרא שיחה עירנית!!! ואין כאן המקום להמשיך ולהאריך בנושא זה... תן לחכם ויחכם עוד... מה שבטוח... תודה לחגורת בטיחות שפזקה זה שמוע לתמיד לשמוע ולהיות את הקליק של כל דבר בעבודת ה'.

והתלמוד הזקן הייב פרק א' - לאמיתה של חינוך

הביתה אבדוק עבורך אפילו מאה ספרים.

בהמשך היום, כשהיא חזרה הביתה, מוצאת הבית עדימה גדולה מאוד של ספרי משנה ברורה, הממתינים לה להגהה...
הבת התפלאה. היא שאלה את אביה למה הוא הגיח לה כ"כ הרבה ספרים, תשובתו של הגאון הצדיק בעל החפץ חיים לא איחרה לבוא "הלא אמרת שתבדקי מאה ספרים כשתחזורי, אז ספרתי מאה ספרים ושמתני על השולחן".
כי בכל מה שקשור לאמת ושקר, הן בערך והן כאילו, על האדם לעמוד במילתו ולקיים את דיבורו.

תמונה נדירה: רבינו עם תלמיד, מונה באצבעות ידו כמה שאלות כבר שאל, כפי שהתנה מראש.

כך דקדק רבינו על כל שאלה של התלמיד...

עובדא הוה, ואל רבינו הגיע תלמיד חכם לשאול מספר שאלות, מכיון שהכירו היטב וידע שהוא שואל הרבה שאלות, התנה עמו רבנו מראש, שישאל חמש שאלות בלבד.
השואל התחיל לשאול, ורבינו פתח את חמש אצבעות ידיו, ומונה אחת לאחת... כשהגיעו לחמישי, התחכם הלה ואמר שיש לו רק שאלה אחת אחרונה...
הגיב לו רבינו, לשאלה אחת יש לי עדיין פנאי, אולם מה אעשה ולך כבר אסור לשאול כי אסור לשקר, עליך לעמוד במילתך...

רבינו מעיין בספר משנה ברורה עתיק שברשותו.

הילד קולט איפה הרמאות

אחד הדברים שהכי בלטו בחינוך הילדים אצל רבינו, היה דגש סביב נושא האמת והשקר. לא היה מושג להעלים עובדות או לשנות מן האמת. האמת יפה מספיק מכדי שייצטרפו לצפות אותה בשקר.
יסוד הדברים הוא מדברי הגמרא בסוכה דף מ"ו ע"ב, שם מובאים דברי רבי זירא שאמר, אל לו לאדם להבטיח לבנו דבר ואחרי זה הוא לא יתן לו, כי הוא מלמד אותו על ידי זה להיות שקרן, שנאמר למדו לשונם דבר שקר לא ליקני איניש הושענא לינוקא.

שאל רבינו שליט"א, זה הכל? וכי הציווי 'מדבר שקר תרחק' לא מספיק? האם כל מה שהוא צריך לעמוד בדיבורו זה כדי שלא ללמד אותו להיות שקרן, ומה עם איסור שקר?

ועונה: התורה דיברה בתביעת ממון או בבית דין, או אם מפסיד לשני, אבל סתם שקר של בין אדם לחבירו לא מצינו מפורש לאיסור, והוא איסור מדרבנן ולכן יש מקומות כמו מפני דרכי שלום ועוד אופנים שלא אסרו (ראה בבבאורו על מסכת כותים סימן ל'), אבל כשמבטיח לילד ולא מקיים מרגיל את הילד להיות שקרן, ובזה צריך להיזהר יותר. כדי לא להרגיל את הילד להיות שקרן, על האדם להרגיל את עצמו תחילה לא לשקר, אלא לעמוד תמיד בדיבורו גם אם לא תמיד זה נראה קל ומשתלם.

שקר – מיותר ולא מועיל

אבא לילד שהלימודים קשים עליו, ניגש ושאל את רבינו אם מותר לו לשקר לבנו ולומר לו כי המחנך דיבר בשבחו, ושפלוני אמר שהוא מצטיין וכו' כדי לעודד אותו להמשיך ללמוד, ועל ידי המחמאות הוא יעשה עוד מאמצים כדי להביא הישגים.

על אתר השיבו רבינו: אסור לעשות את זה, וגם זה לא יביא תועלת, כי משקר לא מרויחים.

איך כן לנהוג? החכם עיניו בראשו, יש מספיק אופנים וכוננים לעודד בהם את הילד, לפעמים די במה שמוסרים לילד דרישת שלום חמה מהמחנך ולהוסיף כמה הוא דואג לו ורוצה בתועלתו, כדי לעודד בכך את התלמיד.

ואגב, את ספרו אורחות יושר פותח רבינו במעלת מדת האמת, ומביא שם מדרש לא ידוע, שבו כתוב שאת הכל ברא הקדוש ברוך הוא חוץ מן מדת השקר ומדת העולה, שלא ברא ולא עשה אותם הקדוש ברוך הוא. בלומר, שכל המדות הרעות יש בהן צורך לעולם לפעמים, אבל מדת השקר, כ"כ מיותרת היא, שאם בני אדם לא היו חוטאים אין בזה שום צורך לעולם.

הכלל: בחינוך הילדים יש להיזהר שבעתים ולא לומר דברי שקר, לא לרמות את הילד וגם לא לשקר אותו, כי בזה מרגיל אותו להיות שקרן ורמאי, וידמה על עצמו ועל הוריו.

ביצד חינוך החפץ חיים את בתו

סח רבינו שליט"א: שמעתי כי באחד הפעמים שהגיע מן הדפוס ספרי משנה ברורה, רצה החפץ חיים לעבור על כל ספר לחוד ולראות שהוא מוגה מטעויות ושלא חסר בו דפים וכו', לשם זה הוא ביקש מבתו, שהיתה נערה, שתעזור לו להגה ספרים.
הבת, כנראה מיהרה ללכת למקום אחר, ואמרה לו, אבא, כשאחזור

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310